

HELSINGIN KAUPPAKORKEAKOULU

1985—1986

HELSINGISSÄ 1987

ISBN 951-699-888-7
Helsinki 1987
Yliopistopaino

ISBN 951-699-888-7
Helsinki 1987
Yliopistopaino

Helsingin kauppakorkeakoulu

KERTOMUS LUKUVUODESTA 1985—1986
SEKÄ SYYSLUKUKAUDESTA 1986

Lukuvuoden 1985—86 toimintakertomukseen on sisällytetty myös syyslukukauden 1986 tapahtumat. Rehtorien neuvoston suositusten mukaisesti korkeakoulun toimintakertomus julkaistaan tulevaisuudessa kalenterivuositain. Toimintakertomusta täydentävät Helsingin kauppakorkeakoulun tilastokirja vuosilta 1985 ja 1986 sekä tutkimusluettelo "Research Catalogue 1987".

SISÄLLYSLUETTELO

Rehtorin katsaus	7
Helsingin kauppakorkeakoulu 75 vuotta	10
Helsingin kauppakorkeakoulu 75-vuotisjuhla ja promootio	14
I Hallinto	
Kansleri ja rehtorit	27
Valtuusto	27
Hallitus	28
Tieteellinen neuvosto	29
Muutoksenhakulautakunta	30
Tutkintolautakunta	30
Neuvottelukunta	30
Virkojen ja toimien täyttäminen	31
II Talous	
Korkeakoulun menot ja tulot	39
Tukisäätiö	40
III Opetuksen ja tutkimuksen laitokset	
Hallinnon ja päätöksentekojärjestelmien laitos	43
Laskentatoimen laitos	47
Markkinoinnin ja tuotantotalouden laitos	50
Kansantaloustieteen laitos	55
Oikeus- ja sosiaalitieteiden laitos	59
Menetelmätieteiden laitos	61
Kielten laitos	62
IV Tutkimustoiminta sekä jatko- ja täydennyskoulutus	
Tutkimustoiminta	69
Meneillään oleva tutkimus	69
Suomen Akatemian tutkijat HKKK:ssa	69
Tutkimusyhteistyö ja kansainväliset yhteydet	70
Tutkimuksen tuotokset	71
Jatkokoulutus	71
Jatkokoulutusohjelma	71
Täydennyskoulutus	72
Täydennyskoulutuskeskus	72
Pienyrityskeskus	76
Kansainvälinen keskus	79
Kehitysyhteistyöohjelma PRODEC	81
PRODEC-IMPORT	84

V Erilliset laitokset ja muut toimintayksiköt	
Perustutkimuksen laitos	87
Kirjasto	88
Laskentakeskus	90
Kielistudiokeskus	91
Kuvalaitos	92
VI Virkailijat ja toimihenkilöt	
Kanslerinvirasto	95
Hallintovirasto	95
Hallintotoimisto	95
Taloustoimisto	96
Opintotoimisto	96
Muu henkilökunta	97
VII Opettajain ja virkailijain toiminta korkeakoulun ulkopuolella sekä kirjallinen tuotanto	99
VIII Oppiarvot ja tutkinnot	
Kauppateiden tohtorin tutkinto	121
Kauppateiden lisensiaatin tutkinto	122
Kauppateiden kandidaatin tutkinto	122
Ekonomian tutkinto	122
IX Tilastollisia tietoja	
Opiskelijavalinta	127
Opiskelijoiden lukumäärä ja vuonna 1986 valmistuneet	128
Opiskelutilanne aloitusvuosittain vuoden 1986 lopussa	128
Opiskelijoiden määrä eri koulutus ja runko-ohjelmissa	129
Syksyllä 1986 aloittaneiden opiskelijoiden taustatietoja	130
Korkeakoulun henkilöstö v. 1985 ja 1986	131
X Julkaisut	133
Suuntana tieteiden integraatio ja ulkoinen yhteistyö	137
Rehtori Arvi Leponiemen puhe lukuvuoden 1985—86 avajaisissa	
Kannustinjärjestelmä korkeakouluun?	145
Rehtori Arvi Laponiemen puhe lukuvuoden 1986—87 avajaisissa	

Rehtorin katsaus

Lukuvuonna 1985—86 Helsingin kauppakorkeakoulu juhli 75-vuotista toimintaansa monin tilaisuuksin: ensimmäinen näistä oli marraskuussa 1985 järjestetty paneelikeskustelu aiheesta ”Yhteiskunnan ja talouselämän asettamat muutoshasteet ekonomikoulutukselle”. Vuospäivänä 16.1.1986 esiteltiin korkeakoulun uusia tutkimusprojekteja ja pidettiin juhlavastaanotto. Toukokuun 16. päivänä järjestettiin yhdistetty 75-vuotisjuhla ja tohtori- sekä maisteripromootio. Juhlavuoden päätteeksi oli vielä elokuussa liiketaloustieteilijöiden kansainvälinen symposium hotelli Korpilammella.

75-vuotisjuhlarahaston keräys onnistui hyvin, sillä sen tuotto ylitti 2,5 milj. markkaa. Helsingin kauppakorkeakoulun 75-vuotisen toiminnan kunniaksi lyötyn mitalin suunnitteli kuvanveistäjä, professori Aimo Tukiainen.

Korkeakoulussamme on viime vuosina ollut käynnissä laajakantoinen ekonomin tutkinnon kehittäminen. Opintojen alkuun kuuluvat yleisopinnot on perusteellisesti uudistettu, kurssien kokoa on kasvatettu, luotu kaikille opiskelijoille yhteinen taloustieteiden perusteet sisältävä opintokokonaisuus ja siirretty yhteen koulutusohjelmaan. Uudistusten tavoitteina on ollut paitsi tutkinnon laadullinen kehittäminen ja rakenteellinen pelkistäminen myös keskimääräisen opiskeluajan lyhentäminen.

HKKK:n täydennyskoulutuskeskus teki aluevaltauksen aloittamalla joulukuussa 1985 valtiohallinnon johdolle tarkoitetun täydennyskoulutusohjelman. Koulutusohjelma toteutetaan yhteistyössä Helsingin yliopiston kanssa ja sen rahoittaa valtiovarainministeriö. Toinen kurssi käynnistyi marraskuussa 1986. Vuoden lopulla suunniteltiin myös vakuutusalan johtamiskoulutuksen aloittamista.

Yhteistyö korkeakoulujen välillä on laajentunut merkittävästi kertomuskautena. Joulukuussa 1986 Helsingin yliopisto, Svenska handelshögskolan ja Helsingin kauppakorkeakoulu solmivat yhteistyösopimuksen, joka antaa paremmat mahdollisuudet korkeakoulujen rajat ylittävään opiskeluun. Tavoitteena on, että opiskelijat voisivat suorittaa monipuolisempia tutkintoja. Kertomuskauden aikana valmistettiin myös metsäteollisuuden kansainvälisen koulutuksen aloittamista Helsingin yliopiston, Teknillisen korkeakoulun ja Helsingin kauppakorkeakoulun yhteistyönä. Lisäksi on käyty neuvotteluja ravintola-alan korkeakoulutuksen käynnistämisestä Helsingin yliopiston maatalous-metsätieteellisen tiedekunnan sekä molempien kauppakorkeakoulujen yhteistyönä.

Vuoden 1986 aikana on korkeakoululaitoksessa tapahtunut merkittävä ja kauaskantoinen käänne kohti tavoitteellista johtamista ja tuloshakuista toimintaa ja siihen liittyvää toiminnan arviointia. Vaikka tätä tarkoittava valtioneuvoston korkeakoulujen kehittämistä koskeva periaatepäätös tuleekin voimaan vasta vuoden 1988 alusta, korkeakoulun hallitus päätti joulukuussa 1986, että jo vuoden 1987 talousarvion laadinnassa kokeillaan laitos- ja toimintayksikkökohtaista

tavoitteiden asettelua ja tähän liittyen toiminnan arviointia sekä määrärahojen jakoa tulosten mukaan. Kokeilussa odotetaan olevan merkitystä yleisen ajattelutavan muuttumiselle ja samalla siirtymiselle kohti itsenäisempää korkeakoulua, mihin korkeakoulujen uusi kehittämissäädös ja mainittu valtioneuvoston kehittämissäädös luovat tai antavat edellytyksiä.

Kertomuskauden aikana ovat opetushenkilökunnasta siirtyneet eläkkeelle professori Veikko Leivo, professori Jaakko Voipio, apulaisprofessori Kyösti Pulkkinen, apulaisprofessori Jorma Vuoriniemi, lehtori Jaakko Havukkala ja lehtori Jukka Jutila. Helsingin kauppakorkeakoulu esittää lämpimät kiitokset heidän ansiokkaista palveluksistaan korkeakoulun opetuksen ja tutkimuksen hyväksi samoin kuin heidän aktiivisesta panoksestaan korkeakoulua kehitettäessä.

Arvi Leponiemi

PROFESSORI
JOUKO LEHTOVUORI

Maaliskuun lopulla saapui korkeakoululle suruviesti, joka kertoi professori Jouko Lehtovuoren poismenosta 23.3.1986.

Jouko Tuomas Lehtovuori syntyi 20.9.1933 Hämeenkyrössä. Ylioppilastutkinnon hän suoritti Ikaalisten yhteiskoulussa vuonna 1951. Hän valmistui Kauppakorkeakoulusta ekonomiksi vuonna 1954, kauppatieteiden kandidaatiksi vuonna 1959 ja lisensiaatiksi vuonna 1966 sekä väitteli kauppatieteiden tohtoriksi vuonna 1972.

Jouko Lehtovuori toimi aluksi erilaisissa laskentatoimen suunnittelu- ja johtotehtävissä eri yrityksissä. Hän tuli Kauppakorkeakoulun piiriin vuonna 1962 ja aloitti akateemisen uransa tutkijana. Laskentatoimen lehtoriksi hänet nimitettiin vuonna 1967, yliassistentiksi vuonna 1971, dosentiksi 1973, apulaisprofessoriksi vuonna 1974 ja liiketaloustieteen, erityisesti laskentatoimen professoriksi vuonna 1976. Lisäksi hän toimi Turun kauppakorkeakoulussa vt. professorina vuosina 1969—73 ja sen jälkeen dosenttina.

Jouko Lehtovuoren tutkimustoiminnalle ja kirjalliselle tuotannolle on tunnusomaista syvä pohdintakuulo, laskentatoimen ja liiketaloustieteen rajat ylittävä laaja-alaisuus sekä lukeneisuus.

Merkittävä osa hänen tuotannostaan kohdistuu kirjanpito- ja tuloslaskentateorian kehittämiseen. Tälle alueelle sijoittuu hänen väitöskirjansa ”Kirjanpidon perusteet yrityksen tiedotuspolitiikan kannalta” (1972). Kirjanpitoteorian ohella hän on julkaisuissaan käsitellyt kustannusteoreettisia kysymyksiä.

Jouko Lehtovuorelle luonteenomainen viihtymys teoreettiseen pohdintakuuloon johdatti hänet myös liiketaloustieteen ja laskentatoimen metodologisten kysymysten tarkasteluun.

Jouko Lehtovuori tunsikin myös suurta mielenkiintoa laskentatoimen tutkijakoulutusta kohtaan. Hän toimi lukuisten väitöskirja- ja lisensiaattitutkimusten ohjaajana, tarkastajana tai vastaväittäjänä sekä Helsingin kauppakorkeakoulussa että muissa alan korkeakouluissa ja yliopistoissa.

Helsingin kauppakorkeakoulussa muistetaan Jouko Lehtovuoren ansiokas elämäntyö kiitollisuudella ja arvonnolla.

Helsingin kauppakorkeakoulu 75 vuotta

Helsingin kauppakorkeakoulun perustamisen 75-vuotispäivää vietettiin 16.1.1986. Juhlan kunniaksi järjestetyllä vastaanotolla kävi korkeakoululle tuomassa tervehdyksensä yli 80 valtiovaltaa, yliopistoja ja korkeakouluja, talouselämää ja yrityksiä, yhdistyksiä ja järjestöjä edustanutta delegaatiota.

Juhlavastaanoton jälkeen esiteltiin korkeakoulussa meneillään olevia tutkimusprojekteja. Esityksiä saapui kuuntelemaan onnittelijoita, opettajia, opiskelijoita ja ulkopuolisia suuri luentosali lähes täyteen.

Tilaisuuden avasi vararehtori *Erkki Aaltio*, jonka jälkeen professori *Eero Artto* kertoi kilpailukykyprojektista, professori *Oiva Laaksonen* vertailevasta johtamistutkimuksesta: Kauko-itä — Suomi ja Ruotsi, professori *Reijo Luostarinen* FIBO-projektista, professori *Seppo Salo* metsäteollisuusprojektista, professori *Markku Sääksjärvi* johdon ja akt:n suhteiden tutkimuksesta ja vs.professori *Kalervo Virtanen* investointipäätöksistä suomalaisissa tulosityksikköorganisaatioissa.

Juhlapäivän iltana järjestettiin vastaanotto, johon oli kutsuttu entisen ja nykyisen henkilökunnan lisäksi mm. neuvottelukunnan, tukisäätiön ja ylioppilaskunnan edustajia.

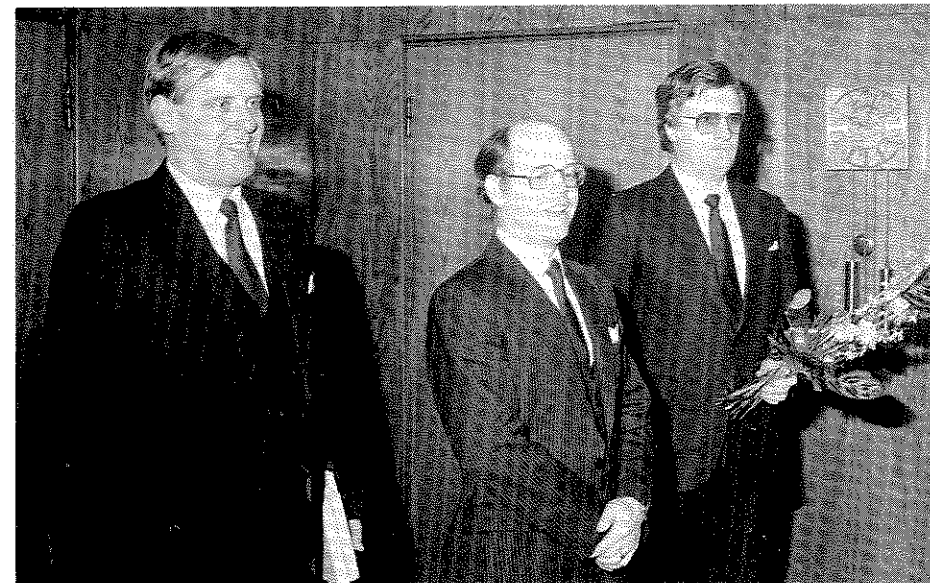
Juhlavuoteen liittyen järjestettiin korkeakoululla 14.11.1986 paneeli ja keskustelutilaisuus aiheesta ”Yhteiskunnan ja elinkeinoelämän asettamat muutoshasteet ekonomikoulutukselle”. Tilaisuudessa alustivat johtaja *Ari Valjakka Oy Wärtsilä Ab*:stä, vuorineuvos *Yrjö Pessi Kemira Oy*:stä, toimitusjohtaja *Pentti Talonen Pohjola-yhtiöistä*, toimitusjohtaja *Yrjö Toivola Vaisala Oy*:stä, talousjohtaja *Kari Haavisto Nokia Oy*:stä ja toimitusjohtaja *Felix Björklund IBM*:stä. Tilaisuuden avasi rehtori *Arvi Leponiemi* ja paneelin puheenjohtajana toimi professori *Eero Artto*.

Helsingin kauppakorkeakoulu, ylioppilaskunta, Ekonomiliitto ja Kauppätieteiden kandidaattiyhdistys järjestivät yhdessä *Muistojen illan* korkeakoulun entiselle ja nykyiselle väelle ja kaikille Helsingin kauppakorkeakoulussa opiskelleille 11.4.1986 ravintola Marskissa. Muistelemaan ja tuttuja vuosien takaa tapaamaan kokoontui lähes 200 ”kauppislaista”.

Helsingin kauppakorkeakoulun ylioppilaskunta vietti 75-vuotisjuhlaviikkoa 23.2.—2.3.1986, jolloin sekä opiskelijoille että muille kiinnostuneille oli tarjolla paljon monipuolista ohjelmaa: tiedettä, kulttuuria, urheilua, arvokas pääjuhla ja juhlatanssiaiset.

Juhlavuoden ohjelmaan kuului myös liiketaloustieteilijöiden kansainvälinen symposium, joka järjestettiin 24.—28.8.1986 hotelli Korpilammella. Tämä oli jo kolmas Helsingin kauppakorkeakoulun järjestämä erityisesti nuorille tutkijoille tarkoitettu kansainvälinen seminaari.

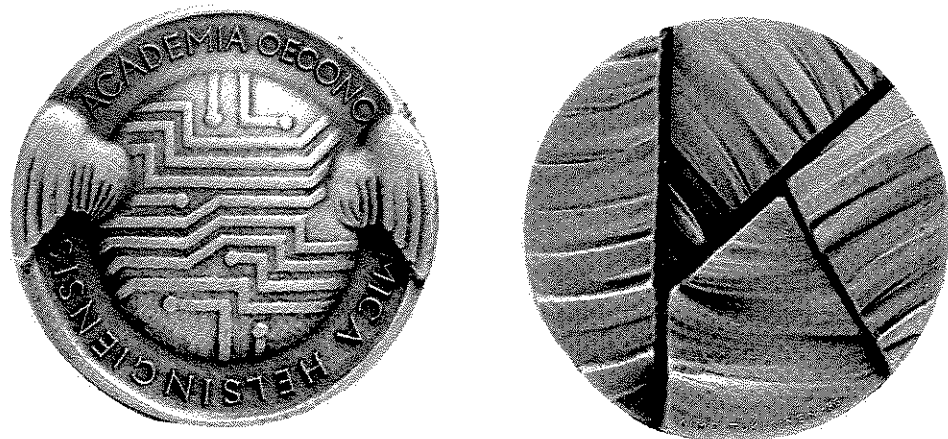
Symposiumiin osallistui viitisenkymmentä tutkijaa ja siellä kuultiin yli kaksikymmentä esitelmää. Näistä kahdeksan oli symposiumiin kutsuttujen maineikkaiden ulkomaisten tutkijoiden esityksiä.

Opetusministeriön onnittelut 75-vuotiaalle Helsingin kauppakorkeakoululle toivat ministeri *Gustav Björkstrand*, osastopäällikkö *Markku Linna* (vas.) ja korkeakouluneuvos *Arvo Jäppinen* (oik.).

Teollisuuden koulutusvaliokunnan puolesta kävivät korkeakoulua onnittelemassa vuorineuvos *Yrjö Pessi* (keskellä), tekn.lis. *Björn Immonen* (vas.), toimitusjohtaja *Heikki Bachman*, toimitusjohtaja *Pentti Somerto*, johtaja *Urpo Kauranne*, toimitusjohtaja *Timo Relander* ja apulaisprofessori *Heikki Hirvinen*.

Mitali juhlavuoden kunniaksi

Helsingin kauppakorkeakoulun 75-vuotisen toiminnan kunniaksi lyöttiin mitali, jonka aiheena on Merkuriuksen siipikypärä ylhäältäpäin katsottuna koristeenaan tietotekniikkaa ja nykyaikaa kuvaava mikropiiri. Mitalin kääntöpuolella on kauppakorkeakoulua ja sen työn jälkiä symboloiva K-kirjainaihe.

Mitalin on suunnitellut kuvanveistäjä, professori *Aimo Tukainen* ja sen on valmistanut Kultateollisuus Oy. Mitalia on lyöty hopeisena ja pronssisena. Ensimmäinen hopeinen mitali luovutettiin Helsingin kauppakorkeakoulun ylioppilaskunnalle sen 75-vuotispäivänä.

75-vuotisjuhlakeräys

Keväällä 1985 perustettiin Helsingin kauppakorkeakoulun 75-vuotisjuhlarahasto ja asetettiin keräyksestä vastaava toimikunta. Toimikunnan puheenjohtajaksi kutsuttiin kansleri *Jaakko Honko*, jäseniksi vuorineuvos *Pentti Herkama*, toimitusjohtaja *Pekka Herlin*, vuorineuvos *Gustav von Hertzen*, ministeri *Tankmar Horn*, pääjohtaja *Jaakko Lassila*, ministeri *Sakari T. Lehto*, rehtori *Arvi Leponiemi*, professori *P.J. Muukkonen*, pääjohtaja *Mika Tiivola*, kansleri *Klaus Waris* ja pääkonsuli *Sakari Yrjönen*. Keräyspäällikkönä toimi professori *P.J. Muukkonen* ja sihteerinä FK *Asta Malinen* ja kanslerin sihteerinä *Sinikka Relander*.

Keräystoimikunta osoitti niin yhteisöille kuin yksityisillekin vetoomuksen taloudellisen tuen saamiseksi uusien hankkeiden käynnistämiseksi korkeakoulun tutkimuksessa ja opetuksessa. Keräyksen huippu ajoittui korkeakoulun 75-vuotispäiväksi 16.1.1986. Keräys onnistui hyvin ja sen kokonaistuotto oli vuoden 1986 loppuun mennessä ylittänyt 2,5 miljoonaa markkaa.

Suurin yksittäinen lahjoittaja on ollut Helsingin kauppakorkeakoulun ylioppilaskunta 450 000 markan lahjoituksellaan, joka on nimeltään "Helsingin kauppakorkeakoulun tutkimus- ja kehitysprojekti 1986-88". Tämä summa käytetään kolmen vuoden aikana siten, että vuosittain jaetaan 75 000 markkaa tutkimusstipendinä ja 75 000 markkaa matka-avustuksina 3-7 tutkimusryhmän kesken. Tutkimusryhmään edellytetään kuuluvan vetäjän lisäksi vähintään kolme tutkijaa tai opiskelijaa, jotka tekevät projektin kuluessa opinnäytetyöksi tarkoitetun tutkimuksen tai tutkielman. KY haluaa tällä tavalla kannustaa ja tukea tutkielma- ja kehitysprojektiryhmien toimintaa, nopeuttaa opiskelijoiden valmistumista ja edistää opiskelumotivaatiota.

Helsingin kauppakorkeakoulun tutkimus- ja kehitysprojekti 1986-88 -apurahan saivat vuonna 1986 seuraavat tutkimusprojektit: Professori *Oiva Laaksonen* *Kaukoitö-projekti* 50.000 mk, apulaisprofessori *Pekka Korhosen* projekti "Monitavoitteinen päätöksenteko, teoria, tietokonetutukset ja sovellutukset" 45.000 mk, professori *Eero Artton* ja professori *Reijo Luostarisen* poikkitieteellinen tutkimusprojekti "Excellence, Strategy and Performance" 25.000 mk, assistentti *Ahti Vapaavuoren* kansainvälisen vero-oikeuden tutkimusprojekti 20.000 mk ja dosentti *Liisa Uusitalon* *Ecocult -projekti* 10.000 mk. Apurahan *Liisa Uusitalolle* ojensi tutkimus- ja kehitysprojektin johtoryhmän puheenjohtaja OTT *Heikki Niskakangas*.

Helsingin kauppakorkeakoulun 75-vuotisjuhla ja tohtori- ja maisteripromootio

Helsingin kauppakorkeakoulun yhdeksännen virallisen tohtori- ja maisteripromootion juhlallisuudet alkoivat toukokuun 14. päivän iltana, jolloin vihittävät ekonomit, kandidaatit ja tohtorit lehvänsitojattarineen ja -sitojineen sekä riemu- ja maisterit ja kunniatohtorit puolisoineen kokoontuivat lehvänsitojaisiin korkeakoulun ravintolaan. Illan isäntinä toimivat merkurius-neidon, fil.yo. *Salla Leponiemen* vanhemmat, rehtori ja rouva *Arvi Leponiemi*. Illan kuluessa esiintyivät Kauppakorkeakoulun Ylioppilaskunnan Laulajat ja promovendit harjoittelivat promootioaktia ja vanhoja tansseja.

Tohtori- ja maisteripromootion promoottorina toimi professori *Fedi Vaivio*, juhlamenojen ohjaajana professori *Reijo Helle* ja yliairueena OTT *Heikki Niskakangas*. Promootiotoimikuntaan kuuluivat gratisti, ekonomi *Kaija Vanonen*, rahastonhoitaja, KTM *Raija Keskinen*, KTM *Olli Lassila* (edellisen promootiotoimikunnan edustaja) ja sihteeri, kyo *Tarja Helminen*.

Pääjuhla

Korkeakoulun varsinainen 75-vuotisjuhla ja tohtori- ja maisteripromootio päätettiin yhdistää toukokuun 16. päivänä pidettäväksi pääjuhlaksi.

Erityisesti uuden ekonomin tutkinnon suorittaneet osoittivat suurta innostusta promootioperinnettä kohtaan. Heille kevään 1986 promootio olikin ensimmäinen tilaisuus saada maisterin arvo juhlallisina menoin. Promootioon ilmoittautui 160 maisteria ja 9 tohtoria. Poissaolevina promovoitin lisäksi 209 maisteria ja 3 tohtoria.

Jotta juhlasta ei olisi tullut ylipitkää, promootiotoimikunta päätti toteuttaa maisteripromootion uusin muodoin. Maistereille jaettiin todistukset ja lehdet jo kello 10 suuressa luentosalissa, josta he sitten siirtyivät juhlasaliin, jossa pidettiin varsinainen pääjuhla ja promootio.

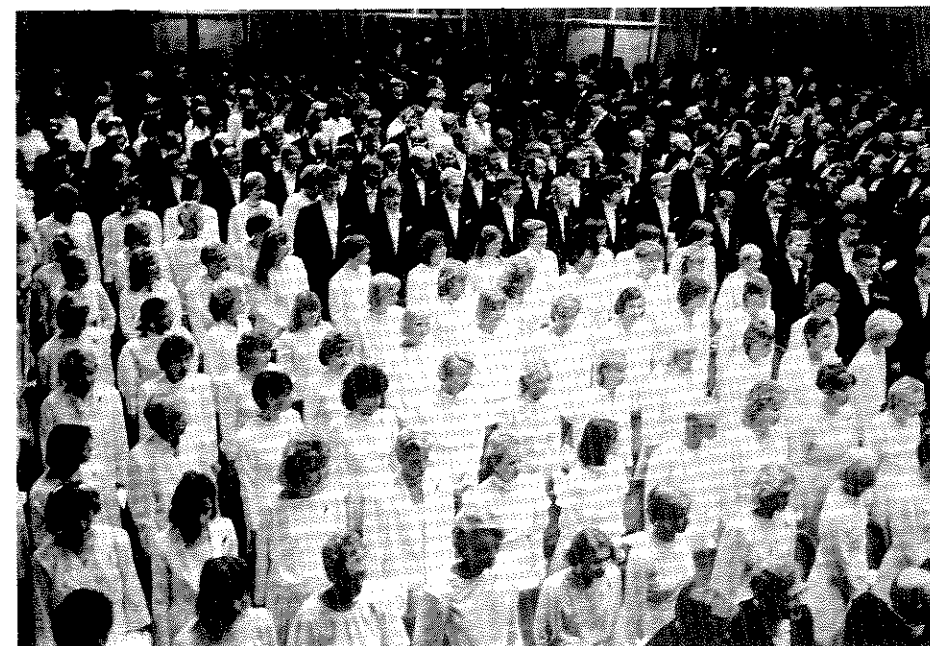
75-vuotisjuhla ja promootio alkoi juhlasalissa kello 12. Arvovaltaisen kutsuvierasyleisön joukossa oli mm. valtiovallan, elinkeinoelämän, yliopistojen ja korkeakoulujen edustajia sekä promovendien omaisia.

Yliairut ja Merkurius-neito, entiset Merkurius-neidot, kansleri ja rehtori, professorit ja apulaisprofessorit, promoottori, maisteri- ja tohtoripromovendit sekä kunniatohtorit, saapuivat saliin kulkueena Promootio-orkesterin soittaessa Erkki Melartinin Juhlamarssia näytelmästä *Prinsessa Ruusunen*.

Kulkueiden asetuttua paikoilleen juhlasaliin Promootio-orkesteri soitti Jean Sibeliuksen *Andante Festivon*.

Helsingin kauppakorkeakoulun 75-vuotisjuhlan ja promootion tapahtumista on koottu erillinen julkaisu ja videonauha.

Rehtori *Arvi Leponiemi* korosti tervehdyspuheessaan talouselämän roolia 75-vuotiaan Helsingin kauppakorkeakoulun historiassa:

Kauppakorkeakoulu toimi yksityisenä korkeakouluna 63 ensimmäistä toimivuottaan. Varsinkin alkuvuosikymmeninä sen taloudellinen asema vaihteli suuresti. Valtionavun osuus, jota ei ollut lainsäädännöllä kiinteästi määrätty, jäi eräinä vuosina alle 50 %:n todellisista menoista.

Korkeakoulun toiminnan kehityksen turvasi tuolloin Suomen liikemieskunta, joka osoitti alusta alkaen suurenmoista innostusta maamme kaupallisen sivistyksen edistämiseksi. Talouselämän tuki kauppakorkeakoululle huipentui toisen maailmansodan jälkeisinä niukkuuden vuosina järjestettyihin keräyksiin ja saatuihin lahjoituksiin, joiden turvin saatiin rakennetuksi tämä vieläkin ajanmukainen ja toimiva talo. Vuoden 1974 valtiollistamisen jälkeenkin on HKKK:n kehittämiseksi luotu liikkumavaraa yksityisen sektorin tuella.

Talouselämän ja korkeakoulun läheinen yhteistyö ei ole rajoittunut vain yksisuuntaiseksi aineellisten lahjoitusten virraksi korkeakouluun päin. Talouselämän edustajilta on saatu myös ajankohtaisia virikkeitä opetusohjelmien kehittelyyn, aiheita tutkimuksiin sekä resursseja tutkimustyöhön. Erityisesti tässä yhteydessä on mainittava korkeakoulun neuvottelukunnan aktiivinen panos. Ikäänkuin vastapalveluksena korkeakoulun tutkijat ja opettajat ovat palvelleet talouselämän asiantuntijoina kautta vuosikymmenten.

75-vuotisjuhlaesitelmän piti tilaisuudessa vuoden 1980 taloustieteen Nobelilla palkittu professori *Lawrence R. Klein* aiheesta "On Problems and Prospects for the World Economy". Esitelmä on julkaistu kokonaisuudessaan erillispainoksena.

Valtiovarainministerin tervehdyksen esitti ministeri *Kaarina Suonio*. Hän antoi kiitosta Helsingin kauppakorkeakoululle itsenäisestä ja aktiivisesta toiminnasta:

"On ilahduttava todeta, kuinka vakavasti tutkimuksen ja tutkijakoulutuksen kehittämiseen on Helsingin kauppakorkeakoulun toiminnassa ja kehittämissuunnitelmissa erityisesti tällä vuosikymmenellä paneuduttu. Tutkimuksen elinvoimaisuuteen nojaa myös kauppakorkeakoulun poikkeuksellisen laajan kansainvälisen yhteistyön synnyttäminen ja jatkaminen. Opetusministeriössä seurataan erityisellä mielenkiinnolla vuonna 1983 aloitetun kansainvälisen MBA-täydennyskoulutusohjelman menestymistä. Korkeakoulun kehitysyhteistyöohjelma PRODEC on niin ikään suuren mielenkiinnon kohteena. Onhan se mm. erinomainen osoitus korkeakouluopetuksen ja tutkimuksen kyvystä vastata ajankohtaisiin maailmanlaajuisiin haasteisiin.

Helsingin kauppakorkeakoulun itsenäisestä ja aktiivisesta toiminta-otteesta kertoo myös se tapa, jolla täällä tartuttiin tutkinnonuudistuksen yhteydessä ilmaantuneisiin ongelmiin ja uusiin mahdollisuuksiin. Täällä ymmärrettiin – paremmin kuin monessa muussa korkeakoulussa – että tutkinnonuudistus ja tutkintoja koskevat asetukset eivät vieneet korkeakoulun päätösvaltaa opetusministeriön taskuun tai muualle korkeakoulun ulkopuolelle. Korkeakoulu itse suunnittelee ja hyväksyy koulutusohjelmien sisällöt asetuksen antamisessa yleisissä puitteissa. Tutkinnonuudistusta on syytetty kovin monista asioista, kuten opintojen hajannaisuudesta, putkimaisuudesta ja pitkittymisestä. Koska korkeakoulut itse päättävät lukuvuosittain koulutusohjelmien opetussuunnitelmat, joissa päätetään mm. kunkin opintokokonaisuuden tavoitteista, käsiteltävistä asiakokonaisuuksista, laajuudesta opintoviikkoina, opetus- ja työmuodoista, opetuksen ja harjoittelun määrästä, sekä vaadittavista suorituksista, on ilmeistä että juuri näillä päätöksillä ratkaisevimmin vaikutetaan opetuksen ja opiskelun sujumiseen ja mielekkyyteen. Helsingin kauppakorkeakoulussa on vakavasti paneuduttu opetuksen kehittämiseen. Tämän työn ensimmäisenä tuloksena korkeakoulun hallitus on hyväksynyt ensi lukukaudella sovellettavat yleisopintojen uudet opintosuunnitelmat. On syytä toivoa, että Helsingin kauppakorkeakoulun esimerkki kannustaa oma-aloitteeseen opintojen uudistustyöhön nekin korkeakoulut, jotka eivät vielä ole siirtyneet valituksesta vaivannäköön."

Valtiovallan tervehdyksen jälkeen Promootio-orkesteri, Kauppakorkeakoulun Ylioppilaskunnan Laulajat ja Kauppakorkeakoulun Ylioppilaskunnan Naislaulajat esittivät Uno Klamin säveltämän promootiokantaatin "Kultasauvallinen". Orkesteria johti Heikki Saari ja solisteina esiintyivät Pia Raanoja ja Juha Kotilainen.

Promoottori, professori Fedi Vaivio puhui promovendeille mm. luovuuden merkityksestä:

"Tiede, tieto, taito ovat voimakkaasti välineitä, mutta niiden käyttö edellyttää vastuuntuntoa, omaa arviointia ja suhteellisuustajua. Mutta suoriudutteko te, promovendit, tulevasta tehtävästänne pelkän järjen avulla! Ette! Sen tajuaa itse asiassa jokainen henkisesti kypsä yksilö. Moderni liikkeenjohto, management, on aina korostanut luovuutta, uuden keksimistä, uudenlaisten ajatusyhdistelmien merkitystä yritysten toiminnassa. Onko luovuus sopusoinnussa järkipärisen tieteellisen päätelyn kanssa? Periaatteessa on. Itse yliopisto- ja korkeakouluopetus perustuu siihen, että eri alojen tiedemiehet, asiantuntijoita alallaan, ovat vapaassa ja ohjaamattomassa vuorovaikutuksessa keskenään. Ideoita, ja tietoja vaihtuu jatkuvasti, minkään sitä estämättä. Yhdistämällä näennäisesti toisiinsa sopeutumattomia ajatuksia tehdään tässä prosessissa uusia keksintöjä. OECD:n suorittama tutkimus on osoittanut, että yli 80 % merkittävistä keksinnöistä on tehty juuri yliopistoissa eikä esim. yrityksissä, vaikka yritysten tutkimus- ja kehitysresurssit saattavat olla merkittävästi suuremmat.

Promovendit!

Teille on tutkintojenne puitteissa pyritty antamaan hyvä tieteellinen koulutus, tieteen metodien hallinta. Mutta te tulette kohtaamaan tietoyhteiskunnassa valtavan faktamäärän. Sitä on mahdotonta enää pala palalta analysoida. Se, mikä tällöin nousee voimakkaasti etualalle on tiedollinen yleisnäkemys, joka tekee mahdolliseksi hahmottaa tietotulvaa ja strukturoida, ja sitä hallita. Ja aivan erityistä merkitystä tulee saamaan intuitio, "oikean aavistaminen", tuo lopulta salaperäinen ihmisaivojen ominaisuus, jota liian jäykässä ja formaalisessa tieteen teknillistymisessä on ilmiselvästi aliarvioitu. Intuitio on ihmisen syvä, luova elementti, joka ehkä parhaiten ilmenee taiteessa, mutta jonka monet laajakatseiset tiedemiehet ilman muuta tunnustavat tieteellisen luomisprosessin merkittäväksi osaksi.

Ilman inhimillistä vaistoa ja herkkyyttä ei menetyksellinen erilaisten organisaatioiden johtaminen enää tämän päivän maailmassa ole mahdollista. Liikkeenjohto ilman voimakasta, mukaansatempaavaa tunnetta ei onnistu, johtajuudessa, teidän tulevassa roolissanne nämä persoonallisuuden tekijät ovat kaikkein tärkeimpiä. Sen osoittaa menestyksellisten johtajien elämäkertojen ja saavutusten jo pintapuolinenkin tutkiminen.

Promovendit!

Vaikka tiede on aseenne, älköön siis mikään inhimillinen olko teille vierasta. Kokonaisnäkemysenne kehittykseen ja sisältäköön myös sellaisia elämän aloja, joita korkeakoulumme ei suoranaisesti ole teille voinut tarjota. Tiedostakaa inhimillisen tiedon ja taiteen eri lohkot, herkistykää, vapautukaa, vangitkaa itseenne elämän koko olemus. Kehittykää persoonallisuuksina jatkuvasti, älköön inhimillinen hengenlento olko teille vierasta. Pyrkikää korkeaan henkiseen tasoon! Kantakaa näin se ylväs vastuu, jonka menneet sukupolvet teille luovuttavat ja joka teidän vuorostanne aikanaan on perinnöksi jätettävä."

Puheen jälkeen promoottori Fedi Vaivio aloitti varsinaisen vihkitoimituksen. Ensimmäiseksi hän vihki kauppatieteiden maistereiksi ekonomit ja kauppatieteiden kandidaatit. Sen jälkeen hän vihki riemumaistereiksi seuraavat 14 vuoden 1934 sormusjuhlassa kauppatieteiden maisterin arvon saaneet:

Jaakko Harjula (Absens), Eero Jäntti (Absens), Toivo J. Kala, Katri Kava-Puranen, Viljo Lemola, Heikki Mäkinen (Absens), Erkki Oila (Absens), Erkki Paalanen (Absens), Jorma Pohjanpalo, Kauno Rintakoski (Absens), Urpo Rintakoski (Absens), Olle V. Salmi, Tyko Vanhala ja Eero Vuoristo (Absens).

Kunnioitetut Riemumaisterit!

"Kauppatieteiden maisterit ovat aina muodostaneet kiinteän veljellisen yhteisön. Nuoret vastavalmistuneet maisterit on otettu sydämellisesti ja avosylin vastaan. Olen itse tämän kokenut ja voin, teidät tuntien, paitsi korkeakoulun puolesta, myös henkilökohtaisesti teitä kiittää. Kunnioitukseni teidän suorittamaanne työtä kohtaan on syvä."

Promoottori kääntyi seuraavaksi vihittävien tohtorien puoleen ja kehoitti heitä nousemaan parnassolle ottamaan vastaan kauppatieteiden tohtorin arvon ja siihen kuuluvat tunnukset. Tohtorin arvon saivat:

Seppo Alahuusua (Absens), Jarmo Eronen, Henrik Gahmberg, Sirkka Hämäläinen, Asko Korpela (Absens), Markku Koskela, Arto Lahti, Jarmo Leppiniemi, Kari Lilja, Keijo Räsänen, Tuire Santamäki-Vuori ja Timo Summa.

Arvoisat tohtorit!

"Olette saaneet arvonne tunnukset, tieteellisen tutkimuksen vapautta ja itsenäisyyttä symbolisoivan tohtorin hatun sekä diplomin. Teistä on tullut julkisesti tunnustettuja tieteen edustajia yhteiskuntaan. Siihen liittyvät ankarat velvoitukset ja nykyaikana entistä suurempi vastuu. Tiedän, että te kaikki olette kypsiä persoonallisuksia, jotka kykenette käyttämään tieteen suomia välineitä oikein. Isänmaan hyväksi, mutta myös työssä koko kansainvälisessä yhteisössä, jonka kehityksestä ihmiskunnan elämä riippuu."

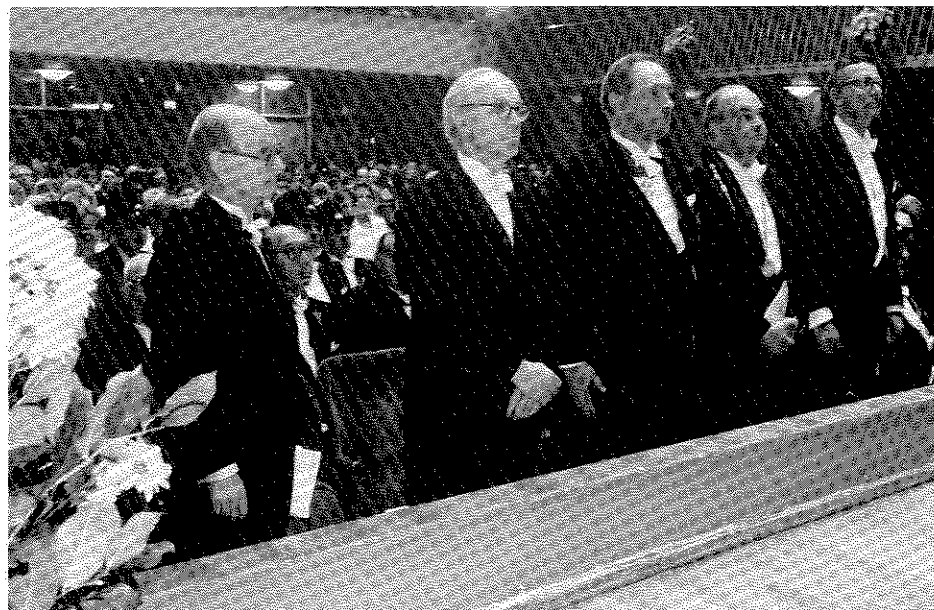
Seuraavaksi promoottori vihki kunniatohtorit ja puhui heille kullekin erikseen seuraavasti:

*Excellences!
Distinguished guests!
Ladies and gentlemen!*

According to its statutes The Helsinki School of Economics and Business Administration can award an Honorary Doctorate in Economics to prominent scientists and the people of outstanding achievement in economic life. Upon the recommendation of the Scientific Council the Board of the School has decided to bestow the degree of Doctor of Economics honoris causa to six men. They all share great talent, wisdom, originality and farsightedness. The School also feels grateful and proud that over the years they have given so much of their valuable time to further our scientific aims.

I will award the insignia to you in alphabetical order with the words:

Ego, Fedi Lennart Vaivio, ipse promotus Doctor Oeconomiae, promotor legitime constitutus, vos viros illustrissimos et de nostra scientia optime meritos. Doctores Oeconomiae honoris causa creo et omnibus huius dignitatis insignibus privilegis nunio.

Kunniatohtorit professori Walther Busse von Colbe (oik.), professori Per-Jonas Eliaeson, toimitusjohtaja Pekka Herlin, professori Lawrence R. Klein ja professori Gösta Mickwitz.

Professor Walther Busse von Colbe

Sie sind, sehr verehrter Herr Professor Busse von Colbe, ein hervorragender Vertreter der Betriebswirtschaftslehre. Ihre äusserst wertvollen wissenschaftlichen Studien und Ihr tiefes Wissen in Bereich des Rechnungswesens im weitesten Sinne haben auch zukunsten unserer Hochschule ausgewertet werden können. Insbesondere haben unsere jungen Wissenschaftler von Ihrer väterlichen Hand Unterstützung auf dem schwierigen Pfad der Wissenschaft erhalten. Wir wollen einen weltweit berühmten Forscher heute ehren.

Darf ich Sie, sehr verehrter Herr Professor, bitten die Insignien des Doktors ehrenhalber der Wirtschaftswissenschaften entgegenzunehmen.

Professor Per-Jonas Eliaeson

Helsingfors handelshögskola ser i Er, Herr Rektor, en trogen vän och en skicklig samt ytterst sakkunnig främjare av de vetenskapliga kontakter som byggt upp mellan våra respektiva högskolor. Genom Ert uppoftande arbete har våra unga vetenskapsmen kunnat odla de så viktiga internationella kontakterna inte enbart i Stockholm utan även vid European Institute for Advanced Studies in Management i Bryssel som i två repsiset stått under er ledning.

Får jag därför, för att visa vår stora högaktning för Er gärning och insats för de ekonomiska vetenskaperna, be Er, Herr Rektor, att bestiga parnassen för att mottaga de yttre tecknen för hedersdoktor i de ekonomiska vetenskaperna.

Akademik Jermen Gvishiani, Absens

Toimitusjohtaja, ekonomi Pekka Herlin

Kauppakorkeakoulu tuntee erityistä ylpeyttä ja iloa myöntäessään Teille kauppatieteiden kunniatohtorin arvon: olette suorittanut tutkintonne tässä korkeakoulussa. Olette poikkeuksellisen kaukokatseisesti, omaperäisesti ja rohkeasti kehittänyt kansainvälistä yritystänne ja vienyt sen kärkeen maailmanlaajuisessa kilpailussa. Tässä tehtävässä olette ennakkoluulottomasti käyttänyt tiedemiesten tutkimustuloksia: yhteistyönne heidän kanssaan on ollut vastavuoroisesti arvokasta tieteen kehityksen kannalta.

Pyydän Teitä, Herra toimitusjohtaja, nousemaan parnassolle vastaanottamaan korkeakoulumme kunnianosoituksen ulkoiset merkit.

Professor Lawrence R. Klein

Your academic and scientific merits are so numerous and outstanding that there are no words to match the extent of your achievements. Only the deep silence of admiration. But you have found time to link this small country, Finland, not only to your scientific models, but also to the international scientific community. You have pupils in our School, you have a special place in our hearts.

May I therefore, professor Klein, ask you to accept the insignia of Doctor of Economics honoris causa.

Professor Gösta Mickwitz

Ni har, Herr Professor, redan nu utfört inom den ekonomiska vetenskapen ett livsverk som präglas av flere karakteristika som vi inom Helsingfors handelshögskola beundrar. På ett framsynt sätt har ni alltid arbetat för en syntes mellan den nationalekonomiska teorien och företagsekonomien. Detta har skett som rektor för Svenska handelshögskolan, som aktiv medlem i både svensk- och finskspråkiga vetenskapliga och akademiska föreningar samt institutioner, och i Era framstående vetenskapliga skrifter. Ert vida synsätt har bl.a. präglat de många sakkunnigutlåtanden högskolan erhållit och som varit ytterst värdefulla. För idkare av den ekonomiska vetenskapen i vårt land är Ni ett lysande exempel.

Får jag ber Er, Herr Professor, att bestiga parnassen för att mottaga de yttre tecknen för hedersdoktor i de ekonomiska vetenskaperna.

Lopuksi promoottori puhui kaikille promovoiduille:

Promoti!

The Helsinki School of Economics and Business Administration and all persons present offer you their warmest congratulations on the degrees conferred.

We should especially like to congratulate the Doctors honoris causa who have brought great honour to the School by being with us today.

The School is proud that we now have 12 new doctors and altogether new 300 Masters of Business Administration of whom 200 have received their degrees in absentia. We wish you every success.

Tohtorit ja maisterit!

Korkeakoulun, läsnäolevan juhlayleisön, meidän kaikkien onnittelet ja jatkuvan menestyksen toivotukset saattavat Teitä. Olkoon elämä Teille rikas!

Helsingin kauppakorkeakoulun 75-vuotisjuhla ja promootio päättyi kaikkien yhdessä laulamaan Maamme-lauluun. Sen jälkeen siirryttiin Taivallahden kirkkoon juhlaumalanpalvelukseen. Piispa *Samuel Lehdon* saarnan aiheena oli ”Uskollinen taloudenhoitaja”.

Juhlaillalliset

Juhlaillalliset järjestettiin perinteisesti ravintola Adlonissa. Rehtori *Arvi Leponiemi* esitti tervehdyssanat illan vieraille. Puheen Helsingin kauppakorkeakoululle piti gratisti, kauppätieteiden maisteri *Kaija Vanonen*.

Kansleri *Jaakko Honko* korosti juhlapuheessaan uuden luomisen ja innovaatioiden merkitystä. Niiden aikaansaamiseksi on korkeakouluopetuksessa kiinnitettävä huomiota opiskelijoiden itsenäisen ajattelun ja luovan mielikuvituksen kehittämiseen:

”Ongelmien ratkaisuun liittyvä innovoiva panos on perinteinen. Tämä vaatimus on ollut niin kauan kuin tutkimuskin. Uutta ja nimenomaan meidän allamme ensiarvoisen tärkeää on innovoinnin haasteen suuntaaminen nimenomaan ongelmien asettamiseen. Eräs syy tähän on se, että huimasti kehittyvä informaatioteknologia alkaa jopa napinpainalluksella tarjota meille mahdollisuuksia käsitellä valtavia aineistoja, myös valmiita tekniikoita ja menetelmiä sekä vastauksia. Oikeat kysymykset on meidän jatkossakin asetettava itse.

Yhä selvemmin korostuu Henri Poincarén lause, kun hän sanoo: ”Tosiasioiden massa on mykkä. Se paljastaa salaisuutensa vasta kun sille esitetään mielekkäitä kysymyksiä.” Nimenomaan näitä tulisi meidän kehittää.

Jatkuvan innovoinnin ja uudistumisen haasteen korostumiseen vaikuttaa lisäksi meidän alallamme se kenttä, jolle toimintamme suuntautuu. Tämä toimikenttä, talouselämä, on dynaaminen, alati muuttuva ja kehittyvä. Meidän on uudistuttava jo pelkästään pystyäksemme seuraamaan tätä kehitystä. Mutta tämä ei suinkaan riitä. Meidän on oman innovoivan panoksemme avulla pystyttävä viemään myös talouselämän kehitystä eteenpäin. Meidän ei tule vain seurata trendejä. Meidän tulee myös tehdä niitä.”

Puheen promoottorille piti KTM *Eeva Palojärvi*, kunniatohtoreille KTT *Sirkka Hämäläinen*, riemumaistereille Kauppätieteiden Kandidaattiyhdistyksen puheenjohtaja, KTM *Antti Sämskilähti* ja naiselle KTM *Kenneth Cederberg*.

Illallisen jälkeen promovendit ja muut juhlavieraat tanssivat vanhoja tansseja Adlonin linnan pihalla.

Seuraavana aamuna promovendit kokoontuivat Kalastajatorpalle nauttimaan gratistin sillilounasta.

I Hallinto

Kansleri ja rehtorit

Kanslerina on kertomuskauden toiminut professori *Jaakko Honko*. Hänen kolmivuotinen toimikautensa päättyi 31.7.1986. Tasavallan presidentti nimitti professori *Jaakko Hongon* edelleen Helsingin kauppakorkeakoulun kansleriksi toimikaudeksi 1.8.1986—31.7.1989.

Rehtorina on toiminut professori *Arvi Leponiemi*, ensimmäisenä vararehtorina professori *Erkki Aaltio* ja toisena vararehtorina professori *Markku Sääksjärvi*. Heidän toimikautensa päättyvät 31.7.1987.

Valtuusto

1.8.1986

Puheenjohtaja: *Voipio Jaakko*, professori

Varapuheenjohtaja: *Virtanen Markku*, assistentti

Jäsenet:

Aaltio Erkki, professori; varajäsen *Laaksonen Oiva*, professori

Artto Eero, professori

Helle Reijo, professori; varajäsen *Paakkanen Jouko*, professori

Hyvärinen Anssi, tutkimusassistentti; varajäsen *Lähteenmäki Kaarina*,
vs.osastosihteeri

Löyttyjärvi Ritva, amanuenssi; varajäsen *Kakkuri-Knuutila Marja-Liisa*, lehtori

Iivarinen Juha, kyo; varajäsen *Virtamo Jukka*, kyo

Jääskeläinen Kari, kyo; varajäsen *Helin Riikka*, kyo

Kankus Marjo, kyo; varajäsen *Hiltunen Harri*, kyo

Korhonen Veikko, ylivahtimestari; varajäsen *Yrjölä Matti*, pääsuunnittelija

Lantto Outi, assistentti; varajäsen *Lampi Mirja-Liisa*, lehtori

Lautsila Erkki, lehtori; varajäsen *Kyläkoski Kalevi*, vs.apulaisprofessori

Hakkarainen Heikki J., apulaisprofessori

Löyttyniemi Timo, kyo; varajäsen *Vikkula Kaisa*, kyo

Mustalampi Pentti, koulutussuunnittelija; varajäsen *Vanhala Sinikka*, vs.apulais-
professori

Mölsä Jouni, kyo; varajäsen *Salmela Mirja*, kyo

Nikunen Timo, kyo; varajäsen *Lohivesi Kari*, kyo

Niskanen Pekka, kyo; varajäsen *Lankinen Juhani*, kyo

Ojanen Sirkka-Liisa, lehtori; varajäsen *Itäinen Carita*, assistentti
Pitkänen Eero, professori; varajäsen *Uusitalo Hannu*, apulaisprofessori
Pulkinen Kyösti, vt.professori;
Muukkonen Mirja, toimistosihtööri; varajäsen *Paakkunainen Urho*, tutkimusassistentti
Rinne Benita, amanuenssi; varajäsen *Ojala Seija*, keskuksenhoitaja
Salo Seppo, professori; varajäsen *Manninen Jouko*, apulaisprofessori
Sääksjärvi Markku, professori; varajäsen *Nyberg Aarni*, professori
Tuominen Matti, kyo; varajäsen *Saarinen Olli*, kyo
Vaivio Fedi, professori; varajäsen *Pihkala Erkki*, professori
Valjus Pauli, kyo; varajäsen *Hakkarainen Kai*, kyo
Vikkula Matti, kyo; varajäsen *Malinen Heikki*, kyo
Virtanen Markku, assistentti; varajäsen *Niemi Eero*, lehtori
Voipio Jaakko, professori; varajäsen *Saarsalmi Meeri*, vt.professori

Korkeakoulun valtuusto kokoontui lukuvuoden 1985—86 aikana kerran samoin kuin syyslukukauden 1986 aikana.

Valtuusto päätti 9.4.1986 pitämässään kokouksessa asettaa yksimielisesti ehdolle kansleriksi edelleen professori *Jaakko Hongon*. Toiselle sijalle valtuusto asetti hallintoneuvos *Lasse Kilven* ja kolmannelle professori *C-E. Carlsonin*. Valtuusto määräsi kansainvälisen keskuksen johtokunnan jäsenet ja varajäsenet toimikaudeksi 1986—88 sekä muutoksenhakulautakunnan jäsenet ja varajäsenet kaudeksi 1.8.1986—31.7.1989.

Helsingin kauppakorkeakoulun valtuustovaalit pidettiin 18.—19.11.1986, jolloin valittiin suhteellisilla vaaleilla 30 jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet valtuuston toimikaudeksi 1.1.1987—31.12.1988. Uusi valtuusto valitsi järjestäytymiskokouksessaan 17.12.1986 puheenjohtajakseen professori *Fedi Vaivion* ja varapuheenjohtajakseen kyo *Kari Jääskeläisen*. Valtuusto määräsi korkeakoulun hallituksen, tieteellisen neuvoston ja laitosneuvoston jäsenet ja varajäsenet kaudeksi 1.1.1987—31.12.1988.

Hallitus

1.8.1986

Puheenjohtaja: *Leponiemi Arvi*, professori, rehtori
 Varapuheenjohtajat: *Aaltio Erkki*, professori, vararehtori, *Sääksjärvi Markku*, professori, II vararehtori
 Jäsenet:
Helen Harry, assistentti; varajäsen *Virtanen Markku*, assistentti
Helle Reijo, professori; varajäsen *Vaivio Fedi*, professori
Hyvärinen Anssi, tutkimusassistentti; varajäsen *Koskinen Antero*, johtaja
Ivarinen Juha, kyo; varajäsen *Valjus Pauli*, kyo
Kehusmaa-Pekonen Saara, johtaja; varajäsen *Korhonen Veikko*, ylivahtimestari
Larmola Eero, yliassistentti; varajäsen *Lautsila Erkki*, lehtori
Lohivesi Kari, kyo; varajäsen *Hiltunen Harri*, kyo

Löyttyniemi Timo, kyo; varajäsen *Vaivio Juhani*, kyo
Manninen Jouko, apulaisprofessori; varajäsen *Luostarinen Reijo*, professori
Pitkänen Eero, professori; varajäsen *Artto Eero*, professori
Laaksonen Oiva, professori; varajäsen *Tainio Risto*, professori
Mölsä Jouni, kyo; varajäsen *Jääskeläinen Kari*, kyo

Hallituksen tehtävänä on Helsingin kauppakorkeakoulusta 16.11.1984 annetun asetuksen 17 §:n mukaan erityisesti hoitaa korkeakoulun yleistä hallintoa sekä johtaa korkeakoulun suunnittelu- ja projektitoimintaa, tehdä ehdotuksia laeiksi ja asetuksiksi sekä korkeakoulun kehittämiseksi. Lisäksi hallitus hyväksyy korkeakoulun toiminta- ja taloussuunnitelman ja muut laajakantoiset suunnitelmat sekä tulo- ja menoarvioehdotuksen. Em. yleishallintotehtäviensä mukaisesti hallitus käsitteli lukuvuoden 1985—86 aikana kaikkiin korkeakoulun eri toiminta-alueisiin — tutkimukseen, opetukseen, talouteen, hallintoon sekä koti- ja ulkomaisiin suhteisiin — liittyneitä asioita.

Tieteellinen neuvosto

1.8.1986

Puheenjohtaja: *Leponiemi Arvi*, rehtori, professori
 Varapuheenjohtajat: *Aaltio Erkki*, professori, I vararehtori, *Sääksjärvi Markku*, professori, II vararehtori
 Jäsenet:
Artto Eero, professori
Hakkarainen Heikki J., apulaisprofessori
Korhonen Pekka, vs.professori
Laaksonen Oiva, professori
Lehtonen Tapani, lehtori
Lahti Arto, vt. professori
Lohivesi Kari, kyo
Luostarinen Reijo, professori
Muukkonen P.J., professori
Nyberg Aarni, professori
Parjanne Marja-Liisa, assistentti
Pihkala Erkki, professori
Pitkänen Eero, professori
Salo Seppo, professori
Tiittula Liisa, lehtori
Tähtinen Jarmo, kyo
Voipio Jaakko, professori

Hallintoasetuksen 33 §:n mukaisesti tieteellinen neuvosto kehittää ja koordinoi korkeakoulussa suoritettavaa tutkimustyötä ja opetusta sekä ratkaisee tämän lisäksi tieteellisten virkojen hakijoiden sekä dosenteiksi hakeneiden kelpoisuuden ja tekee ehdollepanot mainittujen virkojen täyttämiseksi sekä esitykset dosenteiksi nimittämistä.

Tieteellinen neuvosto on asettanut seuraavat työryhmät:

Tutkimuksen kehittämissryhmä

Puheenjohtaja: *Leponiemi Arvi*, rehtori, professori

Jäsenet:

Artto Eero, professori

Kallio Markku, professori

Kinnunen Juha, tutkimusassistentti

Luostarinen Reijo, professori

Nyberg Aarni, professori

Opetuksen kehittämissryhmä

Puheenjohtaja: *Sääksjärvi Markku*, vararehtori, professori

Jäsenet:

Mannerkoski Maini, toimistopäällikkö

Leppiniemi Jarmo, vt.apulaisprofessori

Jääskeläinen Kari, kyo

Parjanne Marja-Liisa, assistentti

Salo Eija, lehtori

Vaivio Fedi, professori

Valjus Pauli, kyo

Muutoksenhakulautakunta

Missä kansleri ja rehtorit akateemisen tavoin mukana?

Puheenjohtaja: *Honko Jaakko*, kansleri

Muukkonen P.J., professori; varajäsen *Nuolimaa Risto*, dosentti

Vaivio Fedi, professori; varajäsen *Vuoristo Kai-Veikko*, apulaisprofessori

Virtanen Kalervo, yliassistentti; varajäsen *Lautsila Erkki*, lehtori

Parviainen Aimo, kyo; varajäsen *Tavastila Mikko*, kyo

Sihteeri: *Niskakangas Heikki*, kanslerin sihteeri

Tutkintolautakunta

Puheenjohtaja: *Laaksonen Oiva*, professori; varajäsen *Pitkänen Eero*, professori

Hertzen Hannu, professori; varajäsen *Vapaavuori Ahti*, assistentti

Tähtinen Jarmo, kyo; varajäsen *Nikunen Timo*, kyo

Neuvottelukunta

Syksyllä 1978 perustetun Helsingin kauppakorkeakoulun neuvottelukunnan tehtävänä on toimia korkeakoulun päätöselinten neuvottelevana asiantuntijaeli-

menä ja siinä ominaisuudessa edistää korkeakoulun yhteyttä ja vuorovaikutusta ympäröivän yhteiskunnan, etenkin talouselämän ja julkishallinnon kanssa.

Neuvottelukuntaan kuuluvat kertomuskauden päättyessä seuraavat talouselämän ja julkishallinnon eri alueita edustavat henkilöt: pankinjohtaja *Ele Alenius*, toimitusjohtaja *Heikki Bachmann*, ylijohtaja *Kalervo Hentilä*, vuorineuvos *Pentti Herkama*, toimitusjohtaja *Pekka Herlin*, toimitusjohtaja *Ahti Hirvonen*, varatoimitusjohtaja *Matti Hurme*, vuorineuvos *Kari Kairamo*, vuorineuvos *Matti Kankaanpää*, vuorineuvos *K.K. Kankaanranta*, pääjohtaja *Pauli Komi*, pääjohtaja *Jaakko Lassila*, ministeri *Sakari T. Lehto*, pankinjohtaja *Erkki Linturi*, pääjohtaja *E.O. Mansukoski*, johtaja *Pekka Morri*, kauppat.tri *Kari Nars*, toimitusjohtaja *Raili Nuortila*, valtiovarainministeri *Esko Ollila*, pääjohtaja *Eero Rantala*, ministeri *Esko Rekola*, pääjohtaja *Heikki O. Salonen*, pääjohtaja *Ulf Sundqvist*, pääjohtaja *Pentti Talonen* ja pääkonsuli *Sakari Yrjönen*. Neuvottelukunnan puheenjohtajana on ministeri *Sakari T. Lehto* ja varapuheenjohtajana toimitusjohtaja *Ahti Hirvonen*.

Neuvottelukunta on kokoontunut kertomuskauden aikana kolme kertaa.

2.12.1985 pidetyssä kokouksessa rehtori *Arvi Leponiemi* esitteli neuvottelukunnan jäsenille korkeakoulun 75-vuotisjuhlavuoden 1986 tapahtumia sekä korkeakoulun ajankohtaisia kehittämiskysymyksiä. Kansleri *Jaakko Honko* selosti korkeakoulun 75-vuotisjuhlakeräyksen käynnistämistä ja toteuttamistapaa.

Kevätkokous pidettiin 3.4.1986 Helsingin kauppakorkeakoulun ylioppilaskunnan kerholla. Rehtori *Arvi Leponiemi* selosti neuvottelukunnalle korkeakoulun kansainvälisten vaihto-ohjelmien kehittymistä ja laajuutta sekä v. 1984 aloitetun englanninkielisen MBA-ohjelman toteuttamisesta saatuja kokemuksia. Kokouksen lopuksi professori *Oiva Laaksonen* piti alustuksen aiheenaan "Johtamisen l. leadershipin teorian, käytännön ja opetuksen ongelmia". Alustuksen pohjalta käytyyn vilkkaaseen keskusteluun osallistuivat neuvottelukunnan lisäksi kokouksessa mukana olleet korkeakoulun professorikunnan edustajat sekä kokoustilojen isännyydestä vastanneen korkeakoulun ylioppilaskunnan edustajat.

Neuvottelukunta piti syyskokouksensa 29.10.1986, jolloin rehtori *Arvi Leponiemi* ja hallintojohtaja *Matti Sarakontu* alustivat aiheesta "Kannustinjärjestelmä korkeakoululaitoksessa ja sen kokeilu Helsingin kauppakorkeakoulussa". Alustusten jälkeen keskusteltiin korkeakoululaitoksen kehittämiseen ja erityisesti korkeakoulujen johtamiseen ja sen keinoihin liittyvistä kysymyksistä.

Virkojen ja toimien täyttäminen

Professorin virat

Avoinna olleet kaksi liiketaloustieteen, erityisesti markkinoinnin professorin virkaa on kertomuskauden aikana täytetty seuraavasti:

Tieteellinen neuvosto asetti 17.1.1986 toiseen virkaan ehdolle ensimmäiselle sijalle professori *Kristian Möllerin*, toiselle sijalle professori *Uolevi Lehtisen* ja kolmannelle sijalle apulaisprofessori *Meeri Saarsalmen*. Ehdollepanojärjestys toiseen avoimaan virkaan oli: 1. professori *Kristian Möller*, 2. apulaisprofessori *Meeri Saarsalmi* ja 3. professori *Matti Urrila*. Päätöksistä tehtyjen valitusten käsittelyn

jälkeen Tasavallan Presidentti nimitti toiseen virkaan professori, KTT *Kristian Möllerin* 1.4.1987 lukien ja toiseen virkaan apulaisprofessori, KTT *DBA Meeri Saarsalmen* 1.6.1987 lukien.

Lahjoitusvaroin 1.9.1985 lukien perustetun **markkinoinnin, erityisesti mainonnan professorin virkaa** hakivat 4.11.1985 päättyneenä määräaikana apulaisprofessori, Ph.D. Olli Ahtola, KTT Karin Holstius, professori, KTT Kristian Möller ja professori, KTT Matti Urrila, joista Möller sittemmin peruutti hakemuksensa. Asiantuntijalausunnot hakijoiden tieteellisestä pätevyydestä on pyydetty professori Alf-Erik Lerviksiltä (Svenska handelshögskolan), professori Kjell Grønhaugilta (Norgen Handelshoyskole) ja professori Fred van Raaijilta (Erasmus University). Asian jatkokäsittely on siirtynyt vuoden 1987 puolelle.

Avoimna olleeseen **tilastotieteen, erityisesti taloustieteellisessä tutkimuksessa sovelletun tilastotieteen professorin** virkaan tieteellinen neuvosto asetti 15.11.1985 ehdolle ensimmäiselle sijalle FT Yrjö O. Vartian, toiselle apulaisprofessori, FT Pekka Korhosen ja kolmannelle VTT Reijo Hakulisen. Tasavallan Presidentti nimitti virkaan FT *Yrjö O. Vartian* 1.4.1986 lukien.

Liiketaloustieteen, erityisesti laskentatoimen professorin virkaa hakivat 25.6.1986 päättyneenä määräaikana KTT Kalevi Kyläkoski, KTT Jarmo Leppiniemi, KTT Kalervo Virtanen, apulaisprofessori, KTT Jyrki Wallenius, KTT Paavo Yli-Olli ja professori, KTT Jouko Ylä-Liedenpohja sekä yksi hakija, joka ei halua nimeään mainittavan julkisuudessa ko. viran haun yhteydessä. Asiantuntijalausunnot hakijoiden tieteellisestä pätevyydestä on pyydetty professori Anthony Hopwoodilta (London School of Economics), professori Lars Östmanilta (Handelshögskolan i Stockholm) ja professori Pekka Pihlannolta (Turun kauppakorkeakoulu). Viran täyttö on siirtynyt vuoden 1987 puolelle.

Avoimna olevaan **liiketaloustieteen, erityisesti yrittäjyyden ja pienyritysten johtamisen professorin** virkaa ovat 25.9.1986 päättyneenä määräaikana hakeneet KTT Henrik Gahmberg, VTT Pauli Juuti, KTT Arto Lahti, VTT Heikki Leimu, KTT Jarmo Leppiniemi, FT Asko Miettinen, professori, KTT Matti Urrila sekä lisäksi kolme henkilöä, jotka eivät ole halunneet nimiään mainittavan julkisuudessa ko. viran haun yhteydessä. Asiantuntijoiksi on pyydetty professori Pertti Kettunen (Jyväskylän yliopisto), professori Bengt Johannisson (Högskolan i Växjö) ja professori Allan A. Gibb (Durham University, Business School). Asian jatkokäsittely on siirtynyt seuraavalla kertomuskaudelle.

Julkisoikeuden professorin virkaa opetusalana vero-oikeus sekä sen lisäksi hallinto-oikeuden perusteet (opetusala täsmennetty tieteellisessä neuvostossa 4.9.1986) hakivat 3.11.1986 päättyneenä määräaikana OTT Pauli K. Mattila ja OTT Heikki Niskakangas. Tieteellinen neuvosto myönsi viran hakijoille kolme kuukautta lisää aikaa 3.2.1987 asti vaadittavan kelpoisuuden täydentämistä varten.

Tasavallan Presidentti nimitti Helsingin kauppakorkeakoulun liiketaloustieteen, opetusalana laskentatoimi, erityisesti rahoitus, professoriksi KTT *Eero Artton* 1.2.1985 lukien. Professori *Eero Artton* piti virkaanastujaisitelmänsä 11.10.1985 "Kilpailukyvyistä ja siihen vaikuttavista tekijöistä".

Liiketaloustieteen, erityisesti hallinnon professori *Risto Tainio* piti virkaanastujaisitelmänsä 12.12.1986 aiheesta "Tiedon kasvun haasteet liikkeenjohtotutkimuksessa". Tasavallan Presidentti oli nimittänyt hänet virkaan 1.10.1985 lukien.

Tilastotieteen, erityisesti taloustieteellisessä tutkimuksessa sovelletun tilastotieteen professori Yrjö O. Vartia piti virkaanastujaisesityksensä 12.12.1986 aiheesta "Ovatko tilastolliset tutkimustulokset luotettavia?"

Apulaisprofessorin virat

Liiketaloustieteen, erityisesti systeemien apulaisprofessorin virkaan on kanslerin 23.12.1985 tekemällä päätöksellä nimitetty FT Pekka Korhonen 1.1.1986 lukien.

Avoimena olevaa liiketaloustieteen, erityisesti hallinnon apulaisprofessorin virkaa hakivat 25.6.1986 päättyneenä määräaikana KTT Henrik Gahmberg, KTT Sirpa Hajba, KTT Kari Lilja, FT Asko Miettinen, KTT Keijo Räsänen, KTT Heikki Urmas ja KTL Sinikka Vanhala. Asiantuntijalausunnat hakijoiden tieteellisestä pätevyydestä on pyydetty professori Bengt Stymneltä (Handelshögskolan i Stockholm), professori Jeffrey Pfefferiltä (Stanford University) ja professori Raimo Nurmelta (Turun kauppakorkeakoulu). Asian jatkokäsittely on siirtynyt vuodelle 1987.

Dosentit

Lukuvuoden 1985—86 aikana on Helsingin kauppakorkeakoulun kansleri nimittänyt seuraavat dosentit: KTT Kalervo Ensio Virtasen liiketaloustieteen, laskentatoimi, erityisesti talouden hallinnon dosentiksi 12.12.1985, TkT Markku Pentti Tapani Tuomisen liiketaloustieteen, erityisesti systeemien dosentiksi 20.2.1986,

Ph.D, Pekka Jouko Ari Ilmakunnaksen kansantaloustieteen, erityisalana ekonometria dosentiksi 21.7.1986 ja VTT Pentti Lauri Ilmari Vartian kansantaloustieteen dosentiksi 21.7.1986.

Yliassistentin ja lehtorin virat ja toimet

Kansleri on nimittänyt KTL Saara Marjut Hyvösen liiketaloustieteen, erityisesti markkinoinnin lehtorin virkaan 1.8.1986 lukien, KTL Hannu Kalevi Kivijärven liiketaloustieteen, erityisesti systeemien lehtorin virkaan 1.8.1986 lukien ja Monsieur Jacques Villeneuve'n ranskan kielen lehtorin ylimääräiseen toimeen 1.1.1986 lukien, FL Jorma Emil Pietalan talousmaantieteen lehtorin virkaan 1.1.1987 lukien, KTM Sirkka-Liisa Lainion saksan kielen lehtorin ylimääräiseen toimeen 1.1.1987 lukien ja FK Margareta Hedvig Christine Tammiston saksan kielen lehtorin ylimääräiseen syntyperäislehtorin toimeen 1.1.1987 lukien.

Kansleri on myöntänyt eron FM Jukka Jutilalle tavarateknologian lehtorin virasta 1.8.1986 lukien ja FL Jaakko Martti Havukkalalle talousmaantieteen lehtorin virasta 1.9.1986 lukien.

Dos. FT, KTK Asko Tuomo Tapani Miettinen on eronnut liiketaloustieteen, erityisesti hallinnon yliassistentin virasta 1.8.1986 lukien tultuaan määrättyksi toiseen toimeen korkeakoulussa.

Assistenttien, amanuenssin ja tutkimusassistenttien toimet

Lukuvuonna 1985—86 hallitus on antanut seuraavat assistenttimääräykset:

KTK Keijo Tapio Räsänen liiketaloustiede: hallinto, ekonomi Leena Aulikki Tanner ja KTK Merja-Liisa Halme liiketaloustiede: systeemit, ekonomi Timo Tapani Vaara tietojenkäsittelyoppi, KTM Esko Tapani Kykkänen liiketaloustiede: laskentatoimi, ekonomi Anne Katariina af Ursin kansantaloustiede, VTL Yrjö Lauri Siurala sosiologia, ekonomi Päivi Marketta Oinas talousmaantiede, FK Tomi Tapani Seppälä ja FT. dos. Mika Kristian Seppälä talousmatematiikka ja tilastotiede, viisivuotiskausiksi sekä KTM Ritva Marjatta Altonen markkinointi kaksivuotiskaudeksi.

Ekonomi Riitta Hannele Hännisen on hallitus määrännyt amanuenssin (markkinoinnin ja tuotantotalouden laitoksen) ylimääräiseen toimeen viisivuotiskaudeksi.

Hallitus on myöntänyt eron KTM Markku Teuvo Virtaselle kansantaloustieteen assistenttin toimesta 1.7.1985 lukien, OTT Heikki Matti Niskakankaalle oikeustieteen assistenttin toimesta 1.7.1986 lukien ja Ph.D., KTL Harry Juhani Helenille tavarateknologian assistenttin toimesta 1.9.1986 lukien.

Perustutkimuksen laitoksen tutkimusassistentin ylimääräisiin toimiin hallitus on määrännyt KTM Urho Martti Paakkunaisen, KTM Soile Kirsti Kaarina Tuorinsuo-Larikan ajaksi 1.1.1986—31.12.1987 ja TTL Iris Elina Marjosolan ajaksi 1.7.1986—31.8.1987, KTK Virpi Virkkusen ja ekonomi Olli Tahvosen ajaksi 1.11.1986—31.2.1987.

Hallitus on myöntänyt eron perustutkimuksen laitoksen tutkimusassistentin ylimääräisestä toimesta KTM Anssi Hyväriselle 16.6.1986 lukien.

Virkailijat ja toimihenkilöt

KTM *Maini Sinikka Mannerkoski* on nimitetty opintotoimiston toimistopäällikön virkaan 1.12.1985 lukien KTK *Kalevi Matias Sarvikiven* saatua eron pyynnöstä 1.9.1985 lukien.

Dos. FT, KTK *Asko Tuomo Miettinen* on määrätty täydennyskoulutuskeskuksen johtajan ylimääräiseen toimeen 1.8.1986 lukien.

VT *Teija Tellervo Halmevaara* on nimitetty hallintotoimiston toimistopäällikön virkaan 1.9.1986 lukien.

KTM *Tuula Marketta Ratilainen* on määrätty opintotoimiston tutkimussihteerin ylimääräiseen toimeen 1.8.1986 lukien KTM *Maini Sinikka Mannerkosken* tultua nimitetyksi opintotoimiston toimistopäällikön virkaan.

Ekonomi *Marketta Maire Kristiina Suni* on määrätty opintotoimiston opintosihteerin ylimääräiseen toimeen 1.1.1986 lukien ekonomi *Leena Annikki Hyvärinen-Hakalan* saatua eron ko. toimesta 1.8.1985 lukien.

FM *Eeva-Liisa Lehtonen* on nimitetty kirjastonhoitajan virkaan 1.12.1985 lukien FM *Kaisa Kyllikki Tammisen* saatua pyynnöstä eron ko. virasta em. päivästä lukien.

YK *Tuula Eila Marjatta Nissinen* on palkattu työsopimussuhteisen kirjastonhoitajan toimeen 1.1.1986 lukien.

HTM *Raija Anneli Laukkonen* on määrätty kansainvälisen keskuksen suunnittelijan ylimääräiseen toimeen 15.8.1986 lukien.

Kyo *Keijo Juhani Kapulainen* on palkattu 1.9.1985 lukien laskentakeskuksen työsopimussuhteisen ATK-suunnittelijan toimeen.

Kyo *Ari Markus Karhu* on palkattu 1.1.1986 lukien laskentakeskuksen työsopimussuhteisen ATK-ohjelmoijan toimeen kyo *Mirja Anna-Liisa Krookin* saatua pyynnöstä eron ko. toimesta em. päivästä lukien.

VTK *Hiikka Anneli Kuisma* on palkattu Mikkelin pienyrityskeskuksen ts. koulutussuunnittelijan tehtävään 1.1.1986 lukien.

HuK, VTK *Sirpa Helena Salovius* on nimitetty kansainvälisen keskuksen osastosihteerin työsopimussuhteiseen toimeen 20.11.1985 lukien kirjeenvaihtaja *Liisa Lyydia Ramstedtin* saatua pyynnöstä eron ko. toimesta 1.1.1986 lukien.

KTM *Teuvo Markku Virtanen* on määrätty Mikkelin pienyrityskeskuksen tutkijan ylimääräiseen toimeen ajaksi 1.9.1986—31.8.1991.

VTL *Tuuli Katriina Tukiaiselle* on myönnetty pyynnöstä ero 1.4.1986 lukien Mikkelin pienyrityskeskuksen tutkijan ylimääräisestä toimesta.

KTM *Maija Kyllikki Leinoselle* on myönnetty pyynnöstä ero 1.12.1985 lukien Mikkelin pienyrityskeskuksen tutkijan ylimääräisestä toimesta.

Ulla Seija Siimelä on palkattu hallintotoimiston työsopimussuhteiseen osastosihteerin toimeen 1.1.1986 lukien.

Merkonomi *Merja Hannele Ojala* on nimitetty opintotoimiston toimistosihteerin toimeen 1.12.1986 lukien yo *Pirkko Irmeli Vanhamäen* saatua pyynnöstä eron ko. toimesta.

Yo-merkonomi *Eija Inkeri Heinola* on palkattu opintotoimiston työsopimussuhteiseen toimistosihteerin toimeen 7.3.1986 lukien HuK *Kaarina Tarja Helena Lähteenmäen* tultua määrättyksi opintotoimiston työsopimussuhteiseen osastosihteerin toimeen 1.1.1986 lukien.

Leena Tuulikki Kuitunen on nimitetty opintotoimiston kanslistin toimeen 1.4.1986 lukien merkonomi *Tuija Helena Koskisen* saatua pyynnöstä eron ko. toimesta 1.1.1986 lukien.

Helmi Kyllikki Kurki-Suonio on nimitetty taloustoimiston kanslistin toimeen 18.4.1986 lukien yo *Seija Kaarina Eklundin* saatua pyynnöstä eron ko. toimesta 1.4.1986 lukien.

Ekonomi Marja-Leena Oja on palkattu ts. kanslistin toimeen kansantaloustieteen laitokselle 1.10.1985 lukien.

Leeni Raakel Nieminen on nimitetty taloustoimiston apulaiskanslistin toimeen 1.6.1986 lukien *Helmi Kyllikki Kurki-Suonion* saatua eron ko. toimesta 18.4.1986 lukien.

Satu Kaarina Laine on palkattu 1.1.1986 lukien kuvalaitoksen ts. offsetmonistajan toimeen *Erja Riitta Rouvalin* saatua eron 25.11.1985 lukien em. toimesta.

Antti Ilmari Raatikainen on palkattu opastukseen ts. vahtimestarin toimeen 1.9.1986 lukien *Leena Tuulikki Kuitusen* tultua nimitetyksi opintotoimiston kanslistin toimeen 1.4.1986 lukien.

Jari Eskeliselle on myönnetty pyynnöstä ero 1.12.1986 lukien korkeakoulun vahtimestarin toimesta.

II Talous

Korkeakoulun tulo- ja menoarvion momenteille kirjatut menot vuonna 1986 olivat 47,1 milj.mk, missä on kasvua edelliseen vuoteen, 15,0 %. Palkkojen ja sosiaaliturvamaksujen osuus kokonaismenoista oli 73,0 %. Kokonaismenot jakautuivat vastuualueittain siten, että ainelaitosten osuus on 43,6 %, täydennyskoulutuksen 10,2 %, perustutkimuksen laitoksen 2,2 %, erillislaitosten (kirjasto, laskentakeskus, kuvalaitos ja kielistudio) 23,5 % sekä hallinnon ja yhteisten menojen osuus 20,5 %.

Korkeakoulun toiminnan muu rahoitus oli 13,8 milj.mk eli 27,0 % tulo- ja menoarvion menosummasta. Kehitysyhteistyöohjelma PRODECin menojen osuus muista menoista oli lähes puolet.

Maksullinen palvelutoiminta kasvoi edelleen nopeasti. Tulot olivat 6,8 milj.mk, missä oli lisäystä edelliseen vuoteen 41,9 %. Maksullinen palvelutoiminta tuotti v. 1986 ns. tuloylijäämää 1,4 milj.mk, mikä on käytettävissä v. 1987 korkeakoulun opetus- ja tutkimustoiminnan kehittämiseen.

Seuraavissa taulukoissa korkeakoulujen tulot ja menot on esitetty yksityiskohdaisemmin:

Korkeakoulun menot ja tulot vuosina 1984, 1985 ja 1986

Menot — tulo- ja menoarvion momenttien mukaan eriteltyinä

Momentti (pääluokka 29. luku 10)	1984, mk	1985, mk	1986, mk
01 Palkkaukset	26 318 090	29 054 476	31 442 006
10 Kiinteistön käyttö	1 404 692	1 805 158	1 661 639
21 Muut opetus- ja tutkimusmenot	2 301 996	2 844 004	3 709 088
25 Maksullinen palvelutoiminta	3 077 839	3 786 818	5 870 547
29 Muut kulutusmenot	1 464 634	1 604 989	1 724 589
50 Apurahat	100 000	110 000	130 000
70 Tutkimus- ja opetusvälineiden sekä kaluston hankkiminen	409 315	1 771 340	2 604 911
Menot yhteensä	35 076 566	40 976 785	47 142 780

Tulo- ja menoarvion ulkopuolinen rahoitus

Rahoitustapa	1984, mk	1985, mk	1986, mk
Tutkimussopimukset	653 114	537 192	907 250
Valtiovarain-, kauppaja- ja teollisuus-, työvoima- ja opetusministeriön maksamat palkat ja muut menot	1 787 034	2 716 458	3 049 181
HKKK:n stipendiraahastot	151 160	154 050	220 610
Lahjoitusvarat	530 481	450 147	315 928
Kehitysyhteistyöohjelma PRODEC ja PRODEC-IMPORT, (ulkoasiainministeriö)	5 196 459	5 684 813	6 266 140
Kiinteistöjen korjaus ja huolto (piirirakennustoimisto)	732 899	781 970	1 379 279
Kiinteistöjen peruskorjaus (rakennushallitus ja opetusministeriö)	1 725 018	8 815 293	1 659 154
Yhteensä	10 776 165	19 139 923	13 797 542

Tulot

Palvelumuoto	1984, mk	1985, mk	1986, mk
Maksulliset palvelut:			
Jäljennepalvelut	385 687	410 087	417 341
ATK-palvelut	334 311	367 120	528 187
Johtamiskoulutusohjelmat			
— Helsinki	938 000	1 565 584	2 069 285
— Mikkelä	714 196	1 038 099	1 347 774
Kansainvälinen täydennyskoulutusohjelma (MBA)			
Kirjaston palvelut	327 828	604 900	824 025
Kirjaston palvelut, WIDER	481 520	550 141	655 319
Muut palvelut	—	265 998	970 800
	49 997	14 629	21 937
Maksullinen palvelutoiminta yhteensä	3 231 539	4 816 558	6 834 668
Muut tulot:			
— Lahjoitusvirat	2 050 000	1 250 000	—
— Muut tulot	351 417	429 946	409 348
Tulot yhteensä	5 632 956	6 496 504	7 244 016

Tukisäätiö

Helsingin kauppakorkeakoulun tukisäätiön tarkoituksena on oikeusministeriön 21.3.1974 vahvistamien sääntöjen mukaan avustaa ja tukea Helsingin kauppakorkeakoulua. Tämän tarkoituksensa toteuttamiseksi säätiö sääntöjensä 2 §:n mukaisesti käyttää omaisuutensa tuoton yksinomaan Helsingin kauppakorkeakoulun toiminnan hyväksi antamalla taloudellista tukea Helsingin kauppakorkeakoululle sekä sen piirissä toimiville henkilöille niiden tarkoituksien toteuttamiseksi, joita Helsingin kauppakorkeakoulusta annetun lain 1 §:ssä edellytetään.

Säätiön valtuuskunnan kokouksia on kertomuskauden aikana ollut kolme sekä säätiön hallituksen kokouksia vastaavasti viisi. Valtuuskunnan puheenjohtajana on edelleen ollut kansliapäällikkö *Jaakko Numminen* ja varapuheenjohtajana 1.1.1985 alkaen pääjohtaja *Jaakko Lassila*. Säätiön hallitukseen ovat valtuuskunnan nimeäminä kuuluneet kertomuskauden aikana puheenjohtajana pääkonsuli *Sakari Yrjönen*, varapuheenjohtajana vuorineuvos *Pentti Herkama*, ja jäsenenä ylijohtaja *Kalervo Hentilä*, kauppat.tri *Eino Hirvonen*, kansleri *Jaakko Honko*, kauppat.tri *Markku Koskela* ja rehtori *Arvi Leponiemi*.

Säätiön toiminta on kertomuskauden aikana jatkunut jokseenkin entisin muotoin. Sijoitusten tuotto oli v. 1985 1.262.279 mk ja v. 1986 1.544.745 mk. Toimintakulujen määrä oli vastaavasti v. 1985 139.902 mk ja v. 1986 173.087 mk. Vuonna 1985 aloitettu Helsingin kauppakorkeakoulun 75-vuotisjuhlakeräys jatkui edelleen vuoden 1986 ajan huippukohdan ajoituksessa korkeakoulun 75-vuotispäiväksi 16.1.1986. Keräys onnistui hyvin ja sen kokonaistulos on v. 1986 loppuun mennessä noussut n. 2,5 milj. markkaan.

Tukisäätiön vuosien 1985 ja 1986 tilinpäätösten mukaan säätiön korkeakoululle apurahoina ja muuna tukena antamat määrät ovat olleet seuraavat:

	1985, mk	1986, mk
Tukisäätiön apurahat	577.085	750.050
Omakatteisten rahastojen apurahat	197.000	267.200
Apurahat yhteensä	774.085	1.017.250
Muu tuki korkeakoululle	220.352	466.541
Yhteensä	994.437	1.483.791

Säätiön pitkäaikainen toiminnanjohtaja ja säätiön kiinteistöjen isännöitsijä, kanslianeuvos *Olli Tarpila* siirtyi eläkkeelle 1.6.1986 lukien. Hallituksen 26.4.1986 tekemän päätöksen mukaisesti toiminnanjohtajana on ollut 1.6.1986 alkaen hallintojohtaja *Matti Sarakontu* ja kiinteistöjen isännöitsijänä toimistopäällikkö *Jouni Lähti*.

Tukisäätiön saamat lahjoitukset

Matkatoimisto Oy Area 1 000 mk, Asko Oy 1 000 mk, Aspo Oy 15 000 mk, Converta 5 000 mk, Oy Dava Ab 15 000 mk, Eka-yhtymä 3 000 mk, Eläke-Varma 2 500 mk, Enso-Gutzeit Oy 5 000 mk, Oy Esso Ab 10 000 mk, Oy Karl Fazer Ab 10 000 mk, Finnpap 3 000 mk, Föreningen Svenska Dotterbolag i Finland 70 000 mk, Gummerus Oy 5 000 mk, Hallbäck, Sundholm & Co 1 000 mk, Keskusosuusliike Hankkija 20 000 mk, Oy Hartwall Ab 5 000 mk, HOP 15 000 mk, Helsingin Suomalainen Säästöpankki 10 000 mk, Suomen ICI Oy 15 000 mk, Kajaani Oy 5 000 mk, Oy Kaukas Ab 5 000 mk, Kaupallisten ja teknillisten tieteiden tukisäätiö 1 000 mk, Kaupan keskusvaliokunta 1 000 mk, Kemi Oy 2 000 mk, Kesko Oy 50 000 mk, Keskuskauppakamari 1 000 mk, Kone Oy 30 000 mk, KOP 50 000 mk, Kymi-Strömberg Oy 5 000 mk, Liikkeenjohdon Instituutti 5 000 mk, Mainostajien

Liitto ry 1 000 mk, Oy Matkahuolto Ab 2 000 mk, Oy Mercantile Ab 5 000 mk, Metsäliitto-yhtymä 5 000 mk, Neste Oy 10 000 mk, Oy Henry Nielsen Ab 5 000 mk, Osuuspankkien Keskuspankki Oy 20 000 mk, Orion-yhtymä Oy 5 000 mk, Otava Oy 5 000 mk, Outokumpu Oy 5 000 mk, Oy Ovako Ab 15 000 mk, PG-yhtiöt 5 000 mk, Oy Partek Ab 10 000 mk, Oy Gustav Paulig Ab 5 000 mk, Oy Philips Ab 5 000 mk, Pohjanmaa Oy 5 000 mk, Vakuutus Oy Pohjola 6 000 mk, Postipankki 50 000 mk, Rauma-Repola-yhtymä 5 000 mk, Rautakonttori Oy 10 000 mk, Riisla Oy 5 000 mk, Sanoma Oy 50 000 mk, Oy Wilh. Schauman Ab 2 000 mk, Shell 100 000 mk, Oy Sisu-Auto Ab 22 500 mk, Oy G.W. Sohlberg Ab 20 000 mk, Oy Stockmann Ab 10 000 mk, Suomen Ekonomiliitto ry 20 000 mk, Suomen Merivakuutus Oy 5 000 mk, Suomen Metalliteollisuuden Keskusliitto 60 300 mk, Suomen Tukkukauppiain Liitto 500 mk, Suomen Työväen Säästöpankki 3 000 mk, Suomen Unilever-yhtiöt 6 000 mk, Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto 1 000 mk, Suomen Yhdyspankki 150 000 mk, Tapiola-yhtiöt 5 000 mk, Mainos Taucher 10 000 mk, Tekstiilikauppiain Liitto 500 mk, Teollisuuden koulutusvaliokunta 3 000 mk, Thomeko Oy 40 000 mk, Tietotehdas Oy 10 000 mk, Tietotekniikan kehittämiskeskus ry 45 000 mk, Tuko Oy 60 000 mk, Uiton Säätiö 25 000 mk, Valio 20 000 mk, Vuoristo-yhtiöt 1 000 mk, Ylioppialiden terveydenhoitosäätiö 200 mk, Liikesivistysrahasto 30 000 mk, Yrjö Jahnssonin säätiö 40 000 mk.

III Opetuksen ja tutkimuksen laitokset

Hallinnon ja systeemien laitos

Laitoksen johtaja: *Oiva Laaksonen*, professori

Laitosneuvosto:

Oiva Laaksonen, prof.; varajäsen *Kyösti Pulkkinen*, vt. prof.

Markku Kallio, prof.; varajäsen *Raimo Keloharju*, apul.professori

Markku Tuominen, vt. apul.prof.; varajäsen *Pekka Korhonen*, vs. professori

Keijo Räsänen, tutk.ass.; varajäsen *Anssi Hyvärinen*, ass.

Sinikka Vanhala, yliass.; varajäsen *Soile Tuorinsuo*, ass.

Outi Lantto, ass.; varajäsen *Timo Saarinen*, ass.

Tina Reijonen, kyo; varajäsen *Tuula Mälkönen*, kyo

Jukka Autio, kyo; varajäsen *Jouni Mikkonen*, kyo

Jukka Manner, kyo; varajäsen *Vesa Nordman*, kyo

Hallinnon ja systeemien laitoksen opetusalueeseen kuuluvat 1) Hallinto, 2) Sovellettu psykologia, 3) Systeemit ja tietojenkäsittely, 4) Tekstinkäsittely.

Opetuksen sisältö ja tavoitteet

Liiketaloustiede: hallinnon opetuksessa keskeisinä alueina ovat olleet strateginen johtaminen, organisaation rakentuminen ja organisaatioissa toimivien yksilöiden ja ryhmien johtaminen omassa ja vieraassa kulttuurissa, esimies-alais-suhteisiin perehdyttäminen, henkilöstöhallinto sekä organisaatioviestintä. Tärkeällä sijalla opetuksessa on ollut myös liiketaloudellisen tutkimustyön teoreettiset ja metodologiset perustiedot sekä tutkimustyön konkreettinen harjoittelu.

Opetuksen tavoitteena on ollut antaa opiskelijoille hyvät valmiudet toimia yritysten ja muiden organisaatioiden erilaisissa asiantuntija- ja johtotehtävissä sekä toisaalta harjaannuttaa itsenäistä, kriittistä ajattelua sekä luoda edellytykset omaehtoiselle tutkimustyölle ja jatko-opiskelulle.

Sovelletun psykologian opetuksen tavoitteena on lisätä opiskelijan valmiuksia ihmistuntemukseen sekä perehdyttää opiskelija psykologian sovellutuksiin työelämässä.

Liiketaloustiede: systeemit ja tietojenkäsittely muodostavat aineparin, joka vastaa kvantitatiivisen suunnittelun koulutusohjelmasta. Koulutusohjelmassa annettavan opetuksen ammatillisena tavoitteena on antaa opiskelijoille valmiudet avustaa liikkeenjohtoa suunnittelu- ja kehitystehtävissä ja toimia kaupallishallinnollisten tietojärjestelmien suunnittelu- ja kehitystehtävissä. Opetuksen tieteellisenä tavoitteena on auttaa ymmärtämään yrityksen liiketaloudelliset perusmekanismit. Koulutusohjelmassa voi erikoistua joko päätöksenteon atk-apuvälineisiin (DSS) tai kaupallishallinnolliseen atk:hon. Opetuksessa ovat esillä mm. henkilökohtainen tietojenkäsittely, päätöksenteon tukijärjestelmät, systeemityön menetelmät ja atk-toiminnan johtaminen.

Tutkimuksen painopistealueet

Ltt: hallinto

Ltt:hallinnon tutkimustyö on keskittynyt johtamisen, organisaation, strategisen johtamisen ja työvoiman käyttöön liittyvien kysymysten ja ongelmanasettelujen tutkimukseen. Näillä alueilla on tehty niin teoreettista, metodologista kuin empiiristäkin tutkimustyötä.

Aineen opettajat ja tutkijat ovat osallistuneet ja osallistuvat myös laajoihin kansainvälisiin tutkimusprojekteihin, joista mainittakoon päätöksentekoa ja yrittäjädemokratiaa 12 Euroopan maassa esittelevä, edelleen jatkuva projekti (IDE), sekä johtamista Kaukoidän maissa tutkiva projekti.

Ltt: systeemit ja tietojenkäsittely

Systeemit: Monitavoitteisen päätöksenteon tutkimus on ollut osittain perustutkimusta, osittain käytännön liike-elämän ongelmien ratkaisemiseen tähtäävää soveltavaa tutkimusta. Tutkimuksen keskeisiä aiheita ovat olleet monitavoitteisten päätösongelmien ratkaiseminen väriografiikkaan perustuen mikrotietokoneilla, vaihteittain ja kvalitatiivisesti. Merkittävä tutkimus valmistui myös mallien implementoinnin todellisista ongelmista.

Systeemit: Metsäsektoriprojekti (IIASA). Projektin päätavoite on tutkia metsäteollisuuden sekä metsävarojen kehitystä pitkällä tähtäyksellä koko maailmassa. Tutkimus käsittää metsätuotteiden kulutuksen, tuotannon ja kansainvälisen kaupan kehittymisen maapallon tärkeimmillä tuottaja- ja/tai kuluttaja-alueilla, kuten USA:ssa, Kanadassa, Brasiliassa, Suomessa, Ruotsissa, EEC-maissa, Neuvostoliitossa, Japanissa jne. Metsä tuotteet ovat tässä yhteydessä puuraaka-aine, energia-puu sekä jalosteet kuten sahatavara, vaneri, kuitu- ja lastulevy, sellu sekä eri paperilaadut. Projektin tarkoituksena on tukea metsäteollisuusstrategian sekä metsäpolitiikan suunnittelua eri maissa, myös Suomessa. Konkreettisia kysymyksiä ovat metsäteollisuuden investointien suuntaaminen ja metsänparannusinvestointien vaikutukset sekä valuuttapolitiikan, metsä- ja metsäteollisuusverotuksen, rahoituksen ja kaupapolitiikan vaikutukset metsäalan kehittymiseen.

Tietojenkäsittely: Tutkimuksen pääaiheet 1985/86 olivat johdon työasematietokoneiden tehokkuusvaikutukset (yhteistyöprojekti VTT:n kanssa), sovelluskehityksen uudet välineet (yhteistyöprojekti Tietotekniikan kehittämiskeskuksen kanssa) ja tietokonetuetun opetuksen työmenetelmien kehittäminen (TEKESin ja NOKIAN yhteistyöprojekti).

Näiden ohessa jatkettiin aikaisempaa atk-toiminnan kehittymistä käsittelevää tutkimusta ja peruskäyttäjien itsenäiskäytön tutkimusta.

Kansainväliset suhteet

Ltt:hallinnossa on kansainvälistymistä pyritty kertomuskauden aikana voimakkaasti kehittämään. Näkyvimpänä ja konkreettisimpana osoituksena on ollut tutkijoiden lukuisat seminaari- ja tutkimusmatkat, laitoksen ulkomaiset vieraat ja osanotto kansainvälisiin tutkimusprojekteihin.

Ulkomaisista vierailijoista mainittakoon mm. professori *Ralph H. Kilmann* (University of Pittsburgh, Graduate School of Business, USA), professori *Erhard Gensel* (Humboldt Universität zu Berlin, DDR); professori *Cornelis Lammers* (University of Leyden, Hollanti); tohtori *Tiit Elenurm* (Eestin Liikkeenjohton Instituutti, Eesti); Ph.D. *Anatoly Kopylov* (Moskovan Plehanov-Instituutti, NL), professori *Walther Busse von Colbe* (Ruhr-Universität Bochum, BRD), professori *W. Richard Scott*, (Stanford University), Dr. *Roger Penn* (University of Lancaster), professori *Marck Wosiński* (Silesian University), professori *James G. March* (Stanford University), professori *Jerzy Kurnal* (Maria Skłodowska-Curie-yliopisto) sekä professori *Wainö W. Suojanen* (Georgia State University).

Ltt: systeemit ja tietojenkäsittelyn piirissä kansainvälistä yhteistyötä on tehty kertomuskauden aikana IIASAn (International Institute for Applied Systems Analysis, Itävalta) MNIIPUn (International Research Institute for Management Sciences, Moskova) ja IFIPin (International Federation for Information Processing) kanssa.

Tutkimusyhteyksiä on ollut myös amerikkalaisten yliopistojen, kuten Buffalon, Virginia Commonwealthin ja Purduen yliopistojen sekä The Wharton Schoolin kanssa. Systeemien professori Markku Kallio vieraili keväällä -86 pyydettyinä luennoitsijana Yalen yliopistossa (School of Organization and Management, USA).

Vierailuluennon ovat pitäneet 26.—29.10.85 professori *Clark S. Binkley* Yalen yliopistosta (School of Forestry, USA) aiheesta "Economic Models of Timber Supply", 10.10.85 toimitusjohtaja *Sven Frenkell* Ruotsista Merkur Planeringsspråk Ab:sta aiheesta "Taloussuunnittelukieli Mercur ja sillä tehtyjä sovelluksia". Akateemikko *Stanislav Jemeljanov* MNIIPU:sta (Neuvostoliitto) vieraili 2.10.85 ja piti luennon aiheesta "Johtamisongelmien tutkimisesta Neuvostoliitossa".

Laitoksen vieraina ovat lisäksi olleet professori *Ken McKinnon* Edinburghin yliopistosta (Englanti) 14.8.85 ja professori *Darius Wagner* Varsovesta (Systems Research Institute, Polish Academy of Sciences) 11.—12.11.85 (Puola) sekä professori *Nicolay Stanulov* Sofiasta, (Bulgaria) syksyllä 86.

Professori *David Conrath* Kanadasta Waterloon yliopistosta piti 6.10.86 luennon aiheesta "Office Support Systems Analysis and Design" ja professori *Herbert Moskowitz* Purduen yliopistosta luennoi 22.—23.9.86 aiheista "Research Directions in Multiple Criteria Decision Making", "Assessing Scenario Probabilities for Long Range Planning and Decision Making" ja "Preference Order Recursion for Determining Relevant admissible Decision Functions in Statistical Decision".

Professori *Subhash C. Narula* Virginia Commonwealth (USA) yliopistosta vieraili laitoksella 17.5.—23.7. pitäen kaksi seminaaria: tutkimusseminaarin jatko-opiskelijoille 19.5.—8.7. ja "Design of Experiments"-seminaarin 19.5.—26.6.

Professori *Ken McKinnon* Edinburghin yliopistosta oli laitoksella vierailevana tutkijana syyslukukauden 1986.

Opetushenkilöstö osallistui useisiin kansainvälisiin kokouksiin ja konferensseihin sekä vieraili useissa ulkomaisissa yliopistoissa.

Henkilökunta

Hallinto

Laaksonen Oiva Johan, VTT, Svenska handelshögskolanin dosentti, professori. 24; 73.

Tainio Risto Seppo Ilmari, professori. 47; 85. Virkavapaa. Virkaa hoitanut *Pulkkinen Kyösti Johannes*, KTT.

Pulkkinen Kyösti Johannes, KTT, apulaisprofessori. 21; 78. Virkavapaa. Myönnetty ero 1.8.1986 lukien. Virkaa on hoitanut *Hajba Sirpa Sinikka*, KTT, *Vanhala Ulla Pirjo Sinikka*, KTL ja *Räsänen Keijo Tapio*, KTT.

Ahlstedt Karl Leo, KTT, dosentti. 29; 84.

Santalainen Timo, KTT, dosentti. 46; 85.

Urmas Heikki Juhani, KTT, dosentti. 35; 78.

Wiio Osmo Antero, YT, Helsingin yliopiston ja Helsingin kauppakorkeakoulun dosentti. 28; 70.

Volanen Risto Erkki Juhani, YT, dosentti. 44; 81.

Lilja Kari Tapio, KTT, yliassistentti. 45; 84. Virkavapaa. Virkaa on hoitanut *Mikkonen Pentti Juhani*, HTK.

Miettinen Asko Tuomo Tapio, FT, KTK, dosentti, yliassistentti. 44; 84. Virkavapaa. Virkaa on hoitanut *Myllyniemi Ossi Olavi*, FL.

Myllyniemi Ossi Olavi, FL, lehtori. 33; 74. Virkavapaa. Virkaa hoitanut *Kivisaari Sirkku Varpu Helena*, KTL.

Reijonen Tina Helena, vs. assistentti, kyo. 61; 85.

Tapaninen Leena Päivikki, vs. assistentti, kyo. 61; 86.

Purhonen Merja Helena, KTM, vs. assistentti. 58; 85.

Tuorinsuo-Larikka Soile Kirsti Kaarina, KTK, tutk.assistentti. 50; 83.

Vanhala Ulla Pirjo Sinikka, KTL, assistentti. 48; 84. Virkavapaa.

Ylä-Anttila Leena Sirkka Sinikka, KTL, assistentti. 48; 84. Virkavapaa.

Räsänen Keijo Tapio, KTT, assistentti. 56; 86. Virkavapaa.

De Macedo-Soares Diana, Ph.D., tuntiopettaja. 45; 84.

Heinonen Jaakko Iisak Mattias, VTM, tuntiopettaja. 45; 84.

Saarikko Arvo Johannes, VTM, tuntiopettaja. 28; 77.

Åberg Leif Eric Gustav, KTL, MA, tuntiopettaja. 48; 84.

Happonen Eeva Maija Inkeri, kyo, tuntiassistentti. 63; 86.

Korhonen Marja Anneli, ekonomi, laitosassistentti.

Konekirjoittaja: *Lanu Saini Sinikka*. 33; 83.

Sovellettu psykologia

Takala Kalevi, FL, lehtori. 25; 75.

Systeemit ja tietojenkäsittely

Kallio Markku Juhani, Ph.D., DI, ekonomi, professori, Teknillisen korkeakoulun dosentti, 45; 78. Osittain virkavapaa kevätlukukaudella. Virkaa hoitanut oto.

Korhonen Pekka Juhani, FT, dosentti.

Sääksjärvi Markku Ville Tapio, TkT, professori, 42; 83.

Keloharju Raimo Jyrki Juhani, TkT, KTT, apulaisprofessori, 28; 72. Virkavapaa syyslukukaudella -86, virkaa hoitanut *Voutilainen Raimo*, FL.

Korhonen Pekka Juhani, FT, dosentti, apulaisprofessori, 44; 86. Virkavapaa syyslukukaudella -86, virkaa hoitanut *Kivijärvi Hannu*, KTL.

Larmola Eero Antero, KTM, yliassistentti, 37; 68.

Lehtorin virka on ollut täyttämättä. Virkaa on hoitanut *Wasiljeff Yrjö Georgij*, KTM.

Kivijärvi Hannu Kalevi, KTL, assistentti, 51; 78; lehtori 1.8.86.

Lantto Outi Leena Maria, KTM, assistentti, 61; 84. Virkavapaa syyslukukaudella -86, virkaa hoitanut *Johannesdahl Harri*, kyo.

Tanner Leena Aulikki, KTM, assistentti, 60; 84.

Saarinen Timo Olavi, KTM, assistentti, 57; 83. Virkavapaa syyslukukaudella -86, virkaa hoitanut *Väisänen Jari*, kyo.

Avoinna olevaa assistentin virkaa virkaa hoitanut vt:nä *Heikkilä Jukka*, ekonomi 31.12.85 asti ja viransijaisena 1.1.85—5.5.86.

Vaara Timo Tapani, KTM, assistentti, 61; 84.

Halme Merja-Liisa, KTM, assistentti, 54; 86.

Tuominen Markku Pentti Tapani, TkT, Teknillisen korkeakoulun dosentti, apulaisprofessori Oulu, dosentti, ylim. opettaja 47; 80.

Ervio Jouni, ekonomi, ylim. opettaja, 60; 84.

Haglund Karl Henry, FM, KTK, ylim. opettaja.

Kilpi Kari Kalervo, ekon. ylim. opettaja.

Knuuttila Raili, FK, ylim. opettaja.

Soini Tapani, ylim. opettaja.

Korhonen Antti, KTT, ylim. opettaja.

Puhakka Hannu, FK, ylim. opettaja.

Silvasti Heikki Juhani, DI, ylim. opettaja

Dahlberg Tomi Karl Martin, KTM, ylim. opettaja.

Lehtonen Pirjo Anneli, kyo, sovellussuunn., ylim. opettaja

Pääsky Markku Tuomas, kyo, ylim. opettaja.

Mäkelin Martti, TkL, ylim. opettaja.

Seppelin Maarit, kyo, ylim. opettaja.

Kantelinen Pasi, FK, ylim. opettaja.

Jokinen Matti, FK, ylim. opettaja.

Vihavainen Juha, FK, ylim. opettaja.

Johansson Ritva Pirjo-Liisa, HuK, amanuenssi.

Tekstinkäsittely

Rantanen Helvi Kaarina, 38, yo-merkonomi, tuntiopettaja (pää.).

Laskentatoimen laitos

Laitoksen johtaja: *Artto Eero*, professori

Laitosneuvosto:

Aho Tarja, vs. leht.; varajäsen *Paakkunainen Urho*, ass.

Artto Eero, prof.; varajäsen *Leppiniemi Jarmo*, vt.prof.

Heikkilä Mika, kyo; varajäsen *Havulinna Ullamajja*, kyo.

Kinnunen Juha, ass.; varajäsen *Virkkunen Virpi*, ass.

Lehtonen Tuija, kyo; varajäsen *Ramberg Pentti*, kyo.

Lehtovuori Jouko, prof. k. 23.3.; varajäsen *Virtanen Kalervo*, vs. prof.

Pitkänen Eero, prof.; varajäsen *Kyläkoski Kalevi*, vs. apul.prof.

Vaivio Juhani, kyo; varajäsen Österberg Kim, kyo.
 Viljaranta Juha, ass.; varajäsen Koivistoinen Kari, ass.

Opetuksen sisältö ja tavoitteet

Opetuksen tavoitteena on antaa laskentaekonomiksi valmistuville analyyttinen kyky ja valmiudet ymmärtää yritysten ja muiden talousyksiköiden taloutta kyetäkseen laatimaan organisaation johdolle ja muille sidosryhmille suunnittelu-, valvonta- ja informaatiolaskelmia sekä osallistumaan päätöksentekoprosessiin.

Tieteellisenä tavoitteena on antaa laskentatoimen teorian ja jonkin erikoisalan syvällinen teoreettinen ja metodologinen tuntemus samoin kuin valmius tutkimustyöhön, jatko-opintoihin ja asiantuntijatehtäviin. Laskentatoimintaa tukiaineena opiskelevalle annetaan mm. kirjanpidon perusvalmiudet ja kommunikaatiovalmiudet laskentatoimen kysymyksissä.

Tutkimuksen painopistealueet

Laskentatoimen tutkimuksen aihealueita ovat mm. seuraavat:

- rahoitussuunnittelu
- rahoitusanalyysit
- rahoitusmarkkinat
- kirjanpito, tuloslaskenta ja verotus
- strategiasuunnittelu, budjettisuunnittelu
- investointien suunnittelu ja valvonta
- talouden ohjaus- ja informaatiojärjestelmät
- julkisyhteisöjen laskentatoimi

Rahoituksen alueella on pääpaino ollut rahoitusanalyysissä ja niihin liittyvissä kilpailukykytutkimuksissa, joiden tavoitteena on kansainvälinen resurssiallokaatio (kilpailukyky). Tutkimusta on tehty prof. Artton Ruotsi-Suomi-toimialaprojekteissa sekä paperiteollisuuden kilpailukykyprojektissa viiden paperintuottajamaan kesken. Viimeksimainitussa projektissa ovat tekeillä KTK Niskasensensiaatintutkimus kannattavan yrityksen profiilista, ekon. Paasosen sensiaatintutkimus suurista sarjoista ja KTK Virkkusen sensiaatintutkimus erikoistumisesta. Tutkimuksen eräänä tavoitteena on kansainvälisyyden lisääminen.

Rahoitusmarkkinoihin kohdistuvaa tutkimusta on tehty vt.prof. Leppiniemen johtamissa graduprojekteissa, joiden tavoitteena on soveltaa kansainvälisen rahoitusmarkkinatutkimuksen lähestymistapoja suomalaisten rahoitusmarkkinain analysoimiseen, aikaansaada seikkaperäinen kuvaus suomalaisista rahoitusmuodoista ja niillä toimivista instituutioista. KTL Kinnusen väitöskirja yrityksen kassavirtojen aikasarjaominaisuuksista kohdistuu myös rahoituksen alueelle.

Strategisen suunnittelun osalta on mainittava vt. apul.prof. Kyläkosken tutkimus "Kansainvälistymisen vaikutus yrityksen johdon suunnitteluun, erityisesti strategia- ja budjettisuunnitteluun". KTM Paakkunaisen sensiaatintutkimusaihe koskee yritysysteistyötä.

Suomalaisten yritysten investointikäyttäytymistä tutkitaan vt. prof. Virtasen johtamassa tutkimusryhmässä. Tutkimusaiheina ovat yritysostojen onnistumisen problematiikka (KTM Koivistoinen sensiaatintutkimus), desinvestointien problematiikka (KTM Kykkäsen sensiaatintutkimus) ja tulosyksiköiden suoritusten arviointi (KTM Viljarannan sensiaatintutkimus). Tutkimuksista on valmistunut KTT Virtasen survey-tutkimus suomalaisten tulosyksikköorganisaatioiden ohjausjärjestelmistä.

Julkisyhteisöjen laskentatoimissa on prof. Pitkäsen ajankohtaisena tutkimusaiheena ollut julkisten palvelulaitosten talouden problematiikka.

Kansainväliset suhteet

Eero Artto on tutkimusryhmän jäsenenä CIPS:n (Center for Industry and Strategy) organisoimassa Pulp and Industry -tutkimuksessa. Edellä mainitun tutkimuksen aiheesta hän on vierailevana luennoitsijana pitänyt esitelmän Kielin yliopistossa.

Juha Kinnunen ja Juha Viljaranta osallistuivat European Accounting Associationin yhdeksänten vuotuisen konferenssiin Tukholmassa.

Virpi Virkkunen on osallistunut Bonn'in yliopiston tutkimusprojektiin: Sonderforschungsbereich 303 "Information und die Koordination wirtschaftlicher Aktivitäten". Raili Rapatti on ollut vierailevana tutkijana Institut für Mittelstandsforschungissa (Bonn).

ψ KTT h.c. (SV H = sk
 ja Jyväskylä)

Henkilökunta

Honko Jaakko Olavi, KTT, FT h.c. 22; 60. Vapautettu virasta kanslerin tehtävien vuoksi. Myönnetty ero professorin virasta 1.8.1986 lukien. Virkaa ovat hoitaneet Kyläkoski Kalevi, KTT, yliass. ja Virtanen Kalervo Ensio, KTT, yliass.

Lehtovuori Jouko Tuomas, KTT, Turun kauppakorkeakoulun dosentti, professori. 33; 76. (Kuollut 23.3.1986.) Virkaa ovat hoitaneet Koskela Markku Olavi, KTT, lehtori, Kyläkoski Kalevi, KTT, yliass. ja Virtanen Kalervo Ensio, KTT, yliass.

Pitkänen Eero Kalervo, KTT, professori. 30; 84. Virkavapaa 1.1.—30.6.86. Virkaa ovat hoitaneet Leppiniemi Jarmo Tapani Albert, KTT, yliass. ja Koskela Markku Olavi, KTT, lehtori.

Artto Eero Veikko, KTT, Turun kauppakorkeakoulun dosentti, professori. 30; 85. Avoimena olevaa laskentatoimen apulaisprofessorin virkaa ovat hoitaneet Koskela Markku, KTT, lehtori ja Leppiniemi Jarmo, KTT, yliass., Rapatti Raili, KTM, Toiviainen Kari, KTM ja Virtanen Kalervo, KTT, yliass.

Avoimena olevaa julkisen hallinnon laskentatoimen apulaisprofessorin virkaa ovat hoitaneet Kinnunen Juha, KTL, ass., Koskela Markku, KTT, lehtori, Kyläkoski Kalevi, KTT, yliass. ja Leppiniemi Jarmo, KTT, yliass.

Riistama Veijo Olavi, KTT, dosentti. 32; 79.

Salmi Timo Yrjö, KTT, dosentti. 45; 82.

Ruuhela Reijo Tuomas, KTT, Vaasan korkeakoulun professori, dosentti. 35; 73.

Sintonen Harri Pekka, VTT, dosentti (terveystaloustiede). 46; 83.

Kyläkoski Kalevi, KTT, yliassistentti. 39; 83. Virkavapaa. Virkaa ovat hoitaneet *Teinilä Jarmo*, ekon. ja *Toiviainen Kari*, KTM.

Leppiniemi Jarmo Tapani Albert, KTT, yliassistentti. 48; 80. Virkavapaa. Virkaa ovat hoitaneet *Koskela Markku*, KTT, lehtori, *Laulajainen Pekka*, kyo, *Tahvonon Olli*, ekonomi, *Toiviainen Kari*, KTM ja *Virkkunen Virpi*, KTM.

Virtanen Kalervo Ensio, KTT, yliass. 41; 73. Virkavapaa. Virkaa ovat hoitaneet *Hallipelto Aatos*, KTM, *Paakkunainen Urho*, KTM, *Rapatti Raili*, KTM ja *Teinilä Jarmo*, ekon.

Koskela Markku Olavi, KTT, lehtori. 49; 83. Virkavapaa. Virkaa ovat hoitaneet *Aho Tarja*, KTM, *Hallipelto Aatos*, KTM ja *Teinilä Jarmo*, ekon.

Avoimena olevaa laskentatoimen lehtorin virkaa ovat hoitaneet *Aho Tarja*, KTM, *Kaisanlahti Timo*, kyo ja *Rapatti Raili*, KTM.

Kinnunen Juha, KTL, ass. 52; 85.

Koivistoinen Kari, KTM, ass. 57; 83. Virkavapaa.

Kykkänen Tapani, KTM, ass. 57; 85. Virkavapaa.

Paakkunainen Urho, KTM, ass. 55; 84. Virkavapaa.

Viljaranta Juha, KTM, ass. 53; 83. Virkavapaa.

Virkkunen Virpi, KTM, ass. 53; 83. Virkavapaa.

Aho Tarja, KTM, vs. leht. 52; 83.

Hallipelto Aatos, KTM, vs. yliass. 49; 85.

Kaisanlahti Timo, kyo, vs. ass. 62; 85.

Laulajainen Pekka, kyo, vs. ass. 60; 85.

Niemi Jarmo, kyo, vs. ass. 60; 85.

Pöyhönen Pekka, KTM, vs. yliass. 58; 83.

Rapatti Raili, KTM, vt. leht. 48; 84.

Tahvonon Olli, ekon., vs. ass. 58; 86.

Tamminen Ilkka, kyo, vs. ass. 61; 86.

Teinilä Jarmo, ekon., vs. ass. 60; 85.

Toiviainen Kari, KTM, vs. yliass. 56; 83.

Valtanen Jukka, kyo, vs. ass. 61; 86.

Heikkinen Marja Annika, tuntiopettaja. 53; 84.

Korhonen Antti Olavi, KTT, tuntiopettaja. 46; 84.

Lehto Elina Inkeri, TTM, tuntiopettaja. 52; 85.

Suomela Juhani Samuli, KTM, tuntiopettaja. 51; 85.

Heikkilä Kari Mika Tapani, kyo, vs. assistentti. 61; 86.

Kanslisti: *Salokannel Annamari*. 43; 72.

Markkinoinnin ja tuotantotalouden laitos

Laitoksen johtaja: *Luostarinen Reijo*, professori, 1.8.—31.10.1986

Saarsalmi Meeri, vt. prof. 1.11.—31.12.1986

Laitosneuvosto:

Luostarinen Reijo, prof.;

Aaltio Erkki, prof.; varajäsen *Anttila Mai*, vs. apul.prof.

Lahti Arto, vt.prof.; varajäsen *Saarsalmi Meeri*, vt. prof.

Ylikoski Tuire, vs.yliass.; varajäsen *Hyvönen Saara*, vs. yliass.
Itäinen Carita, ass.; varajäsen *Altonen Ritva*, ass.
Lehtomaa Ahti, ass.; varajäsen *Kuusisto Jari*, vt. ass.
Tuomi Jaana, kyo; varajäsen *Forss Margit*, kyo
Lönnqvist Riitta, kyo; varajäsen *Tuomi Vesa*, kyo
Malinen Heikki, kyo; varajäsen *Heikinheimo Marko*, kyo

Markkinoinnin ja tuotantotalouden laitoksen opetusalueeseen sisältyvät seuraavat osa-alueet: 1) markkinointi ja erityisalueena kansainvälinen liiketoiminta, 2) yrittäjäyys ja pienten ja keskisuurten yritysten johtaminen ja 3) tavarateknologia.

Opetuksen sisältö ja tavoitteet

Markkinoinnin koulutusohjelmassa pyritään kehittämään opiskelijoiden valmiuksia selvittää eri asiakasryhmien tarpeita sekä valita niitä vastaavat kilpailukeinot samoin kuin analysoida, suunnitella ja toteuttaa sekä valvoa näitä toimenpiteitä yritysten ja muiden yhteisöjen tavoitteiden saavuttamiseksi. Markkinoinnin keskeisimmät opetusalueet käsittävät mm. yritysten ja markkinoinnin strategisen johtamisen, markkinointitutkimuksen, ostotoiminnan, tuotejohtamisen, yrityksen hinnanasetannan ja kilpailustrategiat, markkinoinnin kommunikaation sekä jakelun johtamisen. Kansainvälisen markkinoinnin opetuksella on markkinoinnissa erittäin keskeinen asema.

Kansainvälisten toimintojen koulutusohjelmassa on kaksi suuntautumisvaihtoehtoa: kansainvälinen ekonomisti (pääaineena kansainvälinen talous) ja ulkomaankauppaekonomi (pääaineena kansainvälinen liiketoiminta). Kansainvälisen liiketoiminnan osalta yleisen markkinoinnin opetusaineuksen lisäksi opiskelija perehdytetään vientimarkkinointiin, kansainväliseen johtamiseen, rahoitukseen, ym. kansainvälistymisen osa-alueisiin. Tämän ohella opiskelija perehtyy voimakkaasti kielten opiskeluun, tiettyyn markkina-alueeseen ja kansainvälistyy henkilökohtaisesti suorittamalla työharjoittelun ulkomailla tai opiskelemalla lukukauden jossakin ulkomaisessa yhteistyökorkeakoulussa.

Pienten ja keskisuurten yritysten johtamisen runko-ohjelma on perustettu vuonna 1983. Sen puitteissa pyritään kehittämään kokonaisvaltaiseksi niitä monia valmiuksia, joita pk-yritysten johtotehtävissä toimivat tarvitsevat. Opiskelijoiden mahdollisuuksia omaksua yritysten johtamisvalmiuksia edistetään opiskeluun liittyvällä pakollisella työharjoittelulla, joka suoritetaan ohjatusti korkeakoulun valitsemissa yrityksissä.

Tavarateknologian opetusalan piiriin kuuluvat hyödykkeiden tuotantoon ja materiaalityönteihin (hankintaan, varastointiin, pakkaukseen ja kuljetukseen) liittyvät luonteeltaan teknistaloudelliset kysymykset. Oppiaine tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuden erikoistua tuotanto- ja materiaalityönteiden tehtäviin ja tutkimusalueisiin. Toisaalta tavarateknologian tarjoamat kurssit sopivat tukemaan ja täydentämään liiketaloustieteissä annettavaa opetusta. Lähimmät kytkennät ovat nähtävissä markkinointiin ja systeemeihin.

Tutkimuksen painopistealueet

Tutkimusalueena markkinointi on erittäin laaja ja poikkitieteellinen alue, mikä tarjoaa hyvät mahdollisuudet yhteistoimintaa sekä korkeakoulun omien ainelaitosten että muiden korkeakoulujen kesken eri tutkimushankkeissa. Yritystoiminnan kannalta katsoen liikkeenjohdon näkökulma on tutkimustyössä keskeisellä sijalla.

Markkinoinnin tutkimusalueen painopistealueita ovat mm.

- Yrityksen menestyminen oligopolityyppisessä kilpailussa avoimessa kansainvälisessä kilpailussa: keskeisiä näkökulmia ovat (1) yritysten välisen riippuvuuden vaikutus strategiavalintoihin, (2) excellence differentiaalisen kilpailuedun lähtökohtana ja (3) menestyksellisen strategian sisältö.
- Markkinoinnin suunnittelu ja johtaminen: tutkimuksen kohteina ovat hinta- ja tuotestrategiat, yritys ympäristön, strategioiden ja liikkeenjohdon kyvykkyyden vaikutukset yrityksen menestymiseen sekä toimialakohtaiset strategiovaihtoehdot. Lisäksi tutkitaan tuoteinnovaatioiden onnistumiseen vaikuttavia tekijöitä INNO-projektin puitteissa.
- Organisaation ostotoiminnan alueella selvitetään tuotannollisten komponenttien ostopäätösprosessiin vaikuttavia tekijöitä osana kansainvälistä IBB-projektia.
- Jakelun johtamisen tutkimus kohdistuu tukku- ja vähittäisliikkeiden väliseen yhteistoimintaan, vähittäiskaupan kannattavuuteen vaikuttaviin tekijöihin sekä kaupan toimintaedellytyksiin haja-asutusalueilla. Lisäksi tarkastelun kohteena ovat teollisuuden jakelustrategiat markkinoitaessa keskusliikkeille.
- Markkinoinnin kommunikaation osa-alueella on meneillään mainonnan havaitsemis- ja reagointiprosessia käsittelevä tutkimusprojekti.
- Kulutus, kuluttajan käyttäytyminen, markkinointi ja yhteiskunta: tutkimusalueina ovat kulutuksen rakenne ja kehittyminen, kysyntätutkimus, kuluttajapolitiikka, ympäristö ja luonnonvarojen käyttö.
- Markkinoinnin erityisalueilla tutkimus kohdistuu palvelujen, teollisten tuotteiden, systeemien ja projektien markkinointiin.

Kansainvälisen markkinoinnin tutkiminen on jatkuvasti hyvin edustettuna laitoksen tutkimustoiminnassa. FIBO-projektissa on jo yli 10 vuoden ajan keskitetysti tutkittu suomalaisten yritysten kansainvälistymisprosessia sekä teoreettisesti että empiirisesti. Koska kansainvälisen markkinoinnin tutkimus koetaan talouselämän taholla erittäin tarkoituksenmukaiseksi tutkimuskohteeksi, luo se hyvän pohjan alan perus- ja palvelututkimukselle. Painopistealueina FIBO-projektissa ovat mm.:

- Toimialakohtaiset kansainvälistymisstrategiat. Tarkastelun kohteina ovat yritysten tuote-, operaatio- ja markkinastrategiat.
- Aluekohtaiset yritysten kansainvälistymistutkimukset.
- Ylivoima-, kansainvälistymisstrategia, kilpailukyky ja tulostutkimukset.
- Toimintokohtaiset kansainvälistymistutkimukset liittyvät vientimarkkinointiin, kansainvälistymisen johtamiseen ja rahoitukseen sekä kansainvälistymisen henkilöstö- ja materiaalihallintoon.
- Pienen ja avoimen talouden yritysten kansainvälistymisen teoriaa ja monikanallisten yritysten vaikutuksia käsittelevät tutkimukset.

Yrittäjyys ja pk-yritysten johtaminen on laitoksen nuorin oppiaine. Alueelta on kansainvälisesti ajatellen tehty toistaiseksi varsin vähän tutkimustyötä. Teoriake-

hitystä ja talouselämän odotuksia ajatellen laitoksen tutkimustoiminnan painopiste tulee olemaan vahvasti pk-yritystoiminnan tutkimisessa. Tekeillä olevissa tutkimuksissa selvitetään:

- Pienyritysten kilpailukykyyn ja toimintaedellytyksiin vaikuttavia tekijöitä.
- Vähittäisliikkeen asemaa jakelujärjestelmässä.

Tulevaisuuden tutkimusalueet liittyvät ensisijaisesti yrittäjyyden edistämisen ja pienyritystutkimuksen metodiikan kehittämisen osa-alueille. Oleellista pk-yritystutkimuksessa on yhteistyö liiketaloustieteen muiden oppiaineiden sekä erityisesti talouselämän kanssa.

Tavarateknologian tutkimuksen painopistealueet liittyvät:

- Materiaalitalouteen: osto-, varastointi- ja jakelujärjestelmien kehittämiseen, alihankintajärjestelmiin sekä materiaalihallinnon ATK-järjestelmien kehittämiseen.
- Tuotantotalouteen, kuten teollisuuden tuottavuuteen ja projektituotannon ohjaukseen.
- Pakkaustutkimukseen käsittäen pakkauksen markkinointiominaisuudet, pakkausmateriaalien fysikaaliset ja kemialliset ominaisuudet ja niiden vaikutukset tuotteiden säilyvyyteen.

Kansainväliset suhteet

Markkinoinnin ja tuotantotalouden laitoksella on yhteyksiä useisiin ulkomaisiin korkeakouluihin ja tutkimuslaitoksiin. Tärkeimpinä niistä mainittakoon:

- European Institute for Advanced Studies in Management (EIASM, Bryssel)
- Pohjoismaiset korkeakoulut
- Kielin yliopisto
- Erasmus University, Hollanti
- Rutgers University, USA
- Monash University, Australia

Jatko-opiskelijat ja varttuneet tutkijat osallistuvat säännöllisesti EIASM-instituutin järjestämiin tutoriaaleihin, seminaareihin ja symposiumeihin. Laitoksen tutkijat ovat kuluneena syyskautena osallistuneet kansainvälisiin konferensseihin ja seminaareihin.

KTJ Kristian Möller on toiminut European Marketing Academyn Suomen edustajana ja Executive Boardin jäsenenä sekä Association for Consumer Research -yhdistyksen Suomen edustajana. KTL Mai Anttila on ollut Academy of Marketing Science -yhdistyksen Vice President of International Membership.

Kansainvälisen liiketoiminnan puolella professori Reijo Luostarinen osallistui Lontoossa Academy of International Businessin vuosikonferenssiin. Hän on myös European International Business Associationin hallituksen jäsen.

Markkinoinnin ja tuotantotalouden laitoksella vierailivat lukukauden aikana mm. Risto Perttunen, MBA, M.Sc (Eng.) ja Bill Price, joka piti vierailuluennon aiheesta "Globalization strategy". Prof. Lars-Gunnar Mattsson Tukholman kauppakorkeakoulusta piti myös vierailuluennon syksyllä. Växjön korkeakoulusta vieraili syksyllä professori Bengt Johansson.

Professorit Gunnar Hedlund ja Örjan Sölvell Tukholman kauppakorkeakoulusta vierailivat laitoksella ja luennoivat kurssin "International Business Management". Dr. Lawrence Welch, Monash University, Australia, luennoi kurssin "International Operations".

Henkilökunta

Ltt:markkinointi

Luostarinen Reijo Kalevi, KTT, professori. 39; 83.
 Avoimna olevaa professorin virkaa on hoitanut *Saarsalmi Meeri Marjatta*, KTT, DBA, apulaisprofessori.
 Avoimna olevaa professorin virkaa on hoitanut *Möller Karl Edvard Kristian*, KTT. Avoimna olevaa markkinoinnin, erityisesti mainonnan professorin virkaa on hoitanut *Ahtola Olli T.*, Ph.D.
Saarsalmi Meeri Marjatta, KTT DBA, apulaisprofessori. 23; 73. Virkavapaa. Virkaa on hoitanut *Anttila Mai*, KTL, yliassistentti.
 Avoimna olevaa kansainvälisen markkinoinnin apulaisprofessorin virkaa ovat hoitaneet *Welch Lawrence*, vier. prof., Dr., Monash Univer., Australia ja *Al-Obaidi Zuhair*, KTM.
Lahdenpää Markku Juhani, KTT, dosentti. 43; 81.
Lehtinen Uolevi Valdemar, KTT, dosentti, Tampereen yliopiston professori. 41; 77.
Möller Karl Edvard Kristian, KTT, dosentti, Vaasan korkeakoulun professori. 48; 81.
Särkisilta Martti Sakari, KTT, dosentti, Helsingin yliopiston professori. 28; 68.
Urrila Matti Olavi, KTT, dosentti, Turun kauppakorkeakoulun dosentti, Jyväskylän yliopiston professori. 41; 81.
Uusitalo Liisa, KTT, dosentti. 44; 81.
Anttila Mai, KTL, yliassistentti. 46; 85. Virkavapaa. Virkaa hoitanut *Hyvönen Saara*, KTL.
Lahti Arto Henrikki, KTT, yliassistentti. 49; 85. Virkavapaa. Virkaa on hoitanut *Ylikoski Tuire Elina*, KTM.
Hyvönen Saara Marjut, KTL, lehtori. 51; 77. Virkavapaa. Virkaa ovat hoitaneet *Markkanen Nina Carita*, KTM ja *Rope Timo Juhani*, KTM.
Itäinen Carita Helena, KTM, assistentti. 59; 85.
Rautkylä Ritva Helena, KTM, assistentti. 48; 76. Virkavapaa. Virkaa on hoitanut *Koskenoja Maria-Kristiina*, KTM.
Tammisto Kalle Antero, KTM, assistentti. 49; 80. Virkavapaa. Virkaa on hoitanut *Lohivesi Kari Antero*, kyo.
Rantanen Anne Kaarina, kyo, KTM, vt. assistentti. 61; 85.
Ala-Pietilä Pekka, KTM, tuntiopettaja.
Altonen Ritva Marjukka, KTM, ass., virkavapaa. Virkaa ovat hoitaneet *Karjalainen Marjaana*, kyo ja *Rantanen Anne Kaarina*, KTM.
Erkkilä Pentti Kalervo, tuntiopettaja. 38; 83.
Hahti Antti Juhani, KTL, MBA, tutk.ass., tuntiopettaja. 47; 85.
Holopainen Alpo Pentti Olavi, VTK, tuntiopettaja. 47; 85.
Home Niilo Antero Herman, KTM, tutk.ass., tuntiopettaja. 40; 85.
Huhtala Jorma Tapio, insinööri, tuntiopettaja. 44; 84.

Karvinen Seppo Johannes, MAT, tuntiopettaja. 40; 85.
Iltanen Sylvi Kaarina, KTM, tuntiopettaja. 41; 76.
Korhonen Vesa Juhani, KTM, tuntiopettaja. 56; 84.
Lampen Matti Pekka, KTM, tuntiopettaja. 43; 79.
Linnapuomi Riitta-Liisa, KTM, tuntiopettaja. 46; 84.
Kallio Tuula Helena, KTM, tuntiopettaja. 55; 87.
Silfverberg Anne Inkeri, KTM, tuntiopettaja. 56; 86.
Niemi Anne Jaana Marjukka, kyo, tuntiopettaja. 60; 86.
Heinimäki Heikki Reijo Viljam, KTK, tuntiopettaja. 45; 83.
 Amanuenssi: *Hänninen Riitta Hannele*, KTM, :86.
 Laitossihteeri: *Voutilainen Terttu Tuulikki*, yo-merkonomi. 38; 71.

Yrittäjyys ja pienyritysten johtaminen

Lahti Arto, KTT, vt. professori. 49; 85.
Lehtomaa Ahti Reino Eerik, KTM, assistentti. 51; 82.
Oksiala Esko Lauri, OTK, KTK, yhteyskonsultti. 43; 84.
Heinimäki Heikki Reijo Viljam, KTM, tuntiopettaja. 45; 83.
Lamio Aulis Veikko Aarre, ekonomi, tuntiopettaja. 45; 83.
Niilola Kari Jouko Juhani, KTM, tuntiopettaja. 44; 83.
Peltonen Eino Matti, FT, Tampereen yliopiston professori, tuntiopettaja. 29; 84.
Rahola Erkki Olavi, DI, tuntiopettaja. 44; 85.

Tavarateknologia

Aaltio Erkki Aulis, TkT, professori. 22; 73.
Jutila Jukka Heljo, FM, lehtori. 23; 57. Myönnetty ero 1.8.1986 lukien.
Helén Harry Juhani, Ph.D., KTL, assistentti. 45; 76.
Ignatius Toivo Hannes Kustaa, insinööri, tuntiopettaja. 31; 78.

Kansantaloustieteen laitos

Laitoksen johtaja: *Helle Reijo*, professori

Laitosneuvosto:

Helle Reijo, prof.; varajäsen *Vuoristo Kai-Veikko*, apul.prof.
Ylä-Liedenpohja Jouko, prof.; varajäsen *Dahlstedt Roy*, vs. apul.prof.
Paakkanen Jouko, prof.; varajäsen *Pihkala Erkki*, prof.
Eronen Jarmo, ass.; varajäsen *Oinas Päivi*, ass.
Mäkelä Vilho, leht.; varajäsen *Parjanne Marja-Liisa*, ass.
af Ursin Anne, ass.; varajäsen *Suominen Seppo*, ass.
Hartikainen Kari, kyo; varajäsen *Lundelin Liisa*, kyo
Halonen Maija, kyo; varajäsen *Virtanen Pekka*, kyo
Kilkki Margit, kyo; *Vepsäläinen Minna*, kyo

Kansantaloustieteen laitoksen opetusalueeseen kuuluvat seuraavat aineet 1) kansantaloustiede, 2) talousmaantiede, 3) taloushistoria

Opetuksen sisältö ja tavoitteet

Kansantaloustieteen opetuksessa pyrittiin kehittämään sekä aine- että syventävien opintojen kursseja sekä opintojaksojen suoritus- ja työskentelytapoja. Harjoitusten ja essee-tyyppisten kirjoitusten runsasta osuutta opinnoissa pidettiin tärkeänä. Lisäksi opetuksessa korostettiin tieteellisyyden käyttökelpoisuutta yritysten jokapäiväisten ongelmien ratkaisemisessa.

Talousmaantieteessä perehdytään alueellisiin analyysimenetelmiin ja aluetalouden ongelmiin, opetuksen painopisteen ollessa kansainvälisen maantieteen lohkolle. Tavoitteena on lisätä opiskelijoiden vieraiden maiden tuntemusta ja kansainvälisten suhteiden ymmärtämistä eli valmiuksia työskennellä kansainvälisissä tehtävissä.

Talushistorian opetuksessa keskitytään kansantalouden mikrotasolla mm. yritysten ja vastaavien organisaatioiden sekä makrotasolla yleisen taloudellisen kasvun edellytysten historiallisten ulottuvuuksien tarkasteluun.

Tutkimuksen painopistealueet

Kansantaloustieteessä tutkimustyö painottuu kolmeen pääalueeseen: mikro-oria, makroteoria ja kansainvälisen talouden tutkimus. Kertomuskauden aikana sovelletun mikroorian tutkimuksessa keskeisiä olivat yrityksen rahoitusta koskevat tutkimukset, toimialatutkimus, kulutuksen teoria, työvoimakysymykset ja julkinen talous. Makroteorian sovellutuksista keskeisiä olivat makromallit sekä raha- ja luottokysymykset. Kansainvälisen talouden tutkimuksessa pääpaino oli kansainvälisessä kaupassa ja rahajärjestelmässä, kehitystaloustieteessä sekä kansainvälisissä toiminnoissa.

Lukuvuoden 1985—86 aikana aloitti toimintansa myös pääomatulojen verotusta, rahoitusta ja investointeja tutkiva projekti, jonka ensimmäisen työvaiheen tuloksena julkaistiin viisi korkojen verotuskohtelun vaihtoehtoja koskevaa tutkimusta. Lisäksi projektin tuloksena on julkaistu kaksi yritysten rahoitusinvestointeja käsittelevää tutkimusta.

Kertomuskauden aikana järjestettiin yhteistyössä Helsingin yliopiston kansantaloustieteen laitoksen ja Svenska handelshögskolanin kansantaloustieteen laitoksen kanssa kansantaloustieteen kollokvioita keskimäärin kerran viikossa.

Kevätlukukaudella 1986 laitokselle saatiin kaksi tutkimusstipendiaattia, *Satu Paulaharju* ja *Kimmo Virolainen*.

Talousmaantieteessä on tutkittu sekä kotimaisia aluerakennekysymyksiä että kansainvälisen maantieteen ongelmia. Kansainvälisestä tutkimuksesta mainittakoon massa- ja paperiteollisuuden tutkimus ja öljygeopoliittinen tutkimus sekä kansainvälisten keskusten hierarkkinen selvitys. Suomalaisten seuramatkailua on selvitetty laajasti.

Kansainväliset suhteet

Kansantaloustieteen laitoksella ovat vierailleet kertomuskautena seuraavat ulkomaalaiset taloustieteilijät: *Frank Zarnowski*, Dean, Mount Saint Mary's College,

Dr. *John Driffil*, University of Southampton, Dr. *Bengt-Arne Wickström*, University of Bergen, prof. Dr. *Martin Hellwig*, University of Bonn, prof. *Finn Försund*, University of Oslo, prof. *Lennart Hjalmarsson*, University of Göteborg, Dr. *Erling Steigum*, Norwegian School of Economics and Business Administration, prof. *Anthony Saunders*, New York University, prof. *Alan Drazen*, University of Chicago, prof. *Gabriel Hawanini* INSEAD, Dr. *Per Lundborg*, FIEF, Stockholm, prof. *Mervyn King*, London School of Economics, prof. *Kåre P. Hagen*, Norwegian School of Economics and Business Administration, prof. *Ted Bergstrom* University of Michigan, prof. *Nanak Kakwani*, WINER instituutti ja N.S.W, prof. *Alan C. Stockman*, University of Rochester.

Dottore *Corrado Gerruti*, Genovan Yliopistosta, Opetusministeriön kautta stipendiaattina 3 kk, professori *Zygmunt Kowalczyk*, Poznanin Kauppakorkeakoulun Kansantaloustieteen laitoksen johtaja, tohtori *Arno Valma*, Eestin Tiedeakatemian Kuljetustalouden osaston johtaja, akateemikko *Arno Kööri*, Eestin Tiedeakatemian Kansantalouden osaston johtaja, tohtori *Olev Lugus*, Eestin Tiedeakatemian Kansantalouden osaston varajohtaja, professori *Eduardas Vilkas*, Liettuan Tiedeakatemian Kansantalouden osaston johtaja, tohtori *Karoly Kovacs*, Budapestin Karl Marx Yliopiston apulaisprofessori, työvoimaministeriön kautta saapunut stipendiaatti, professori *Juri Popov*, Neuvostoliiton Keskusammattiliittojen Korkeakoulun poliittisen taloustieteen professori, SOL:n kautta saapunut vierailija, tutkija *Katalin Farkas*, Unkarin Tiedeakatemian Taloustieteen osasto, Suomen Akatemian kautta saapunut vierailija, tohtori *Tibor Erdős*, Unkarin Tiedeakatemian Taloudellisen kasvun osaston johtaja, tohtori *Piotr Przybylski*, Poznanin Kauppakorkeakoulun lehtori, Sev maiden ulkomaankaupan asiantuntija.

Prof. *Erkki Pihkala* osallistui kansainväliseen historian kongressiin elokuussa 1985 ja alusti aiheesta "Financing of the Second World War".

Vs. professori *Jouko Ylä-Liedenpohja* on ollut Suomen edustajana CEEA vuosikokouksessa 5.—6.6.1986 ja kommentaattorina symposiumissa "Territorial Disequilibrium and Regional Policies" Italiassa.

Assistentti *Marja-Liisa Parjanne* osallistui huhtikuussa 1986 Åbo Akademiassa pidettyyn pohjoismaiseen ristikkäiskaupan symposiumiin. Ass. *Seppo Suominen* osallistui toukokuussa 1986 Marstrandmötet -kokoukseen ja piti alustuksen vertikaalisesta integraatiosta. Assistentti *Anne Oksanen* osallistui toukokuussa 1986 kansainväliseen "Cultural Economics" -kongressiin Ranskassa.

Laitos on lisäksi osallistunut seuraavien symposiumien järjestämiseen: Yrjö Jahnsson Foundation Study Group on Public Economics, 5.—6.9.1985 ja 11.—13.6.1986.

Talousmaantieteen assistentti *Jarmo Eronen* on esitelmöinyt marraskuussa 1985 Neuvostoliiton ja Itä-Euroopan tutkimuksen III maailman kongressissa sekä ollut Plehanov-instituutissa Moskovassa vierailevana tutkijana tammi- helmikuussa 1986.

Henkilökunta

Kansantaloustiede

Leponiemi Arvi Kalevi, VTT, professori. 26; 69. Vapautettu virasta rehtorin tehtävien vuoksi. Virkaa on hoitanut *Ylä-Liedenpohja Jouko Aatos*, KTT, dosentti, Jyväskylän yliopiston apulaisprofessori. 45; 80.

Paakkanen Jouko Sakari, KTT, professori. 28; 63.
Vaivio Fedi Lennart, KTT, Svenska handelshögskolanin dosentti, professori. 27; 63.
Airaksinen Timo Juhani, KTT, dosentti. 46; 79.
Bingham Timothy Robert Gavin, Ph.D., dosentti. 46; 82.
Kivikari Urpo Kalevi, VTT, dosentti. 38; 66.
Oksanen Heikki Veli Aleksi, VTT, dosentti. 47; 82.
Ollonqvist Pekka Heikki, KTT, dosentti. 44; 82.
Tanskanen Antti Johannes, TTT, Jyväskylän yliopiston professori, dosentti. 46; 77.
Tyrni Ilari Heikki Johannes, YTT, Tampereen yliopiston professori, dosentti. 34; 83.
Ilmakunnas Pekka Jouko Ari, Ph.D., dosentti. 52; 86.
Dahlstedt Roy Claes Gunnar, KTT (kansainvälinen talous) lehtori. 45; 80. Virkavapaa koko lukuvuoden. Virkaa on hoitanut *Mäkelä Vilho Juhani*, TTK.
Kehusmaa-Pekonen Saara Tellervo, KTM, lehtori (kansainväliset toiminnot). 41; 83. Virkavapaa. Tointa on hoitanut *Eronen Jarmo Ilmari*, KTT.
Korpela Asko Juhani, KTT, lehtori. 37; 73.
Oksanen Anne Maritta, ekonomi (uusi), assistentti. 57; 82.
Parjanne Marja-Liisa Anneli, KTK, assistentti. 54; 80.
Suominen Seppo Ilmari, ekon., assistentti. 59; 84.
af Ursin Anne Katariina, ekonomi, assistentti. 61; 85.
Kähkönen Juha Sakari, KTT, tuntiopettaja. 55; 85.
Lempinen Urho V.K., Ph.D., tuntiopettaja. 51; 85.
Puhakka Hannu Tapio, KTM, tuntiopettaja. 56; 85.
Puhakka Mikko Tapio, Ph.D., tuntiopettaja. 55; 85.
Lilja Reija, Ph.D., tuntiopettaja.
Haavisto Esko, VTK, tuntiopettaja.
Santamäki Tuire, KTT, tuntiopettaja.
 Kanslisti: Avointa tointa ovat hoitaneet *Oja Marja-Leena*, ekonomi (uusi). 61; 84, *Jägerhorn Martina*, kyo ja *Nurkka Outi*, kyo.

Talousmaantiede

Helle Reijo Kalervo, FT, Oulun yliopiston dosentti, professori. 31; 71.
Vuoristo Kai-Veikko, FT, Helsingin yliopiston dosentti, professori. 33; 73.
Havukkala Jaakko Martti, FL, lehtori. 23; 64. Myönnettiin ero virasta 1.9.1986 lukien.
Eronen Jarmo Ilmari, KTT, assistentti. 43; 85.
Ratilainen Tuula Marketta, KTM, assistentti. 50; 78.
Hölttä Risto Taneli, KTM, tuntiopettaja. 47; 84.
 Apulaiskanslisti: *Oinas Päivi Marketta*, kyo. 59; 85.

Taloushistoria

Pihkala Risto Erkki Olavi, VTT, Helsingin yliopiston ja Turun kauppakorkeakoulun dosentti, professori. 38; 75.

Oikeus- ja sosiaalitieteiden laitos

Laitoksen johtaja: *Muukkonen Pertti*, professori.

Laitosneuvosto:

Ahde Terhi, kyo; varajäsen *Lainio Tiina*, kyo
Vapaavuori Ahti, ass.; *Niskakangas Heikki*, dos.
Laine Juha, ass.; varajäsen *Nuolimaa Risto*, dos.
Muukkonen Pertti, prof.; varajäsen *von Hertzen Hannu*, apul.prof.
Siurala Lauri, ass.; varajäsen *Seppälä Vesa*, lehtori
Tähtinen Jarmo, kyo; varajäsen *Javanainen Paula*, kyo
Tähtinen Marjo, kyo; varajäsen *Suurnäkki Matti*, kyo
Uusitalo Hannu, apul.prof.; varajäsen *Vapaavuori Ahti*, ass.

Oikeus- ja sosiaalitieteiden laitoksen opetusalueeseen kuuluvat seuraavat aineet:
 1) Oikeustiede, 2) Sosiologia, 3) Valtiooppi.

Opetuksen sisältö ja tavoitteet

Oikeustieteen opinnoissa annetaan opiskelijoille perustiedot Suomen oikeusjärjestelmästä. Jokaiselle ekonomille on tärkeää tuntea oikeudelliset ongelmat nimeltä, pystyä keskustelemaan lakimiehen kanssa oikeudellisista ongelmista, joita yritystoiminnassa ilmenee, sekä ymmärtää lakimiehen antama neuvo.

Jo yleisopinnoissa painotetaan oikeusjärjestelmämme sitä osaa, joka käsittelee taloudellista toimintaa. Opiskelun myöhemmissä vaiheissa tämä piirre voimistuu. Oikeustieteen runko-ohjelman valitsevat opiskelijat perehtyvät yritystoiminnassa esiintyviin oikeussäännöksiin yksityiskohtaisesti. Sen sijaan monet, talouselämään vähemmän liittyvät oikeustieteen alat jäävät varsin vähälle huomiolle.

Helsingin kauppakorkeakoulussa opetettava **sosiologia** on pääasiassa taloussosiologiaa, joka tutkii taloudellisten ja sosiaalisten tekijöiden välistä vuorovaikutusta. Sosiologia kuuluu yleisiin talousaineisiin, joiden tehtävänä on tukea liiketaloustiedettä. Aineen merkitys kauppakorkeakouluissa on siinä, että se omalta osaltaan lisää taloudellisten ilmiöiden ymmärtämystä tarkastelemalla niiden yhteyksiä sosiaalisiin tekijöihin.

Sosiologian opetus tähtää kolmeen tavoitteeseen. Ensiksikin pyrkimyksenä on edesauttaa opiskelijan kykyä nähdä ja analysoida taloudellisten ja sosiaalisten ilmiöiden vuorovaikutusta. Toiseksi tavoitteena on perehdyttää opiskelija taloussosiologian teoriaan ja tutkimustuloksiin. Kolmanneksi sosiologian opetuksessa on vahva metodologinen ja tieteellinen korostus. Opetusvolyymin merkittävä osa tähtää opiskelijan metodisten taitojen kehittämiseen. Metodiotuksen tavoitteena on opettaa opiskelijaa lukemaan ja hyödyntämään yhteiskuntatieteellisiä tutkimuksia. Pidemmälle sosiologiaa lukevat saavat valmiudet tehdä tutkimus- ja selvitystyötä sosiaalitieteellisin menetelmin.

Tutkimuksen painopistealueet

Oikeustieteen tutkimus on painottunut vero-oikeuteen, erityisesti kansainvälisen verotuksen ongelmiin sekä sopimus- ja yhteisöoikeuteen. Esimerkkinä tutkimuksesta mainittakoon OTT Heikki Niskakankaan Cahiers de Droit Fiskal International -julkaisussa syksyllä 1986 julkaistu Suomen maaraportti aiheesta "Currency fluctuations and international double taxation".

Taloussosiologian tutkimus on painottunut hyvinvointiyhteiskunnan ja työelämän, erityisesti työttömyyden tutkimiseen. Esimerkkinä mainittakoon Hannu Uusitalon suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan kehitystä koskevat tutkimukset.

Henkilökunta

Oikeustiede

Muukkonen Pertti Juhani, LaT, professori 27; 63.

Voipio Jaakko Eenok, OTT, Helsingin yliopiston dosentti, professori. 23; 72. Jäänyt eläkkeelle 1.9.1986. Virkaa hoitanut *Niskakangas Heikki Matti*, OTT, KTK, dosentti 48; 84.

von Hertzen Hannu Martti Olavi, OTT, apulaisprofessori. 46; 84.

Kotkansalo Aleksanteri, OTT, Turun yliopiston apul.professori, dosentti. 26; 70.

Nuolimaa Risto Olavi, OTT, dosentti. 48; 84.

Laine Juha Kaarlo, OTL, vs. assistentti. 49; 84.

Mannio Toivo Lauri Henrik, OTL, vt. yliassistentti 50; 85.

Vapaavuori Ahti Juhani, OTK, assistentti. 54; 85.

Itkonen Pentti Olavi, OTK, tuntiopettaja. 43; 83.

Petäjaniemi Pertti Juhani, AA, tuntiopettaja. 45; 84.

Viherkenttä Timo Erkki Antero, OTK, tuntiassistentti. 58; 84.

Sosiologia

Uusitalo Hannu Juhani, VTT, apulaisprofessori. 47; 80.

Lampikoski Kari Ahti Armas, VTT, dosentti. 39; 74.

Seppälä Vesa Jussi, VTL, lehtori. 46; 75.

Siurala Lauri Yrjö Johannes, VTL, assistentti. 46; 75.

Valtio-oppi

Sulevo Kari Peter Kristian, VTT, Helsingin yliopiston ja Helsingin kauppakorkeakoulun dosentti. 45; 83.

Laine Jarmo Esko Juhani, VTK, tuntiopettaja. 38; 72.

Menetelmätieteiden laitos

Laitoksen johtaja: *Seppo Salo*, prof.

Laitosneuvosto:

Hotti Jarmo, kyo

Manninen Jouko, apul.prof.; varajäsen *Nyberg Aarni*, prof.

Woivalin Pentti, leht.; varajäsen *Lehtonen Tapani*, leht.

Salo Seppo, prof.; varajäsen *Vartia Yrjö O.*, prof.

Seppälä Mika, ass.; varajäsen *Niemi Eero*, leht.

Menetelmätieteiden laitoksen opetusalueeseen kuuluvat seuraavat aineet: 1) Talousmatematiikka, 2) Tilastotiede ja 3) Filosofia.

Opetuksen sisältö ja tavoitteet

Kaikkiin koulutusohjelmiin sisältyy talousmatematiikan ja tilastotieteen opintojaksoja. Tämä asettaa suuria vaatimuksia laitoksen opetustoiminnalle, koska eri koulutusohjelmien tarpeet vaihtelevat. Laitos tarjoaa tästä syystä useita eritasoisia alkeiskursseja talousmatematiikassa ja tilastotieteessä. Alkeisopetus sitoo siksi laitoksen opetusresursseja tavanomaista enemmän.

Erityiset maininnat ansaitsevat laitoksen tilastolliset tietojenkäsittelyjärjestelmät SURVO 76 ja SURVO 84. Järjestelmät ovat hyödyllisiä niille, joiden on käsiteltävä tutkimusaineistoaan tilastollisesti. Kertomuskauden aikana laitokselle on hankittu kolme Wang PC mikrotietokonetta, jotta voitaisiin kartoittaa niiden mahdollinen hyväksikäyttö tilastotieteen (ja talousmatematiikan) opetuksessa. Opetustyöhön mikrotietokoneita ei ole vielä toistaiseksi sovellettu. Sitä vastoin laitoksen Wang pienoistietokonetta ja sen tilastollisia ohjelmistoja on hyödynnetty tilastotieteen opetuksen harjoituksissa (monimuuttujamentelmät). Opiskelijat ovat käyttäneet SURVO 76 järjestelmää opinnäytetöiden tekemisessä entistä useammin.

Laitoksen tarjoaman talousmatematiikan ja tilastotieteen syventävien opintojen päämääränä on perehdyttää opiskelijat taloustieteessä tarvittaviin matematiikan ja tilastotieteen syvällisiin menetelmiin. Tietojenkäsittelyn kehittyessä tällaiset menetelmät tulevat entistä tärkeämmäksi ja niiden osuus laitoksen opetuksessa tulee kasvamaan.

Tutkimuksen painopistealueet

Laitoksen piirissä harjoitetun tutkimustoiminnan päämääränä on ollut kehittää edelleen erilaisissa taloustieteellisissä ongelmissa vaadittavia matemaattisia ja tilastotieteellisiä menetelmiä. Konkreettisine esimerkkeinä voidaan mainita seuraavat: Maailman metsäkaupan matemaattisen mallin kehittäminen (prof. Salo) yhteistyössä Wienissä toimivan tutkimuslaitoksen IIASAn kanssa sekä yhteistyös-

sä ETLAn kanssa valmisteilla olevat indeksi- ja aggregointiteoriaan liittyvä tuloverofunktioiden aggregointia käsittelevä tutkimus ja tuloerojen mittaamiseen ja mallintamiseen liittyvä laaja ATK-ohjelma (prof. Vartia).

Henkilökunta

Talousmatematiikka ja tilastotiede

Salo Seppo, TkT, Teknillisen korkeakoulun ja Turun yliopiston dosentti, professori. 46; 76.

Vartia Yrjö Olavi, FT, professori. 46; 86.

Manninen Jouko Juha, FT, apulaisprofessori. 28; 66.

Lehtonen Tapani Henrik, FT, VTK, dosentti ja lehtori. 46; 83.

Lonka Harri Arvid, FT, dosentti. 31; 83.

Malaska Pentti Ensio, TkT, Turun kauppakorkeakoulun professori, dosentti. 34; 75.

Niemi Eero Juhani, FK, lehtori (tilastotiede). 42; 74.

Woivalin Pentti Kalevi, FL, lehtori. 38; 73.

Seppälä Mika Kristian, FT, assistentti. 51; 75.

Tomppo Eerik Olavi, FL, assistentti. 47; 75.

Seppälä Tomi, FK, vs. ass., tuntiopettaja. 57; 85.

Suoperä Antti Ilmari, valt.yo., vt. ass., tuntiopettaja. 57; 85.

Ketola Arto Ilari, valt.yo., vt. ass., tuntiopettaja. 55; 86.

Kallio Ilkka, fil.yo., tuntiopettaja. 55; 86.

Malmberg Jan-Otto, valt.yo., tuntiopettaja. 58; 86.

Filosofia

Kakkuri-Knuutila Marja-Liisa, FL, lehtori. 45; 74.

Miller, Kaarlo, VTK, vt. lehtori. 42; 76.

Panzar Mika, KTK, tuntiopettaja. 56; 86.

Hautamäki Irmeli Mariitta, FK, tuntiopettaja. 50; 86.

Miettinen Seppo Kalervo, tuntiopettaja. 44; 86.

Kielten laitos

Laitoksen johtaja: *Hakkarainen Heikki J.*, apulaisprofessori

Laitosneuvosto:

Hakkarainen Heikki J., apul.prof.; varajäsen *Pitkänen Eero*, prof.

Kotilainen Sari, kyo; varajäsen *Laakso Minna*, kyo

Nuutinen Hannele, kyo; varajäsen *Penttinen Sirpa*, kyo

Pohjanpalo Mika, kyo; varajäsen *Vanhanen Jaana*, kyo
Salo Eija, leht.; varajäsen *Ojanen Sirkka-Liisa*, leht.
Tiittula Liisa, leht.; varajäsen *Kareoja Sirkka-Liisa*, leht.
Tuominen Sirkka-Liisa, vt. apul.prof.; varajäsen *Saarsalmi Meeri*, apul.prof.
Vaheri Kaarina, leht.; varajäsen *Stagneth Thomas*, vt. leht.
Vuoristo Kai-Veikko, apul.prof.; varajäsen *Artto Eero*, prof.

Opetuksen sisältö ja tavoitteet

Kielten laitoksen opetuksen sisältö ja tavoitteet vaihtelevat riippuen siitä, onko kysymyksessä kaikille korkeakoulun opiskelijoille tarkoitettu kielenopetus vai jonkin kauppakielen runko-ohjelmaopetus, jota annetaan vain runko-ohjelman valinneille opiskelijoille.

Muiden kuin kielten runko-ohjelmien opiskelijoiden kielenopetusta ei ole eriytetty sen mukaan mitä koulutus- tai runko-ohjelmaa he opiskelevat. Vain kieliopintojen laajuus saattaa vaihdella eri koulutus- ja runko-ohjelmien välillä. Toinen kielten opetuksen sisältöön ja tavoitteisiin vaikuttava tekijä on se, onko kysymys kotimaisesta vai vieraasta kielestä. Myös eri vieraiden kielten opetussisältö ja tavoitteet poikkeavat jonkin verran toisistaan riippuen asianomaisen kielen lähtötasosta, kielen sisäisestä rakenteesta, kielen opetusperinteestä, kielen käyttötarkoituksesta ja laitoksella annettavan opetuksen laajuudesta. Siten opetus on esimerkiksi monipuolisempaa ja laajempaa niissä kielissä, joissa jo opiskelijoiden lähtötaso on korkea tai joissa annetaan myös runko-ohjelmaopetusta. Kielten laitoksella on lukuvuoden aikana annettu opetusta kahdessatoista eri aineessa (kielessä), joista kuudessa voidaan suorittaa myös runko-ohjelmaopinnot.

Vieraissa kielissä ja toisessa kotimaisessa kielessä tavoitteena on tasosta riippuen saavuttaa perustiedot ja -valmiudet puhutussa ja kirjoitetussa kielessä, hyvä yleiskielen taito ja perustiedot talouselämän kielessä, talouselämän kielen kannalta välttämättömien kielen rakenteiden hallinta ja talouselämän kielen perusterminologian tuntemus, valmius käyttää kieltä neuvottelutilanteissa sekä valmius kommunikoida kirjallisesti ja suullisesti liike-elämän yleisimmissä, myös vaativissa viestintätilanteissa, jotka liittyvät keskeisimpiin liiketapahtumiin. Tavoitteena on myös tutustua ao. kieltä puhuvien maiden talouselämään, instituutioihin ja kulttuuritaustaan sekä kulttuuri- ja tapaeroihin Suomen ja ao. kieltä puhuvien maiden välillä, joiden hallinta on olennainen osa kommunikointia esim. neuvottelujen sujumisen ja suotuisan lopputuloksen kannalta.

Suomen kielen opetuksessa opiskelijat perehdytetään luentojen ja harjoitusten avulla talouselämän kirjallisiin ja suullisiin viestintätilanteisiin. Kirjoitusviestinnässä on tavoitteena kokonaisnäkemys viestintäteorioiden periaatteista ja puheviestinnässä perehdytään äänenkäyttöön ja puheviestinnän perusteisiin. Opiskelijat perehdytetään uuden aikaista tekniikkaa (kuten videota) hyväksikäyttäen liike-elämän neuvottelutilanteisiin ja niissä vaikuttaviin kielellisiin ja ulkokielellisiin tekijöihin. Ns. oikeakielisyyskysymyksillä ei ole keskeistä asemaa, vaan tavoitteena on muodostaa käsitys viestin perillemenoon vaikuttavista tekijöistä kokonaisuudessaan. Tiedottaminen yrityksissä ja joukkoviestimissä on eräs keskeinen sovellutusalue. Suppeampia opiskelutavoitteita edustaa mm. opetus tutkielmien laatimisen tekniikassa ja tieteellisessä kielenkäytössä.

Kielten runko-ohjelmissa keskitytään nykykieleen, yleisen fonetiikan ja kielitieteen perusteisiin, kielioppimalleihin ja -teorioihin, yleiseen merkkiteoriaan (semiotiikkaan), tekstilingvistiikkaan ja diskurssiteoriaan, sekä erityisesti talouselämän viestinnän kannalta keskeisiin soveltavan kielitieteen alueisiin kuten tuotenimien ja tavaramerkkien analyysiin ja erityiskielen sanastokysymyksiin, informaation haakuun ja kääntämisen teoriaan. Myös sosiolingvistiset kysymykset kuten kielen alueellinen, sosiaalinen, funktionaalinen ja yksilöllinen vaihtelu, mikrokielet ja rekisterit, ovat ohjelmassa.

Tutkimuksen painopistealueet

Kielten laitoksella ei ole yleisiä tutkimustavoitteita eikä laitos kokonaisuutena harjoita tutkimustoimintaa. Jo assistenttien puuttuminen laitoksesta osoittaa laitoksessa harjoitettavan tutkimuksen rajat. Toinen rajoitus on jatkotutkimusten suorittamismahdollisuuden puuttuminen kielten runko-ohjelman suorittaneelta. Kuitenkin laitoksen piirissä on tutkijoita, jotka joko virkansa puitteissa tai opinnäytteitä muissa korkeakouluissa suorittaakseen harjoittavat tutkimusta. Laitoksen apulaisprofessorit ohjaavat ja tarkastavat myös väitöskirjoja toimiessaan dosentteina muissa korkeakouluissa sekä antavat tieteellisiä asiantuntijalausuntoja muille korkeakouluille virkojen täytön yhteydessä.

Laitoksen piirissä tutkitaan mm.

- ammattikieltä ja muita erityiskieliä
- radiomainonnan kieltä
- terminologiaa
- tuotenimiä ja tavaramerkkejä
- yritysten vieraiden kielten tarvetta ja käyttöä
- ATK:ta ja kielitiedettä
- diskurssia ja dialogia
- keskustelu- ja neuvottelustrategioita
- viestin perillemeno
- kulttuuritekijöihin liittyviä ansioita (esim. elekkulttuuri ja sosiaaliset taidot eri kulttuureissa)
- kielellisiä muutoksia innovaatioiden diffuusiona
- kielitieteen historiaa
- ruotsin skäll-verbiä ja futuurin ilmaisemista
- espanjan tempusten ja passiivin käyttöä

Kansainväliset suhteet

Kielten laitoksen kansainväliset suhteet perustuvat laitoksen tutkijoiden ja opettajien henkilökohtaisiin suhteisiin ulkomaisten korkeakoulujen piirissä toimiviin henkilöihin tai korkeakouluihin, joissa he itse ovat opiskelleet tai harjoittaneet tutkimusta, sekä erilaisiin järjestöihin, tieteellisiin seuroihin jne. Tärkeimpinä mainittakoon

- Kööpenhaminan ja Aarhusin kauppakorkeakoulut
- Trondheimin yliopisto
- Konstanzin, Saarin (Saarbrücken) ja Siegenin yliopistot Saksan liittotasavallassa
- Hochschule St. Gallen für Wirtschafts- und Sozialwissenschaften Sveitsissä
- C.N.R.S. (Centre national de la recherche scientifique) Ranskassa
- Centre international d'étude de langues Strasbourgissa Ranskassa
- DAAD ja Alexander von Humboldt -säätiö Saksan liittotasavallassa
- DDR:n tiedeakatemian kielitieteen keskuslaitos (Zentralinstitut für Sprachwissenschaft der Akademie der DDR).

Opetushenkilöstö

Englannin kieli

Påhlsson Leif Christer, FT, Svenska handelshögskolanin apulaisprofessori, dosentti. 40; 75.

Barker Janet Lesley, B.A. PGCE, lehtori. 44; 77.

Binham Philip Frank, M.A., lehtori. 24; 53.

Huhtala Marja-Leena, FM, lehtori. 39; 79.

Höckerstedt Ulla Katariina, KTM, lehtori. 33; 73.

Jutila Helmi Johanna, KTM, lehtori. 33; 73.

Lampi Mirjalisa, FL, lehtori. 42; 79.

Miller Nyle David, M.A., lehtori. 42; 79.

Murray James, M.A., lehtori. 42; 79.

Porko Sirkka Leena, FM, ekon., lehtori. 23; 73.

Salo Eija, FM, lehtori. 28; 73.

Tammelin Maija Marja-Leena, FM, lehtori 45; 85.

Vaheri Anna Kaarina, FM, lehtori 39; 79.

Dillingham Paul Alberg, B.A., päätoiminen tuntiopettaja. 38; 80.

Laitinen Tuomo Tapio, FT, tuntiopettaja. 39; 85.

Mali Leila, FK, tuntiopettaja. 35; 74.

Espanjan kieli

Havu Jukka Sakari, FL, lehtori. 51; 85.

Kajanti Marja Beatriz, tuntiopettaja. 57; 82.

Muro Marja-Leena, tuntiopettaja. 45; 76.

Tessieri Enrique, tuntiopettaja. 54; 82.

Ranskan kieli

Lindgren Lauri Bernhard, FT, Turun yliopiston professori, dosentti. 33; 73.

Honkavaara Kirsti Tuula Aulikki, FM, lehtori. 40; 79.

Kareoja Sirkka-Liisa, FM, lehtori. 28; 73.

Villeneuve Jacques Paul, Capes, Mel., lehtori. 46; 86. Virkavapaa syyslukukauden 1986. Tointa hoitanut *Béniard André Michel*, diplomé D.E.A.

Pétillot Bruno Serge Georges, diplomé E.S.G., tuntiopettaja. 61; 85.

Väläkangas Olli Martti Juhani, FT, Helsingin yliopiston professori, tuntiopettaja.

33; 84.

Saksan kieli

- Erämetsä Erik Harald*, FT, Turun yliopiston professori, dosentti. 19; 62.
Hakkarainen Heikki Juhani, FT, DE, Helsingin yliopiston, Turun yliopiston, Vaasan korkeakoulun ja Svenska handelshögskolanin dosentti, apulaisprofessori. 36; 73.
Lindgren Kaj Brynolf, FT, Helsingin yliopiston professori, dosentti. 22; 58.
Lautsila Erkki Ilmari, FM, lehtori. 30; 64.
Steuer Outi Elina, KTM, lehtori. 41; 73.
Tiittula Liisa Maria, KTM, FL, lehtori. 50; 83. Virkavapaa syyslukukauden 1986. Tointa hoitanut *Lainio Sirkka-Liisa*, KTM.
von Willebrant Carl-August Joseph Curtson, FM (kielistudiokeskuksen johtaja), lehtori. 23; 53.
Seppänen Maija Marketta, KTM, vt. lehtori. 49; 86.
Sistonen Raili Tellervo, KTM, vt. lehtori. 44; 86.
Stagneth Thomas Kurt, Dipl. Volkswirt, vt. lehtori. 49; 86.
Kubischta Hans Adalbert, M.A., päätoiminen tuntiopettaja. 49; 84.
Ivonen Antti Kalervo, FT, Helsingin yliopiston professori, tuntiopettaja. 40; 78.

Venäjän kieli

- Ojanen Sirkka-Liisa*, FM, lehtori. 39; 84.
Von Volborth Dorothea, FL, lehtori. 25; 62.
Korimo-Girod Nina, FM, tuntiopettaja. 51; 79.
Korimo Olga, tuntiopettaja, konekirjoitus. 24; 71.
Lallukka Gabriella Anna, FL, tuntiopettaja. 48; 76.
Paukkunen Eero Kalevi, FL, tuntiopettaja. 42; 84.
Koroljov Vladimir, pedagogisten tieteitten kandidaatti, lehtori. 31; 85.

Suomen kieli ja viestintä

- Vuoriniemi Jorma Kustavi*, FT, Helsingin yliopiston dosentti, apulaisprofessori. 24; 77./1.2.86 saakka. Virkaa on 2/3 osalta hoitanut *Tiittula Liisa Maria*, FL, KTM, ja 1/3 osalta *Kangasharju Marja Helena*, KTK.
Tuominen Sirkka-Liisa, FT, Vaasan korkeakoulun ja Tampereen yliopiston dosentti, vt. apulaisprofessori. 41; 86.
Kangasharju Marja Helena, KTK, lehtori. 45; 81.
Konttinen Raija Aino Sisko, FM, lehtori. 33; 73.
Hulkko Kustaa, toimittaja, tuntiopettaja. ; 86.
Kekäläinen Marja Anneli, KTM, FK, päätoiminen tuntiopettaja. 37; 81.
Holopainen, Alpo Pentti Olavi, VTK, tuntiopettaja. 47; 86.
Inermo, Arja Kristiina, FK, tuntiopettaja. 56; 86.
Majapuro, Raija Marketta, FM, vs. lehtori. 56; 85.
Nyberg, Riitta Helinä, ekonomi, tuntiopettaja. 47; 86.
Saraste, Leena Marita, valokuvaaja, tuntiopettaja. 42; 85.

Ruotsin kieli

- Ingman-Lindholm Lilian Annevi Lis-Sophie*, KTM, HuK, lehtori. 32; 76.
Kettunen Rauha Rakel, FK, lehtori. 31; 79.
Peltonen Berit Johanna, KTM, lehtori. 47; 84.
Tevajärvi Tuomo Matias, FM, lehtori. 27; 68.
Törnudd-Jalovaara Elisabet, FL, ekonomi, lehtori. 28; 71.
Tuominen Eva, FM, tuntiopettaja. 31; 86.

Italian kieli

- Wass-Colussi Pirkko*, FK, päätoiminen tuntiopettaja. 36; 75.
Colussi Giorgio, FL, tuntiopettaja. 33; 85.

Portugalin kieli

- Kilanto, Aino Ulla Maija*, FK. 56; 86.
Ollila-Muzzi Tarja Hannele, FK, tuntiopettaja. 53; 85.

Japanin kieli

- Mallat Heikki Ensio*, ekonomi, tuntiopettaja. 42; 83.

Arabian kieli

- Yrttiäho Kaarlo Juhani*, FK, tuntiopettaja. 49; 84.

Kiinan kieli

- Tian Shanji*, tuntiopettaja, 48; 86.

Amanuenssit:

- Lukkarinen Hilikka Maria*, KTM. 42; 84.
Koskinen Markku Tapani, kyo. 54; 84.
Hämesalo Auli Mirja Marjatta, kirj.vaiht. 38; 85.
Lehtinen Terhi Hannele, kyo. 61; 85.
 Kanslisti:
Männikkö Tuija Sinikka, yo. 60; 85.

IV Tutkimustoiminta sekä jatko- ja täydennyskoulutus

Tutkimustoiminta

Meneillään oleva tutkimus

Korkeakoulun tutkimusluetteloon kootaan vuosittain tammikuussa tiedot opettajakunnan ja jatko-opiskelijoiden meneillään olevista, vähintään lisensiaatintyöntasoisesta tutkimuksesta sekä kolmen viimeksi kuluneen vuoden aikana ilmestyneistä tieteellisistä julkaisuista. Kertomuskautena tutkimusluetteloa varten koottujen tietojen mukaan käynnissä oli kaikkiaan 76 tutkimushanketta, joista kahden tai useamman tutkijan projekteja oli 17. Näistä 9:ään kuului tutkijoita muista korkeakouluista; viidessä oli mukana ulkomaisia tutkijoita. Tutkimushankkeista 16 oli väitöskirjatöitä ja lisensiaatintöitä 17. Tutkimusluettelon, Research Catalogue, toimituskuntana oli tutkimuksen kehittämissyhmä (TUTKE) ja toimittajina vs. tutkimussihteeri *Anneli Westerlund* ja vt. tutkimussihteeri *Päivi Oinas*.

Kertomuskauden aikana meneillään olleista usean tutkijan projekteista mainittakoon 'Yritysdemokratia Suomessa ja Ruotsissa', joka on IDE (Industrial Democracy in Europe) -projektin 2. vaihe ja jonka johtajana toimii professori *Oiva Laaksonen*, 'Paperiteollisuuden kilpailukykyvertailu Suomi-Ruotsi-Saksan liittotasavalta-USA-Kanada' -projekti, jonka johtajana on prof. *Eero Artto*, professori *Reijo Luostarisen* johtama FIBO (Finland's International Business Operations) -projekti, joka on edelleen suorittanut tutkimus-, selvitys- ja tietopalvelutoimintaa kohteenaan on erityisesti suomalaisten yritysten operaatiot ulkomailla sekä monikansallisten yritysten operaatiot Suomessa.

Suomen Akatemian tutkijat HKKK:ssa

Kertomuskautena dosentti *Liisa Uusitalo* toimi Suomen Akatemian vanhempina tutkijana, OTT *Heikki Niskakangas*, KTL *Tuire Santamäki* ja KTL *Simikka Vanhala* nuorempina tutkijoina.

Tutkimusyhteistyö ja kansainväliset yhteydet

Lukuvuodesta 1980—81 alkaen on kauppatieteellisen alan koulutusyksiköiden välillä harjoitettu yhteistyötä alan jatkokoulutuksen kehittämiseksi. Toimikunta, johon kuuluu edustaja kustakin koulutusyksiköstä, on kokoontunut professori *Aarni Nybergin* johdolla. Kertomuskauden alussa toimikunta julkaisi jo viidennen kerran oppaan, joka esittelee yhteistyökorkeakoulujen jatkokoulutusohjelmat, niiden vastuuhenkilöt sekä tohtoritasoisten henkilöiden intressialueet. Jatkokoulutusyhteistyön merkeissä järjestettiin myös Markkinoinnin tutorial -tilaisuus Turun kauppakorkeakoulussa 17.1.1986 sekä Liiketaloustieteen doktriiniseminaari Mikkelin Pienyrittäjäkeskuksessa 21.—23.4.1986.

Kansainvälisten yhteyksien kannalta **European Institute for Advanced Studies in Management (EIASM)** Brysselissä on edelleen ollut korkeakoulumme tutkijoille keskeinen erityisesti liiketaloustieteen alueella. Useat tutkijat ovat kertomuskaute-na osallistuneet instituutin tutkijakursseihin ja tutkimusseminaareihin. EIASM:n Scientific Committeeen jäsenenä on edelleen toiminut kansleri *Jaakko Honko*.

Lisäksi ovat korkeakoulumme tutkijat osallistuneet varsin aktiivisesti kansainvälisiin konferensseihin, mistä on lähempiä tietoja luvussa VII.

European Marketing Academy'n vuosikokous

European Marketing Academy (EMAC) piti vuosikokouksensa Helsingissä 3.—6.6.1986. EMAC on eurooppalaisten markkinoinnin tutkijoiden ja opettajien järjestö, johon kuuluu noin 400 jäsentä Euroopan keskeisimmistä yliopistoista ja kauppakorkeakouluista. Jäsenenä on myös tutkijoita Pohjois-Amerikasta, Aasiasta ja Afrikasta. EMAC'in XV vuosikongressin isäntinä toimivat Helsingin kauppakorkeakoulu ja Svenska handelshögskolan. Siihen osallistui yli 170 tutkijaa 20 eri maasta. Konferenssin puheenjohtajana toimi professori *Kristian Möller* HKKK:sta.

Varsinaisten tutkimusalustusten lisäksi EMAC-kongressissa pidettiin neljä kutsuttua ns. "keynote" -puhetta ja ennustamisen nykytilaa selvittävä "Forecasting Methods in Marketing" (E. Mahmoud & Scott & Armstrong) -paneeli. Keynote-puhujat ja heidän teemansa olivat seuraavat: Prof. *Philippe Naert* (INSEAD, France) "Strengths and Weaknesses of European Research into Marketing", Prof. *Franco M. Nicosia* (University of California, Berkeley, U.S.A.) "The Post-Affluence Consumer: Consumer Decision Processes Revisited", Prof. *Gary L. Lilien* (Pennsylvania State University, U.S.A.) "Advanced Business Marketing", Prof. *Claes Fornell* (University of Michigan, Ann Arbor, U.S.A.) "Multivariate Methods in Marketing".

EMAC-kongressin Proceedings-julkaisuun on koottu kaikki tilaisuudessa esitetyt tutkimusraportit.

Liiketaloustieteilijöiden kansainvälinen symposium

Helsingin kauppakorkeakoulun 75-juhlavuoden ohjelmaan liittyen pidettiin 24.—28.8.1986 Korpilammella kansainvälinen tutkimussymposiumi liiketaloustieteiden viimeaikaisista kehitysnäkymistä. Tämä oli jo kolmas korkeakoulun järjestämä erityisesti nuorille tutkijoille tarkoitettu kansainvälinen seminaari. Ensimmäinen, strategiin kysymyksiin keskittynyt seminaari pidettiin v. 1982. Vuotta myöhemmin järjestettiin metodologia -seminaari. Tällä kertaa symposiumin teemaa ei etukäteen rajattu mihinkään tiettyyn alueeseen, vaan tarkoituksena oli esitellä mahdollisimman monipuolisesti uusia liiketaloustieteiden tutkimuskohteita. Tavoitteena oli edellisen lisäksi laajentaa kotimaisten sekä koti- ja ulkomaisten tutkijoiden yhteyksiä.

Nelipäiväiseen symposiumiin osallistui noin 50 tutkijaa. Heillä oli mahdollisuus kuulla yli 20 esitelmää ja tutkimusalustusta. Näistä seuraavat kahdeksan olivat symposiumiin kutsuttujen ulkomaisten tutkijoiden pitämiä katsaustyyppisiä esitelmiä: *Thomas Naylor* (Duke University) "Strategic planning methodology", *Bertil Näshund* (Stockholm School of Economics) "Some views of current state of financial theory", *Lee Remmers* (INSEAD) "International financial management: recent developments and future directions for research", *Bength Holmström* (Yale University) "Economics of organization", *Anthony Hopwood* (London School of Economics) "Accounting and organisational action", *Jerry Wind* (Wharton School, University of Pennsylvania) "Advances in global marketing strategy: concepts, methods and applications", *Pontus Troberg* (INSEAD) "Existing cost and performance measurement systems and high technology — a mis-marriage", *Oliver Williamson* (Yale University) "Transaction cost analysis with applications to vertical integration". Kotimaisten tutkijoiden alustusten aihepiirit olivat varsin monipuolisia vaihdellen osakkeiden pörssikurssien ennustamisesta liikennejohdon teorioihin ja suomalaisen markkinointitutkimuksen trendeihin.

Symposiumin järjestelytoimikuntaan kuuluivat professori *Markku Kallio* (pj.), tohtori *Juha Kähkönen* (sihteeri), vt. apul.prof. *Juha Kinnunen*, professori *Reijo Luostarinen* ja professori *Seppo Salo*.

Symposiumin järjestelytoimikuntaan kuuluivat professori *Markku Kallio* (pj.), tohtori *Juha Kähkönen* (sihteeri), vt. apul.prof. *Juha Kinnunen*, professori *Reijo Luostarinen* ja professori *Seppo Salo*.

Tutkimuksen tuotokset

Kertomuskaute-na valmistui kolme lisensiaattia ja viisi tohtoria. Näistä neljän väitöstilaisuus järjestettiin myös kertomuskauden aikana. Yhteensä on korkeakoulussamme sen historian aikana tarkastettu 60 väitöskirjaa ja 126 lisensiaattitutkimusta.

Tutkijoiden muu kirjallinen tuotanto esitellään luvuissa VII ja X sekä erikseen toimitetussa tutkimusluettelossa, Research Catalogue 1986 (Helsingin kauppakorkeakoulu, selvityksiä E—44), josta löytyvät myös lyhyet luonnehdinnat meneillään olevista tutkimuksista.

Jatkokoulutus

Jatkokoulutusohjelma

Jatkokoulutusohjelma toteutettiin nykyisessä muodossaan kahdeksatta vuotta. Ohjelman mukaan lisensiaatin tutkinto koostuu lisensiaattitutkimuksesta, lisensi-

aattikuulustelusta ja sivuaineopinnoista. Tohtorin tutkintoa varten on lisäksi laadittava ja julkaistava väitöskirja.

Lisensiaattikuulustelun osana kaikkien aineiden jatko-opiskelijoille tarkoitettuja ns. yleisosan kursseja järjestettiin lukuvuonna 1985—86 kymmenen. Ainekohtaiset vaatimukset kuulustelun osalta vaihtelivat laitoksittain. Liiketaloustieteen aineissa kokoontui säännöllisesti ja muissa aineissa tarpeen mukaan tutkimustyöseminaarit, joissa paneuduttiin erityisesti lisensiaatintutkimusten ja väitöskirjojen valmisteluun liittyviin kysymyksiin.

Kertomuskauden päättyessä oli korkeakoulun kirjoissa yhteensä 211 jatko-opiskelijaa. Näistä noin 40 toimi korkeakoulun palveluksessa lähinnä assistentteina. Kahdeksan jatko-opiskelijaa valmisteli päätoimisesti opinnäytetutkimuksiaan perustutkimuksen laitoksen tutkimusassistentteina.

Jatko-opiskelijoiden rekrytointiin pyrittiin kiinnittämään huomiota tiedottamalla ja jakamalla ns. kannustinapurahoja. Tutkimuksen kehittämisryhmän järjestämässä, tieteellisiä jatko-opintoja käsittelevässä tiedotustilaisuudessa 10.4.1986 alustivat korkeakoulun edustajat ja elinkeinoelämän näkökulmaa jatko-opintoihin valaisi vuorineuvos *Yrjö Pessi*. Kannustimeksi jatko-opintoihin myönnettiin jo neljännen kerran apurahat erityisesti tutkielmatyössään menestyneille tutkijantaimuksia omaaville perustutkimuksen suorittaneille opiskelijoille. Lukuvuonna 1985—86 kannustinapurahan (6 000 mk) saivat *Jukka Heikkilä/ltt:systeemit* ja tietojenkäsittely, *Marja Korhonen/ltt:hallinto*, *Tarja-Liisa Laaksonen/ltt:laskentatoimi*, *Anne Silfverberg/ltt:markkinointi*, *Olli Tahvonon/ltt:laskentatoimi*, *Leena Tanner/ltt:systeemit* ja tietojenkäsittely, *Markku Tinnilä/tavareteknologia* ja *Kimmo Virolainen/kansantaloustiede*.

Jatkokoulutusohjelman johtajana on toiminut professori *Aarni Nyberg* ja sihteerinä vs. tutkimussihteeri *Anneli Westerlund* 28.2.1986 asti ja vt. tutkimussihteeri *Päivi Oinas* 1.3.1986—31.7.1986 ja tutkimussihteeri, *Tuula Ratilainen* 1.8.1986 lähtien, KTM *Elisa Verkasalo* hoiti tutkimussihteerin tehtäviä 1.10.—31.12.1986 välisenä aikana.

Täydennyskoulutuskeskus

Täydennyskoulutuskeskuksen johtokunnan jäsenenä ja varajäsenenä ovat toimineet:

Jääskeläinen Veikko, KTT; varajäsen *Pitkänen Eero*, prof.

Oksiala Esko, KTK, OTK

Koskinen Antero, KTM; varajäsen *Mustalampi Pentti*, TTM

Niskakangas Heikki, OTT, KTK; varajäsen *Haahti Antti*, MBA

Sarakontu Matti, hallintojohtaja; varajäsen *Lätti Jouni*, toimistopäällikkö

Raunio Eero, Mikkelin kaupunginjohtaja; varajäsen *Kaitainen Eero*, apulaiskaupunginjohtaja.

Täydennyskoulutuskeskuksen vt. johtajana on toiminut *Esko Oksiala*.

Henkilöstö

Oksiala Esko Lauri, KTK, OTK, johtaja. 43; 84.

Keskinen Raija Marita Inkeri, KTK, koulutussuunnittelija. 46; 80.

Ketonen Mikko, KTM, koulutussuunnittelija. 47; 86.

Partanen Väinö Oskari, YM, koulutussuunnittelija. 42; 85.

Sjöblom Tuija Sinikka, KTM, koulutussuunnittelija. 59; 85.

Karhu Tuula-Marja, kirj.vaiht., koulutussihteeri. 40; 85.

Jäntti Tuija Kaarina, yo-merkonomi, toimistosihteeri. 43; 76.

Kokkonen Ansa, vahtimestari. 40; 86.

Johtamiskoulutusohjelmat (JOKO)

Tarkoitus

Johtamiskoulutusohjelmat (JOKO) on peruskoulutusta täydentävää johtamiskoulutusta suurten ja suurehkojen yritysten eri johtamis- tai asiantuntijatehtävissä toimiville, lähinnä akateemisen tai opistotasaisen tutkinnon suorittaneille henkilöille.

Toiminnan sisältö

Lukuvuonna 1985—86 toteutettiin kaksi koulutusohjelmaa; JOKO 21 ja JOKO 22. Ohjelmiin valittiin yhteensä 70 osanottajaa, joista lukuvuoden aikana yksi osanottaja joutui keskeyttämään opintonsa työkiireiden vuoksi.

Ohjelmat kestivät kaksitoista kurssiviikkoa, joista neljä viikkoa opiskeltiin tiiviisti aamusta iltaan internaattiolosuhteissa, poissa Helsingistä. Kotimaan internaattiviikoilla oltiin Tallukassa, Haikossa ja Laajavuoressa. Helsingin viikoilla työskenneltiin pääasiassa virkamiestyöajan puitteissa, mutta aikaisempaa enemmän käytettiin opiskeluun myös iltoja. Yritysvierailut jatkoivat osaltaan työpäivien pituutta. Viimeisellä viikolla osallistuttiin London Business Schoolin järjestämään kansainvälistymisohjelmaan Lontoossa.

Syksyllä 1986 aloitettiin kolme 12-viikkoista johtamiskoulutusohjelmaa, joista kustakin vuoden loppuun mennessä toteutettiin 6 opiskeluviikkoa, n. 250 opetustuntia.

Opiskelijoita kursseilla on seuraavasti:

JOKO 23	30 osanottajaa
JOKO 24	29 —”—
JOKO 25	28 —”—

Syyslukukaudella opiskeltiin talouden suunnittelua ja valvontaa, tarkasteltiin yrityksen ympäristöä ja siinä tapahtuneita ja tapahtuvia muutoksia sekä aloitettiin strategisten analyysien työstäminen ja yrityksen rahoitus -aine.

Ohjelmat jatkuvat kevätlukukaudella.

Opetusohjelma

Koulutusohjelmaan tehtiin suurimmat muutokset seuraavissa aineissa: markkinointi sekä organisaatio- ja henkilöstövoimavarat. Ohjelmaan pyrittiin rakentamaan ehyitä kokonaisuuksia vähentämällä kunkin aineen luennoijien määrää.

Pääosa JOKOn opetuksesta voidaan ryhmittää seuraavien nimikkeiden alle:

aloitusjakso		45 t
talouden suunnittelu ja valvonta	(TSV)	84 t
yrittäjien ympäristö	(YSY)	50 t
yrittäjien strategia	(YS)	72 t
yrittäjien rahoitus	(YR)	38 t
markkinointi	(MA)	48 t
organisaatio ja henkilöstövoimavarat	(OH)	42 t
ATK ja liikkeenjohto	(ATK)	14 t
London Business School		12 t
yleisiä asioita		10 t
yrittävien vierailuja kurssijaksolla		8 t
		<hr/> 435 t

Yrittävien vierailuja tehtiin lähes joka viikko myös kurssijaksolla ulkopuolella.

Markkinointiohjelman veti London Business Schoolin opettaja *John Steffens*. Englanninkielinen kurssi oli yleistä markkinointia ja se muodosti markkinointiaineen ydinosan. Erityistieteellisesti käsiteltiin palveluyritysten johtamisen erityispiirteitä sekä yrityksen materiaalihallinnon kehittämistä. Organisaatio ja henkilöstövoimavarat -jakson päävetäjänä toimi psykiatrian erik. lääkäri *Pekka Salmimies*. Uusitussa ohjelmassa keskitytään entistä enemmän esimiestaitojen kohentamiseen sekä työn ja perhe-elämän eri vaiheiden yhteensovittamiseen.

Harjoitukset

Caseihin ja harjoituksiin (26 kpl) käytettiin n. 100 t sekä yritysanalyysiin n. 30 t. Lisäksi monet luennot sisälsivät pienimuotoisia harjoituksia ja pohdintoja. Caset ja harjoitukset kattoivat n. 30 % opetusajasta.

Suoritusvaatimukset

Suoritusvaatimuksina kurssilaiset joutuivat tekemään yksilötyönä kirjareferaatit (OH), kassavirtalaskelman (YR), laskutentin (TSV) sekä ryhmätyönä eritysanalyysin (YS).

Kirjareferaatit tarkasti ja niistä palautteen antoi KTM *Helena Kangasharju*. Kassavirtalaskelmien tekoa avusti ja tuotokset tarkasti KTT *Markku Koskela*. Yrittäjien analyysien ohjaajina ja kommentaattoreina toimivat KTM *Jussi Juselius* ja KTT *Markku Lahdenpää*. Laskutentin laati ja palautteen antoi KTT *Kalervo Virtanen*.

Suunnittelijat ja vetäjät

JOKO 21:n ja 22:n opetusohjelmien suunnittelusta vastasi *Raija Keskinen* ja ohjelmien vetäjänä toimivat *Tuija Sjöblom* (JOKO 21) ja *Väinö Partanen* (JOKO 22).

Pääkaupunkiseudun pienten ja keskisuurten yritysten johtamiskoulutusohjelma (PK-JOKO)

Kertomuskauden aikana toteutettiin kolme PK-JOKO-ohjelmaa

PK-JOKO 2	12.9.—12.12.85	21 osanottajaa
PK-JOKO 3	5.3.—16.5.86	11 —”—
PK-JOKO 4	18.9.—11.8.86	14 —”—

Ohjelma koostui seuraavista aihepiireistä: liikkeiden ja liiketoiminnan kehittäminen/strategiat, markkinointi, yrityksen laskentatoimi ja rahoitus, verotus, johtaminen ja henkilöstöhallinto sekä muutamia erityistieteitä mm. tietotekniikka. Myös yrittävien vierailuja tehtiin.

Osanottajat olivat pääkaupunkiseudun pk-yritysten tulosvastuullisia johtajia tai vastaavanlaisiin tehtäviin siirtyviä sekä muutama henkilö, jonka työtehtävä läheisesti liittyy pk-yrityksiin. Yli puolet kurssilaisista oli omistajayrittäjiä.

Ohjelma vietii läpi 22 kurssipäivänä kolmen päivän jaksoissa, pääasiassa torstai- ja perjantai-iltaisina sekä lauantaisin. Ohjelman laajuus oli noin 150 tuntia. Alkujakso pidettiin internaattina Helsingin ulkopuolella, ja päätösjaksolla pelattiin yrityspeliä Pienyrityskeskuksessa, Mikkelissä.

PK-JOKO 2:n suunnittelusta ja vetämisestä vastasi *Tuula-Marja Karhu* sekä PK-JOKO 3:n suunnittelusta *Tuija Sjöblom* ja vetämisestä *Tuula-Marja Karhu*. PK-JOKO 4:n suunnittelusta vastasi *Tuula-Marja Karhu* ja vetämisestä *Mikko Ketonen*.

Valtionhallinnon johdon taloustieteellinen täydennyskoulutusohjelma

Täydennyskoulutuskeskus järjesti valtiovarainministeriön toimeksiannosta ensimmäisen valtionhallinnon johdolle tarkoitetun taloustieteellisen täydennyskoulutusohjelman 9.12.1985—15.5.1986. Ohjelma sisälsi 180 opetustuntia ja se koostui seitsemästä opintojaksosta:

- Kansantaloustiede ja liiketaloustiede ja niiden soveltaminen valtionhallintoon
- Yritysten sekä virastojen ja laitosten toimintaympäristön ja sen muutosten analysointi ja ennakointi valtionhallinnon tarpeita varten
- Yritysten sekä virastojen ja laitosten toiminnan suuntaaminen: strategiat ja toimintojen kehittäminen
- Organisaatioanalyysi toiminnan kehittämisessä
- Yrityksen toiminta ja talous ohjauksen kannalta
- Virastot ja laitokset — palvelua vai byrokratiaa?
- Yrityspeli analysoinnin apuvälineenä
- Yksilö- ja ryhmätöiden esittely ja arviointi
- Ohjelman yhteenveto

Ohjelmaan hyväksyttiin 25 osanottajaa. TALKO 2. käynnistyi 3.11.1986 ja siihen hyväksyttiin 26 osanottajaa.

Ohjelman suunnittelijana ja vetäjänä toimi *Väinö Partanen*.

Pienyrityskeskus

Henkilöstö

Johtaja: *Koskinen Antero*, KTM. 50; 83.
Auvinen Eija Inkeri, merkonomi, osastosihteeri. 65; 85.
Decker Paula Hannele, yo-merkonomi, osastosihteeri. 61; 83.
Hasanen Juha Sakari, yo-merkonomi, osastosihteeri. 61; 83.
Hiltunen Keijo Ilmari, yo-merkonomi, osastosihteeri. 49; 86.
Honkanen Marja Päivi, kauppat. yo, osastosihteeri. 58; 85.
Kannus Heimo Juhani, merkonomi, osastosihteeri 33; 86.
Kettunen Heikki Ilmari, insinööri, suunnittelija. 60; 85.
Kiesilä Liisa Hannele, ekonomi, tutkija 53; 86.
Kuisma Hilka Anneli, VTM, koulutussuunnittelija. 53; 84.
Lintu Vilho Steranus, insinööri, ATK-suunnittelija. 42; 86.
Liukkonen Eeva Anna-Leena, yo-merkonomi, toimistosihteeri. 53; 84.
Liukkonen Jukka Ilmari, yo-merkonomi, osastosihteeri. 62; 85.
Mustalampi Pentti Aulis, TTM, koulutussuunnittelija. 53; 83.
Nygrén Päivi Anita, merkonomi, osastosihteeri. 65; 86.
Partanen Erkki Antero, merkonomi, osastosihteeri. 50; 86.
Perälä Veli Raimo, apulaissihteeri. 39; 86.
Ryynänen Ella Aulikki, yo-merkonomi, osastosihteeri. 62; 86.
Ryökäs Merja Helinä, HuK, tutkimusassistentti. 56; 86.
Seppälä Tuula Pirjo Leena, yo-merkonomi, osastosihteeri. 50; 85.
Suokas Pirkko Anneli, HuK, tutkija. 46; 85.
Tarssanen Liisa Marjut, kirjeenvaihtaja, suunnittelija: 43; 80.
Tirronen Arja Eliisa, yo-merkonomi, osastosihteeri. 57; 84.
Ursin Sirkka-Liisa, siivooja. 49; 84.
Vaheristo Anne Maritta, siivooja. 56; 86.
Virtanen Teuvo Markku, kauppat.lis., erikoistutkija. 53; 86.

Toiminnan tavoitteet

Pienyrityskeskukseen toiminta-ajatuksena on yrittäjyyden ja pienten ja keski-suurten yritysten toiminnan edistäminen sekä vahvistaminen.

Koulutustoiminnan tehtävänä on tuottaa sellaisia koulutuspalveluja, jotka vahvistavat pk-yritysten johdon valmiuksia ja toimintamahdollisuuksia muuttuvassa ympäristössä.

Tutkimustoiminnan tehtävänä on tuottaa ja välittää sellaisia tutkimustuloksia, jotka lisäävät tietämystä yrittäjyyden ja pk-yritystoiminnan lainalaisuuksista ja toimintaehdoista.

Tietopalvelutoiminnan tehtävänä on tuottaa katsauksia eri alojen tutkimukseen, kirjallisuuteen ja julkaisu-toimintaan. Lisäksi tietopalvelutoimintaan kuuluu ammattikirjallisuuden välittäminen ja tilinpäätösanalyysipalvelu.

Koulutusohjelmat

Lukuvuonna 1985—86 ja syyslukukaudella 1986 toteutettiin pitkäkestoista PK-yritysjohdon koulutusta seuraavasti:

— 7 johtamiskoulutusohjelmaa (JOKO) kokeneille yritysjohtajille
 — Oma yritys -ohjelmia aloittaville yrittäjille käynnistyi 3 ja vastaavasti 3 ohjelmaa saatiin päätökseen. Vuoden 1986 lopussa oli meneillään 3 Oma yritys -ohjelmaa.

Osanottajia JOKO ja Oma yritys -ohjelmissa oli kertomuskautena yhteensä 229 maamme eri puolilta. JOKO ja Oma yritys -ohjelmat keskittyivät yrityskokonaisuuden hallitsemiseen ja johtamiseen, joten ohjelmien sisällössä korostuvat yritysstrategia, taloushallinto, markkinointi ja henkilöstöhallinto.

Johtamiskoulutusohjelmista yksi toteutettiin yhteistyössä Kuopion yliopiston kanssa siten, että osa jaksoista pidettiin Kuopiossa. Ohjelman osanottajat olivat kaikki Kuopion talousalueelta.

Kertomuskautena toteutettiin kolme pitkäaikaista (3 × 3 päivää) jatkokoulutusohjelmaa (JATKOJOKO). Ohjelmien teemat olivat ”Strateginen johtaminen”, ”Tilinpäätösanalyysistä tuottavaan tulossuunnitteluun” sekä ”Yrityskuva tuottavaksi”, jossa keskityttiin yrityskuvamarkkinointiin. Osanottajia ohjelmissa oli yhteensä 36.

Uudesta pitkäkestoisesta ohjelmasta Perheyrittäjien johtaminen (yht. 3 × 2 päivää) toteutettiin syyslukukaudella 1986 kaksi jaksoa, joissa perehdyttiin ihmisten johtamisen ongelmiin perheyrittäjydessä. Osanottajia oli yhteensä 29.

Lyhytkestoisia ohjelmia toteutettiin lukuvuonna 1985—86, ja syyslukukaudella 1986 seuraavasti:

— JOKOn tai Oma yritys -koulutusohjelman käyneiden yhteisiä ajankohtaispäiviä järjestettiin kolme: Yrityskauppapäivät 19.—20.11.1985, Perheyrittäjien johtaminen 9.—10.4.1986 ja Yrityksen verosuunnittelu 2.—3.10.1986.

— II casenkirjoittajaseminaarin päätösjakso oli 26.—27.8.1985 ja III seminaarin casenkirjoittajat työskentelivät 13.—14.3. ja 28.—29.5.1986.

— I seminaari Matkailuyrittäjien tuloksellisesta johtamisesta päättyi 16.—17.9.1985. Seuraavan seminaarin kaksi ensimmäistä jaksoa toteutettiin uudistettussa muodossa Savonlinnassa 30.—31.1. ja 28.—29.4.1986 yhteistyössä Matkailun tutkimus- ja koulutuskeskusta valmistelevan projektin kanssa. Seminaarin päätösjakso pidettiin 11.—12.9.1986.

— yhteistyössä Amer-instituutin kanssa Pienyrityskeskus toteutti seuraavat mikro-koulutusseminaarit: Mikrotietokone ja Lotus 1—2—3 omana työvälineenä 7.—9.10. ja 2.—4.12.1985, yrityskohtainen Lotus Symphony -seminaari 6.—7.3.1986, Tunne ja hyödynnä tietotekniikkaa 6.—7.5.1986 ja Mikrotietokone ja Lotus-ohjelmisto omana työvälineenä 8.—10.5.1986, 9.—11.10. ja 27.—29.11.1986.

— konsulttien ja kouluttajien koulutus jatkui kahdella seminaarilla: Joustamuutu-muuta — konsulttiseminaari 6.—7.1.1986 ja Hyvä koulutuskäytäntö III 7.—8.2.1986.

— Ensimmäisenä OPM:n tukemana ohjelmalla järjestettiin elokuussa 1986 kaupallisten aineiden opettajille kolmipäiväinen koulutusohjelma yrityspeleistä teemalla ”Yrityspelit opetuksessa”. Osallistujat tulivat maan eri osista kaupallisista ja teknillisistä oppilaitoksista.

- Virtasalmen kunnassa toimiville yrittäjille järjestettiin syyskuussa kolmipäiväinen seminaari aiheesta Pienyrityksen johtaminen. Osanottajia näissä lyhytkestoisissa ohjelmissa oli kaikkiaan 306 henkilöä.

Pienyrityskeskuksesta toteutettiin syksyn 1986 aikana useita seminaaritapahtumia:

- Elokuussa kokoonnuttiin pohtimaan Talouskehitystä maailmalla ja Suomessa. Puheenvuorot päivän aikana pitivät professori *Horst Albach* Länsi-Saksasta, pankinjohtaja *Björn Wahlroos* ja päivien puheenjohtajana toiminut kansleri *Jaakko Honko*.
- Mikkelin läänin kolmannen tiedepäivän järjestelyistä vastasi tänä vuonna Pienyrityskeskus yhteistyössä Mikkelin lääninhallituksen kanssa. Teemaa "Kasvun rajat ja haasteet" tarkasteltiin kolmesta eri näkökulmasta: alueellisen kehityksen, yritysorganisaatioiden ja aineellisen kasvun perspektiivistä. Esitelmöitsijät, rehtori *Mauri Palomäki*, prof. *Risto Tainio* ja tekn. tohtori *Eero Paloheimo* loivat otollisen keskustelupiirin jäntevillä alustuksillaan. Seminaarin taloudesta vastasi opetusministeriö.
- Keväällä -86 käynnistetty Vientikynnys-tutkimusprojekti sisälsi myös koulutus-tapahtumia. "Yrityskuvasta tuottavaksi" -aiheesta järjestettiin kahden päivän seminaari kuten myös teemasta Henkilöjohtaminen ja tulokset myynti. Projektin koulutus- ja konsultointikustannukset suoritti Kehitysaluerahasto Oy ja tutkimushankkeiden rahoituksesta vastasi KTM:n kauppaosasto.

Erikoistutkija

Mikkelin Pienyrityskeskuksesta on toiminut erikoistutkija lääninrahoituksella vuoden 1986 toukokuusta lähtien. Hankkeen tavoitteena on läänin tutkimustoiminnan aktivointi ja koordinointi. Erikoistutkija on käynnistänyt "Tutkimus kehityksen tukena" -seminaarisarjan sekä päivittänyt Mikkelin läänistä kootun tutkimusaiheluettelon.

Syyskuussa perehdyttiin ensimmäisessä seminaarissa FL *Kari E. Turusen* johdolla tieteen filosofiaan. Seuraavassa seminaarissa VTL *Martti Kuokkanen* luennoi yhteiskuntatieteiden metodologiasta keskittyen yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen periaatteellisiin ongelmiin ja yhteiskunnallisen tutkimuksen hyödyntämiseen päätöksenteossa. Menetelmäpuolen luennot aloitti marraskuussa VTL *Juha Puranen* luennoimalla tilastotieteestä tutkimuksen apuvälineenä sekä esittämällä demonstraatioita tilastotieteen käytöstä SURVO-ohjelmistolla. Joulukuussa KTT *Juha Näsi*, KTM *Kari Mannermaa* ja TTL *Iiris Marjosola* johdattelivat kuulijoita toiminta-analyttisen tutkimuksen käyttöön.

Tutkimustoiminta

Kertomuskauden aikana on suoritettu useita palvelututkimuksia. Yrittäjyyttä ja uuden yritystoiminnan edellytyksiä kartoitetaan kahdessa seurantatutkimuksessa:

kauppa- ja teollisuusministeriön toimeksiannossa lähestytään Oman yrityksen perustaminen -teemapäiville osallistuneiden problematiikkaa ja työvoimaministeriön toimeksiannosta tutkitaan starttirahayrittäjien taustoja ja perustettujen yritysten kehitysedellytyksiä.

PK-yritystoiminnasta tutkimustoimeksiantoja Pienyrityskeskuselle tuli Telepiiriltä ja KTM:ltä. Telepalvelutarpeet on selvitetty kahdessa pk-yrityksessä ja pk-yritysten energiainvestoinnit, päätöksenteko ja energia-asioiden organisointitutkimus valmistui vuoden 1985 lopulla.

PK-yrityksiin liittyviä tutkimuksia on meneillään tai käynnistymässä, mm. PK-yritysten vientikynnyksiä, alihankintatoimintaa, Mikkelin talousalueen yritysilmapiiriä, matkailun tulo- ja työllisyysvaikutuksia Mikkelissä selvittävät tutkimukset.

Pienyrityskeskus on ollut yhteistyössä useiden alueellisten ja valtakunnallisten organisaatioiden kanssa. Läänitasolla tutkimuskontakteja on ollut teollisuuspiirin ja Seutukaavaliiton kanssa. Talousalueen yhteistyö on rakentunut työskentelyyn Mikkelin seudun yhteistyökuntien asettamassa markkinointityöryhmässä. Valtakunnallisella tasolla selvitysprojektisuunnitelmia on sekä Keskuskauppakamarin, Kenkäkauppiain liiton sekä Lomarengas ry/Suomen Akatemian kanssa.

Kirjasto ja tietopalvelu

Vuosi 1986 oli vilkas vuosi Pienyrityskeskuksen kirjasto- ja tietopalvelun kehityksessä. Kirjastoa laajennettiin reilulla 400 julkaisulla. Pääpaino kirjahankinnoissa oli yrittäjyyttä ja sen osa-alueita käsittelevillä kirjoilla ja tutkimuksilla. Lisäksi kirjastoa kartutti 79 teosta käsittävä kirjalahjoitus, jonka Pienyrityskeskuselle lähetti länsisaksalainen professori *Horst Albach*. Lahjoitus sisältää tutkimuksia käsiteollisuudesta, pienten ja keskisuurten yritysten rahoituksesta, rahoituskäytännöistä sekä yritysten välisistä kilpailusuhteista Länsi-Saksassa.

Pienyrityskeskuselle on perustettu oma julkaisusarja (M) osaksi HKKK:n julkaisutoimintaa (ks. luku X Julkaisut).

Kansainvälinen keskus

Johtokunta

Jämskeläinen Veikko, KTT
Artto Eero, prof.
Leponiemi Arvi, prof., puheenjohtaja
Luostarinen Reijo, prof.
Vaivio Fedi, prof.

Henkilökunta

Johtaja: *Jääskeläinen Veikko Sakari*, KTT, 31; 83.
Salovius Sirpa, VTM, Huk, osastosihteeri, 59; 85.
Kilpinen Taina, KTM, v.t. koordinaattori, 57; 86.
Laukkonen Raija, HTM, suunnittelija, 49; 86.

Toiminnan sisältö ja tavoitteet

Kansainvälinen keskus perustettiin opetusministeriön päätöksellä 1.6.1983 alkaen. Toiminta alkoi käytännössä jo maaliskuussa 1983.

Keskuksen tehtävänä on johtosäätönsä mukaisesti edelleen kehittää Helsingin kauppakorkeakoulun kansainvälistä luonnetta lisäämällä ja tehostamalla kansainvälisesti orientoitunutta tutkimus- ja opetustoimintaa korkeakoulun piirissä sekä pyrkimällä monipuoliseen yhteistyöhön muiden koti- ja ulkomaisten korkeakoulujen ja laitosten kanssa.

Keskuksen päätehtävät lukuvuonna 1985—86 muodostivat ekonomintutkintoa opiskelevien ulkomaisten opiskelupaikkojen järjestäminen ja kansainvälisen Master of Business Administration- täydennyskoulutusohjelman toteuttaminen.

Vuoden 1985 kesällä vierailivat Suomessa Ecole Supérieure de Commerce de Parisin vaihto-opiskelijat kahden kuukauden mittaisissa kesäharjoittelupaikoissaan.

Lukuvuoden 1985—86 aikana opiskelivat ekonomintutkintoa suorittavat kauppat. ylioppilaat seuraavissa ulkomaisissa yhteistyökorkeakouluissa: Ecole Supérieure de Commerce de Paris (3 opiskelijaa), Manchester Business School (1 opiskelija), The City University Business School, London (2 opiskelijaa), University of South Carolina (15 opiskelijaa), Texas Tech University (7 opiskelijaa), Ecole des hautes Etudes Commerciales, Montréal (1 opiskelija) ja Université du Québec à Trois Rivières (1 opiskelija).

Lukuvuonna 1986—87 oli käytettävissä yhteensä 65 ulkomaista opiskelupaikkaa ja lukuvuonna 1987—88 jo 75 opiskelupaikkaa.

Keskuksen vuoden 1984 alussa käynnistämän kaksivuotisen englanninkielisen International Master of Business Administration-täydennyskoulutusohjelman kolmas vuosikurssi aloitti opiskelunsa vuoden 1986 tammikuussa. Opiskelujen alkamishetkellä oli uudella vuosikursilla mukana 37 opiskelijaa.

Vuoden 1984 tammikuussa aloittaneesta ensimmäisestä vuosikurssista oli kevään 1986 loppuun mennessä saanut opintonsa päätökseen 25 opiskelijaa, opiskelunsa päätösvaiheessa oli 2 opiskelijaa ja opiskelunsa oli keskeyttänyt 4 opiskelijaa.

Kansainväliset suhteet

Kansainvälisen MBA-täydennyskoulutusohjelman puitteissa ovat lukuvuonna 1985—86 ja syyslukukauden 1986 korkeakoulussamme vierailleet seuraavat ulkomaiset luennoitsijat: professori *David Ricks*, University of South Carolina; apulaisprofessori *Arthur Joy*, University of South Carolina; professori *Arye Perlberg*,

Technion, Israel; Dr. *Robert Owen*, Director of Studies, Ecole Nationale d'Exportation, Paris; apulaisprofessori *Pontus Troberg*, INSEAD; professori *James W. Dean*, Simon Fraser University; professori *Bernhard Schwab*, University of British Columbia; professori *Claes Fornell*, University of Michigan; professori *Brian Toyne*, University of South Carolina; professori *Ragnor Seglund*, California State University; professori *James Leontiades*, Manchester Business School; Ms. *Suzanne de Treville*, doctoral student, Harvard Business School; Mr. *Ron McLellan*, Anglian Regional Management Centre, Englanti; professori *George Tesar*, University of Wisconsin; professori *Richard Schwindt*, Simon Fraser University; apulaisprofessori *Timothy Dounnik*, University of South Carolina; professori *Ingo Walter*, New York University, apulaisprofessori *William Egelhoff*, New York University; apulaisprofessori *William Egelhoff*, New York University; apulaisprofessori *Robert Kuehne*, Hofstra University; professori *Lee Remmers*, INSEAD; Dir. *Galvin Whitaker*, University of Leeds; Dir. *Ron Stenning*, Danbury Park Management Centre; Dr. *Gunnar Hedlund*, Handelshögskolan i Stockholm; apulaisprofessori *Ari Vepsäläinen*, The Wharton School ja Senior V.P. *Heinz Riehl*, Citibank.

Muu toimintaa kuvaavat asiat

Kansainvälinen MBA-ohjelma toimii korkeakoulun varsinaisesta budjetista erillisenä ohjelmana. Sen rahoitus muodostuu valtiolta vuosittain haettavista budjettivaroista sekä opiskelijoilta perittävistä kurssimaksuista.

Kehitysyhteistyöohjelma PRODEC

Johtoryhmä:
Vaivio Fedi, professori, pj.
Aaltio Erkki, professori.
Luostarinen Reijo, professori.

Henkilökunta

Johtaja: *Kehusmaa-Pekonen Saara Tellervo*, KTM, 41;80.
Filppu-Berglund Leena Tuulikki, sosionomi, koulutussihteeri-tiedottaja, 48; 83. Virkavapaa 15.11.1985 alkaen. Tointa hoitanut *Leestemaker Sirkka*, koulutussihteeri.
Kangasniemi Kaarle Juhani, KTM, koulutussuunnittelija, 57; 84. Virkavapaa omasta toimestaan, jota ovat hoitaneet *Koskenoja Maria-Kristiina*, ekonomisti, 31.1.1986 asti ja *Keinälä Juha Severi*, B.A., Kyo, 1.2.1986 alkaen.
Laurila Maire, merkonomi, osastosihteeri, 24; 72.

Leestemaker Sirkka Irma Anneli, DKK, koulutussihteeri, 51; 81. Virkavapaa omasta toimestaan 15.11.1985 alkaen. Tointa hoitanut *Högdahl Leena Kaarina*, DKK, 25.11.1985 alkaen.

Leskinen Olli Johannes, ekonomi, koulutuspäällikkö, 44; 81. Virkavapaa 1.1.1985 alkaen. Tointa hoitanut *Tervo-Niemi-Jaskari Liisa*, vanhempi koulutussuunnittelija.

Rintamäki Tuomo Olavi, ekonomi, koulutussuunnittelija, 54; 81. Virkavapaa omasta toimestaan, jota hoitanut *Kangasniemi Juhani*, koulutussuunnittelija.

Soveri Riita Helena, DKK, koulutussihteeri, 55; 84.

Söderholm Berit Anna Alice, DKK, koulutussihteeri, 57; 84.

Taiminen Leena Kyllikki, yo, vahtimestari, 39; 76.

Tervo-Niemi-Jaskari Raija Liisa, KTM, vanhempi koulutussuunnittelija, 53; 84. Virkavapaa omasta toimestaan, jota hoitanut *Rintamäki Tuomo*, koulutussuunnittelija.

Wessman Sirkka Liisa, kirjeenvaihtaja, hallinnollinen sihteeri, 43; 84.

Vuojärvi, Arja Maarit, yo-merkonomi, toimistosihteeri, 56; 84. Virkavapaa 5.1.1986 asti. Tointa hoitanut *Jäkärä Marja-Leena*, merkonomi.

Vuoden 1986 alusta nuoremman koulutussuunnittelijan toimi muutettiin koulutussuunnittelijan toimeksi ja osa-aikaisen vahtimestarin toimi siirrettiin hallintoviraston alaisuudesta PRODECiin.

Yleistä

PRODEC (Programme for Development Cooperation at the Helsinki School of Economics) perustettiin vuonna 1968 ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyöosaston aloitteesta. Muodot sen toiminnalle määrittelee vuonna 1978 solmittu ja vuonna 1985 uudistettu Helsingin kauppakorkeakoulun ja ulkoasiainministeriön välinen yhteistyösopimus Suomen kehitysyhteistyöhön liittyvistä koulutus-, tutkimus- ja selvitystehtävistä. Toiminta jakautuu koulutukseen kansainvälisen kaupan alalla sekä kehitysmaiden talouteen liittyvään ja koulutusta tukevaan tutkimukseen. PRODECin toiminta rahoitetaan ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyövaroin. PRODECin yhteydessä toimi vuoden 1986 loppuun asti myös PRODEC-IMPORT, jonka tehtävänä on edesauttaa kehitysmaista peräisin olevien tuotteiden pääsyä Suomen markkinoille.

Valtaosa PRODECin koulutuksesta järjestetään yhteistyössä YK-järjestöjen kanssa. Pitkäaikaisin ja merkittävin yhteistyöjärjestö on Kansainvälinen kauppakeskus, International Trade Centre UNCTAD/GATT. Euroopan maiden tuonninohjaustoimistot (Import Promotion Offices) sekä kehitysmaiden vienti-, tuonti- ja koulutusorganisaatiot ovat erityisesti kehitysmaissa järjestettävissä seminaareissa tärkeitä yhteistyökumppaneita.

Syyslukukaudella 1985 järjestetyt seminaarit

1.—20.9. Lontoo, Euroopan maita, Helsinki: Bangladeshin vienninedistämis-kurssin seurantaseminaari, 10 osanottajaa Bangladeshista.

16.9.—4.10. Helsinki: Teknologiansiirtoseminaari Aasian, Afrikan ja Latinalaisen Amerikan kehitysmailla, 20 osanottajaa 18 maasta.

14.—25.10. Paperin- ja kartonginostoseminaari Aasian kehitysmailla, 20 osanottajaa 16 maasta.

11.—23.11. Addis Abeba: Hankintatoiminnan seminaari Afrikan kehitysmailla, 21 osanottajaa 13 maasta.

Syyslukukauden 1985 koulutustilaisuuksissa oli kaikkiaan 71 osanottajaa seuraavista kehitysmaista (38): Afganistan, Angola, Bangladesh, Botswana, Cookin saaret, Egypti, Etiopia, Filippiinit, Gambia, Ghana, Guinea, Indonesia, Intia, Jordan, Kenia, Kiinan kansantasavalta, Kolumbia, Liberia, Länsi-Samoa, Malawi, Malesia, Mexico, Nepal, Nicaragua, Nigeria, Pakistan, Peru, Salomonin saaret, Sierra Leone, Singapore, Sri Lanka, Sudan, Tansania, Thaimaa, Tonga, Uganda, Vietnam ja Zimbabwe.

Vuonna 1986 järjestetyt seminaarit

27.1.—2.6. Addis Abeba, Nairobi, Geneve, Euroopan maita, Helsinki: kaupane-distämis-kurssi Afrikan kehitysmailla, 15 osanottajaa 9 maasta.

3.—20.3. Guangzhou, Kiina: Tuonninohjausseminaari Aasian kehitysmailla, 17 osanottajaa 11 maasta.

5.—16.5. Helsinki, Rotterdam: Lannoitteidenostoseminaari Aasian, Afrikan ja Latinalaisen Amerikan kehitysmailla, 15 osanottajaa 15 maasta.

13.—22.8. Helsinki: Kaupan teknisten esteiden seminaari Aasian, Afrikan ja Latinalaisen Amerikan kehitysmailla, 17 osanottajaa 10 maasta.

29.9.—17.10. Helsinki: Projektien osto- ja hallinnointiseminaari Aasian, Afrikan ja Latinalaisen Amerikan kehitysmailla, 17 osanottajaa 17 maasta.

10.—26.11. Harare, Zimbabwe: Projektien hankintaseminaari, 21 osanottajaa 10 maasta.

Vuoden 1986 koulutustilaisuuksissa oli kaikkiaan 102 osanottajaa seuraavista kehitysmaista (38): Angola, Argentiina, Bangladesh, Brasilia, Burma, Egypti, Etiopia, Filippiinit, Ghana, Intia, Indonesia, Kenia, Kiina, Kolumbia, Korean tasavalta, Kuuba, Lesotho, Madagaskar, Malawi, Malesia, Mosambik, Nepal, Nicaragua, Nigeria, Norsunluurannikko, Palaun tasavalta, Peru, Sambia, Senegal, Singapore, Sri Lanka, Sudan, Tansania, Thaimaa, Tunisia, Uganda, Vietnam, Zimbabwe.

Tutkimustoiminta

PRODECin tutkimustoiminnan tarkoituksena on tehdä, teettää ja tukea kehitysmaiden ulkomaankauppaan liittyvää tutkimusta ja selvitystyötä. Toiminta palvelee ensisijassa koulutusta ja koulutusmateriaalitarvetta. Tutkimus- ja selvitystöiden painopiste on vähitellen siirtynyt yleisistä yksityiskohtaisempiin kehitysmaiden tuontia ja vientiä koskeviin ongelmiin. Tutkimustulokset on pyritty laatimaan käsikirjoiksi tai oppaiksi, joita voidaan suoraan hyödyntää opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa.

Syyslukukaudella 1985 julkaistiin 10 bangladeshilaisten kurssilaisten ja kevätlukukaudella 1986 15 afrikkalaisten kurssilaisten valmistamaa markkinatutkimusraporttia.

PRODEC-IMPORT

Johtaja: *Lindén Caj*, konsultti, vt. johtaja. 27; 83. vuoden 1985 loppuun saakka, 1.1.1986 lähtien *Vahtokari Kalervo*, konsultti, vt. johtaja, 26; 86.

Henkilökunta

Heinsalmi Paula Eliisa, LuK, tuontisihteeri. 43; 84.
Kuivalainen Eija Anitta, KTK, tuonnohjaaja. 55; 81. Virkavapaana, tointa hoitaa *Voutilainen Marja Riitta Hannele*, BA, vs. tuonnohjaaja. 55; 85.
Lintunen Erkki Juhani, dipl.ekon., vanh. tuonnohjaaja. 37; 80.
Paloposki Outi Helena, DKK, vt. tuonnohjaaja. 56; 81.

Toiminta

PRODECin yhteydessä toimivan kehitysmaatuotetoimiston PRODEC-IMPORTin tarkoituksena on tiedottaa kehitysmaiden viejille Suomen markkinoista, suomalaisille maahantuojille kehitysmaiden vientitarjonnasta sekä välittää liikeyhteyksiä näiden välille.

Kehitysmaatuotetoimisto on julkaissut seuraavaa tiedotusaineistoa:

Tuontitiedote ilmestyy viisi kertaa vuodessa. Tiedotteessa kerrotaan kehitysmaiden vientitarjonnasta ja julkaistaan kehitysmaista tulevia liikeyhteystiedusteluja. Tiedotetta lähetetään suomalaisille maahantuojille.

Newsletter, englanniksi, kaksi kertaa vuodessa. Tätä julkaisua lähetetään kehitysmaiden viennedistämismisviranomaisille ja viejille, ja siinä kerrotaan Suomen markkinoista, tuontimääräyksistä ja suomalaisten kulutustottumuksista.

Exporter's Guide to the Finnish Market on Suomea esittelevä markkinaopas, josta on julkaistu uusitut painokset englanniksi ja espanjaksi (Guía del Exdportador a Finlandia).

HKKK:n opiskelija Martina Jägerhorn laati kehitysmaatuotetoimistolle lyhyen tuotetutkimuksen aiheesta "Hand Tools". Tuotetutkimus kuuluu sarjaan "Market Profile-Finland" jota on ajanmukaistettu ja joka käsittää 16 pienimuotoista tutkimusta.

PRODEC-IMPORT osallistui Berliinin kehitysmaatuotemessujen yhteydessä syyskuussa järjestetyn pohjoismaisen markkinaseminaarin järjestelyihin. Seminaari oli tarkoitettu vähiten kehittyneille maille. PRODEC-IMPORT järjesti samaisille messuille suomalaisen ostajaryhmän matkan.

Keväällä 1986 alkoi Pohjoismainen SADCC-yhteistyöprojekti. Projektin alkuvaiheessa kartoitettiin SADCC-maiden vientitarjontaa ja Pohjoismaiden markkinoille sopivia tuotteita.

Syksyllä 1986 järjestettiin ostajamatka Berliinin kehitysmaatuotemessuille. Messujen yhteydessä pidettiin Pohjoismaiden ja Hollannin järjestämä markkinaseminaari.

Syyskuussa 1986 kävi Suomessa sri lankalainen kauppavaltuuskunta, jonka jäsenet olivat liikemiehiä ja virkamiehiä. Valtuuskunnan matka suuntautui Pohjoismaihin, ja sen takoituksena oli ennen kaikkea Sri Lankan viennin edistäminen Pohjoismaihin, mutta mukana oli myös tuontiliikkeitä ja joint venture-hankkeista kiinnostuneita yrityksiä. PRODEC-IMPORT vastasi valtuuskunnan jäsenen vierailuohjelman järjestelyistä yhdessä Suomi-Sri Lanka -kauppayhdistyksen ja Suomen Ulkomaankauppaliiton kanssa.

Loppuvuodesta lähti käyntiin myös yhteispohjoismaisen SADCC-projektin ensimmäinen vaihe. Joulukuussa pidettiin Zimbabwessa ja Sambiassa Pohjoismaita markkina-alueena esittelevät seminaarit, joiden yhteydessä pohjoismaisten tuonnedistämistoimistojen edustajat tutustuivat myös em. kahden maan vientipotentiaaliin ja -tuotantoon. Pyrkimyksenä oli parantaa kaksisuuntaista tiedonkulkua SADCC-maiden ja Pohjoismaiden välillä sekä tämän ynnä muiden tuonnedistämistoimienpiteiden avulla lisätä Pohjoismaiden ostoja SADCC-maista.

Vuodenvaihteessa PRODEC-IMPORT muutti erilleen PRODECista omiin tiloihin ja jatkoi toimintaansa itsenäisenä yksikkönä.

V Erilliset laitokset ja muut toimintayksiköt

Perustutkimuksen laitos

Laitoksen johtaja: *Nyberg Aarni*, prof.

Johtokunta:

Artto Eero, prof.

Laaksonen Oiva, prof.

Luostarinen Reijo, prof.

Nyberg Aarni, prof.

Soismaa Margareta, tutk.ass.

Henkilökunta:

Altonen Ritva Marjatta, KTM, tutk.ass. 48; 83.

Hahti Antti Juhani, MBA, tutk.ass. 47; 84.

Hyvärinen Anssi Tarmo, KTM, tutk.ass. 51; 84.

Hölttä Risto Taneli, KTL, tutk.ass. 47; 84.

Marjosola Iris, TTL, tutk.ass. 53; 86.

Paakkunainen Urho Martti, KTM, tutk.ass. 55; 86.

Tuorinsuo-Larikka Soile Kirsti, KTM, tutk.ass. 50; 86.

Soismaa Margareta, KTM, tutk.ass. 51; 84.

Virtanen Teuvo Markku, tutk.ass. 53; 85.

Kanslisti: *Lehtovirta Marja Hannele*, Huk. 56; 80.

Perustutkimuksen laitoksen tehtävänä on liiketaloustieteellisen tai muun taloustieteellisen perustutkimuksen alaan kuuluvan tutkimustyön harjoittaminen ja edistäminen. Laitos tarjoaa tutkimusassistentteille mahdollisuuden kokopäiväiseen, lähinnä väitöskirja- ja lisensiaattitutkimustasolla tehtävään tutkimustyöhön.

Kertomuskauden loppuun mennessä on perustutkimuksen laitoksella ollut kaikkiaan 68 tutkimusassistenttia tai apurahatutkijaa, joista useimpien toimikausi on ollut kolmivuotinen. Laitoksella valmistui kertomuskauden aikana kaksi lisensiaatintutkimusta. Lisäksi kertomuskauden aikana väitelleistä neljästä tohtorista kolme on aiemmin työskennellyt tutkimusassistenttina. Vuodesta 1968 lähtien, jolloin ensimmäinen tutkimusassistentti väitteli, on korkeakoulussamme tarkastettu yhteensä 44 väitöskirjaa. Näiden tekijöistä 31 on toiminut jossain vaiheessa perustutkimuksen laitoksella. Vastaava suhde lisensiaatintöiden osalta on 42/86.

Kirjasto

Johtokunta:

Pihkala Erkki, prof., puheenjohtaja
Broms Henri, ylikirjastonhoitaja
Pulkkinen Kyösti, apul.prof.
Paakkunainen Urho, assistentti
Nikunen Timo, kyo
Lehtonen Eeva-Liisa, kirjastonhoitaja

Henkilökunta:

Broms, Henri, FT, dos., ylikirjastonhoitaja. 27; 72.
Ahlholm Tuire, kirjastoapulainen. 46; 75.
Ahtola Anneli, M.A., vt. kirjastonhoitaja. 46; 86.
Barra Marketta, vs. kirjastoamanuenssi. 51; 82.
Berti Kristiina, vanh. kirjastoamanuenssi. 43; 70.
Einiö Leena, kirjastoapulainen. 57; 79.
Ekhonm Tiina, yo-merkonomi, kirjastoapulainen. 61; 85.
Haataja Heini, yo-merkonomi, vs. kirjastoapulainen. 63; 84.
Hartonen Irma, FM, kirjastonhoitaja. 30; 71.
Honkala Matti, kirjastoapulainen. 39; 82.
Honkanen Leena, dipl.kirjeenvaihtaja, osastosihteeri. 42; 83.
Hällström Maire af, FM, vt. kirjastonhoitaja. 86.
Juuti Sylvi, kirjastoapulainen. 36; 75.
Kajaani Mirjam, kirjastoapulainen. 32; 70.
Kaksonen Aino, kirjastoapulainen. 51; 73.
Karlin Seija, vs. kirjastoamanuenssi. 47; 65.
Kilpinen Raisa, kirjastoamanuenssi. 45; 76.
Kiviholma-Haikara Helly, HuK, kirjastoamanuenssi. 34; 70.
Laaksovirta Marianne, kirjastoapulainen. 53; 86.
Lehtonen Eeva-Liisa, FM, kirjastonhoitaja. 52; 78.
Leko Juhani, kirjastoapulainen. 48; 80.
Löytyjärvi Ritva, kirjastoamanuenssi. 52; 75.
Manninen Reijo, atk-suunnittelija. 60; 84.
Matoniemi Timo, hallintonaari, vs. kirjastonhoitaja. 54; 86.
Muukkonen Mirja, toimistosihteeri. 31; 73.
Mänty Kaisaleena, kirjastoapulainen. 49; 78.
Nguyen Kim Quyen, kirjastoapulainen. 41; 80.
Nissinen Tuula, yht.kand., kirjastonhoitaja. 41; 85.
Ollila Pirkko, kirjastoapulainen. 49; 73.
Pentti Riitta, FK, kirjastoapulainen. 29; 83.
Pihkala Helena, FK, toimistosihteeri. 38; 82.
Piironen Jorma, ekonomi, toimistosihteeri. 27; 76.
Pirilä Marja, HuK, vt. kirjastonhoitaja. 44; 70.
Rinne Benita, vs. vanh. kirjastoamanuenssi. 43; 76.
Ruokonen Kyllikki, FM, kirjastonhoitaja. 33; 60.
Räsänen Tiina, kirjastoapulainen. 533; 82.
Salminen Hannele, FK, atk-suunnittelija. 51; 86.

Vaisto Erkki, HOK, kirjastonhoitaja. 35; 61.

Waltonen Gunilla, vt. kirjastonhoitaja, 85.

Viitanen Arja, yo-merkonomi, vs. kirjastoamanuenssi. 47; 69.

Kirjaston toiminta on jatkunut v. 1986 edelleen vilkkaana. Suomen taloustieteellisenä keskuskirjastona se on palvellut varsin laajaa asiakaskuntaa. Kaukolainatilaus- ja kurssikirjaston koti- ja lukusalilainauksen määrä nousi 111.000:een. Kirjasto on hoitanut v. 1986 YK:n alaisen WIDER (World Institute for Development Economics Research) — instituutin kirjasto- ja tietopalvelutoimintoja, mikä on laajentanut kirjaston toimialaa.

Kirjaston kokoelmat karttuivat vuoden 1986 kuluessa 7628 nidoksella. Filmikortteja hankittiin 283 kpl. Kirjastoon tulee jatkuvasti n. 1600 aikakaus- ja sanomalehteä, joista valtaosa kiertää korkeakoulun piirissä lehtikierrossa. Kirjastolla on perinteisesti vaihtosuhteet 110:een kotimaiseen ja ulkomaiseen taloustieteelliseen korkeakouluun ja tutkimuslaitokseen, joista saadaan väitöskirjoja ja julkaisusarjoja. Uusia julkaisuvaihtosuhteita pyritään luomaan jatkuvasti. Kirjasto on myös hoitanut korkeakoulun julkaisujen lähetykset eri puolille maailmaa.

Lukuisat yksityishenkilöt, tutkimus- ja oppilaitokset, liikeyritykset, lähetystöt ja pankit ovat lahjoittaneet kirjallisuutta, josta kirjasto esittää kaikille lämpimät kiitoksensa.

Kirjastoa on useissa eri yhteyksissä esitelty koti- ja ulkomaisille vieraille. Talouselämän tiedonlähteiden opastusta on annettu sekä korkeakoulun piirissä että ulkopuolisille ryhmille. Opiskelijoille on kuukausittain esitelty kirjaston tietopankkeja ja niiden omatoimista käyttöä. Kaikille uusille opiskelijoille on annettu perustiedot kirjastosta ja sen palvelumuodoista.

Asiakkaille on annettu tiedonhakupalvelua etsimällä materiaalia ja laatimalla luetteloita eri aihepiireistä. Vuoden aikana tiedustelujen määrä on noussut yli neljän tuhannen. Kuten aiemminkin, tarjottiin korkeakoulun tutkijoille ja opettajille mahdollisuus jatkuvasti osallistua kirjaston selektiiviseen tiedonjakeluun k.o. henkilöiden toivomusten mukaisista aiheista. Tietopalvelutoiminnassa on käytetty apuna kirjaston monipuolisia atk-tietopankkeja, jotka sisältävät viitetietoja yli 170.000:sta artikkelista, kirjasta ja tutkimuksesta.

Tietokannat

Kirjasto ylläpitää kuutta atk-pohjaista tietokantaa, joista voidaan suoraan tulostaa eri aihepiirien mukaisia kirjallisuusviiteluetteloita:

FINP (kotimaiset talouselämän aikakauslehtiartikkelit)
 SCIMP (kansainväliset liikkeenjohdon aikakauslehtiartikkelit)
 SCANP (pohjoismaiset talouselämän ja liikkeenjohdon aikakauslehtiartikkelit ja korkeakoulujen sarjat)
 THES (kotimaisten korkeakoulujen taloustieteelliset opinnäytteet)
 BILD (kansainväliset ja kotimaiset talouselämän kirjat, raportit, tutkimukset)
 IBS (kansainvälinen talouselämän kirjallisuus)

Tietopankkien ylläpito perustuu paljolti kirjaston monipuolisiin suhteisiin ulkomaisiin talouselämän kirjastoihin ja tietopalveluyksiköihin Pohjoismaissa, Englannissa, Irlannissa, Hollannissa, Ranskassa ja Sveitsissä.

Kirjaston kansainväliset suhteet ja jäsenyydet eri järjestöissä mahdollistavat julkaisujen hankinnan tilanteissa, joissa kaukolainojen ja kopioiden saanti muuten olisi hankalaa. Tärkeimpiä järjestöjä ovat mm. BIM, British Institute of Management, IMA, International Management Association, ANBAR ja IFLA, International Federation of Library Associations and Institutions.

Kotimaista talouselämän tutkimusta seurataan jatkuvasti THES- ja BILD-tietokantoihin (kotimaiset opinnäytetyöt ja kirjastoon hankitut kirjat). Talouselämän kotimainen artikkeliviitetietopankki FINP on suosittu lehdistön seurannassa ja sisältää yli 34.000 viitettä talouselämän eri aloilta. Kirjasto julkaisee jatkuvasti tiedotetta uutuushankinnoista.

Julkaisut

Kirjasto on julkaissut vuoden 1986 aikana seuraavat julkaisut:

Pirilä, Marja, Taloustieteellinen tutkimus Suomessa 1983. Tutkimuksia. Hki 1986. 123 s. Helsingin kauppakorkeakoulu. Selvityksiä E:42.

Aikakauslehdet 1986. Hki 1986. Helsingin kauppakorkeakoulun kirjallisuusluetteloita. 26.

Lehtonen, Eeva-Liisa, Viitteitä Kiina-tiedon lähteille. Hki 1986. 36 s. Helsingin kauppakorkeakoulun kirjallisuusluetteloita 28.

Pirilä, Marja, Taloustieteellinen tutkimus Suomessa 1985. Aikakauslehtiartikkeleita. Hki 1986. Helsingin kauppakorkeakoulu. Selvityksiä E:43.

Laskentakeskus

Johtokunta:

Huttunen Heikki J., laskentakeskuksen johtaja
Korhonen Pekka, apul.prof., varapuheenjohtaja
Lätti Jouni, toimistopäällikkö, sihteeri
Salo Seppo, prof., puheenjohtaja
Savinen Teppo, suunnittelija
Soismaa Margareta, tutkimusass.
Uusitalo Hannu, apul.prof.

Henkilökunta:

Laskentakeskuksen johtaja: *Huttunen Heikki Juhani*, ekon. 45; 72.
Kapulainen Keijo Juhani, kyo, suunnittelija. 52; 81.
Karhu Ari Markus, kyo ohjelmoija. 61; 85.
Korhonen Marja-Liisa Tellervo, yo-merkon., ryhmäpäällikkö. 42; 70.
Lippu Esa Matti, ekon., pääsuunnittelija. 57; 82.
Panttila Markku Matti Antero, kyo, osa-aik. suunnittelija. 59; 83.

Pihjala Olli Pekka, kyo, osa-aik. suunnittelija. 61; 85.
Savinen Teppo Tapani, kyo, suunnittelija. 61; 83.
Tiitta Helvi Helena, ekon., vanh. ohjelmoija. 43; 68.
Urjansson Kaarina, yo, toimistos sihteeri. 58; 86.
Yrjölä Matti Lauri Tapio, kyo, suunnittelija. 59; 83.

Kertomuskauden tärkein tapahtuma laskentakeskuksessa oli uusien tilojen valmistuminen Lutherinkadun puoleisen siiven kellarikerrokseen joulukuussa 1985. Näin saatiin päätökseen kokonaisuudessaan laskentakeskuksen siirto. Valmistuneisiin tiloihin muutettiin kaikki opiskelijoille tarkoitetut työpisteet: tenttiin ilmoittautumis- ja muut päätteet sekä mikrot. Käyttäjää varten sinne perustettiin toinen päivystyspiste.

Edellisen lukuvuoden aikana perustetun palvelujaoksen toiminta on keskittynyt huomattavilta osin uusien tilojen käyttöönottoon liittyviin kysymyksiin sekä mikrojen käyttäjien tukemiseen.

Laskentakeskus sai uuden työsuhteisen suunnittelijan toimen 1.9.1985 ja postija telehallinnon toimistosihteerin virka siirrettiin laskentakeskukseen 1.2.1986 lukien.

Laitteistohankinnat kohdistuivat lukuvuonna miltei täysin mikrotietokoneisiin, joita oli kesäkuussa 1986 tehty hankintapäätökset mukaan lukien yhteensä 121 laitetta. Päälaitteistoa laajennettiin hankkimalla PH3000/42 koneeseen 1 Mtavun keskusmuistimoduli sekä 16 pääteporttia lisää. Tulostusta on hajautettu korkeakoulun eri puolille sijoitetuilla rivi- ja laserkirjoittimilla.

Kielistudiokeskus

Henkilökunta:

Kielistudiokeskuksen johtaja: *von Willebrand Carl-August*, FM, lehtori. 23; 53.
Kalla Hannu Tapio, laitteiston hoitaja. 45; 74.
Tammisto Christine, FK, vt. kielistudioamanuenssi. 32; 74.
Tuompo Tuula Anna Catharina, Akat. siht., kielistudioapulainen. 46; 82.
Sunikka Anne, Kyo kielistudioapulainen. 62; 86.
Toropainen Leena Sisko, kyo, kielistudioapulainen. 64; 85.

Kielistudiokeskukseen kuuluu 4 kielistudiota ja itseopiskelusalit (yht. 114 opiskelijapaikkaa). Kielistudiota käyttää vakinaisesti n. 2 100 opiskelijaa ja 48 opettajaa. Opetusta annetaan 11 kielessä, s.o. arabia, englantia, espanjaa, italiaa, japania, portugalia, ranskaa, ruotsia, saksa, venäjä ja suomi.

Kielistudiokeskus palveli korkeakoulun muita laitoksia ja yksiköitä mm. seuraavalla tavalla:

- opetusmateriaalien äänittäminen, muokkaus ja kopiointi
- ääni- ja videonauhointeiden hoito ja arkistointi
- kielistudio-opetuksen täydennyskoulutus

- korkeakoulun muiden laitosten/yksiköiden palvelu niiden av-tarpeissa kuten ulkomaisten luennoitsijoiden esitysten äänittäminen ja editointi
- jatkokoulutustilaisuuksien järjestäminen kieltenopettajille
- alan tiedotustoiminta korkeakoulun sisä- ja ulkopuolella.

Kielistudiokeskus järjesti yhteistyössä opettajien kanssa täydennyskoulutustilaisuuksia ja suunnitteli Helsingin yliopiston ja Tampereen yliopiston kielikeskusten kanssa äänite- ja videoaineiston atk-pohjaisen arkistointijärjestelmän kehittämistä. Kielistudiokeskuksen tiedotuslehti ilmestyi lukuvuoden 1985—86 aikana neljä kertaa.

Kuvalaitos

Henkilökunta:

Kuvalaitoksen johtaja: *Myllyrinne Sulo Kullervo*. 36; 51.

Aho Arja Helena, offsetmonistaja. 49; 82.

Andersson Hannu Erik, AV-mekaanikko. 58; 80.

Kaskiala Maritta Anneli, laboratorioapulainen. 51; 74.

Laine Satu Kaarina, offsetmonistaja. 67; 86.

Marin Anna-Kaisa, offsetmonistaja. 36; 76.

Nuutilainen Marja-Leena, offsetmonistaja. 55; 75.

Rouvali Erja Riita, offsetmonistaja. 59; 83.

Ruusunen Päivi Anita, 67; 85.

Kuvalaitoksen tehtäviin kuuluu keskushallinnon sekä opetuksessa tarvittavien valokopioiden, offsetmonisteiden ja piirtoheitinkalvojen valmistaminen, sekä opetustelevioliitteiden hoito. Lisäksi tehtäviin kuuluu opetuksessa tarvittavien diakuvien valmistaminen sekä korkeakoulun eri tilaisuuksien valokuvaaminen.

Kuvalaitoksen offsetmonistamossa valmistetaan kaikki korkeakoulun julkaisut ja monistukset, opettajien luennoilla jakamat oheismateriaalit, opiskelijoiden seminaarityöt sekä korkeakoulun toimintaan läheisesti liittyvien ulkopuolisten laitosten monistustyöt.

Kertomuskauden aikana offsetmonistamon konekanta muutettiin siten, että offsetmonistuskone "AM 2850 N", joka oli yksipuoleisia monistava automaatti, vaihdettiin koneeseen "AM 2975 S", joka on kaksipuoleisia monistava automaattikone.

Lukuvuoden 1985—86 aikana kuvalaitoksen offsetmonistamossa käsiteltiin yhteensä 5805 työtä, jotka käsittivät yhteensä 6,25 miljoonaa painokertaa. Edellä mainittuihin lukuihin sisältyy korkeakoulun julkaisusarjoissa B, D, E, F ja osittain M ilmestyneet julkaisut, jotka painetaan kuvalaitoksen offsetmonistamossa, mutta liimasidonta tapahtuu alihankkijoilla. Näihin sarjoihin kuuluvat vihkotyyppiset julkaisut tehdään valmiiksi kuvalaitoksella. Julkaisusarjoihin kuuluvia kirjoja ja vihkoja painettiin yhteensä 43 julkaisua. "Helsingin kauppakorkeakoulun opetus-

monisteita"-sarjassa painettiin yhteensä 32 uutta opetusmonistetta. Syyslukukauden 1986 aikana kuvalaitos on käsitellyt 3280 työtä, joista on monistettu 3,1 miljoonaa offsetpainosivua.

Laitosten käyttöön hankittiin kertomuskauden aikana 3 kpl valokopiokoneita "RICH FT 4065" Chydenian III, IV ja VI kerrokseen. Tämän lisäksi hankittiin kaksi vastaavaa, kolikkoautomaateilla varustettua konetta opiskelijoiden käyttöön pääkirjastoon ja kuvalaitoksen käytävään.

Korkeakoulun keskushallinnon ja laitosten käytössä olevilla valokopiokoneilla (8 kpl) otettiin yhteensä 1,4 miljoonaa kopiota ja opiskelijoiden kolikkokoneilla (7 kpl) 1,1 miljoonaa kopiota lukuvuoden 1985—86 aikana. Syyslukukaudella 1986 otettiin keskushallinnon ja laitosten valokopiokoneilla lähes 800.000 kopiota ja opiskelijoiden koneilla yli 1,5 miljoonaa kopiota.

Opetustelevioliitteistöä käytetään lähinnä kielten opetuksessa esiintymistekniikan ja case-harjoitusten kuvanauhoittamiseen. Korkeakouluun vuonna 1973—74 hankittu musta-valkoinen liitteistö uusittiin väriliitteistöksi tammikuussa -86. Kuvausliitteistöä käytettiin lukuvuoden aikana yhteensä 187 tuntia.

VI Virkailijat ja toimihenkilöt

Kanslerinvirasto

Kansleri: *Honko Jaakko Olavi*, prof., KTT, FT h.c., KTT h.c. 22; 80.
Niskakangas Heikki Matti, OTT, KTK, kanslerinsihteeri. 48; 84.
Relander Sinikka Tellervo, kirjeenvaihtaja-sihteeri. 44; 85.

(Sv.H ja Jyväskylä)

Hallintovirasto

Rehtori: *Leponiemi Arvi Kalevi*, VTT, prof. 26; 81.
Aaltio Erkki Aulis, TkT, prof., I vararehtori. 22; 84.
Sääksjärvi Markku Ville Tapio, TkT, prof., II vararehtori. 42; 85.
Sarakontu Matti Veli, KTM, hallintojohtaja. 33; 83.

Hallintotoimisto

Toimistopäällikkö: *Ukkonen Leila Kira Margareta*, OTK, virkavapaa, 49; 83, ero 1.8.86 lukien. Virkaa hoitanut *Halmevaara Teija Tellervo*, VT, OTK ja *Norvama Pirjo Aulikki* varanotaari, apulaissihteeri.
Halmevaara Teija Tellervo, VT, OTK toimistopäällikkö 1.9.86 lukien. 44; 86.
Block Lahja Ilona, yo, kanslisti. 56; 81.
Lahonen Lea Regina, hallintojohtajan sihteeri, toimistos sihteeri. 24; 65.
Norvama Pirjo Aulikki, varanotaari, apulaissihteeri. 39; 74.
Nicholson Riitta Annikki, yo, rehtorin sihteeri 1.12.86 lukien. 56; 86.
Nyroos Arja Helena, KTM, rehtorin sihteeri, tiedotussihteeri. 56; 83.
Pulli Kaija Marjatta, yo-merkonomi, kanslisti. 43; 80.
Rintala Terttu Anneli, yo-merkonomi, toimistos sihteeri, vs. osastosihteeri. 49; 74.
Siiemelä Ulla Seija, osastosihteeri, vs. apulaissihteeri. 36; 84.
Merivirta Leena Sisko Kristiina, yo, virkamiesharjoittelija. 64; 85 ja *Hirvonen Päivi Satu Sinikka*, yo, virkamiesharjoittelija. 63; 86.
Unkari Leena Marjatta, merkonomi, kanslisti, vs. toimistos sihteeri. 46; 80.
Wahlberg Kirsi Helena, yo, kanslisti. 57; 82.

Taloustoimisto

Toimistopäällikkö: *Lätti Jouni Ilmari*, KTM. 51; 79.
Eklund Seija Kaarina, yo, kanslisti. 46; 81.
Helenius Marja-Leena, ekonomi, kamreeri. 43; 85.
Hyökki Soili Kyllikki, tp, toimistosihiteeri. 44; 81.
Laurila Maire Kyllikki, merkonomi, osastosihteeri. 24; 72.
Nieminen Leeni Raakel, merkonomi, apulaiskanslisti. 51; 86.
Rantakunnas Eila Mirjam Margit, yo-merkonomi, kassanhoitaja, vs. osastosihteeri. 25; 78.
Puustinen Helka Irmeli, vs. kirjanpitäjä, vs. toimistosihiteeri. 53; 84.
Ruone Irma Tellervo, merkantti, kirjanpitäjä, vs. osastosihteeri. 45; 76.
Kurki-Suonio Helmi Kyllikki, apulaiskanlisti, kanslisti 18.4.1986 lukien. 27; 74.
Vesterinen Helga Anneli, yo-merkonomi, toimistosihiteeri, vs. osastosihteeri, vs. kassanhoitaja. 41; 72.

Opintotoimisto

Toimistopäällikkö: *Mannerkoski Maini Sinikka*, KTM. 42; 75.
Forsblom Elisabet, kyo, opintoneuvoja. 62; 85.
Helkimo Tuija Marita, kyo, tp, suunnittelija. 59; 84.
Helminen Tarja Anne Kaarina, kyo, amanuenssi. 60; 85.
Koskenoja Marja-Kristiina, KTM, suunnittelija. 58; 86, *Oja Marja-Leena*, KTM. 61; 86.
Koskinen Tuija Helena, merkonomi, vs. toimistosihiteeri, kanslisti. 58; 84.
Kuitunen Leena Tuulikki, kanslisti 1.4.86 lukien. 59; 86.
Kyykoski Martti Paavo Kalervo, voim.opettaja, liikuntasihiteeri. 47; 75.
Lähteenmäki Kaarina Tarja Helena, HuK, osastosihteeri. 48; 74.
Heinola Eija Inkeri, yo-merkonomi, toimistosihiteeri. 60; 86, 7.3.86 lähtien. Tehtävää hoiti sitä ennen *Lähteenmäki Kaarina Tarja Helena* ja *Koskinen Tuija Helena*.
Peltonen Riitta-Liisa Mirjami, ekonomi, opintosihteeri. 52; 78. Virkavapaa. Tointa on hoitanut *Auvinen Päivi Pauliina*, kyo, *Krook Mirja Anna-Liisa* ja *Verkasalo Ulla Elisa*.
Rantanen Pirkko Helena, kanslisti. 49; 82. Ero 18.11.1985. Tointa on hoitanut *Ojala Merja Hannele*, merkonomi.
Suni Marketta Maire Kristiina, ekonomi, opintosihteeri, virkavapaa. 53; 86. Tointa hoitanut *Hieta Jukka Sakari*, KTM.
Vanhamäki Pirkko Irmeli, yo, toimistosihiteeri. 51; 82. *Ojala Merja Hannele*, merkonomi. 61; 86, 11.2.86 lukien.
Westerlund Aune Margit, KTM vs./vt. tutkimussihiteeri sekä *Oinas Päivi Marketta*, ekonomi, vt. tutkimussihiteeri, *Ratilainen Tuula Marketta*, KTM, 1.8.86 lukien tutkimussihiteeri. 50; 86.
Vuorela Arja Sari, kyo, opintoneuvoja. 63; 86.
Uutela Teija Saira Kaarina, kyo, opintoneuvoja. 63; 86.

Muu henkilökunta

Vahtimestarit

Ylivahtimestari: *Korhonen Veikko Olavi*. 32; 82.
Eskelinen Jari Vilho, vahtimestari. 59; 82. Ero 1.12.86 lukien.
Kokkonen Ansa Orvokki, vahtimestari. 40; 83.
Kokkonen Martti Henrik Juhani, vahtimestari. 52; 79.
Kuusisto Rainer Olavi, vahtimestari. 34; 84.
Laukkanen Keijo Tapio, vahtimestari. 44; 62.
Suominen Sirpa Katriina, vahtimestari. 45; 71.
Taiminen Leena Kyllikki, vahtimestari (PRODEC). 39; 80.
Vartio Heikki Ilari, vahtimestari. 45; 72.
Tuovinen Ate, vahtimestari. 33; 86.

Puhelinkeskukset

Jokinen Sirkka Marjatta, puhelunvälittäjä. 36; 81.
Ojala Seija Agnes Anneli, keskuksenhoitaja. 34; 78.
Strömsholm Eila Marjatta Christine, puhelunvälittäjä 49; 85.

Opastus ja vaatteidenvartijat

Haapala Eeva Sisko, vaatteidenvartija. 23; 81.
Heinonen Heikki Ilmari, vaatteidenvartija. 53; 84.
Kanninen Keijo Juhani, vaatteidenvartija. 33; 85.
Kuitunen Leena Tuulikki, vahtimestari. 59; 85, 1.4.86 lukien Raatikainen Antti Ilmari. 32; 85.
Kylmäaho Tyne Irene, vaatteidenvartija. 31; 83.
Nikitin Pentti Kaarle Johannes, vaatteidenvartija. 29; 86.
Raatikainen Antti Ilmari, vaatteidenvartija. 29; 86.
Raita Terttu Tellervo, vahtimestari. 29; 80.
Vartiainen Vesa Eino Kalevi, vaatteidenvartija. 35; 84.

Huoltohenkilöstö

Konemestari: *Lintunen Tauno Kalevi*. 35; 81.
Hurme Jorma Olavi, huoltomies. 43; 70.
Jäntti Reijo Juhani, talonmies. 46; 76.

Siivoojat

Siivoustyönjohtaja: *Väänänen Sirkka Orvokki*. 24; 78.
Ahola Eila Maria, syyslukukauden. 22; 65.
Andersson Kaino Elina. 23; 78.
Anttila Outi Maarit. 56; 86.
Flinck Sirkka-Liisa. 31; 81.
Hartikainen Paula Tellervo. 34; 71.
Haverinen Ritva Johanna. 32; 80.
Kettunen Terttu Loviisa Raakel. 44; 80.
Korbangali Yolduts. 38; 86.
Kottonen Asta Sinikka. 37; 73.
Koski Toini Esteri. 35; 83.
Laine Seija Anneli. 44; 84.

Laios Salme Maria. 41; 82.
Linnajärvi Sisko Tuulikki. 33; 82.
Myyry Eeva Marjatta. 48; 85.
Pussinen Kaisa Anneli. 43; 83.
Ristimäki Anna-Maija. 33; 82.
Rönneberg Aili Annikki. 51; 86.
Saarinen Aila Maria. 48; 83.
Salminen Tuula Orvokki. 46; 86.
Sirviö Terttu Anneli. 51; 86.
Stenstrand Sirkka-Liisa. 48; 86.
Takala Eila Marjatta (vs.). 33; 83.
Teppo Aino Lemmitty. 32; 80.
Tolonen Ritva Onerva Orvokki. 32; 83.

VII Opettajain ja virkailijain toiminta korkeakoulun ulkopuolella sekä kirjallinen tuotanto

Opettajat ja virkailijat ovat antaneet seuraavat tiedot toiminnastaan korkeakoulun ulkopuolella, luottamustehtävistään, saamistaan huomion- ja kunnianosoituksesta sekä kirjallisesta tuotannostaan lukuvuonna 1985—86:

AHLSTEDT, LEO:

Liiketaloustieteellisen Tutkimuslaitoksen toimitusjohtaja.
Turun kauppakorkeakoulun liiketaloustieteen, erityisesti hallinnon dosentti.
Toiminut luennoitsijana eri koulutuslaitosten ja yritysten koulutustilaisuuksissa.

AHTOLA, OLLI T.:

Tampereen yliopiston markkinoinnin apulaisprofessori.
Tehnyt tutkimus- ja konferenssimatkat Yhdysvaltoihin lokakuussa 1985 ja tammikuussa 1986. Esitelmöinyt Association for Consumer Research vuosikonferenssissa Las Vegasissa, Yhdysvalloissa 18.10.1986 aiheesta "Marketing to vulnerable groups: Testing the effects of peers and incentives on elderly response to home energy audits" sekä eriaisista mainontaan liittyvistä aiheista Suomen Markkinointiliiton kolmessa eri seminaarissa ("Kommunikaatiomixin osien yhteensovittaminen markkinoinnin kokonaissuunnittelussa.") 12 s. Tampere 1986., (Miten tutkia mainonnan tehoa, kun kyseessä on kuluttajalle matalan mielenkiinnon tuote?"), Mainostajien Liiton Mainonta 86 seminaarissa ("Uusia näkemyksiä mainonnan investointiajatteluun.") 1985 ja International Advertising Associationin kokouksessa. Pitänyt esitelmän Sanomalehtien liiton vuosikokouksessa 25.11.1985 aiheesta "Sanomalehtimainonta vuonna 2005" sekä Helsingin Sanomien, Turun Sanomien ja Aamulehden seminaarissa 6.2.1986 aiheesta "Markkinointikommunikaation kokonaisvaltainen suunnittelu". Toiminut European Marketing Academyn XV vuosikokouksen toimituskunnassa ja yhden esitelmäjakson puheenjohtajana.

Julkaissut:

Hedonic and utilitarian aspects of consumer behavior: An attitudinal perspective. 4 s. Advances in Consumer Research 12/1985, Provo 1985.
Lahjoitusprofessorin vaikutus. 2 s. Mark 3/1986, Helsinki 1986.
Sanomalehtimainonnan tulevaisuudennäkymistä. 2 s. Suomen Lehdistö 4/1986, Helsinki 1986.
(& R. Bruce Hutton & Dennis L. McNeill) Marketing to vulnerable groups: Testing the effects of peers and incentives on elderly home energy audits. 5 s. Advances in Consumer Research 13/1986, Provo 1986.

ANTTILA, MAI:

Amerikkalaisen Academy of Marketing Science (AMS)-yhdistyksen varapresidentti (Vice President — Membership International), European Marketing Academy (EMAC)-yhdistyksen vuosikokouksen (3—6.6.1986, Helsinki) ohjelmatoimikunnan sekä konferenssitoimikunnan jäsen 1985—1986. EMAC-konferenssin Consumer Behavior/Involvement — ryhmän puheenjohtaja. Korkeakoulualan assistenttien ja tutkijain liiton (KATL ry) sihteeri v. 1985 loppuun. KATL ry:n hallituksen jäsen syksy 1986. Vendito Oy:n hallintoneuvoston jäsen v. 1985 loppuun. Virkamiesliiton liittovaltuuston jäsen v. 1985 loppuun, Suomen Akatemian tutkijain yhdistyksen Saty ry:n varatilintarkastaja v. 1986. Asiantuntijana ja tutkijana Liiketaloustieteellisen Tutkimuslaitoksen (LTT) projektissa ”Markkinointiosaaaminen pienissä suomalaisissa ja ruotsalaisissa metalliteollisuusyrityksissä”. Osallistunut Academy of Marketing Science (AMS)-yhdistyksen vuosikonferenssiin 22.—25.5.1985 Miamissa. Luennoinut INSKOn kurssilla ”Tuotekehitysprojektin johtaminen — ideasta tuotantoon” asiakaslähtöisestä markkinoinnista ja markkinointisuunnitelman laadinnasta uudelle tuotteelle 8—9.5.1985, 11—12.11.1985, 12—13.3.1986 ja 21—22.5.1986. Pitänyt esitelmän palvelun kehittämistä Pukinmäen terveysasemalla 4.11.1985 ja Käpylän terveysasemalla 21.3.1986. Esitelmänyt Neste Oy:n öljynjalostuksen seminaarissa 29.11.1985 aiheesta ”Asiakaslähtöinen markkinointi”. Luennoinut aiheesta ”Kulttuuripalvelujen markkinoinnista” taiteen tiedotuksen ja markkinoinnin seminaarissa 21.2.1986. Luennoinut Suomen Pakkausyhdistys ry:n seminaarissa pakkaus markkinoinnin osana aiheista ”Pakkaus on viesti” ja ”Muuttuva kuluttaja” 8.4.1986.

Julkaissut:

Pricing in Service Marketing, in Christian Grönroos ja Evert Gummesson (toim.), Service Marketing — Nordic School Perspectives, 11 s. Tukholma 1985.
(& Saara Hyvönen, Martti Laaksonen, Kristian Möller ja Tapani Rytönen) Current Trends in the Finnish Marketing Research, in Proceedings of the Academy of Marketing Science Annual Conference May 22—25, 1985 Miami, ed. by Naresh K. Malhotra, 15 s. Atlanta Georgia 1985.

ARTTO, EERO:

Helsingin Suomalaisen Säästöpankin hallituksen puheenjohtaja. Eläketurvakeskuksen luottovakuutuksen johtokunnan asiantuntijajäsen. Suorittanut vierailun Helsingin kauppakorkeakoulun ja Christian-Albrechts-Universität zu Kiel'in sopimuksen pohjalta 31.5.1986—5.6.1986.

Julkaissut:

Artikkeli, ”Käyttökate uhkaa loppua kesken”. Talouselämä 36/85, 2 s.
Liiketaloustieteelliseen tutkimusperinteeseen perustuva kilpailukyvyyn käsite ja mittaaminen. Taloustieteellisen seuran vuosikirja 1984/1985, 12 s.
Kilpailukyvyistä ja siihen vaikuttavista tekijöistä. Liiketaloudellinen Aikakauskirja 4/85, Helsinki, 10 s.

BINHAM, PHILIP:

Esitelmänyt Sihteeripistolla 7.4.1986 aiheesta ”Translating Finnish Literature”. Luennoinut SEFEK'in English Translation Workshop'issa 9.—10.1.1986 ja The Graft of Translation seminaarissa 21.—23.5.1986.

Julkaissut:

(& Matti Palomäki et al) TEAM 9 Textbook 160 s. nauhoineen, Keuruu 1986.
Kääntänyt:
Kai Laitinen. Literature of Finland 160 s., Keuruu 1985.
Eka Lainio. Compass Rose 152 s. Helsinki 1985.
Joukko kirja-arvosteluja World Literature Today'ssa.

BROMS, HENRI:

Julkaissut:

Alkukuvien jäljillä. Kulttuurin semiotiikkaa, Helsinki, WSOY, 1985. 286 s.
An die Musik; Ajatuksia musiikista, Katsaus 1985:3. 5 s.
Aleksander Zeitlinin unennäkö, Kanava 1985:9. 8 s.
Suomalaisuuden perusmyytit. Myytit, viestit ja johtajuus. Markkinoinnin ja markkinointiviestinnän julkaisusarja. Nide 5. 1985. 5 s.
Hallinnon mallit ja kaaviot usein todellisuutta tärkeämmät. Henri Broms — Vesa Paavola. HS 21.12.1985.
Plans as Mantras. Scandinavian Journal of Management Studies 1986:4.
Esitelmänyt radiossa, TV:ssä ja 7:ssä yrityksessä sekä Tehokkaan hallinnon päivillä.

ERONEN, JARMO:

Neuvostoliiton maantuntemuskurssi Helsingin yliopistossa, 8 t. syyslukuk. 1985.
SEV-maiden talousmaantieteen luentosarja Vaasan korkeakoulussa 20 t. huhti—toukokuu 1986.
Suomen Itämaisen Seuran ry rahastonhoitaja.
Neuvostoliittoinstituutin tutkijain jaoston vt. puheenjohtaja.
Vierailevana tutkijana Plehanov-instituutissa Moskovassa 13.1.—18.2.1986.
Esitelmänyt kongressissa III World Congress for Soviet and East European Studies, Washington D.C. 30.10.—4.11.1985, aiheesta ”Location strategies and patterns in Soviet forest industries”.
Esitelmänyt Postipankin järjestämässä seminaarissa Moskovassa 24.4.1986 aiheesta ”Neuvostoliiton metsäteollisuus Suomen ja Ruotsin viennin kannalta”.

Julkaissut:

Drainage sylvicole des marais, économie et environnement en Finlande, 16 s., artikkelikoelmassa Le développement agroforestier au Québec et en Finlande, Les Cahiers de l'ACFAS No 9, Chicoutimi 1985.
Sowjetunion- und Osteuropaforschung in Finnland, 6 s., Osteuropa 5/1985.
Location strategies of the Soviet pulp and paper industry, 21 s., Soviet Geography, Nov. 1985.

HAKKARAINEN, HEIKKI J.:

Helsingin yliopiston yleisen kielitieteen dosentti. Vaasan korkeakoulun saksan kielen dosentti. Turun yliopiston germaanisen filologian dosentti. Svenska handelshögskolanin saksan kielen dosentti.
Aikakauslehden Zeitschrift für Literaturwissenschaft und Linguistik (Göttingen) tieteellisen neuvottelukunnan (Beirat) jäsen.
University of California at Berkeley, Graduate School of Business Administration, vierailija (”guest of the School”) 20.6.—15.8.1985.
Osallistunut XVIIth International Congress of History of Science, University of California at Berkeley, 31.7.—8.8.1985 ja pitänyt 6.8.1985 esitelmän aiheesta ”Naturwissenschaftliche Modelle in der deutschen Sprachwissenschaft am Beispiel der Diffusionstheorien”.

Julkaissut:

Saksankieliset arvostelut teoksesta ”Der Ginkgo Baum — Germanistisches Jahrbuch für Nordeuropa, 3. Folge” aikakauslehdessä Deutsch als Fremdsprache (Leipzig) 6/1985 s. 374—375 ja Keijo Viljasen väitöskirjasta ”Zum Wortschatz der wirtschaftlichen Integration nach dem zweiten Weltkrieg in Europa” aikakauslehdessä Neuphilologische Mitteilungen (Hki) 3/1985 s. 418—424.
Lyhyitä kirjoituksia mm. Kalevalan saksannoksista ja V.A. Koskenniemestä Helsingin Sanomissa.

HELLE, REIJO:

Oulun yliopiston talousmaantieteen dosentti.

Kansainvälisen maantieteilijäunionin (IGU) Suomen kansalliskomitean jäsen sekä saman unionin komissiossa Industrial Systems ja työryhmässä Geography of Touris and Recreation sekä Yhdyskuntasuunnittelun jatkokoulutuskeskuksen neuvottelukunnan, Suomen Maantieteellisen Seuran, Pohjois-Suomen maantieteilijäseuran, Suomen geologisen seuran, Pohjois-Suomen tutkimusseuran, Kauppätieteellisen Yhdistyksen jäsen. Helsingin kauppakamarin palveluvaliokunnan jäsen. Eräitä asiantuntijatehtäviä elinkeinoelämässä.

Julkaissut:

Pääkaupunkiseudun kaupan keskukset. Helsingin kauppakorkeakoulun julkaisuja D-72. Helsinki 1985.

Alueellinen tuotantokompleksi. Neuvostoliiton alueellista kehittämisstrategiaa (Summary: Territorial Production Complex. A Device for Regional Development Strategy in the Soviet Union). Terra 1985, vol. 97, n:o 4, s. 230—235.

HONKO, JAAKKO:

European Institute for Advanced Studies in Management'in (Bryssel) tieteellisen neuvoston jäsen. International Institute for Applied Systems Analysis'in (Laxenburg) Advisory Board'in jäsen. Samoin Euroopan kauppakorkeakoulujen toimintaa arvioivan projektin (Bryssel) johtoryhmän jäsen. Suomen ja Neuvostoliiton management-yhteistyöryhmän suomalaisen osapuolen puheenjohtaja.

Valtionhallinnon henkilökuntakoulutuksen ja Talouspolitiikan johtamiskoulutuksen neuvottelukunnan jäsen. Liiketaloustieteellisen tutkimuslaitoksen hallintoneuvoston ja tutkimuslautakunnan jäsen. Liiketaloudellisen Aikakauskirjan toimituskunnan puheenjohtaja. Liikkeenjohdon Instituutin säätiön valtuuskunnan puheenjohtaja ja Liikkeenjohdon Instituutin Kannatusyhdistys ry:n hallituksen puheenjohtaja. Oy Liikkeenjohdon Koulutuskeskus Ab:n hallituksen puheenjohtaja. Yrjö Jahnessonin Säätiön hallituksen puheenjohtaja. Vuorineuvos, tekn. ja kauppat.tri h.c. Marcus Wallenbergin Liiketaloudellisen Tutkimussäätiön ja Liikesivistysrahaston hallituksen jäsen.

Suomalaisen Tiedeakatemian varaesimies. Suomen Tiedeseuran ja Teknillisten Tieteiden Akatemian jäsen. Helsingin kauppakorkeakoulun ylioppilaskunnan, Kauppätieteiden Kandidaattiyhdistyksen ja Suomen Ekonomiliiton kunniajäsen. KY:n kunniamursu.

Ruotsin Ingenjörsvetenskapsakademienin ja International Academy of Management'in (Dublin) jäsen.

Suomen Yhdyspankki Oy:n hallintoneuvoston puheenjohtaja ja Rautaruukki Oy:n hallintoneuvoston jäsen. Eräiden yhteisöjen hallituksen puheenjohtaja, jäsen tai tilintarkastaja.

Pitänyt Stanford Research Institutun järjestämässä Euroopan toimintojen juhlakonferenssissa Frankfurtissa 26.6.1985 esitelmän aiheesta "From Manufacturing to Service-Based Economies" sekä saman yhteisön San Franciscossa järjestämässä International Industrial Conferenssissa alustuksen aiheesta "Economic Restructuring Policies" 18.9.1985. Edelleen pitänyt International Trade Centerissä Genevessä esitelmän aiheesta "Future Challenges to Management" 28.4.1986. Myös pitänyt lyhyitä alustuksia European Institute for Advanced Studies in Managementissä, Bryssel ja International Institute for Applied Systems Analysisissa, Laxenburg talouden rakennemuutokseen ja liikkeenjohdon kehittämiseen liittyvistä aihepiireistä.

Kotimaassa esitelmöinyt eräissä tilaisuuksissa, mm. pitänyt Suomen Ekonomiliiton 50-vuotisjuhliissa esitelmän aiheesta "Palvelutuotanto — talouden ja kulttuurin uusi perusta" 19.9.1985 sekä Imatran Rautatehtaan perustamisen 50-vuotisjuhlassa juhlaesitelmän Imatralla 17.12.1985. Samoin pitänyt juhlaesitelmän KY:n 75-vuotisjuhlassa 26.2.1986.

Toiminut eräiden kansainvälisten kokousten ja seminaarien puheenjohtajana Belgiassa, Neuvostoliitossa ja Saksan liittotasavallassa.

Julkaissut:

Novejsie tendencii v obucenii upravleniji teoksessa Ekonomiceskaja effektivnost' organizacii i upravlenija proizvodstvenno-hozhajastvennymi kompleksami. Moskova 1984. 6 s.

From manufacturing to Service-Based Economies. Helsinki School of Economics, Working Papers F-126. Helsinki 1985. 13 s.

From Manufacturing to Service-Based Economies. Stanford Research Institute. International Supplement, SRI-Frankfurt Event. Menlo Park, Cal. 1985. 5 s.

Palvelutuotanto — talouden ja kulttuurin uusi perusta. Ekonomi 9/1985. 16 s.

Rauta- ja terästeollisuuden suomalainen strategia. (Käännetty myös ruotsiksi En finländsk järn- och stålindustris strategi). Eripainos. Helsinki 1985. 8 s.

Huomispäivän käytäntö kauppätieteellisen tutkimuksen ja opetuksen haasteena. Teesi 2/85. 8 s.

Eine Anatomie der Fehlinvestitionen. Kokoomateoksessa Finanz- und Rechnungswesen. Beiträge aus Wissenschaft und Praxis. Stuttgart 1985. 18 s.

Liiketaloustiede. 12 uudistettu ja täydennetty painos Espoo 1985. 209 s.

Suomen talouden menestystekijät. Eripainos. Helsinki 1986. 8 s.

HYVÄRINEN, ANSSI:

Julkaissut:

Kauppakorkeakoulu ja liikkeenjohdon kapasiteetin muodostuminen. 9 s. Julkaisussa: Lestinen L. (toim.) Tieteellisen koulutuksen nykykohtia. Kasvatustieteiden tutkimuslaitos. Selosteita ja tiedotteita 260/1985, Jyväskylä 1985.

The school of economics and the formation of managerial capability, 9 s. Julkaisussa: Mäkinen R. & Panhelainen M. & Parjanen M. (toim.) Recent Finnish research on higher education 1985. Kasvatustieteiden tutkimuslaitoksen julkaisuja 364/1985, Jyväskylä 1985.

Liikkeenjohdon peruspotentiaalin muodostumisesta. 12 s. Julkaisussa: Lehtinen U. & Mäkinen V. (toim.) Suomalaisista liiketaloustieteellistä tutkimusta. Tampereen yliopisto, Yrityksen taloustieteen ja yksityisoikeuden laitoksen julkaisuja, sarja A 1: Tutkimuksia 28, Tampere 1985.

Organisaatiotutkimuksen monitieteisyys — ongelma vai rikkaus? 8 s. Liiketaloudellinen Aikakauskirja 3/1985, vol. 34.

HÖLTTÄ, RISTO:

Julkaissut:

Innovaatio-orientoitunut aluepolitiikka. Aluepolitiikan perusteet ja vaihtoehdot tutkijoiden puntarissa. Aluepoliittisia artikkeleita 3/1985. Helsinki 1985.

(& Helle ym.) Pääkaupunkiseudun kaupan keskukset. Helsingin kauppakorkeakoulun julkaisuja D-72. Helsinki 1985.

ILMAKUNNAS, PEKKA:

Elinkeinoelämän Tutkimuslaitoksen (ETLA) tutkija. Taloustieteellisen seuran johtokunnan jäsen. Toiminut referoijana aikakauskirjoille Scandinavian Journal of Economics ja Zeitschrift für Nationalökonomie.

Esitelmöinyt tieteellisissä kokouksissa: Econometric Society 5th World Congress, Cambridge, Mass., 17.—24.8.1985, aiheesta "Gradual switching regression models with stochastic constraints as applied to translog production models", Anglo-Finnish Workshop, Centre for Economic Policy Research, Lontoo, 12.—13.12.1985, aiheesta "Stochastic constraints on cost function parameters: mixed and hierarchical approaches", Econometric Society Winter Symposium, Bad Honnef, 2.—4.1.1986, aiheesta "Survey vs. rational expectations in a labor demand model".

Julkaissut:

(& Hiroki Tsurumi) Testing the Lucas hypothesis on output-inflation trade-offs. Journal of Business and Economic Statistics 1/1985.

Bayesian estimation of cost functions with stochastic or exact constraints on parameters. International Economic Review 1/1985.

Conjectural variations, risk aversion and price-cost margins. *Zeitschrift für Nationalökonomie* 1/1985.

Identification and estimation of the degree of oligopoly power in an industry facing domestic and import competition. J. Schwalbach, toim., *Industry Structure and Performance*. Berliini 1985.

Stochastic constraints on cost function parameters: mixed and hierarchical approaches. ETLA, Keskusteluaiheita 181. Helsinki 1985.

(& Hiroki Tsurumi, Hajime Wago) Gradual switching multivariate regression models with stochastic cross-equational constraints and an application to the KLEM translog production model. ETLA, Keskusteluaiheita 182. Helsinki 1985.

Aggregation of micro forecasts. ETLA, Keskusteluaiheita 205. Helsinki 1986.

Investoinnit. Rakennustoiminta. ETLA, Suhdanne 1/1985, 2/1985 ja 1/1986.

Investoinnit. ETLA, Kansantalouden kehitysnäkymät 1985—1989 ja 1986—1990.

INGMAN-LINDHOLM, LILIAN:

Ylioppilastutkintolautakunnan varajäsen. Valtion kielitutkintolautakunnan varajäsen. Valantehneiden kielenkääntäjien tutkintolautakunnan varajäsen. Handels- och Industrijäns-temannaföreningen r.f.:n puheenjohtaja 1973. Handels- och Industrijänstemannaförbundet r.f.:n hallituksen jäsen 1978.

JÄÄSKELÄINEN, VEIKKO:

Julkaissut:

Negotiation of International Contracts. 45 s.

Helsingin kauppakorkeakoulu, Työpapereita, F-140, 1986.

KAINULAINEN, EEVA:

Yhteiskuntatieteiden maisteri. Tiedotustoimittaja Suomen Työnantajain Keskusliitossa. Suomen Tiedottajien Liiton johtokunnan jäsen ja koulutusvaliokunnan jäsen. Työmarkkinoiden keskusjärjestöjen tiedotusneuvottelukunnan jäsen.

Luentoja ja muuta koulutusta tiedottamiseen liittyvistä asioista ja Helsingin Yliopistossa, Helsingin Yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskuksessa, Markkinointi-instituutissa, Lapin kesäyliopistossa ja useissa yrityksissä.

KAKKURI-KNUUTTILA, MARJA-LIISA:

Osallistunut yritysteoriaprojektin 2. kesäseminaariin ja esitelmöinyt.

Osallistunut Academy of Business Philosophy kollokvioon Mikkelissä ja kommentoinut esitelmää.

Osallistunut Text-Interpretation-Argumentation kongressiin Jyväskylässä ja esitelmöinyt.

Osallistunut International Conference on Argumentation Amsterdammassa ja esitelmöinyt.

Julkaissut:

A jelenség megőrzésének módszere A tökében teoksessa Tertium non datur (Logikaimetodológiai tanulmányok) 2, 1985, 238—240.

Essence and Appearance in Scientific Process 10 s. (ilmestyy Societas Hegeliana -vuosikirjassa).

Teoria yrityksestä ja eri teorianmallit, julkaisussa Research Approaches on Business Enterprises, Proceedings of the 2nd Summer Seminar of the Group on the Theory of the Firm, HKKK:n julkaisuja B-80, HKKK:n kavalaitos, 1985, ss. 81—100.

Marja-Liisa Kakkuri-Knuuttila & Simo Knuuttila: Teorian perustelusta Aristoteleellä ja Marxilla, artikkeli julkaisussa "Todennäköisiä tutkielmia" Ilkka Niiniluodon 40-v. päivän kunniaksi, Hgin yliopiston filosofisen laitoksen julkaisuja 1/1986, 16—21 s.

KAREOJA, SIRKKA-LIISA:

Toiminut ranskan kielen opettajana Vientikoulutussäätiön 1- ja 2-vuotisilla vientimarkkinoinjalainjoilla sekä intensiivikursseilla. Dante Alighieri Seuran Helsingin osaston puheenjohtaja, Suomi-Ranska yhdistyksen hallituksen jäsen, valantehneiden kielenkääntäjien ranskan kielen tutkintolautakunnan varajäsen.

Osallistunut 4.—5.9.85 Korkeakoulujen Kielikeskuksen, Ranskan Kulttuurikeskuksen ja HKKK:n järjestämään seminaariin "Le français et les domaines de spécialité: besoins et formation", jossa pitänyt yhdessä lehtori Soili Sutisen kanssa alustuksen ja johtanut työryhmää aiheesta "Les aspects didactiques du français langue de spécialité". Osallistunut seuraaviin koulutuspäiviin ja kursseihin: 22.—23.3.86 Ranskan Kulttuurikeskuksessa järjestetty videon opetusikäytön kurssi, HKKK:ssa järjestetyt tekstinkäsittelykurssi 5.—9.5.86 ja mikrotietokonekurssi 26.—27.5.86.

Julkaissut:
Artikkeli "Le français économique et commercial à Helsingin kauppakorkeakoulu", 4 s. Le Flèche n:o 13, toukok. 1986.

KELOHARJU, RAIMO:

Antanut esitarkastuslausunnon Indian Institute of Technology C.K. Rayn väitöskirjasta "Policy Planning for Growth of an Aluminium Industry in India: A system dynamics study".

Saanut SVR R1:n 6.12.1985.

Julkaissut:

Osmo Kuusi ja Raimo Keloharju: A Missing Link in Modeling; The Future of Time-Use as an Illustration. *Technological Forecasting and Social Change* 28, 243—261.

KIVISAARI, SIRKKU:

Osallistunut Budapestissa 3.—6.6.1986 pidettyyn "Fourth Workshop on Capitalist and Socialist Organizations"iin esitelmällä Sinikka Vanhala & Sirku Kivisaari "Effects of Advanced Technology on Office Work: A Case Study". Luennoinut Tampereen sosiologian laitoksella 3.5.1985 aiheesta "Liikkeenjohdon kontrolli ja instrumentalismi".

KIVIKARI, URPO:

Taloustieteen apulaisprofessori Turun yliopistossa.

Kansantaloustieteen dosentti (Turun kauppakorkeakoulu).

Werner Hacklinin Säätiön hallituksen jäsen. Suomalainen Pohja ry:n valtuuskunnan jäsen. Tehnyt kongressi- ja esitelmämatkan Riikaan.

Julkaissut:

Finnish-Soviet trade in the light industries. 75 s. Wien 1985. Wiener Institut für Internationale Wirtschaftsvergleiche, Forschungsbericht No 109. Kirjoituksia aikakaus- ja sanomalehdissä.

KORHONEN, PEKKA:

Suomen operaatiotutkimusseuran hallituksen jäsen. IFORS (International Federation of Operational Research Societies) järjestön Suomen edustaja. FORS-rahaston jäsen.

Luennoinut kutsuttuna aiheesta "Visual Interactive Methods on Microcomputers for Solving Multiple Criteria Problems" EIASM:n (European Institute for Advanced Studies in Management) järjestämässä seminaarissa "Applications of Microcomputers in Management Science" (14.—15.11.1985, Bryssel). Osallistunut kutsuttuna IIASA:n (International Institute for Applied Systems Analysis) järjestämään seminaariin "International Workshop on Large-Scale Modelling and Interactive Decision Analysis" (17.—22.11.1985, Warburg Castle, Eisenach) ja pitänyt esitelmän aiheesta "Solving Discrete Multiple Criteria Problems Using Visual Interaction". Vierailut kutsuttuna tutkijavaihtosopimukseen perustuen Erasmus Rotterdam yliopistossa (17.—23.3.1986) ja pitänyt esitelmän aiheesta "A Multiple Criteria Model for Pricing Alcoholic Beverages" seminaarissa, jonka oli organisoinut Euro Working Group on Multiple Criteria Decision Support.

Osallistunut EURO VII-konferenssiin (16.—19.1985, Bologna), jossa pitänyt esitelmän aiheesta "A Reference Direction" Approach to Solving Discrete Multiple Criteria Problems".

Toiminut luennoitsijana mm. Nokia Oy:n, Dava Oy:n ja LIFIM:n järjestämissä koulutustilaisuuksissa.

Julkaissut:

"A Hierarchical Interactive method for Ranking Alternatives with Multiple Qualitative Criteria", the European Journal of Operational Research, Vol. 24, No. 2, 1986 pp. 265—276.

(& Laakso J.): "A Visual Interactive Method for Solving the Multiple Criteria Problem", the European Journal of Operational Research, Vol. 24, No. 2, 1986 pp. 277—287.

(& Wallenius, J.): "Some Theory and an Approach to Solving Sequential Multiple Criteria Decision Problems, the Journal of the Operational Research Society, Vol. 37, No. 5 1986, pp. 501—508.

"A Principle for Solving Qualitative Multiple Criteria Problems", in Grauer, M., Thompson, M. and Wierzbicki, A. (eds.): the Proceedings of an IIASA Summer Study on Plural Rationality and Interactive Decision Processes, Springer-Verlag (1985), pp. 281—295.

(& Soismaa, M.): "Monitavoitteinen Alkoholijuomien Hinnoittelumalli", (in Finnish), in Lehtinen, U. and Mäkinen, V. (eds.): Suomalaista liiketaloustieteellistä tutkimusta, III suomalaisten liiketaloustieteilijöiden konferenssi, Tampere 8.—9.1.1985, pp. 233—244, ("A Multiple Criteria Model for Pricing Alcoholic Beverages").

KOSKELA, MARKKU:

Helsingin kauppakorkeakoulun tukisäätiön ja eräiden yritysten hallituksen jäsen. KHT-tilintarkastaja.

Julkaissut:

(& Kari Toiviainen & Virpi Virkkunen) Kirjanpidon ja tilinpäätöksen ongelmia. 250 s. Helsinki 1986.

KOSKINEN, ANTERO:

HKKK:n hallituksen varajäsen, HKKK:n täydennyskoulutuskeskuksen johtokunnan jäsen, Vähittäiskaupan tutkimussäätiön hallituksen jäsen, Mikkelin läänin koulutuksen ja tutkimuksen kehittämisyöryhmän jäsen, Mikkelin läänin korkean asteen neuvottelukunnan varajäsen, Mikkelin kauppakamarin Pienyritysvaliokunnan puheenjohtaja, Mikkelin seudun kuntien yhteismarkkinointiyöryhmän jäsen, Amer-Yhtymä/Weilin+Göös, Menestyvä yrittäjä -suurteossarjan toimitusneuvoston ja työvaliokunnan jäsen, YTP Yritystutkimuspalvelu Oy, toimitusjohtaja ja hallituksen jäsen.

Pitänyt esitelmät Yrittäjyys — henkeä ja tulosta (5.2.1986 Mikkelä), Alkavan yrittäjän kynnykset (11.2.1986 Helsinki), Yrittäjien koulutus — myytit ja todellisuus (28.4.1986 Savonlinna), Yritysjohdon koulutus läntisissä teollisuusmaissa (11.6.1986 Mikkelä), sekä useita pienimuotoisia alustuksia eri tilaisuuksissa.

Julkaisut:

Viisi lukuvuotta Mikkelissä, Katsaus HKKK:n toimintaan Mikkelissä vuosina 1980—1985 (M-6, toimittanut), Telepalvelut ja PK-yritykset (M-8, Fossi-Koskinen), Yrittäjä- ja yritysjohdon koulutus, Katsaus läntisten teollisuusmaiden koulutustoimintaan ja esimerkkejä eräistä ohjelmista (M-10, Koskinen-Suokas) sekä artikkelit "Yrittäjä vaikutteiden verkossa", "Yrittäjä samastuu yritykseensä", "Idea syntyy", "Menestyksen tiellä monta mutkaa" (Menestyvä yrittäjä -suurteossarja, Osa I).

KYKKÄNEN, TAPANI:

Ollut vierailevana assistenttina Ruhr Universität Bochumissa 1.5.—30.6.1985.

Julkaissut:

Divestoinnin käsite ja divestointien luokittelu. HKKK:n työpapereita F-119 1985. 29 s.

KYLÄKOSKI, KALEVI:

Ollut virkavapaana tieteellistä tutkimustyötä varten: "Kansainvälistymisen vaikutus yrityksen johdon suunnitteluun, erityisesti strategia- ja budjettisuunnitteluun" aikana 1.7.—30.9.1985.

LAAKSONEN, OIVA:

Svenska handelshögskolanin organisaatioteorian ja henkilöstöhallinnon dosentti (virkavapaa).

Kauppätieteellisen Yhdistyksen puheenjohtaja, Liiketaloustieteellisen Tutkimuslaitoksen Säätiön hallintoneuvoston jäsen sekä Sirkka ja Jussi Monosen Säätiön hallituksen jäsen.

Kutsuttu kansainvälisen tieteellisen aikakauskirjan "Organization Studies" toimituskunnan jäseneksi.

Kutsuttu vierailevaksi professoriksi University of International Business and Economics (UIBE) Pekingissä.

Antanut lausunnon Svenska handelshögskolanin yrityshallinnon (företagsadministration) professorin viran hakijoista.

Toiminut kansainvälisenä organisoijana European Institute for Advanced Studies in Management'in sekä Institute of World Economics of the Hungarian Academy of Sciences'in järjestämässä "Fourth Workshop on Capitalist and Socialist Organizations" Budapes-tissa 3.—6.6.1986 sekä esittänyt työseminaarissa paperin aiheesta "Decision-making in Chinese and European Enterprises".

Julkaissut:

Yritykset, korkeakoulu ja innovaatiokilpailu, TEESI n:o 2/85 sekä Yrittäjyys Kiinassa, johdantoartikkeli julkaisuun Viitteitä Kiinantiedon lähteille, Helsingin kauppakorkeakou-lun kirjallisuusluetteloita, 28.

LAHTI, ARTO:

Toiminut Asunto-Osakeyhtiö Vattuniemenkatu 16 hallituksen jäsenenä.

Luennoinut strategiakysymyksistä mm. Osuuspankkiopistolla, SEFEKissä, INSKOssa, Vientikoulutussäätiössä ja JOKOssa.

Julkaissut:

"Pankkien kilpailustrategia", "Yrityksen strategia ja menestyksellisyys" ja "Teva-alan kansainvälinen kilpailutilanne" HKKK:n D-sarjassa sekä Kauppa- ja teollisuusministeriön/Vatevan toimeksiannosta tutkimuksen "Vaateusteollisuuden kansainvälistymisen strategi-avaihtoehdot 1980-luvun lopulla" sekä työpaperin "Strateginen markkinointi markkinoin-titutkimuksen haasteena".

LARMOLA, EERO:

Suomen Operaatiotutkimusseuran rahastonhoitaja 1981—86.

Yliopistonlehtorien liiton tilintarkastaja 1984—86.

Suomen Ekonomiliiton varatilintarkastaja 1968—86.

Muutaman yhtiön tilintarkastaja.

Helsingin kauppakorkeakoulun Lehtorit ry:n puheenjohtaja 1984—28.2.1986.

Töölön Yhteiskoulun Seniorit ry:n puheenjohtaja 1.5.1979—28.2.1986.

Asunto Oy Melkonkatu 2:n toimitusjohtaja 1.2.1982—..

Kauppätieteellisen yhdistyksen, Kauppätiet.kandidaattiyhdistyksen ja Tietojenkäsittelytie-teen seuran aktiivijäsen.

LANTTO, OUTI:

Osallistunut EURO VII-konferenssiin Bolognassa 16—19.6.85 ja pitänyt esitelmän aiheesta: "On the Convergence of Different Direction Finding Routines in Multiple Criteria Decision

Making" sekä Multiple Criteria Decision Making: Methods, Applications, and Software — kesäkouluun Namurissa 15—26.7.85.

Julkaisut:

(& Pekka Korhonen) "An Experimental Comparison of Some Reference Direction Techniques for MCDM-problems", Working Paper, F-142, Helsinki School of Economics 1986.

LAUTSILA, ERKKI:

Määrätty edelleen ylioppilastutkintolautakunnan jäseneksi vuodeksi 1986. Laatinut ylioppilaskokeita.

Opintomatka Saksan liittotasavaltaan kesä-heinäkuussa 1985.

Osallistunut 15th World Congress on Language Learning -kongressiin Helsingissä 22.—26.7.85.

LEHTONEN, EEVA-LIISA:

Haaga-Instituutin kirjastotoimikunnan jäsen. Tietotekniikan liiton tietopalvelutyöryhmän jäsen.

Luennoinut Markkinointi-instituutin johdon sihteerin koulutusohjelmassa aiheesta "Sihteerin ja tietotekniikka" 7.3. ja 24.4.1985, Valtakunnallisilla kaukopalvelupäivillä aiheesta "Kauppakorkeakoulun HELECON-tietokannat kaukopalvelun apuna" 8.4.1985, pohjoismaisilla tietopalvelupäivillä Nord IOD aiheesta: "Nordisk databasrevy: Helecon databases" 20.8.1985, Teknillisen korkeakoulun täydennyskoulutuskeskuksen 18. Informaatiopalvelun kurssilla "Tiedonhausta ja tiedonlähteistä" 15.10.1985, Osallistunut 9. kansainväliseen tietopalvelualan kokoukseen "Online information meeting" Lontoossa 3.12.—5.12.1985, Luennoinut Rastorin "Tiedonlähteiden tehokas hyödyntäminen" -seminaarissa "Yrityksen sisäisen ja ulkoisen tiedon kokonaishallinnasta" ja aiheesta "Kotimaista ja kansainvälistä tietoa atk:lla" 11.12.1985, 18. Informaatiopalvelun kurssilla Teknillisen korkeakoulun täydennyskoulutuskeskuksessa aiheesta "Taloudelliset tiedonlähteet" 13.3.1986, Markkinointi-instituutin johdon sihteerien koulutusohjelmassa Helecon-tietokannoista ja julkisista tietopalveluista sihteerin työn tukena 25.2.1986, 19.3.1986 ja 11.6.1986.

Julkaisut:

Luontaistuotekaupan bibliografia. Hki 1985. 35 s. HKKK:n kirjallisuusluetteloita 25.

(& Vaisto, Erkki) Tieteellisistä kirjastoista ja tietopalveluista kirjoitettua. Hki 1985. 36 s.

(& Vaisto, Erkki) Yleisistä kirjastoista kirjoitettua. Hki 1985. 37 s.

(& Vaisto, Erkki) Nainen työelämässä. Tiedonlähdeopas ja luettelo alan uusimmasta kotimaisesta kirjallisuudesta. Hki 1985. 39 s.

(& Vaisto, Erkki) Verotuksesta kirjoitettua. 1. Tiedonlähdeopas ja luettelo alan uudesta kirjallisuudesta. 44 s. 2. Tiedonlähdeopas ja luettelo alan uusista kotimaisista aikakauslehti-artikkeleista. Hki 1985. 37 s.

(& Vaisto, Erkki) Johtajat ja johtajuus. Tiedonlähdeopas ja luettelo alan uusimmasta kotimaisesta kirjallisuudesta. Hki 1985. 41 s.

(& Vaisto, Erkki) Tiedonlähdeopas. Käytännön avain sihteerin tiedonlähteisiin. Hki 1985. 117 s.

(& Vaisto, Erkki) Vireätä vientitutkimusta. — Vienti-Instituutti 1985:3 s. 21.

(& Vaisto, Erkki) Tietopankit ja -palvelut viejän apuna. — Julkaisussa: Markkinatietopas. Tiedon hankinta ja käyttö viennissä. Toim. Anja Laine. Hki 1986. S. 49—55.

(& Vaisto, Erkki) Vuonna 1984 ilmestyneet vähittäiskauppaa koskevat tutkimukset. Hki 1986. Vähittäiskaupan keskusliitto. Vuosikirja 1985. S. 60—77.

(& Veikkanen, Raili & Vaisto, Erkki) Mikkelin läänin kirjallisuus 1970—1984. Tiedonlähdeopas ja kirjallisuusluettelo alueen kirjoista, tutkimuksista ja aikakauslehtiartikkeleista. Mikkelin 1986. 437 s. Mikkelin kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto. Julk. 10.

LEPONIEMI, ARVI:

Opetusministeriön täydennyskoulutusprojektin johtoryhmän jäsen. OPM:n asettaman kansantaloustieteellisen tutkimuksen kehittämistyöryhmän puheenjohtaja.

Osuuspankkijärjestön Kyösti Haatajan säätiön ja Tutkimussäätiön tieteellisen toimikunnan puheenjohtaja. Yrjö Jahnssonin säätiön tieteellisen valiokunnan jäsen. Nesteen säätiön hallituksen jäsen. Vientikoulutussäätiön valtuuskunnan jäsen. Osuuspankkien Keskusliitto r.y:n hallintoneuvoston jäsen. Liikkeenjohdon Instituutin valtuuskunnan ja hallituksen jäsen. Helsingin kauppakorkeakoulun tukisäätiön hallituksen jäsen. Helsingin kauppakorkeakoulun International Centerin johtokunnan puheenjohtaja. Kehitysmaakaupan opinto- ja tutkimusprojektiyhdistyksen neuvottelukunnan jäsen. Suomalaisen Tiedeakatemian jäsen. Ekonomiopiskelijoiden liiton valtuuskunnan jäsen. Korkeakoulu- ja tiedepoliittisen tutkimussäätiön "Korkeakoulu ja taloustiede" -tutkimushankkeen puheenjohtaja. OECD:n Education ja Economy -seminaarin järjestelytoimikunnan Suomen ryhmän jäsen. Liiketaloustieteellisen Tutkimuslaitoksen hallituksen jäsen 1.1.1986 alkaen. Osallistunut Teollisuuden koulutusvaliokunnan Johtoseminariin 4.11.1985—3.3.1986.

Julkaisut:

"Kohti tehokkaampaa korkeakoulua", puheenvuoro Teollisuuden koulutusvaliokunnan keskustelutilaisuudessa 9.10.1985.

"Kansantaloustieteen näkökulma", alustus kansantaloustieteellisen tutkimuksen kehittämistä koskevassa neuvottelutilaisuudessa opetusministeriössä 16.12.1985.

LUOSTARINEN, REIJO:

FIBO-tutkimusprojektin johtaja. European International Business Association'in hallituksen jäsen. PRODEC'in johtoryhmän jäsen, Vientikoulutussäätiön ja Kansainvälisen keskuksen hallituksen jäsen, Academy of International Business'in, Licensing Executive Society'n Academy of Management/International Management Division'in ja International Management/Association'in jäsen; HTKK:n Rakennus- ja suunnitteluviennin täydennyskoulutuksen opetuskollegion jäsen ja kansainvälisen liiketalouden erikoisopettaja, HTKK:n ja KATE-projektin johtoryhmän jäsen ja kansainvälisen liiketoiminnan erikoisopettaja, Project and Training Centren hallituksen jäsen, Ulkomministeriön ja Ulkomaankauppaliiton "Kaupalliset sihteerit ja kansainvälistyminen" -projektin tieteellinen johtaja Lontoossa, Pariisissa ja Frankfurtissa, HKKK:n Pienyrityskeskukseen "Pienyritykset ja vientikynnykset" -projektin tieteellinen johtaja, Metsäteollisuuden kansainvälisen markkinoinnin opetuksen suunnitteluryhmän jäsen, Vaasan korkeakoulun Kansainvälisen markkinoinnin dosentti ja Scandinavian Journal of Management Studies Editorial Board'in jäsen, Suomen Ekonomisäätiön SEFEK'in hallituksen työvaliokunnan jäsen, Instrumentariumin Tiedesäätiön hallituksen jäsen, Tiedekeskussäätiön kaupan asiantuntijaryhmän jäsen, KAUTEN Kaariton erikoisrahaston neuvottelukunnan jäsen, Liikesivistysrahaston M. ja H. Luostarisen erikoisrahaston valvoja ja Kansainvälisten Ekonomien Kerhon kunniajäsen. Osallistunut EIBA:n vuosikonferenssiin Glasgoviassa, Skotlannissa toimien yhden istunnon puheenjohtajana. Hallituksen, johtoryhmän, strategiaryhmän jäsen eräissä yrityksissä.

Esitelmöinyt Kaupallisten sihteerien neuvottelupäivillä 15.8.-85 aiheesta "Kansainvälistymisen uudet suunnat ja vaihtoehdot", Teollisten sihteerien neuvottelupäivillä 20.8.-85 aiheesta "Suomalaisten yritysten kansainvälistymisen motiivit, strategiat, ongelmat ja haasteet, KOP:n johdon kansainvälistymispäivillä 28.8.-85 aiheesta "Suomalaisten yritysten kansainvälistymisen prosessit ja strategiavaihtoehdot", Kainuun Ekonomien 40-vuotisjuhlassa 29.11.-85 Kajaanissa aiheesta "Suomalaisten yritysten kansainvälistyminen", HKKK:n neuvottelukunnan kokouksessa 2.12.-85 aiheesta "Kansainvälisen liiketalouden opetuksesta ja tutkimuksesta", HKKK:n 75-vuotisjuhlien yhteydessä 16.1.-86 aiheesta "FIBO-projektin kansainvälistymistutkimukset", Nordic-AIESEC-seminaarissa Petäyksessä 23.1.-86 aiheesta "The Finnish Competitive Advantage", KY:n 75-vuotisjuhlan kansainvälistymisseminaarissa 30.1.-86 aiheesta "Henkilökohtainen kansainvälistyminen", Kansanedustajien ja tutkijoiden (TUTKAS) seurassa 9.4.-86 aiheesta "Teollisuuden kansainvälistymisen edut ja haitat", Metallityöväen Liiton Metalliteollisuuden kansainväliset rakennemuutokset -seminaarissa 17.4.-86 aiheesta "Kokemuksia suomalaisen metalliteollisuuden kansainvälistymisestä", Mikkelin Pienyrityskeskukseen vientikynnyksiprojektissa 25.3.-86 aiheesta "PKT-yritysten vienti ja kansainvälistyminen" ja 21.5.-86 aiheesta "Länsi- ja itäkaupan uhat, kynnykset ja mahdollisuudet".

Luennoinut PRODECin Bangladeshin Follow-up seminaarissa 4 tuntia "Implementation and control systems of export marketing" ja Teknologian siirtoseminaarissa 8 h "Technology transfer strategies", HTKK:n RSV-kurssilla 16 h ja KATE-kurssilla 24 h yrityksen kansainvälistymisstrategioiden suunnittelusta ja ohjauksesta, HKKK:n IMBA-ohjelmassa 28 h "Motives, strategies and processes of internationalization", VKS:n International Business Management -ohjelmassa viikon jakson kansainvälisen liiketoiminnan suunnittelusta, ohjaamisesta ja johtamisesta. Vetänyt kansainvälisen johdon seminaareja mm. Oy Schauman Ab:ssä, Helkama-yhtymässä, SLO-yhtymässä, Yhtyneet Paperitehtaat Oy:ssä ja Finn-Stroi Oy:ssä.

Vieraillut 5.—10.5.-86 Ashridge Management Collegessa Englannissa ja osallistunut EMAC'in konferenssiin 3.—6.6.-86 Vuosaarella toimien Vientimarkkinointi-istunnon puheenjohtajana.

MIETTINEN, ASKO:

Mikkelin kesäkauppakorkeakoulun rehtori. Teknillisen korkeakoulun dosentti. Elinkeinoelämän keskusarkiston hallituksen jäsen. Yritysten kehittämissäätiön hallituksen jäsen. Liikkeenjohdon tutkimusryhmän (LJT) tutkijajäsen. Johtamistaidon Opiston tieteellisen foorumin jäsen.

Opinto- ja esitelmämatka Yhdysvaltoihin. (1 kk)

Julkaissut:

Pelkistämisen taito. Hersey'n tilannejohtamismallin tarkastelua. Yritysjohdaja 1/1985.

Androgyninen johtaja. Yritystalous 1/1985.

Contributing Spouses and the Dynamics of Entrepreneurial Families. A Paper for the Conference "Women in Small Business: Female Entrepreneur — Contributing Wife". UFSAL, Brussels 1985.

Johtaminen ja henkilöstövoimavarat. Kirjassa "Johtamisen teemat", ss. 39—85. Recalled, Hämeenlinna 1985.

Tutkimus yksityisten palveluelinkeinojen merkityksestä. Liiketyöntantajain Keskusliitto, Helsinki 1985.

Orientation to Work: Towards Changing Institutional Commitments. A Paper presented in a Seminar at Graduate School of Business, University of Oregon. Eugene, U.S.A. 1985.

Explaining the Business Performance in Banks: the Case of Union Bank of Finland. A Paper presented in a Seminar at Graduate School of Business, University of Oregon, Eugene, U.S.A. 1985.

American Productivity Center pyrkii laajaan palvelutehtävään, Tuottavuus 11—12/85.

Motivaatio, motivointi ja motivoituminen. Tietotehdas Oy, Espoo 1985.

MÖLLER, KRISTIAN:

Vaasan korkeakoulun liiketaloustieteen, erityisesti markkinoinnin professori. Suomen Akatemian varttuneen tieteenharjoittajan apuraha 1.7.1985—30.6.1986. Journal of Business Research -julkaisun Editorial Review Boardin jäsen, International Journal of Research in Marketing-julkaisun referee. Svenska handelshögskolanissa Mikael Paltschikin väitöskirjan "Adoption av innovationer" tarkastaja (20.9.1985). Association for Consumer Research-yhdistyksen ja European Marketing Academyn Suomen edustaja.

Osallistunut Uppsalan yliopiston "International Research Seminar on Industrial Marketing and Purchasing (IMP)"-tilaisuuteen, Uppsala 4—6.9.1985, toiminut ryhmäpuheenjohtajana. Osallistunut Burke Marketing Research Ltd:n "New Product Forecasting"-seminaariin Göteborgissa 27—28.5.1986. Toiminut yhtenä European Marketing Academyn XV vuosikonferenssin pääjärjestäjistä "Program & Scientific"-komiteoiden puheenjohtajana ja konferenssin (Helsinki 3—6.6.1986) puheenjohtajana.

Julkaissut:

Special Section in Analyzing Organizational Buying Behavior: Introduction. (Editor Kristian Möller) Journal of Business Research 13 (February 1985), 1—2.

Research Strategies in Organizational Buying Process, Journal of Business Research 13 (February 1985), 3—17.

Current Trends in the Finnish Marketing Research. In N.K. Malhotra (ed.) Developments in Marketing Science — Vol. VIII, Atlanta, Georgia: Academy of Marketing Science (1985), 426—430 (yhdessä M. Anttilan, S. Hyvösen, M. Laaksosen ja T. Rytkösen kanssa).

Buying Behavior of Industrial Components: Inductive Approach for Descriptive Model Building. In P.W. Turnbull and S.J. Paliwoda (eds.) Research in International Marketing, London (1986): Croom Helm Ltd, 79—133.

Contemporary Research in Marketing. Proceedings of the XV Annual Conference of the European Marketing Academy, K. Möller and M. Paltschik (eds.), Helsinki 1986: European Marketing Academy, 1250 s.

OJANEN, SIRKKA-LIISA:

Ylioppilastutkintolautakunnan jäsen.

Esitelmä (& Tomás Alvarez) 11.8.1985 Jyväskylässä järjestetyssä kansainvälisessä symposiumissa "Kielten, kirjallisuuden ja kulttuurien vertailevan tutkimuksen periaatteet" aiheista "Semanttinen yksikkö ja toimintateoria" ja "Käännösyksiköstä" sekä lukion opettajien täydennyskoulutustilaisuudessa Helsingissä 30.11.1985 aiheesta "Ylioppilastutkinnon kielikokeiden uudistaminen".

OKSANEN, HEIKKI:

Kansantaloustieteen dosentti Helsingin yliopistossa.

Kansantaloudellinen yhdistys ry., esimies 1985, johtokunnan jäsen 1986. Hallintoedustuskomitea, asiantuntijajäsen 1985—.

Työllisyystutkimustoimikunta, jäsen 1985—. Valmet Oy, tilintarkastaja 1982—. Peruspankki Oy, johtokunnan jäsen 1984—.

Julkaissut:

The Basket-peg System in Exchange Rate Policy: Some Implications and Applications. 11 s. Liiketaloudellinen Aikakauskirja 2/1985.

Ammattiyhdistysliikkeen rakenne ja palkat. 8 s. Työväen taloudellinen tutkimuslaitos, Katsaus 3/1985.

Inflaation vaikutus yritysten kirjanpitoon, yritysverotukseen ja yritystutkimuksen tunnuslukuun. 17 s. Liiketaloudellinen Aikakauskirja 4/1985.

Työeläkerahastot, yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus ja taloudellinen demokratia. 13 s. Kansantaloudellinen aikakauskirja 1/1986.

(& Heikki Koskela) Työväenliikkeen pääomat ja liikelaitokset. 43 s. Työväen taloudellinen tutkimuslaitos, tutkimuslaseja 42.

PELTONEN, BERIT:

Helsingin yliopiston puumarkkinatieteen laitoksen taloudellis-kaupallisen ruotsin kurssin luennoija.

Osallistunut Svenska Institutetin kurssiin "Sverige nu" 12.—22.8.1985, Mariefredissä, Svenskans beskrivning 15 seminaariin 11.—12.10.1985 Göteborgissa, Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskuksen järjestämälle Ihmistieteiden tieteenfilosofian jatkokurssille 26.—30.5.1986 sekä Helsingin seudun kesäyliopiston kurssille Tietokone kielenopettajan avuksi 9.—13.6.1986.

PIHKALA, ERKKI:

Helsingin Yliopiston talous- ja sosiaalhistorian dosentti ja Turun kauppakorkeakoulun kansantaloustieteen, erityisesti historiallisen taloustieteen dosentti.

UM:n taloudellisten kehityksasuhteiden (TALKE) varapuheenjohtaja sekä sen teollista yhteistyötä ja kansainvälisiä rahoituskysymyksiä käsittelevän jaoksen puheenjohtaja. Nordiskt ministerråd: Rådgivande kommitté för biståndsspörsmål jäsen 1984—1986. Tutkijoiden ja kansanedustajien tieteellisen seuran Tutkaksen hallituksen jäsen.

Tullilaitoksen sekä Kauppa- ja teollisuusministeriön historiatoimikunnan jäsen. Maatalous 2000-komitean jäsen.

Esitelmä 16th International Congress of Historical Sciences Stuttgart 25.8.—1.9.1985.

Julkaissut:

Kriisit, inflaatio ja sodat Suomen Hypoteekkiyhdistyksen kohtalona, teoksessa Suomen Hypoteekkiyhdistys 125 vuotta. Jyväskylä 1985, 17 s.

USA:n henkilöstörahasotot. Liiketaloudellinen Aikakauskirja 4/1985. 12 s.

Toisen maailmansodan aikaisesta huoltotasosta Suomessa ja analogioista 1980-luvun tilanteeseen. 49 s. Puolustustaloudellinen suunnittelukeskus.

Selvityksiä ja raportteja N:o 5, 1986.

PITKÄNEN, EERO:

Veronmaksajain Keskusliiton varapuheenjohtaja. Kansainvälisen hallintotieteiden instituutin Suomen osaston johtokunnan jäsen. Kunnallistieteen yhdistyksen hallituksen jäsen. Luennoinut eri yhteisöjen koulutustilaisuuksissa.

Julkaissut:

Statens budgeteringssystem i Finland. 12 s. Nordisk Administrativt Tidskrift 3/1985.

PULKKINEN, KYÖSTI:

Liikearkistoyhdistys r.y:n puheenjohtaja, Kauppatieteellinen Yhdistys r.y:n varapuheenjohtaja. Eräiden yhteisöjen tilintarkastaja.

Luennoinut eri yhteisöjen seminaareissa ja koulutustilaisuuksissa. Osallistunut "Tenth Research Conference on Subjective Probability and Decision Making" (SPUDM) -nimiseen konferenssiin Svenska handelshögskolanissa Helsingissä 25.8.—29.8.1986, Pohjoismaisille Liikearkistopäiville Karlstadissa Ruotsissa 4.9.—6.9.1985 sekä International Federation for Information Processing (IFIP) -nimisen järjestön työryhmän 8.3 konferenssiin "Knowledge Representation and Organization Theory" Dubrovnikissa Jugoslaviassa 8—11.10.1985.

RATILAINEN, TUULA:

Osallistunut Suomen XX Maantieteilijäpäiville 8.—9.11.1985 Tampereella ja Valtakunnalliseen koulutustapahtumaan "Yrittäjä 85" 11.—12.11.1985 Espoossa.

Tehnyt opinto- ja tutkimusmatkan Saksan liittotasavaltaan ja Sveitsiin elokuussa 1985.

RIISTAMA, VEIJO:

Keskuskauppakamarin tilintarkastajalautakunnan jäsen.

Kirjanpitolautakunnan varajäsen.

Eräiden yhteisöjen tilintarkastaja tai hallituksen taikka hallintoneuvoston jäsen.

Julkaissut:

Kansainvälinen tilinpäätöskäytäntö — onko sitä?, Tilintarkastus-Revision 6/1985, 6 s.

(& Esa Jyrkkiö) Operatiivinen laskentatoimi, 9. painos, Espoo 1985, 406 s.

(Esa Jyrkkiö &) Laskentatoimi päätöksenteon apuna, 2. painos, Espoo 1985, 310 s.

(Esa Jyrkkiö &) Operatiivisen laskentatoimen perusteet, 4. painos, Espoo 1985, 200 s.

SAARISALMI, MEERI:

Opetusministeriön asettaman valantehneiden kielenkääntäjien tutkintolautakunnan (englannin kieli) talouselämän asiantuntijajäsen.

Väestöntutkimuslaitoksen tutkimustoimikunnan jäsen.

Luennoinut Taideteollisen Korkeakoulun loppuyöseminaarissa tieteellisen julkaisun laatimisesta kevätlukukaudella 1986.

Osallistunut yhtenä ohjaajana Turun Kauppakorkeakoulun markkinoinnin jatko-opiskelijoille 17.1.86 järjestämään tutorialiin.

Osallistunut European Marketing Academy'n vuosikonferenssiin Helsingissä 3—6.6.86 ja

pitänyt siinä esitelmän markkinoinnin näkökulman huomioonottamisesta luonnonvarojen kierrätykseen (resource recycling) liittyvässä tuotteiden kehittämisessä.

Osallistunut opetusministeriön 6.11.85 Hanasaassa järjestämään perustutkimusseminariin, Yrittäjäpäiviin '86 Espoossa 11—13.11.85 ja KAUKKEVAN Kaupan-päivään Helsingissä 18.3.86.

Suorittanut Aikuisopintojen tutkintotoimikunnan 18.4.85 järjestämän Ranska 3 -vuosikursin kokeen.

Julkaissut:

Kuluttajan käyttäytymisen tutkiminen. HKKK:n opetusmonisteita n:o 295. Hki 1984.

Alternatives in product development: the marketing viewpoint, teoksessa Contemporary Research in Marketing. Proceedings of the XVth Annual Conference of the European Marketing Academy, June 3—6.6.1986, Helsinki, Finland, vol. 2, pp. 1039—1046.

SALMI, TIMO:

Vaasan korkeakoulun laskentatoimen professori.

Julkaissut:

(& Reijo Ruuhela) Estimating the Internal Rate of Return from Published Financial Statements: A Reply. Journal of Business Finance & Accounting. Winter 1985. 2 s.

(& Roy Dahlstedt & Martti Luoma) Improving Firm-level Growth Estimates by Eliminating Cycles. Liiketaloudellinen Aikakauskirja 4/1985. 27 s.

Laskentatoimen ja rahoituksen kvantitatiivinen tutkimusprosessi ja kytkeytyminen lähiopialoihin. Liiketaloudellinen Aikakauskirja 1/1986. 17 s.

Tilinpäätösanalyysijä Kauppalehdessä.

SANTALAINEN, TIMO:

Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankin johtokunnan jäsen, Suomen Kiinteistöpankki Oy:n johtokunnan jäsen, SKOP-rahoitus Oy:n hallituksen jäsen, Markkinointiryhmä Oy:n hallituksen jäsen, Yrityksen teorian yhteistyöryhmän jäsen, SVUL:n strategijaoksen puheenjohtaja, Strategic Management Societyn perustajajäsen, Academy of Managementin (USA) jäsen, American Marketing Associationin jäsen, European Foundation for Management Developmentin jäsen, International Savings Banks Institutun Education Committeeen jäsen.

Esitelmöinyt Suomen Ekonomiliiton 50-vuotisjuhlassa Helsingissä 12.9.1985, Strategic Management Societyn vuosikonferenssissa Barcelonassa 3.10.1985, Säästöpankkien pohjoismaisessa johtajakonferenssissa Espoossa 27.11.1985 ja Johtamistaidon Opiston tieteellisessä foorumissa Tukholmassa 22.5.1986.

Antanut Ranskan opetusministerin ja Université de Droit, d'Economie et des Sciences d'Aix-Marseillen presidentin pyytämän lausunnon Professor Eric Langeardin tieteellisestä pätevyydestä ko. yliopiston Institut D'Administration des Entreprisesin professorin virkaa varten.

Julkaissut:

Managing for Performance: Managerial Work and Business Performance of Banks (& Risto Tainio). Paper presented in the Fifth Annual Strategic Management Society Conference. Barcelona. October 1985.

Suuryritykset ja niiden johtaminen Suomessa (& Risto Tainio & Keijo Räsänen), 147 s. Ekonomia. Tampere 1985.

Umstrukturierung der finnischen Sparkassen: Konsequenzen für die Entwicklung der Unternehmensführung. Sparkassen 1/86, pp. 13—17. Bonn 1986.

Cultural Relativity in Organizational Development Programs (& Risto Tainio). Kirjassa James M. Higgins, Strategic Management and Organizational Policy, pp. 255—256. New York 1986.

SANTAMÄKI, TUIRE:

Kansantaloustieteen tuntiopettaja Helsingin yliopiston maatalous-metsätieteellisessä tiedekunnassa.

Työvoimaministeriön asettaman työllisyystutkimustoimikunnan sihteeri.

Esitelmä "Non-Wage Labour Costs — Notes on their Measurement and Labour Market Implications", Nordiskt seminarium om arbetsmarknadsstatistik, Hanstholm, Danmark, 7—10.10.1985.

Esitelmä "Cyclical Adjustment of Hours and Employment — An Optimal Control Approach to the Behaviour of the Firm" Taloustieteellisen Seuran kokouksessa 24.4.1986.

Julkaissut:

Yrityksen käyttäytymisen tutkiminen: näkökohtia ja esimerkki kansantaloustieteen näkökulmasta. 5 s. Research Approaches on Business Enterprises, HKKK:n julkaisuja B-80. Helsinki 1985.

Cyclical Adjustment of Hours and Employment, An Optimal Control Approach to the Behaviour of the Firm. 253 s. Helsingin kauppakorkeakoulun julkaisuja A:46, Helsinki 1986.

SANTASALO, TUOMAS:

Tuntiopettajana talousmaantieteessä.

Toimitusjohtaja TUOMAS SANTASALO Ky:ssä.

Hallituksen jäsen Oy Santasalo-Sohlberg Ab:ssa 10.10.1985 alkaen.

Saanut Ekonomipöytäkirjojen liitto ry:n Vuoden opiskelija-yrittäjä 1985 palkinnon.

Osallistunut "Liikerakennuksen suunnittelu ja kaupan rakentaminen" täydennyskoulutus-tilaisuuteen (INSKO) Lahdessa maaliskuussa 1986.

Julkaissut:

"Pääkaupunkiseudun kaupan keskuskeskukset" HKKK julkaisuja D-72, Helsinki 1985 s. 54—60.

"Suomen matkailun aluerakenne 1985" MEK A:54, Helsinki 1985, jossa oli toisena tekijänä.

SIURALA, LAURI:

Työllisyystutkimustoimikunnan sihteeri (Työvoimaministeriö) 1.6.85—30.6.86.

Osallistunut Nuorisotutkimussymposiumiin Oslolla 21—22.11.85 (Opetusministeriön lähettämän tutkijavaltuuskunnan jäsen).

Pohjoismaiseen nuorten kulutuskäyttäytymistä käsittelevään seminaariin Kööpenhaminassa 3—5.3.86 (esitelmöitsijänä).

Pitänyt (24 t) luentosarjan Tilastojen käytöstä markkinoinnissa Markkinointiinstituutissa tammikuussa 1986.

Julkaissut:

Nuorisotyöttömyyden tutkimus Suomessa, HKKK, Working Papers F-130, Helsinki 1985.

Nuorisotyöttömyys ja nuorten työmarkkinakelpoisuus, Oikeus 2/1985.

Nuorison maailmankuvan muutoksesta, teoksessa Nuoret kuluttajina, Kotitalous- ja kuluttaja-asiaintutkimuskeskuksen julkaisuja 1/1986.

SUOMINEN, SEPPO I.:

Osallistunut 12. EARIE:n (The European Association for Research in Industrial Economics) konferenssiin Cambridgessä, Englannissa syyskuussa 1985. Esitelmöinyt Marstrandissa, Ruotsissa (Marstrandsmötet) aiheesta "A dynamic model of vertical integration" toukokuussa 1986.

Julkaissut:

The prediction of bankruptcy: a note. HKKK, työpapereita F 131, 10 s.

SÄÄKSJÄRVI, MARKKU:

Lappeenrannan teknillisen korkeakoulun tuotantotalouden laitoksen dosentti. Tietojärjestelmätieteen valtakunnallisen jatkokoulutusohjelman johtoryhmän puheenjohtaja.

Asiantuntijalausunto tekn.tri Hans Andersinin tieteellisestä pätevyydestä ja kutsumenettelystä Teknillisen korkeakoulun automaatiotekniikan professorin virkaan. IFIP:n (International Federation for Information Processing) työryhmien WG 8.2 The Interaction of Information Systems and the Organization ja WG 8.3 Decision Support Systems jäsen. Tietotekniikan neuvottelukunnan asiantuntijajäsen. Tietotekniikan Liitto ry:n tieteellisen neuvottelukunnan jäsen. Suomen operaatiotutkimusseura ry:n säätiön hallituksen jäsen. Tietotehdas Oy:n tieteellisen neuvottelukunnan jäsen. TT-Innovaation Oy:n hallituksen jäsen. Mainostelevisio Oy:n ohjelma-asiaintutkimusneuvottelukunnan jäsen.

Osallistunut USA:ssa Norfolkissa pidettyyn World Computer Conference-85 on Education 29.7.—2.8.1985. Osallistunut IFIPin työryhmän WG 8.2 kokoukseen Aarhusissa 17—18.8.1985, jossa toiminut alustajana. Esitelmävierailu Tallinnan kyberneettiseen Instituuttiin 10—12.9.1985. Osallistunut IFIPin TC 8:n konferenssiin Office Systems Helsingissä 29.9.—2.10.1985. Osallistunut kansainvälisen ICON-tutkimusprojektin International Computer Occupations Network konferenssiin Hollannissa 6—10.4.1986, jossa alustanut. Osallistunut CRE:n (Standing Conference of Rectors, jne) seminaariin Hollannissa 27.6.—2.7.1986.

Esitelmöinyt Korkeakoulu- ja Tiedepoliittisen Tutkimussäätiön seminaarissa 15.10.1985 aiheesta "Tietotekniikan hyväksikäytön strategian laadinta". Esitelmöinyt muun muassa Helsingin kauppakorkeakoulun 75-vuotisjuhlaseminaarissa 16.1.1986, Suomen Teknillisen Seuran 90-vuotisjuhlaseminaarissa 6.2.1986, Suomen Operaatiotutkimusseura ry:n järjestämässä Olli Lokin 70-vuotisjuhlaseminaarissa 24.4.1986 ja DECUS-Finlandian 25-vuotisjuhlaseminaarissa 8.5.1986. Pitänyt useita esitelmää ja luentoja eri yhteisöjen ja yritysten liikkeenjohdolle, atk-johdolle ja NASEVA- ja JOKO-johtamiskoulutusohjelmien osanottajille.

Julkaissut:

Korkeakoulujen tietotekniikan hyväksikäytön strategia, Korkeakoulu- ja Tiedepoliittinen Tutkimussäätiö, KTTS:n monistesarja 22/1985, 89—91.

Johdon työasemat tulossa, Tietotekniikka no 10, 1985, 18—21.

Miten atk-ammattilaisten taitovaatimukset muuttuvat? ATK-86, Suomen atk-kustannus Oy, 1986, 57—60.

Cost allocation in cooperative wood procurement: a game theoretic approach, TIMS studies in Management Sciences 21 (1986) Systems Analysis in Forestry and Forest Industry, Elsevier Science Publishers B.V. 245—254.

Työasematietokoneet — johtajan oikea käsi?, teoksessa Parempi tulevaisuus — haaste tekniikalle (toim. Sirkka Pöyry), Gummerus 1986, 230—242.

Peruskäyttäjien luokittelu sovelluskehittäjien käytön näkökulmasta, Työpapereita — Working Papers F-139, Helsingin kauppakorkeakoulu 1986, 12 sivua.

Kirja-arvostelu teoksesta Birrell, N.D., Ould, M.A., A Practical Handbook of Software Development, European Journal of Operational Research, May 1986.

Kolumneja Tietoviikko-lehteen.

TAMMELIN, MAIJA:

Helsingin kauppakorkeakoulun lehtorit ry:n hallituksen jäsen, HOAY:n korkeakoulujaoksen sihteeri.

Toiminut ohjaajana seuraavissa seminaareissa:

JOKO Spoken English Workshop,

SKOP Bank Intensive English Seminar for Bank Managers, Supervisors and Experts.

Julkaissut:

(& Sirkka-Liisa Salo) All Set 2 A. English for Business Situations. Helsinki 1985. 182 s. Äänitteet.

(& Sirkka-Liisa Salo) All Set 2 B. English for Business Situations. Helsinki 1985. 238 s. Äänitteet.

TANNER, LEENA:

Osallistunut "Multiple Criteria Decision Making Methods, Applications and Software" -kesäkouluun Namurissa 15.—26.7.1985.

TIITTULA, LIISA:

Julkaissut:

(& Eila Asunmaa & Outi Steuer & Kaius Sulonen) Geschäftliche Kommunikation. Telex, Brief, Telefon. 213 s. WSOY, Porvoo 1985.

(& Outi Steuer) Titelgebrauch und allgemeine Kontaktpflege. 20 s. Helsingin kauppakorkeakoulun opetusmonisteita n:o 339. Helsinki 1985.

Vuoron vaihtuminen keskustelussa. 283 s. Helsingin kauppakorkeakoulun julkaisuja B-79. Helsinki 1985.

Puheenvuorojen vaihtuminen keskustelussa. 17 s. Virittäjä 3/1985.

TOIVIAINEN, KARI:

Kauppätieteellisen yhdistys r.y:n rahastonhoitaja, Suomen Ekonomiliitto (SEFE) r.y:n koulutuspoliittisen toimikunnan jäsen.

Julkaissut:

(& Markku Koskela & Virpi Virkkunen) Kirjanpidon ja tilinpäätöksen ongelmia. Helsingin kauppakorkeakoulun julkaisuja C-53. Helsinki 1986.

Toimistoautomaation vaikutukset laskentatoimeen. Helsingin kauppakorkeakoulun julkaisuja F-138. Helsinki 1986.

TÖRNUDD-JALOVAARA, ELISABET:

Esitelmäönnyt konferenssissa Svenskans beskrivning 15 Göteborgissa 11.—12.10.85 aiheesta "Finska elevens svårigheter med *skall*".

Osallistunut AFinLan syyssymposiumiin "Puhuttu ja kirjoitettu kieli" Jyväskylässä 16.—17.11.85.

Osallistunut seminaariin "Finlandssvenska — rikssvenska i svenskundervisningen i Finland" Espoon Hanasaareissa 6.—8.1.86.

Julkaissut:

Skall i Markusevangeliet 1917 och 1981. 11 s. Svenskans beskrivning 15. Göteborg 1985.

Skall ja koulukieliopit. 9 s. Kielikeskusuutisia 3/1986. Jyväskylä 1986.

UUSITALO, HANNU:

Helsingin yliopiston sosiologian dosentti.

The European Sociological Review-aikakauskirjan kirja-arvosteluosaston toimittaja.

Vierailut Yhdysvalloissa Harvardin, Wisconsinin ja Kalifornian yliopistoissa Asla-Fulbright Short-term Research Grant apurahan turvin 29.8.1985—25.9.1985.

Antanut lausunnon Kalifornian yliopiston (Riverside) sosiologian laitokselle apulaisprofessorin virkaan ehdolla olevan tutkijan pätevydestä.

Opetusministeriön asettaman Tietokantojen ja tietorekisterien tutkimuskäyttöä kehittävän työryhmän jäsen 27.9.1985—30.5.1986.

Vierailut Tukholman yliopistossa Institutet för social forskning — tutkimuslaitoksessa 8—9.1.1986.

Osallistunut yhteispohjoismaisen tutkimuksen Hyvinvointivaltion kehitys Pohjoismaissa kokoukseen Bergenissä 14.—15.5.1986.

Luennoin eri yhteisöissä hyvinvointia, hyvinvointivaltiota ja yhteiskunnan muutosta koskevista kysymyksistä.

Julkaissut:

Matti Alestalo, Peter Flora &: Structure and Politics in the Making of the Welfare State: Finland in Comparative Perspective. ss. 188—210 teoksessa Risto Alapuro, Matti Alestalo, Elina Haavio-Mannila & Raimo Väyrynen (toim.): Small States in Comparative Perspective. Essays for Erik Allardt. Oslo 1985.

Luokkarakenne ja intressien organisoituminen. ss. 165—176, Sosiologia 1985:2.

Redistribution and equality in the welfare state. ss. 163—176, European Sociological Review 1985:2.

Kirja-arvosteluja eri lehdissä.

UUSITALO, LIISA:

Suomen Akatemian vanhempi tutkija.

Journal of Business Research, editorial review board. Kotitalous-lehden neuvottelukunnan jäsen.

Esitelmä seuraavissa tieteellisissä konferensseissa: Annual colloquium of the International Association for Research in Economic Psychology, Linz, Austria, Nordisk forskningsseminarium on konsumentinflytande, Espoo. Conference on Cultural Economics, Avignon, France. International research seminar in marketing, La Londe les Maures, France. Annual conference of the European Marketing Academy, Helsinki. Lisäksi esitelmäönnyt Valtakunnallisilla kulttuuritoimintapäivillä Jyväskylässä ja Suomen Akatemian kulttuurin tutkimuksen yhteistyöryhmän seminaarissa Helsingissä.

Julkaissut:

Environmental impacts of consumption patterns.

Aldershot: Gower. 1986. 184 s.

Rational consumers — irrational citizens? — The individual in different strategic game situations. International Institute for Environment and Society, discussion paper 85—20. 30 p. Lyhyempi versio teoksessa Brandstätter, H. and Kirchner, E. (eds.) Economic psychology, Linz: Rudolf Tauner Verlag, 187—193.

Tutkimus ja käytäntö. Teesi no 2(1985), 21—27.

Yrityksen teorian suhde markkinointiin ja kulutusteoriaan; teoksessa Lilja et al. (eds.), Research approaches on business enterprises. HSE B-80 (1985), 52—55.

Kotitalouden tuotantoteoria — naiset markkinattomassa tuotannossa. Kotitalous 3 (1986), 8—11 ja 44—45.

(& J.Uusitalo) Which sense of paradigm makes sense in marketing; teoksessa Dholakia, N. and Arndt, J. (eds.) (1985), Changing the course of marketing: alternative paradigms for widening marketing theory. Greenwich/London: JAI Press, 69—85.

(& P.Aalto) The affective component of consumers attitudes towards the environment. In Möller, K. and Paltshik, M. (eds.) (1986), Contemporary research in marketing. Proceedings, vol.1, 563—575.

Järkevät kuluttajat — epäjärkevät kansalaiset. Aikamerkki no 7 (1985), 18—20.

Vaikuttamisen muodoista yhteiskunnassa. Oikeus 14, no 3 (1985), 209—214.

VAISTO, ERKKI:

Suomen kirjastoseuran tilintarkastaja. Luotsikirjaston kirjastonhoitaja.

Luennoin Rastorin "Tiedonlähteiden tehokas hyödyntäminen" -seminaarissa talouselämän tiedonlähteistä 11.12.1985.

Julkaissut:

Teesi yritysmaailman apuna. — Teesi 1986:1 s. VII—XVI.

(& Manninen, Reijo) Taloustieteellinen tutkimus Suomessa 1984. Aikakauslehtiartikkeleita. Hki 1985. 269 s. Helsingin kauppakorkeakoulu. Selvityksiä E:40.

Luotseista kirjoitettua. Tiedonlähteopas ja luettelo alan kotimaisesta kirjallisuudesta. Hki 1985. 45 s.

(& Lehtonen, Eeva-Liisa) Tieteellisistä kirjastoista ja tietopalveluista kirjoitettua. Hki 1985. 36 s.
 (& Lehtonen, Eeva-Liisa) Yleisistä kirjastoista kirjoitettua. Hki 1985. 37 s.
 (& Lehtonen, Eeva-Liisa) Nainen työelämässä. Tiedonlähdeopas ja luettelo alan uusimmasta kotimaisesta kirjallisuudesta. Hki 1985. 39 s.
 (& Lehtonen, Eeva-Liisa) Verotuksesta kirjoitettua. 1. Tiedonlähdeopas ja luettelo alan uudesta kirjallisuudesta. 44 s. 2. Tiedonlähdeopas ja luettelo alan uusista kotimaisista aikauslehtiartikkeleista. Hki 1985. 37 s.
 (& Lehtonen, Eeva-Liisa) Johtajat ja johtajuus. Tiedonlähdeopas ja luettelo alan uusimmasta kotimaisesta kirjallisuudesta. Hki 1985. 41 s.
 (& Lehtonen, Eeva-Liisa) Tiedonlähdeopas. Käytännön avain sihteerin tiedonlähteisiin. Hki 1985. 117 s.
 (& Lehtonen, Eeva-Liisa) Vireätä vientitutkimusta. — Vienti-Instituutti 1985:3 s. 21.
 (& Lehtonen, Eeva-Liisa) Tietopankit ja -palvelut viejän apuna. — Julkaisussa: Markkina-tieto-opas. Tiedon hankinta ja käyttö viennissä. Toim. Anja Laine. Hki 1986. S. 49—55.
 (& Lehtonen, Eeva-Liisa) Vuonna 1984 ilmestyneet vähittäiskauppaa koskevat tutkimukset. Hki 1985. Vähittäiskaupan keskusliitto. Vuosikirja 1984. s. 60—80.
 (& Lehtonen, Eeva-Liisa) Vuonna 1985 ilmestyneet vähittäiskauppaa koskevat tutkimukset. Hki 1986. Vähittäiskaupan keskusliitto. Vuosikirja 1985. s. 60—77.
 (& Lehtonen, Eeva-Liisa & Veikkanen, Raili) Mikkelin läänin kirjallisuus 1970—1984. Tiedonlähdeopas ja kirjallisuusluettelo alueen kirjoista, tutkimuksista ja aikauslehtiartikkeleista. Mikkeli 1986. 437 s. Mikkelin kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto. Julk. 10.

VANHALA, SINIKKA:

Osallistunut Baruch Collegen — City University of New York — järjestämään konferenssiin "Critical Perspectives in Organizational Analysis" New Yorkissa 5.—7.9.1985, jossa alustanut aiheesta "Needed a reorientation in labour turnover research". Osallistunut Suomen Akatemian "Nainen ja työ" -yhteistyöryhmän tutkimusseminaariin Helsingissä 26.9.1985, jossa aiheena oli "Naisjohtajuus". Osallistunut Asianaisten järjestämään teknologiaa käsittelevään seminaariin "Vuoropuhelu '85" Helsingissä 2—3.10.1985. Osallistunut Suomen Akatemian yhteistyöryhmän "Nainen ja työ" järjestämään "Työaikaseminaariin" Helsingissä 8.10.1985. Osallistunut European Institute for Advanced Studies in Management'in ja Institute of World Economics of the Hungarian Academy of Sciences'in järjestämään "Fourth Workshop of Capitalist and Socialist Organizations Focusin on New Technology and Its Impact on the Organizations" Budapestissa 3—6.6.1986, jossa toiminut puheenjohtajana sekä esittänyt alustuksen yhdessä Sirku Kivisaaren kanssa aiheesta: "Effects of Advanced Technology on Office Work: A case study".

Julkaissut:

Strategic management of human resources. An overview. HKKK-työpapereita F-125. Helsinki 1985. (23 s.)
 Kvalitatiivisen tutkimuksen perusteet. HKKK-opetusmonisteita n:o 338. Helsinki 1985. (108 s.)
 Needed a reorientation in labour turnover research. HKKK-työpapereita F-135. Helsinki 1985. (27 s.)
 Yritysympäristö, yrityksen toiminta ja työvoiman käyttö. Case: Valtionjohtoinen voimayhtiö. HKKK-työpapereita F-137. Helsinki 1986. (55 s.)
 Vanhala, S. & Nordgren, N.: Suomenkielisen laitoksen esipuhe, s. 11—14 ja "Naisten uralla eteneminen Suomessa", s. 143—154; teoksessa: Aplund, G., Uran luominen — Miehet, naiset ja johtajuus. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki 1986.

von WILLEBRAND, CARL-AUGUST:

Opetusministeriön asettaman valantehneiden kielenkääntäjien saksankielen tutkintolautakunnan jäsen (taloudelliset tekstit) 1.2.1979—
 Suomen kielistudiyhdistyksen r.y. johtokunnan pj. 1973—.

Helsingin Suomalais-Saksalaisen Yhdistyksen r.y:n toiminnanjohtaja 1975—.
 Suomalais-Saksalaisten Yhdistysten Liitto r.y:n johtokunnan pj. 1983—.

Julkaissut:

Joukko taloudellisia ja muita käännöksiä; mm. Stig Jägersköld, Mannerheim, Busse-Seewald Verlag 1985.

VIRTANEN, KALERVO:

Keskuskauppamarin tilintarkastajatutkintovaliokunnan puheenjohtaja. Kirjanpitovaliokunnan varajäsen. Tilintarkastajana eräissä yrityksissä. Luennoinut ja esitelmöinyt laskentatoimen eri aiheista eri yhteisöjen koulutustilaisuuksissa.

Julkaissut:

Jarrua uudistajat. 2 s. Talouselämä 35/1985.
 Steuerung in finnischen divisional organisierten Unternehmen. 16 s.
 Schmalenbachs Zeitschrift für betriebswirtschaftliche Forschung 6/1986.

VOIPIO, JAAKKO:

Kirkolliskokouksen jäsen 1978—2/1986. Kirkkolain uudistamiskomitean jäsen ja sen kirkko ja valtio-jaoston puheenjohtaja. Tapiolan seurakuntaneuvoston jäsen 1979—1986. Helsingin yliopiston finanssioikeuden dosentti.
 Antanut Turun yliopiston oikeustieteelliselle tiedekunnalle uuden lausunnon kahden hakijan pätevydestä finanssioikeuden professorin virkaan.
 Suomen Yhdyspankin Espoo-Tapiola konttorin valvojen puheenjohtaja. Tili-instituuttisäätiön KLT-lautakunnan ja tutkintovaliokunnan jäsen.
 Esitelmöinyt Kirjanpito toimistojen Liiton, Verovirkailijain Liiton ja Suomen Verotarkastajain Yhdistyksen koulutustilaisuuksissa.

Julkaissut:

Verohallitus vero-oikeudellisen kirjallisuuden tuottajana. 4 s. Verotus 5/85.
 Yritys ja kirjanpito toimisto. Ajatuksia molemminpuolisesta informaatiovelvollisuudesta. 9 s. Vero-opintopäivät 1985. Helsinki 1985. — Sama julkaistu Tilisanomat 1/86.
 Henkilöyhtiön negatiivinen oma pääoma. 17 s. Tili- ja veropäivät 1986. Helsinki 1986. — Sama julkaistu Tilisanomat 2/86.

VUORISTO, KAI-VEIKKO:

Akavan koulutuspoliittisen toimikunnan jäsen.
 Professoriliiton hallituksen ja työvaliokunnan jäsen.
 Helsingin yliopiston kulttuurimaantieteen dosentti.
 Aikakauskirja "Terran" toimitusneuvoston jäsen.
 Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskuksen järjestämän Matkailualan yrittäjäkurssin johtokunnan jäsen.
 Osallistunut Korkeakoulualan assistenttien ja tutkijain liiton (KATL) kevätkokoukseen Espoossa 18.—19.4.86 (pyydetty puheenvuoro).
 Luennoinut Vaasan korkeakoulussa matkailutalouden kurssin syyslukuk. 1985.
 Luennoinut Helsingin yliopistossa poliittisen maantieteen kurssin syyslukuk. 1985.
 Tehnyt opintomatkan Pohjois-Ruotsiin (Kiiruna, Kebnekaise, Abisko) elok. 1985.

Julkaissut:

(yhdessä J.Juuselan kanssa) Matkailu, majoitus. Suomen Kartasto, Vihko 263, 19—26. 1985.
 Suomen matkailun aluerakenne 1985. 72 s. Matkailun edistämiskeskus Sarja A:54. 1985.
 Suomalaisten seuramatkat Etelä- ja Kaakkois-Eurooppaan. Helsingin kauppakorkeakoulu julk. D-75. 67 s.

VIII Oppiarvot ja tutkinnot

Kauppätieteiden tohtorin tutkinto

Kauppätieteiden tohtorin tutkinnon ovat lukuvuonna 1985—86 suorittaneet:

Jarmo Tapani Albert Leppiniemi (KTL)

”Rahoituspäätösten markkinaperusteinen informaatiomekanismi”

Vastaväittäjä: Professori Vesa Mäkinen, Tampereen yliopisto

Kustos: Professori Eero Artto

Väitöstilaisuus: 19.4.1985, todistus 20.9.1985

Keijo Tapani Räsänen (KTK)

”Tensions in Management: A Study of Managerial Work Process and Firm Performance”

Vastaväittäjä: Professori Bengt Sandkull, Lidköpingin yliopisto

Kustos: Professori Oiva Laaksonen.

Väitöstilaisuus: 7.2.1986, todistus 4.4.1986

Tuire Inkeri Santamäki-Vuori (KTL)

”Cyclical Adjustment of Hours and Employment — An Optimal Control Approach to Behaviour of the Firm”

Vastaväittäjä: Dosentti Seppo Honkapohja, Helsingin yliopisto

Kustos: Rehtori Arvi Leponiemi

Väitöstilaisuus: 14.3.1986, todistus 4.4.1986

Henrik Johannes Gahmberg (KTL)

”Symbols and Values of Strategic Managers — A Semiotic Approach”

Vastaväittäjä: Apulaisprofessori Pertti Ahonen, Helsingin yliopisto

Kustos: Professori Oiva Laaksonen

Väitöstilaisuus: 18.4.1986, todistus 9.5.1986

Timo Einari Summa (KTL)

”Intra-industrial technical progress and structural change: an application of the frontier and short-run industry production functions based on micro-data”

Vastaväittäjä: Dosentti Timo Airaksinen, Helsingin yliopisto

Kustos: Rehtori Arvi Leponiemi

Väitöstilaisuus: 21.4.1986, todistus 9.5.1986

Kauppätieteiden lisensiaatin tutkinto

Kauppätieteiden lisensiaatin tutkinnon ovat lukuvuoden 1985—86 ja syyslukukauden 1986 aikana suorittaneet:

Sirkku Varpu Helena Kivisaari (Rausti), (KTM)

”Välineellinen suhtautuminen työhön yritysorganisaatiossa”, todistus 4.4.1986

Anssi Tarmo Hyvärinen (KTK)

”Ekonomit työmarkkinoilla”, todistus 19.12.1986

Mika Pantzar (KTK)

”Rakenteita muuttava rakenteissa muuttuva taloussubjekti”, todistus 19.12.1986

Kauppätieteiden kandidaatin tutkinto

Kauppätieteiden kandidaatin tutkinnon on suorittanut
Marja-Liisa Stingel-Strebel (kirjeenvaihtaja) 20.9.1985

Ekonomin tutkinto

Ekonomin tutkinnon ovat lukuvuoden 1985—86 aikana suorittaneet seuraavat 275 opiskelijaa:

Aalto (Rantamäki) Päivi Tuulikki
Aaltonen (Vartiainen) Terhi-Katariina
Aarnio Jukka Olli
Ahlamaa Aija Orvokki
Ala-Kurikka Tiina Johanna
Alanko (Virolainen) Seija Marjatta
Alinikula Mikko Juhani
Andersson Sisko Kristina
Asikainen Eila Aune Elina
Aspia Ari Juhani
Asula Tarja Leena
Autio Jukka Antero
Bachmann Jari Heikki
Bhasker (Hosiaishuoma) Hanne Hilve
Björkqvist Rea Charlotta
Borenus Kim Birger Lauri
Cederberg Kenneth Klaus Kristian
Dahlbom Asko Tapio
Edwards Mikael Alvar

Ekholm Riitta Annika
Ellilä Jaana Susanna
Elo Pekka Tapani
Fagerholm (Leppänen) Kaisu Johanna
Favorin Pasi Albert
Forsblom Jouni Juhani
Friman Kai-Erik
Halme Marja Heleena
Hanelius Erja Maria
Hartikainen Mervi Anneli
Heikkilä Jukka Tapani
Heikkilä Matti Antero
Heikkinen Seppo Jaakko
Heinemann Anja Hellevi
Helenius Ritva Anita
Helkimo-Hauser Tuija Marita
Hiekkanen Ulla Marjatta
Hietaniemi Pekka Juhani
Hilden Timo Tapio

Hirvola (Tuomala) Leena Hannele
Hokka Heimo Tapio Antero
Hokkanen Seppo Einari
Hongisto Outi Inkeri
Huhianen Jaakko Kalevi
Huhtinen Pauli Olavi
Hulkkonen Heikki Veli
Huopalainen Jari Mikko Taneli
Hurme Kirsi Aulikki
Huttunen Matti Olavi
Huuhtainen Tarja Anita
Hytönen Jorma Juhani
Ikonen Jyri Petri
Ikävalko-Perttu Maarit Hannele
Inkinen Kari Tapio
Iso-Peura Eija-Sisko Hellin
Isohanni Vesa Eero
Isotupa Urpo Tapani
Jaakkola Rauno Ari
Janhunen Jouni Kalervo
Jantunen Eija Marisa
Jaskara Olavi Ensio
Javanainen Tuija Ursula
Jeffery (Nieminen) Riitta Kaisa Anneli
Jokinen Timo Yrjö
Jousimaa (Toivonen) Tuija Sisko Annele
Jussila Veikko Tapio
Järvi Juha Tapani
Järvi Sari Elina
Jääkallio Marjut Heli Johanna
Kaikko Jukka Tapio
Kallinen Juhani Martti
Kallio Esa Ensio
Kallonen Kimmo Mauri Tapani
Kangas (Nurminen) Päivi Inkeri
Kanninen (Vaaranen) Anne Kaarina
Kannisto Ari Juhani
Karilainen Anu Marjatta
Karvinen Kari Osmo
Katatkin Ulla-Maija Hannele
Katajainen Matti Veikko
Kauniskangas Kari Seppo
Kauranen Heikki Jooseppi
Keskinen Tuomo Tapani
Kinnunen Juha Ilpo Tapio
Kirves Tuija Anneli
Kivelä Veli-Matti
Knuutila Juha Sampo
Knuutila (Pehkonen) Raili Onerva
Kolehmainen Anne Maarit Kristiina

Koljonen Timo Tapani
Konttila (Koskue) Kirsi Helena
Kontula Juha Erkki
Korhonen Marja Anneli
Korpi Satu Hannele
Kortelainen Teuvo Ensio
Koskenoja Maria-Kristiina
Koskimäki Kimmo Antero
Koskinen Arja Helena
Koskinen Harri Tapio
Kuhanen Klaus Henrik
Kukkonen Jukka Antero
Kuurma Kimmo Kustaa
Kuvaja Tiina Maritta
Kylliäinen Juha Rainer
Kyyrönen Juha Pekka
Kämäri Pasi Tapio
Kärnä Miika
Laakso (Kallio) Merja Eliisabet
Laakso Marjatta Kaarina
Laaksonen Tarja-Liisa
Lahtela Päivi Tuulikki
Laitinen (Jalkanen) Asta Marjatta
Lakanen Leila Heli Tuulikki
Lakomaa (Lipponen) Päivi Tellervo
Lankinen Terho Raimo Antero
Laukka Jarmo Esa Juhani
Launos (Hongell) Sirpa Hannele
Lautanen Kimmo Antero
Lehtonen (Jaatinen) Minna Marketta
Lehtonen Jukka Pekka
Lehtonen Mika Pekka Sakari
Lehtonen Timo Ilmari
Lehtovirta Olli Pentti
Leinonen Ilpo Juha
Leinonen Tommi Sakari
Leppänen Anne Marina
Leppänen Mauri Antero
Leskinen Petri Olavi
Lindgren Helmi Riitta Marjatta
Lindholm Kenneth Torolf
Lindström (Kiesi) Anne Katariina
Lindvall Jaana Hannele
Lintunen Kari Juhani
Luoma Jyri Vesa
Lutz Sonja Helen
Ländemäki Pirkko Riitta Hillevi
Lähtenmäki Timo Juhani
Löflund (Laitinen) Paula Irmeli
Löyttyniemi Sirpa Liisa

Mailasalo Pentti Valdemar
 Majasalmi Juha Antero
 Malila Raimo Juhani
 Manninen Katri Helena
 Martikainen (Kupiainen) Paula Maria
 Mattila Päivi-Liisa
 Mauno (Hyttinen) Anne Marketta
 Mellas Jari Pekka
 Meriläinen Oili Annikki
 Moisio Jukka Matias
 Myllykoski Merja Kristiina
 Mäkelä (Saarinen) Carita Tuulikki
 Mäkeläinen Soili Mirjami
 Määränen (Moilanen) Raija Kyllikki
 Määttä Mirja Anneli
 Narinen Jukka-Pekka
 Neva Antti Juhani
 Niemelä (Turunen) Irma Liisa
 Niemelä Matti Osmo Ilmari
 Nieminen Outi Marjaterstu
 Nissinen Reijo Kalervo
 Nummela Kirsti Anna Marjatta
 Nummenpää Jorma Kalevi Antero
 Numminen Jorma Juha
 Närvi Jussi Sakari
 Oinas Päivi Marketta
 Oja Marja-Leena
 Ojala Jari Heikki
 Ojala (Myllylä) Mari Tuulikki
 Ojanen (Virtanen) Marja Katariina
 Ollikainen Sanna Helena
 Ollilainen Tarja Riitta
 Orkola Tuija Hannele
 Osanen Antti Kalevi
 Paalanen Veli-Juhani
 Paananen Juha Sakari
 Paanila Juha Martti Sakari
 Paavola Erkki
 Pajunen Jyri Antti
 Palo (Mannonen) Arja-Liisa
 Parkkulainen Timo Antero
 Partti Kauko Tuomo Olavi
 Paukku Kari Tapio
 Paulaharju Satu Kristiina Jyrintytär
 Pekki Kari Tapio
 Peltola Aino Irmeli
 Peltoranta Jari Kalevi
 Perttula Tuula Hannele
 Pesu Outi Irene
 Piesanen Pirjo Leila Helena

Piipponen (Kapanen) Kirsi Mirjami
 Piirainen Tapio Kalevi
 Piironen Kari Pekka
 Pitkänen Timo Väinö Artur
 Purhonen (Josefsson) Merja Helena
 Pyykkönen Leila Marjo-Riitta
 Päärnilä Jukka Ilmari
 Ranta-Lassila Riitta Hannele
 Rantala Päivi Helena Inkeri
 Rantala Risto-Pekka
 Rantanen (Tapani) Anne Kaarina
 Rask Erkki Antero
 Ratsula (Jäntti) Kati Helena
 Ratsula Matti Juhani
 Ratsula-Wolff Tiina Riitta
 Raunio Mikko Johannes
 Rautakoura Jyri Pekka
 Riikonen Tarja Irmeli
 Rissa Pekka Juhani
 Rissanen Risto Olavi
 Ristolainen Maija Riitta Katariina
 Ritala Markku Juhani
 Ritamaa Ulla Marja Elina
 Riutta Pertti Tapio
 Roine Markku Alpo
 Roine Seppo Harri
 Romano Harri Markku
 Ronkanen Auli Elina
 Ruokonen Kari Mikael
 Ruskola Kari Pekka
 Röynä Heikki Juhani
 Saari Jarmo Erkki
 Saari Veli-Heikki
 Saarinen Esko Juhani
 Saarinen Jari Kalevi
 Salkoharju Seppo Juhani
 Savela Juha Kalervo
 Savolainen Leena Anneli
 Sellgren Kari Antero
 Sihvonen Asta Helena
 Siitonen (Kivioja) Sirpa Irene
 Silvanto (Lehtinen) Minna Tarja Kristiina
 Sipilä Jukka Tuomas
 Sipilä Lauri Juhani
 Suvisuo Heli Maria
 Tahvonen Olli Ilari
 Takkunen Antti Juha
 Tanner (Kuronen) Leena Aulikki
 Tarkkanen Jaakko
 Teinilä Jarmo Markko Antero

Tepponen Pirjo Annikki
 Tihinen Juha Pekka
 Tilli Pertti Mikael William
 Toukkari Kimmo Tapio
 Tulonen Timo Mikael
 Tuomala Juha Matti
 Tuomala Ritva Kaarina
 Tynjälä Päivi Sinikka
 Tynkkynen Tarja Anitta
 Ukkonen Pertti Olavi
 Uosukainen Jarmo Rainer
 af Ursin Anne Katariina
 Usva Tua Annemi
 Vaara Timo Tapani
 Vakomaa Marja Kaarina
 Valasmo Hannu Juhani
 Valtakari Risto Tapio
 Valtanen Pirkko Elisabet

Vanhanen Jari Pekka
 Vanni Mikko Aron Mikael
 Vehviläinen Mika Pekka
 Verkasalo (Koskinen) Ulla Elisa
 Vertanen Vesa Juhani
 Vienola Heikki Juhani
 Vikkula (Hurme) Anna Kaisa
 Viljanen Kirsti Tuulikki
 Virtanen Jouko Yrjö Olavi
 Virtaneva (Rytioja) Erja Helena
 Volanen Tapio Johannes
 Vuorihovi Kari Juhani
 Vähämaa Merja Katariina
 Weissmann Heidi Annemari
 Westerholm Roy-Irwing
 Winter Harri Antero
 Wuoreneimo (Wathen) Pirjo Riitta
 Ylinen Marjo Hannele

Ekonomian tutkinnon ovat syyslukukauden 1986 aikana suorittaneet seuraavat 113 opiskelijaa:

Ali-Melkkilä Leea Susanna
 Ertesuo Juha Erkki Lauri
 Falenius (Snellman) Eva-Mia Lenita
 Haataja (Majava) Aila Briitta Ilona
 Haikonen Markku Olavi
 Hakomäki Hannele Mirjam
 Halme Olli Tapio
 Harju Jukka Risto
 Haukkapaasi Sakari Erkki
 Hautakangas Hannele Kirsi Elina
 Hellaakoski Antti Jyrki
 Herold Olli Wilhelm
 Hietala Matti Esa Olavi
 Holmström Lars Erik
 Honka Markko Juhana
 Hotanen Taisto Juhani
 Huttunen (Paatela) Eva Maria
 Härkönen Jorma Kalevi
 Iivarinen Juha Matti-Tapani
 Ilola Heli Kaarina
 Jalamo Timo Tapio
 Janatuinen Tuomo Olavi
 Jokimies Pekka Tapani
 Jussila Hannaliisa
 Järvinen Raija Anneli

Kaisanlahti Timo Henrik
 Kalliomäki (Kääriäinen) Seija Marjatta
 Kannisto Kirsi Outi Helena
 Karhapää Petri Juhani
 Karikorpi Olli Antero
 Karjalainen Virpi Marketta
 Karo Vesa Jaakko
 Karppinen Vesa Tapani
 Kauppinen Juha Kalevi
 Kauppinen Ulla Maria
 Kemppi Minna Maria
 Kettunen Eero Pekka Juhani
 Kivi Jaakko Tapio
 Kivimäki Eero Aulis Antero
 Kleespie Jeanne Marie
 Koivula Alpo Väinö Olavi
 Koponen (Pärkinen) Riitta Liisa
 Kuronen Taisto Aulis
 Lagus Antti Johannes
 Lappalainen Teemu Tapio
 Lassila Jaakko Juhani
 Leivonen Jorma Erkki Uolevi
 Lemola Olli-Pekka
 Leppänen Asta Eija Inkeri
 Lindroos (Teräväinen) Sari Annikka

Loukusa Juhani Eerik
 Luhtala Eija Annikki
 Länsisyrjä Heikki Juha Tapio
 Löyttyniemi Timo Juhani
 Mattlar Jari Kalevi
 Messo Veli Markku Tapio
 Mitikka Timo Tapio
 Myyrinmaa Anne Kaarina
 Mäkelä Juha Matti Tapio
 Mäkelä Tauno
 Mäkinen Päivi Inkeri
 Mäkäriäinen Irma Anitta
 Niemi Jarmo Heikki Juhani
 Niskakangas Veli Pekka
 Nykänen Irja Annikki
 Nykänen Seppo Juhani
 Nyssölä Juha Markus
 Paasio Satu Hannele
 Paaso (Laitinen) Marja-Reetta
 Pakarinen Aulis Ilkka Tapio
 Palin Pekka Juhani
 Pallas (Mösö) Tuula Annikka Irmeli
 Palo Mikko Sakari
 Paronen Sirkka Maria
 Paukkonen Mauri Olavi
 Pekki Erja Mari Helena
 Peltola (Sivunen) Marja-Liisa
 Peltomaa Tarja Aulikki
 Pietikäinen Sirpa Maria
 Pihko Antti Esko Yrjänä
 Piispanen Elina Inkeri
 Pitkänen Ari Kalevi

Puomies Elina Marketta
 Päivi (Viljala) Hellä Marjatta
 Pöhö (Pellikka) Mirja Irene
 Pöri Heikki Tapio
 Roos Harri Johan
 Saarinen Kari Juhani
 Salko Kari Urpo Tapani
 Salokangas Mika Tapio
 Saren Olavi Antero
 Siikanen Jarmo Juhani
 Sillanmäki Jouni Tapio
 Sipilä Leea-Mari
 Sorjanen Lauri Tuomo
 Steinbock Mika
 Suominen Mika Yrjänä
 Suutela (Järvinen) Pirkko Anneli
 Syvänen Olli Simeon
 Särkilahti (Oksanen) Hanna Maria
 Särkilahti Jyrki Juhani
 Taipale Riitta Onerva
 Talma Arja Aila Hannele
 Tarpila-Paakki (Tarpila) Laura-Maija
 Tiira (Solas) Merja Tuulikki
 Toivakka Jukka Matti
 Vesanto (Soini) Tuija Kristiina
 Vikkula Matti Tapio
 Virolainen Kimmo Tapani
 Väisänen Marja-Riitta Elina
 Väkeväinen Saira Tellervo
 Weiland Pertti Kalevi
 Wickman Tiina Eliisa

IX Tilastollisia tietoja

Opiskelijavalinta

Kesän 1986 opiskelijavalinnassa olivat yhteistyössä Helsingin ja Turun kauppakorkeakoulut, Vaasan korkeakoulu ja Tampereen yliopiston taloudellis-hallinnollinen tiedekunta. Korkeakoulujen tekemän päätöksen mukaan hakija saattoi pyrkiä ainoastaan yhteen näistä korkeakouluista. Lukuunottamatta yhteistä pääsykoetta korkeakouluilla oli muuten omat valintaperusteensa. Pääsykoe järjestettiin neljällä paikkakunnalla: Helsingissä, Turussa, Vaasassa ja Tampereella. Vaasaan pyrkiville järjestettiin pääsykoe myös Kuopiossa ja Oulussa.

Korkeakoulun hallitus teki kokouksessaan 1.11.1985 päätökset opiskelijavalinnassa noudatettavasta menettelystä. Kaikki opiskelijat valittiin sen mukaisesti pääsykokeisiin osallistuneista. Ylioppilastutkinnon suorittaneiden osalta valinta suoritettiin koulu- ja ylioppilastutkinnosta, työkokemuksesta ja pääsykokeesta saatavien pisteiden osoittamassa järjestyksessä.

Korkeakoulututkinnon suorittaneille tai muussa korkeakoulussa samanaikaisesti opiskeleville asetettiin kiintiöksi enintään 20 opiskelijaa. Heidän valintansa suoritettiin pääsykokeesta saatavien pisteiden perusteella.

Opetusministeriö määräsi ylioppilastutkintoa suorittamattomien valintaperusteet. Niiden mukaan tuli korkeakouluun valita, mikäli hyväksyttävää hakijoita on, merkonomeja ja insinöörejä yhteensä 15 % valittavien kokonaismäärästä, kuitenkin siten, ettei insinöörien osuus ylitä 5 %:a. Valinta suoritettiin näiden hakijoiden osalta opiston päästötodistuksen suomen, ruotsin, pakollisen vieraan kielen, ylimääräisen vieraan kielen ja matematiikan arvosanoista ja pääsykokeesta saatavien pisteiden osoittamassa järjestyksessä. Hyväksytyksi tuleminen edellytti vähintään sitä pistemäärää pääsykokeesta, joka viimeisen ylioppilasryhmästä hyväksytyyn olisi saatava, jos ylioppilaat valittaisiin pelkän pääsykokeen perusteella.

Opiskelijavalinnan käytännön toteutuksesta vastasi valintatoimikunta, jonka puheenjohtajana toimi vt. prof. *Jarmo Leppiniemi* ja muina jäseninä prof. *Yrjö Vartia*, ass. *Juha Laine*, kauppat.yo *Riitta Helin*, kauppat.yo *Kari Jääskeläinen*, ja kauppat.yo *Timo Nikunen*. Toimikunnan esittelijänä ja sihteerinä oli 2.12.1985 alkaen vs. opintosihteerinä *Elisa Verkasalo*.

Hakuaika korkeakouluun päättyi 5.6.1986 johon mennessä hakemuksensa jätti yhteensä 2647 henkilöä. Näistä 2266 haki ylioppilastutkinnon suorittaneiden ryhmässä, ei ylioppilaiden ryhmässä 146 ja toisessa korkeakoulussa samanaikaisesti opiskelevien tai jo korkeakoulututkinnon suorittaneiden ryhmässä 235. Pääsykokeeseen osallistui 2334 hakijaa, joista valittiin 401 uutta opiskelijaa suorittamaan ekonomin tutkintoa.

Opiskelijoiden lukumäärä lokakuun 1. päivänä vuosina 1985—1986* ja vuonna 1986 valmistuneet tutkinnoittain

	1.10.1985	1.10.1986	Valmistui 1986
Varsinaiset opiskelijat (perus- ja jatkotutkinnot)			
Ekonomin tutkinto	2 880	2 907	280
— ” — ” — (ulkomaisen tutkinnon suorittaneet)**	26	38	
Kauppätieteiden lisensiaatin tutkinto	179	198	3
Kauppätieteiden tohtorin tutkinto	15	13	4
Läsnäolevat opiskelijat yhteensä (Kirjoillaolevat yhteensä)	3 100	3 156 (3 213)	287
Uudet opiskelijat			
Ekonomin tutkinto	408	407	
Ylimääräiset yms. opiskelijat			
Ylimääräiset opiskelijat		402	
Täydennysopiskelijat		71	
Erillisiä opintoja suorittavat yht.***	613	473	

* Tilasto vastaa Tilastokeskukselle annettavia opiskelijamäärätietoja syksyn ilmoittautumisajan jälkeen (= lokakuun 1. päivänä).

** Ulkomailla alempaa korkeakoulututkintoa vastaavan ekonomin tutkinnon suorittaneet.

*** Taulukko ei sisällä täydennyskoulutusohjelmien ja -kurssien opiskelijoita.

Opiskelutilanne aloitusvuosittain vuoden 1986 lopussa

(Valmistuneet, keskeyttäneet, opinnot kesken)

Ekonomin tutkinto

Aloitus- vuosi	Opiskeli- joita yhteensä	Vuoden 1986 loppuun mennessä*				Opinnot kesken	
		Valmis- tuneet kpl	%	Keskeyt- täneet kpl	%	kpl	%
1977	418	259	62,0	76	18,2	83	19,9
1978	404	226	55,9	60	14,9	118	29,2
1979	405	189	46,7	50	12,3	166	41,0
1980	411	179	43,6	39	9,5	193	47,0
1981	400	106	26,5	19	4,8	275	68,8
1982	395	42	10,6	13	3,3	340	86,1
1983	435	13	3,0	18	4,1	404	92,9
1984	400	—	—	6	1,5	394	98,5
1985	399	—	—	2	0,5	397	99,5
1986	407	—	—	—	—	407	100,0
Yhteensä	4074	1014	24,9	283	6,9	2777	68,2

* Tilastokeskus käyttää valmistumispäivänä KTK:n virallista, viimeisen suorituksen merkitsemispäivää. HKKK käyttää tilastossa todistuksen antopäivää.

Opiskelijoiden määrä eri koulutus ja runko-ohjelmissa

Uusi ekonomin tutkinto, v. 1977—85 aloittaneet, sisältää vanhasta tutkinnosta siirtyneet

KOULUTUSOHJELMA	OPISKELIJOIDEN MÄÄRÄ						
	Aloittamisvuosi						
	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983
KOULUTUSOHJELMAT:							
Yritys- ja laitoshall.	47	34	32	49	37	24	33
Julkisyht.talous	18	8	11	0	3	2	4
Laskentatoimi	111	102	115	102	112	113	116
Kansainväl.toimint.	46	53	44	50	50	51	45
— markkinointi	(23)	(36)	(34)	(35)	(34)	(36)	(33)
— kansantalous	(23)	(17)	(10)	(15)	(16)	(15)	(12)
Kansan ja yritystal.	37	29	15	21	39	14	25
Kvantitatiiv.suunn.	34	31	27	29	34	41	33
Markkinointi	73	85	93	98	92	81	93
RUNKO-OHJELMAT YHT.	51	61	64	58	41	67	83
Oikeustiede	23	21	23	20	18	14	22
Sosiologia	1	0	2	0	2	2	1
Taloushistoria	0	1	0	1	0	1	1
Talousmaantiede	18	14	13	19	7	12	19
Tuotanto- ja mat.tal.	4	9	7	5	4	9	12
Talousmatematiikka	0	0	1	0	0	0	0
Tilastotiede	0	0	0	0	0	0	0
Englanti	2	2	5	5	3	3	4
Ranska	0	1	4	3	0	3	3
Saksa	1	2	3	0	1	1	0
Venäjä	0	6	5	2	1	1	2
Suomi	2	3	1	3	4	7	6
Ruotsi	0	1	0	0	1	0	0
Pienten ja keskisuurten yritysten johtaminen		1				14	13
KAIKKI YHT.	417	403	401	407	398	393	432

Syksyllä 1986 opintonsa aloittaneiden opiskelijoiden taustatietoja

1. Sukupuoli

	Pääsykokeeseen osallistuneet	Opintonsa aloittaneet
Michiä	51 %	46 %
Naisia	49 %	54 %

2. Ikärakenne

	Keski-ikä
I-ryhmä (ylioppilaat)	21 v.
II-ryhmä (ei ylioppilaat)	23 v.
III-ryhmä (korkeakoulututkinnon suorittaneet tai muissa korkeakouluissa samanaikaisesti opiskelevat)	25 v.
	21 v.

3. Kotipaikka

70,5 % oli kotoisin Uudeltamaalta

4. Sosiaalinen tausta

Vanhempien ammatti	Lukum.	%
Maanviljelysryhtäjä	16	4
Muu ryhtäjä	51	13
Johtaja tai ylempi toimihenkilö	170	42
Muu toimihenkilö	61	15
Työntekijä	54	14
Muu	49	12
Yhteensä	401	100

5. Korkeakouluun hyväksytyjen ylioppilaiden koulumenestys

Lukion päästötodistuksen keskiarvo	%	Ylioppilastodistuksen yleisarvosana	%
— 6,99	—	approbatur	—
7,00 — 7,49	0,3	lubenter	—
7,50 — 7,99	0,8	cum laude	1,6
8,00 — 8,49	9,9	magna cum laude	18,5
8,50 — 8,99	32,9	laudatur	79,9
9,00 — 9,49	33,2		
9,50 — 10,00	23,0		

Korkeakoulun henkilöstö v. 1985 ja 1986

	1985	1986
OPETTAJAT (virat ja toimet)		
Professorit	24	25
Apulaisprofessorit	14	14
Lehtorit yms.	47	48
Yliassistentit	8	9
Assistentit	33	32
Päätöimiset tuntiopettajat	5	5
Muu tuntiopetus (laskennallinen määrä) ¹⁾	19	22
yht.	150	155

KORKEAKOULUN MUU HENKILÖKUNTA

(virat ja toimet)	1985	1986
Tutkimushenkilöstö	10	10
Opetuksen ja tutkimuksen apuhenkilökunta	10	10
Kirjastohenkilökunta	28	29
ATK-henkilökunta	7	7
Hallinto- ja toimistohenkilökunta	44	44
Huolto- ja kiinteistöhuoltohenkilökunta	32	32
Osapäivätoiminen henkilökunta ²⁾ (henkilötyövuosina)	16	21
yht.	147	153

MUU KUIN KORKEAKOULUN PALKKAUS-MOMENTILTA PALKATTU HENKILÖKUNTA (henkilötyövuosina)

Maksullisen palvelutoiminnan henkilökunta ²⁾	14	24
Muu ulkopuolisin varoin palkattu henkilökunta ²⁾	30	38
	44	62

Korkeakoulun laskennallinen henkilöstömäärä yhteensä	341	370
--	-----	-----

Henkilöstötaulukko vastaa tilastokeskuksen vuonna 1986 käyttöön ottamaa korkeakouluhenkilöstön esittämistapaa. Ryhmittelyä sovelletaan korkeakouluista tuotettavassa KOTAtietokannassa sekä toiminta- ja taloussuunnittelussa.

1) Tuntiopetus on muutettu laskennallisiksi opettajanviroiksi. Päätöimiset tuntiopettajat on laskettu lukumääränsä mukaisesti ja jäljelle jäävä tuntiopetusmääräraha on jaettu assistentin vuosipalkkaa ja kalliinpaikanlisää vastaavalla summalla (63 000 mk v. 1985 ja 65 000 mk v. 1986). Täydennyskoulutuksen, MBA-ohjelman ja PRODECin opetuspalkkiot eivät sisälly henkilöstötaulukkoon.

2) Osapäivätoiminen, projekti- yms. tilapäinen henkilökunta on ilmoitettu henkilötyövuosina.

X Julkaisut

A-sarja: väitöskirjoja — doctoral dissertations

- A:45. KEIJO RÄSÄNEN: Tensions in Management. Helsinki 1985.
- A:46. TUIRE SANTAMÄKI-VUORI: Cyclical Adjustment of Hours and Employment. Helsinki 1986.
- A:47. HENRIK GAHMBERG: Symbols and Values of Strategic Managers. Helsinki 1986.
- A:48. A Tribute to Arvi Leponiemi on his 60th Birthday. Ed. by Juha Kähkönen and Jouko Ylä-Liedenpohja. Helsinki 1986.
- A:49. LIISA UUSITALO: Suomalaiset ja ympäristö. Helsinki 1986.
- A:50. REIJA LILJA: Econometric Analyses of Family Labour Supply over the Life Cycle using U.S. Panel Data. Helsinki 1986.

B-sarja: — studies

- B:79. LIISA TIITTULA: Vuoron vaihtuminen keskustelussa. Helsinki 1985.
- B:80. Research Approaches on Business Enterprises. Ed. Kari Lilja, Keijo Räsänen, Risto Tainio, Helsinki 1985.
- B:81. JYRKI NISKANEN: Ulkoisten ja yritys kohtaisten tekijöiden vaikutus metsäteollisuusyritysten kannattavuuteen. Helsinki 1986.
- B:82. ANSSI HYVÄRINEN: Ekonomit työmarkkinoilla. Helsinki 1986.
- B:83. SATU KÄHKÖNEN: Keskuspankkipolitiikka ja ulkoiset häiriöt pienessä avotalous-
loudessa. Helsinki 1986.

D-sarja: laitosjulkaisuja, research reports

- D:72. Pääkaupunkiseudun kaupan keskukset. Työryhmä Reijo Helle ym. Helsinki 1985.
- D:73. ANNE af URSIN: Monetary, Fiscal and Exchange Rate Policy. Helsinki 1985.
- D:74. TUOMO TEVAJÄRVI: Ongelmista Suomen ja Tanskan kaupallisessa kanssakäy-
misessä. Helsinki 1986.
- D:75. KAI-VEIKKO VUORISTO: Suomalaisen seuramatkat Etelä- ja Kaakkois-Eu-
rooppaan. Helsinki 1986.
- D:76. ARTO LAHTI: Pienyritysten menestyminen kilpailussa avoimilla toimialoilla.
Helsinki 1986.

- D:77. PÄIVI AALTO: Kuluttajien ympäristöä koskevat asenteet. Helsinki 1986.
 D:78. SATU PAULAHARJU: Central Bank Policy and External Disturbances in a Small Open Economy under Rational Expectations, Wage Rigidity, and Imperfect Capital Mobility. Helsinki 1986.
 D:79. MARJA KORHONEN: Teatterin johtaminen Suomessa. Helsinki 1986.
 D:80. SINIKKA VANHALA: Liikkeenjohtajien uraan vaikuttavat tekijät. Helsinki 1986.
 D:81. SINIKKA VANHALA: Ekonomikunnan segmentoituneet työmarkkinat. Helsinki 1986.
 D:82. ARTO LAHTI: Pankkien kilpailu ja yhteistyö pienyritysten kanssa. Helsinki 1986.
 D:83. ARTO LAHTI: Entrepreneurship — an Economic Perspective. Helsinki 1986.
 D:84. OLLI KANGAS: Luokkaintressit ja hyvinvointivaltio. Helsinki 1986.
 D:85. TIMO JALAMO: Korkotulojen verotuksen vaikutuksia kotitalouksien sijoituskäyttäytymiseen. Helsinki 1986.

E-sarja: selvityksiä:

- E:41. Helsingin kauppakorkeakoulu, tilastokirja vuodelta 1984. Helsinki 1985.
 E:42. MARJA PIRILÄ: Taloustieteellinen tutkimus Suomessa 1983. Tutkimuksia. Helsinki 1986.
 E:43. MARJA PIRILÄ: Taloustieteellinen tutkimus Suomessa 1985. Aikakauslehtiartikkeleita. Helsinki 1986.
 E:44. Research Catalogue 1986. Helsinki 1986.

F-sarja: työpapereita — working papers

- F:125. SINIKKA VANHALA: Strategic Management of Human Resources. Helsinki 1985.
 F:126. JAAKKO HONKO: From Manufacturing to Service-Based Economies. Helsinki 1985.
 F:127. TIMO SAARINEN: Selecting a Strategy for an Information System Development Project to Support User Participation. Helsinki 1985.
 F:128. HANNU KIVIJÄRVI — MARKKU TUOMINEN: A Visual Conceptualization and Optimization Approach to Dynamic Economic Problems. Helsinki 1985.
 F:129. HANNU KIVIJÄRVI — MARKKU TUOMINEN: The Value of Information and Corporate Financial, Marketing and Production Planning. Helsinki 1985.
 F:130. LASSE SIURALA: Nuorisotyöttömyyden tutkimus Suomessa. Helsinki 1985.
 F:131. SEPPO I. SUOMINEN: The Prediction of Bankruptcy. Helsinki 1985.
 F:132. JUHA KINNUNEN: A Proposition of the Serial Correlation of Income Numbers under Accrual and Cash Flow Accounting. Helsinki 1985.
 F:133. SIRPA HAJBA: Mies- ja naisyrityksien persoonallisuus. Helsinki 1985.
 F:134. PEKKA KORHONEN: A Visual Reference Direction Approaches to Solving Discrete Multiple Criteria Problems. Helsinki 1986.
 F:135. SINIKKA VANHALA: Needed a Reorientation in Labour Turnover Research. Helsinki 1986.
 F:136. RAIMO KELOHARJU — OSMO KUUSI: On Extending O.R. Boundaries. Helsinki 1986.
 F:137. SINIKKA VANHALA: Yritysympäristö, yrityksen toiminta ja työvoiman käyttö. Case: Valtionjohtoinen voimayhtiö. Helsinki 1986.

- F:138. KARI TOIVIAINEN: Toimistoautomaation vaikutukset laskentatoimeen. Helsinki 1986.
 F:139. MARKKU SÄÄKSJÄRVI: Peruskäyttäjien luokittelu sovellutuskehittimien käytön näkökulmasta. Helsinki 1986.
 F:140. VEIKKO JÄÄSKELÄINEN: Negotiation of International Contracts. Helsinki 1986.
 F:141. ARTO LAHTI: Strategic Marketing as the Key Concept of Success of Small Firms Competing in the Open Industries. Helsinki 1986.
 F:142. PEKKA KORHONEN — OUTI LANTTO: An Experimental Comparison of Some Reference Direction Techniques for MCDM-Problems. Helsinki 1986.
 F:143. TIIT ELENURM: Managerial Performance and Innovations in Organizations. Helsinki 1986.
 F:144. KARI LILJA — KEIJO RÄSÄNEN — RISTO TAINIO: Towards Period Specific Theories of Management. Helsinki 1986.
 F:145. JAAKKO HAVUKKALA: Esimerkkejä graafisen viestinnän esitustavoista. Helsinki 1986.
 F:146. TIMO SAARINEN: State of Nolan's Stage Model. Helsinki 1986.
 F:147. LIISA UUSITALO: On the Consumption of Pictorial Art. Helsinki 1986.
 F:148. SIRKKU KIVISAARI — SINIKKA VANHALA: Psychophysical Strain in Office Work. Helsinki 1986.
 F:149. KALERVO VIRTANEN: Pääomien allokointi monialaisessa tulosyksikköorganisaatiossa. Helsinki 1986.
 F:150. JAAKKO HONKO: Developing Economic Strategies for Small Countries. Helsinki 1986.
 F:151. SEPPO I. SUOMINEN: Katsaus vertikaaliseen yhdentymiseen. Helsinki 1986.
 F:152. VEIKKO JÄÄSKELÄINEN: Financial Management of Commercial Banks, Part 1. Helsinki 1986.
 F:153. PEKKA J. KORHONEN: The Specification of a Reference Direction Using the AHP. Helsinki 1986.
 F:154. MARKKU SÄÄKSJÄRVI: Tietokoneiden itsenäiskäyttö. Helsinki 1986.
 F:155. URHO PAAKKUNAINEN: Approaches to Study Joint Venture as an economic Decision. Helsinki 1986.
 F:156. PEKKA J. KORHONEN: VIS — A visual interactive Support System for multiple Criteria Decision Making. Helsinki 1986.
 F:157. LIISA UUSITALO — MARJA KORHONEN: Management of Cultural Organizations. Helsinki 1986.
 F:158. MARJA-LIISA PARJANNE: Determinants of Intra-Industry Trade: A theoretical and empirical Framework. Helsinki 1986.
 F:159. SOILE TUORINSUO: Yhteistoiminnan säännöt sovellettuina yrityksen päätöslanteisiin. Helsinki 1986.
 F:160. PURHONEN MERJA: Osallistuvan johtamistyylin vaikutuksista toimihenkilöiden työtyytyväisyyteen. Helsinki 1986.
 F:161. TINA REIJONEN: Yhteistoimintalaki ja koettu osallistuminen eri henkilöstöryhmien välillä Suomessa ja Ruotsissa. Helsinki 1986.
 F:162. JOUKO YLÄ-LIEDENPOHJA: Kohti kulutetun tulon osan verottamista. Helsinki 1986.

M-sarja: Mikkelin Pienyrityskeskukseen julkaisuja

- M:1. ANTERO KOSKINEN: Ristiinan kunnan elinkeinopoliittinen kartoitus ja toimenpideohjelma. Helsinki 1984.

- M:2. TIMO NUUJA; TUTPRO: Tutkimusaiheita Mikkelin läänin parhaaksi ja kehittämiseksi. Helsinki 1984.
- M:3. TUULI TUKIAINEN: Mikkelin läänin kommentoiva bibliografia. Helsinki 1985.
- M:4. LAURI VALKONEN: Energiatiedotusprojekti: tehostettua energiätiedotusta Mikkelin läänissä. Helsinki 1985.
- M:5. Hyvä koulutuskäytäntö I. Yritysjohdon koulutuksen laatuksymyksiä. Toim. Hilkka Kuisma. Helsinki 1985.
- M:6. Viisi lukuvuotta Mikkelissä. Katsaus HKKK:n toimintaan Mikkelissä vuosina 1980—1985. Toim. Antero Koskinen. Helsinki 1985.
- M:7. Pienyritykset. Tiedonhaku, pienyrityskirjallisuus ja pienyritystutkimukset. Helsinki 1985.
- M:8. TUULA FOSSI — ANTERO KOSKINEN: Telepalvelut ja pk-yritykset. Helsinki 1985.
- M:9. TIMO NUUJA: Yrityskohtaiset energiapalaverit — toiminnan arviointia. Helsinki 1985.
- M:10. ANTERO KOSKINEN — PIRKKO SUOKAS: Yrittäjä- ja yritysjohton koulutus. Helsinki 1986.
- M:11. Pienyritykset — Small Business. Helsinki 1986.
- M:12. Konsultointi PK-yrityksissä. Toim. Heikki Torniainen. Helsinki 1986.
- M:13. VILHO MÄKELÄ — MARKKU VIRTANEN: Mikkelin läänin rahavirrat. Helsinki 1986.
- M:14. MARKKU VIRTANEN: TUTPRO: Tutkimusaiheita Mikkelin läänin kehittämiseksi. Helsinki 1986.

Suuntana tieteiden integraatio ja ulkoinen yhteistyö

Puhe, jonka rehtori, professori Arvi Leponiemi piti Helsingin kauppakorkeakoulun lukuvuoden avajaisissa 6.9.1985.

Yli sata vuotta sitten Ralph Waldo Emerson pohdiskeli tulevaisuuden luonnetta seuraavaan tapaan: ”Edessä oleva aika tulee olemaan erittäin hyvä, jos vain tietäisimme mitä juuri nyt tekisimme tulevaisuuden varalle.” Harvan mietelmän ajankohtaisuus on yhtä selvästi korostunut kuin tämän. Lähestyttäessä toisen vuosituhannen loppua on muutosten vauhti yhteiskunnan ja talouden piirissä kaikkialla nopeutunut. Nykyisin ei tosin ole puutetta kirjoista ja artikkeleista, joissa tulevaisuutta ennakoidaan, mutta vain harvoissa niissä pystytään peilamaan tulevien tapahtumien moniulotteisuutta.

Eräs asia näyttää selvältä: ainakin tutkimuksen rooli korostuu entisestään. Tutkimushan on perusta korkeakoulujen toiminnalle. Se on päättymätön prosessi ideoiden kehittämiseksi, kirkastamiseksi ja tarkistamiseksi. Uusia näkemyksiä ja hypoteeseja on testattava käytännössä, niistä on keskusteltava kollegain kesken ja näin tietoa ikään kuin jalostetaan kollektiivisesti.

Kauppakorkeakoulujen tavoitteena on alusta saakka ollut olla tiennäyttäjiä talous- ja kauppatieteiden tutkimuksessa. Tutkimusten tulosten tulisi sitä paitsi jatkuvasti muovata ja ajankohtaistaa opetusohjelmia. Tämän uudistumisen ansios- ta opiskelijoilla pitäisi olla mahdollisuus oppia aina uusinta tietoa ja siihen perustuvia käytännön sovelluksia.

Uusia suuntauksia tutkimuksessa ja opetuksessa

Mikä on tutkimuksen tulevaisuus — miten sen arvioidaan suuntautuvan vuoteen 1990 mennessä? Tämä oli ensimmäinen neljästä kysymyksestä siinä tiedustelussa, jonka kesäkuun puolella välissä osoitin maailman johtavien kauppakorkeakoulujen rehtoreille ja yliopistojen vastaavien tiedekuntien deaneille.*

* Käytettävissäni oli myös parikymmentä ajankohtaista samaa asiaa käsittelevää artikkelia ja suunnittelupaperia.

Vastauksia on tähän mennessä tullut 11 maasta yhteensä 18 yliopistosta ja korkeakoulusta. Ensimmäinen kysymys kuului: Tarkasteltaessa tutkimuksen suuntautumista omalla tieteenalallanne seuraavien viiden vuoden aikana — mitä muutoksia, läpimurtoja tai painopisteiden siirtymiä odotatte tapahtuvaksi?

Kyselyyn vastanneiden mielipiteet erosivat luonnollisesti melkoisesti toisistaan, kuten voitiin odottaakin. Onhan tulevaisuuden ennustaminen aina vaikeaa. Lisäksi on otettava huomioon, että jokainen rehtori ja dean arvioi lähinnä oman tieteenalansa kehitystä.

Selvä enemmistö vastanneista uskoi, että jatkuvasti yhä suurempaa huomiota olisi kiinnitettävä maailmantalouden ilmiöihin. Koska liiketoiminnan potentiaaliset mahdollisuudet ja taloudellinen valta siirtyvät uusiin keskuksiin, seuraa tästä tutkimushaasteita kansainvälisen kaupan, johtamisen ja erilaisten kulttuurien tuntemuksen alalla. Kansainvälisen kaupan ja vaihdon piiriin ovat erityisesti nousemassa palvelut koulutuksesta konsultointiin ja projektityöskentelyyn. Näitä on tutkittu tähän mennessä vain vähän. Edelleen kehitysmaiden taloudellinen nousu ja monikansallisten yritysten ekspansio tarjoavat yhä mahdollisuuksia tutkimukselle, jonka tuloksia tarvittaisiin myös opetuksessa.

Toiseksi useimmin mainittiin tutkimuksen painopistealoina johtamisen uudet ulottuvuudet aina muutoksen ja operaatioiden johtamisesta erikoistuneeseen tuotejohtamiseen. Johtamisen ja operaatiotutkimuksen todettiin jo nyt kytkeytävän läheisesti tietotekniikkaan ja sen sovelluksiin.

Tässä yhteydessä eräät vastaajat muistuttivat, että juuri johtamiskoulutuksessa korkeakoulujen asema on uhattuna. Yli 20 vuotta korkeakoulutasoinen tutkimus on ollut pääroolissa metodien kehittämisessä. Jo nyt, mutta eritoten tulevaisuudessa tärkeät kontribuutiot saattavat kuitenkin tulla korkeakoulujen ulkopuolelta, kuten yrityksistä, niiden koulutuslaitoksista ja konsulttitoimistoista.

Tarve perustaa pieniä, joustavampia yrityksiä jäykkärakenteisten suuryritysten taantuuksessa ja tietotekniikan sovellutusten yleistyessä on nopeasti luonut uuden tieteenalan: yrittäjyyden ja pienyritysten johtaminen sekä vastaavia koulutusohjelmia paitsi Euroopassa myös USA:ssa ja Kanadassa. Kehityksen myötä ovat yrittäjyyden yksilölliset arvot ja ominaisuudet tulleet korostetusti esille ja tutkimukselta odotetaan tuloksia mm. pienyritysten merkityksestä alueellisessa kasvussa, tuottavuuden ja työllisyyden paranemisessa sekä kansallisen kilpailukyvyn kohentamisessa.

Pienyrittäjyyden tutkimus ja opetus ovat tuoneet esille myös innovaatioiden tärkeyden. Tähän liittyen University of British Columbian MBA-ohjelman suunnittelupaperissa kritisoidaan kvantitatiivisten metodien tärkeyden ylikorostamista. Raportissa kerrotaan sikäläisten teollisuusmiesten levittävän keskuudessaan seuraavanlaisia hyvänlaatuisia kommentteja: ”Jos Edisonin apulaiset olisivat suorittaneet MBA-tutkinnon, ei Edison olisi koskaan keksinyt hehkulamppua, mutta tehnyt kyllä suurempia kynttilöitä.”

Uusia opetusaloja

Kyselyn toinen kysymys kuului: Mitä uusia kursseja olette ottaneet lukuvuoden 1985—86 opetusohjelmaan?

Vastauksien mielenkiintoisena yleistrendinä on, että kauppakorkeakoulut pyrkivät varmistamaan ei vain sitä, että opiskelijat saavat soveltuvan koulutuksen

talouselämän ammatillisissa tiedoissa ja taidoissa vaan laajemmaltikin valmiuksia elämää itseään varten.

Ensinnäkin opiskelijain sanotaan tarvitsevan tänä päivänä erityisesti kommunikaatiotaitoja: kyvykkyyttä kommunikoida tehokkaasti sekä ideoista että käytännön asioista. Kuinka sofistikoituiksi tekniikka ja tietokoneet voivat tulla, nuoret kauppätieteiden opiskelijat tarvitsevat — siitä huolimatta ja sen vuoksi — kyvyn puhua ja kirjoittaa hyvää kieltä, olipa sitten kysymyksessä äidinkieli tai vieraat kielet. Toiseksi — tämä on suuri muutos — opiskelijoiden täytyy saavuttaa myös teknologian kielitaito. Korkea teknologia ja tietotekniikka ovat muuttamassa korkeakouluja, toimistoja, tehtaita ja elämäntapojamme yleensäkin. Tämän kehityksen perusteellinen ymmärtäminen on tärkeää ja tätä varten korkeakoulut eri puolilla maailmaa ovat parhaillaan hankkimassa uusia kehittyneitä tutkimuksen ja opetuksen välineitä.

Uusista kursseista yksittäisinä esimerkkeinä voidaan mainita mm. matkailutalous (Berliini), kansainvälinen johtaminen (Stuttgart) ja toimistoautomaation teoria (Japani). Mielenkiinnolla on pantava merkille myös se, että Milanon kauppakorkeakoulu perustaa tästä syksystä alkaen englanninkielisen MBA-ohjelman, jonka opetusohjelmaa kehitetään kansainvälisesti suuntautuvaksi.

Talouselämän haasteet

Deaneille ja rehtoreille osoittamani kyselyn kolmas kysymys oli: Mitä haasteita taloudellinen kehitys asettaa korkeakoulujen opetukselle? Neljäs kysymys jatkona edelliseen kuului: Suunnitteletko uusia opetusohjelmia näihin haasteisiin vastaimiseksi?

Erityisesti seuraavia tietoja ja taitoja pitivät vastauksensa lähettäneet korkeakoulut tulevaisuuden aloina opetuksessa:

- uuden liiketoiminnan kehittäminen ja yrittäjyys,
- tuoteinnovaatioiden johtaminen idea-asteelta markkinoitaviksi lopputuotteiksi,
- inhimillisten resurssien kehittäminen,
- monen tason prosessien johtaminen,
- team-työskentely ja kommunikaatio,
- interaktiivinen tietokoneen käyttö,
- liiketoiminnan historia,
- liiketoiminnan etiikka,
- rekrytointistrategiat ja
- pääomarakenneteoriat.

Vastauksista henki menestykseen pyrkivän korkeakoulun toiminta-ajatus, eli kuten Manchester Business Schoolin dean määrittelee: ”Haaste on pysyä relevanttina ja pysyä liike-elämän kehityksen tasolla.” Japanilainen kauppakorkeakoulu täsmentää: ”Nuorten ihmisten kouluttaminen voimakkaasti teknologiaan nojautuvan yritystoiminnan palvelukseen on mitä vakavin haaste. Vastauksemme siihen ei voi olla pelkkä liike-elämän tarpeisiin mukautuminen. Meidän ei ole opetettava vain taloudellisen kehityksen hyviä puolia, vaan myös sen varjopuolet”.

Helsingin kauppakorkeakoulun piirissä omaksumamme koulutusfilosofian periaatteet edessä olevina vuosina voitaneen määritellä käsitteillä jatkuvuus ja reformi. Tämä tarkoittaa sitä, että meidän tulee vahvistaa ja kehittää parhaita

traditioitamme mutta olla samalla avoimia uusille virtauksille. Uusien oppiaineiden ja kurssien suunnittelussa jo tähän mennessä kyselyyn saapuneet vastaukset tarjoavat hyvää informaatiota sekä tutkimuksen ja opetuksen uusista aloista että potentiaalisista yhteistyökumppaneistakin.

Tieteiden ja opetusohjelmien integrointi

Perustavanlaatuinen tekijä, jonka kaikki kauppakorkeakoulut tulevaisuudessa kohtaavat, on ulkopuolisten kilpailu. Monenlaiset instituutiot tarjoavat jo nykyisin koulutuspalveluja, nimenomaan ajankohtaista ja erikoiskoulutusta. Jotta kauppakorkeakoulut voisivat menestyä, niiden on arvioitava, mitä ne voisivat tehdä parhaiten ja sen jälkeen vasta kehitettävä ja toteutettava strategioitaan parantaakseen kilpailuasemaansa.

Nykyisessä kansainvälistyneessä taloudellisessa ympäristössä vaaditaan kaupalliselta korkeakoulutukselta sekä tieteiden integraatiota että yhteistyötä talouselämän kanssa. Kaupallisten aineiden pirstoutuminen yhä kapeampiin erikoisaloihin on ollut valtasuuntauksena pari vuosikymmentä. Niiden tutkimuksen ja opetuksen integrointia tarvitaan nyt, samoin yhteistyötä muiden yhteiskuntatieteiden ja jopa humanististenkin tieteiden kanssa.

Harvard Graduate School of Business on loistava esimerkki menestyksellisten tutkimustraditioiden luomisesta. Siellä on aina keskitytty enemmän uusien näkemysten esittämiseen ja vähemmän olemassa olevien teoriain testaamiseen tiettyjen olettamusten perustalta. Sanalla sanoen on pyritty luomaan uusia teorioita. Empiirisistä havainnoista lähtien tieteiden yhteistyönä onkin pystytty rikastuttamaan uusilla kontribuutioilla etenkin talous- kauppatieteitä. Tällöin on pidetty erityisesti silmällä sitä, että uusi tutkimustieto olisi relevanttia yrityksissä toimiville.

Selviä merkkejä on olemassa siitä, että nykyisin kaikissa kauppakorkeakouluissa entistä paremmin ymmärretään yhteistyön merkitys tutkimuksessa. Nyt on aika koota voimia sekä yhteistyöhön eri aineiden kesken että tietyille painopistealueille keskittäen ja ulkopuolisia yhteistyökumppaneita etsien.

Opetusohjelmien kehittämisessä on viime aikoina alettu kiinnittää aineiden integraation ohella huomiota tasapainoon teorian ja käytännön, rationaalisuuden ja intuitiivisuuden sekä ongelmien identifioinnin ja ratkaisun välillä. Samaan aikaan on selvitettävä tarjottavien kurssien keskinäiset riippuvuudet.

Keskeisten oppiaineiden integrointi voidaan parhaiten tehdä asteittain suuria kertamuutoksia välttäen. Yksi mahdollisuus on keskeisten kurssikokonaisuuksien opettaminen team-työnä, vaikei tämä aina olekaan hyvä keino. Tapa, jota on menestyksellä kokeiltu, on analyyttisten menetelmien, case'ien ja simuloinnin yhdistelmä.

Opetusohjelmien integrointi yhä laajemmiksi kokonaisuuksiksi perinteisten talous- ja kauppatieteiden ulkopuolelle on niin ikään alkanut herättää kiinnostusta. Uudenlaisesta yhteistyöstä on alkanut ilmetä merkkejä muuallakin kuin USA:ssa, jossa se on vakiintunut käytäntö: humanistisia aineita suositellaan MBA-tutkinnon yhdistelmiin, ja toisaalta liiketaloustieteitä humanistisiin tutkintoihin sisällytettäväksi. Integraation uusi ulottuvuus ilmenee jo monien yliopistojen ja korkeakoulujen uusissa tutkintorakenteissa.

Kauppakorkeakoulu ja elinkeinoelämä yhteistyöhön

Korkeakoulusektorin tulevaisuuden yleisnäkymät eivät nykyisin ole kovin lupaavia. Tämä johtuu siitä, että korkeakouluja ylläpitävän julkisen sektorin kasvumahdollisuudet ovat meillä niin kuin muuallakin vähäiset. Tämän vuoksi olisikin elinkeinoelämä saatava mukaan vahvistamaan kauppakorkeakoulun roolia: mukaan sen toimintakykyisyyden ja ajanmukaistamisen turvaamiseen. Ajan-kohtaisuutta vetoamuksen esittämiselle antaa tosiasia, että olemme parhaillaan avaamassa uutta lukuvuotta, jonka puolivälissä — tarkemmin sanottuna tammi-kuun 16. päivänä 1986 — tulee Kauppakorkeakoulun toiminnan aloittamisesta kuluneeksi 75 vuotta.

Juhlavuoden merkeissä Helsingin kauppakorkeakoulu on jo aloittanut valtakunnallisen varojen keräyksen, jonka tarkoituksena on käynnistää uusia ohjelmia tutkimuksessa ja opetuksessa läheisessä yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa. Keräystä johtaa kansleri Jaakko Hongon puheenjohtolla toimiva keräystoimikunta, jossa on mukana elinkeinoelämän eri sektoreiden tunnettuja edustajia. Keräys on lähtenyt lupaavasti liikkelle.

Tässä yhteydessä mieluisa tehtäväni on kiittää myös niitä yhteisöjä, joiden keräämiä varoin on korkeakouluumme saatu perustaa markkinointi: mainonnan professuuri — ensimmäinen laatuaan Suomessa.

Nykyisin on yleisesti hyväksytty se ajatustapa, ettei tieteen pitäisi eristäytyä yhteiskunnan tarpeista. Tieteellisillä teorioilla on tunnetusti suuri merkitys siinä, että ne ovat perusta taloudellisen kehityksen turvaamiseksi. Tärkeätä on myös vuorovaikutus eli elinkeinoelämän asiantuntemuksen käyttö opetusohjelmia suunniteltaessa ja todella tehokkaiden harjoittelujärjestelmien luomisessa sekä tutkimusyhteistyö.

Eräällä alalla korkeakoulujen ja elinkeinoelämän yhteistyö on edistynyt nopeasti ja tuloksellisesti. Tämä ala on täydennyskoulutus. Sen eräänä pioneerina Helsingin kauppakorkeakoulu osoitti joustavuutta elinkeinoelämän uusille tarpeille aloittamalla jo vuonna 1970 12-viikkoisten johtamiskoulutus- eli JOKO-ohjelmien järjestämisen yritysten keskijohdolle.

Korkeakoulumme Täydennyskoulutuskeskuksen painopistealueina alkavana lukuvuonna ovat JOKO-ohjelmien sisällön ja työskentelytapojen eli kaikinpuolisen laatutason kohottaminen. Kansainvälistyminen ja yhteydet ulkomaisiin opettajiin, yliopistoihin ja liikkeenjohdon instituutioihin saavat entistä merkittävemmän aseman.

Erityistä painoa pannaan Täydennyskoulutuskeskuksen ja kauppakorkeakoulun eri laitosten kuin myös yksittäisten opettajien ja tutkijoiden yhteistyön kehittämiseen. Opettajien ja tutkijoiden osalta tämä merkitsee parhaimmillaan uusien kanavien luomista yritysmaailmaan ja yritysjohtajiin ja ohjelman sisällön osalta uuden tieteellisen tiedon tarjoamista elinkeinoelämän käyttöön.

Merkittävänä uutena aluevaltauksena on syytä mainita syksyllä aloitettava valtionhallinnon johdon taloustieteellinen täydennyskoulutusohjelma, jonka toimeksiantajana ja rahoittajana on valtiovarainministeriö. Ohjelman kohderyhmänä ovat sellaiset valtionhallinnon esimiehet ja asiantuntijat, jotka päätöksillään ja valmistelutyöllään vaikuttavat kansantalouden ja erityisesti yritystoiminnan puitteisiin.

Kauppakorkeakoulun Täydennyskoulutuskeskuksen erillinen yksikkö, Mikkelin Pienyrityskeskus vietti kesäkuussa viisivuotisjuhlaansa.

Yritysjohdon runko-ohjelmia on siellä nyt kolme. Oma yritys -ohjelma, pk-yritysten johtamiskoulutusohjelma ja erilliset ohjelmat, kuten strateginen johtaminen.

Helsingin kauppakorkeakoulun kansainvälistynyt profiili

Korkeakoulun profiilia ei luoda hetkessä, sillä tutkimuksen traditioiden aikaansaaminen ja opettajakunnan rekrytoiminen yksistään vaativat aikaa. Kansainvälinen suuntautuminen on ollut Helsingin kauppakorkeakoululle selvimmän tunnusomaista alusta alkaen ja aiheellista lienee kertoa, mitä tällä sektorilla on tehty ja mitä ollaan tekemässä.

Ekonomian tutkintoa opiskelevilla on ollut uudessa tutkinnossa vuodesta 1977 lukien mahdollisuus opiskella erityisessä kansainvälisten toimintojen koulutusohjelmassa, jossa osa opetuksesta annetaan englannin kielellä. Tähän ovat antaneet mahdollisuuden lisääntyvät ulkomaiset opettajavierailut. Samanlaista kehitystä on havaittavissa myös muissa koulutusryhmissä.

Tärkeä kansainvälinen toiminto korkeakouluissa on opiskelijoiden liikkuvuus. Helsingin kauppakorkeakoululla on ollut viime vuosina opiskelijavaihtoa Pariisiin ja Manchesterin kauppakorkeakoulujen kanssa. Vaihto-opiskelijoiden määrä on kuitenkin jäänyt pieneksi, koska mm. tänne saapuvaksi halukkaiden harjoitelpaikkojen saanti on ollut vaikeaa. Jotta useammat pääsisivät opiskelemaan ulkomaisissa korkeakouluissa on käytäntöä muutettu siten, että yhteistyökorkeakoulujen määrää on lisätty ja siten, että opiskelijat maksavat opetuksen osallistumisesta lukukausimaksun, jota varten heille hankitaan rahoitustukea eri lähteistä.

Vuoden 1986—87 aikana lähteekin jo noin 30 kauppatieteiden ylioppilasta vähintään yhden lukukauden mittaiseksi ajaksi opiskelemaan jossakin yhteistyökorkeakoulussa. Kansainvälinen keskus arvioi, että seuraavan lukuvuoden kuluessa voidaan ulkomaille lähetettävien opiskelijoiden lukumäärä nostaa 50:een ja ajan mitaan on tavoitteena saada opiskelumahdollisuus ulkomailla järjestetyksi noin 80 opiskelijalle lukuvuosittain.

Yhteistyökorkeakouluja, jotka joko jo ottavat vastaan tai ovat lupautuneet vastaanottamaan opiskelijoitamme, on tällä hetkellä Yhdysvalloissa, Kanadassa, Englannissa, Ranskassa ja Länsi-Saksassa. Ennen pitkää tarvitsemme yhteyksiä korkeakouluihin myös Japanissa ja Kaakkois-Aasiassa.

Ekonomiopiskelijoiden kohdalla on ohjelmien laajentamisen esteenä kaksi ongelmaa. Rahoitus on luonnollisesti ongelma, johon toivomme apua valtiotalta, elinkeinoelämältä sekä erilaisilta rahastoilta. Valtiovalta on suhtautunut esityksiimme myönteisesti. Liikesivistysrahasto, Paulon Säätiö sekä Jenny ja Antti Wihurin rahasto ovat eräiden muiden säätiöiden ohella käyttäneet huomattavasti varoja ulkomaisen opiskelun tukemiseen lukuvuonna 1985—86 ja toivomme saman apurahapolitiikan jatkuvan myös tulevina vuosina. Elinkeinoelämältä toivomme niinkään tukea, esimerkiksi 75-vuotisjuhlakeräykseen osallistumalla.

Kansainvälinen MBA-ohjelma

Kansainvälinen englanninkielinen MBA-ohjelma on ollut käynnissä kaksi vuotta. Ensimmäisenä mukaan tullut opiskelijaryhmä valmistuu vuoden 1985 loppuun

mennessä. Monet opiskelijoista ovat saaneet erinomaisia työpaikkoja jo ennen opintojensa päättymistä. Merkit viittaavat siihen, että sekä työnantajien että opiskelijoiden kiinnostus ohjelmaa kohtaan kasvaa lähivuosina. Tämä on luonnollista sen jälkeen, kun ohjelman tuloksia on käytettävissä.

Kiinnostus ohjelmaa kohtaan on heräämässä myös maamme rajojen ulkopuolella. Joukko Länsi-Euroopan maista olevia opiskelijoita pyrkii ohjelman varsinaiseksi opiskelijoiksi kuluvan syksyn aikana. Useat amerikkalaiset kauppakorkeakoulut ovat ilmoittaneet kiinnostuksensa lähettää jo ensi vuonna vierailevia opiskelijoita kesäkuukausien ohjelmaan.

Periodiopetuksen muotoon järjestetyt luentosarjat ovat osoittautuneet onnistuneeksi ratkaisuksi kansainvälisten opettajavoimien hankkimiseksi. Opettajaehdokkaita on tarjolla enemmän kuin ohjelman budjetti sallii ottaa heitä vastaan.

Jos valtiovaltan rahoitustuki vakiintuu, voidaan ohjelman tulevaisuuteen suhtautua luottavaisesti. Tämän jälkeen on aika toivoa ohjelman muodollista hyväksymistä täydennyskoulutustutkinnoksi. Ajan kuluessa tarvitaan luonnollisesti myös tilakysymyksiin ratkaisu. Jo nyt on ilmeistä, että ohjelma tulee saamaan seuraajia Suomen kaltaisissa pienissä maissa, joilla ei ole taloudellisia mahdollisuuksia hankkia perinteisen korkeakouluohjelman muotoon rakennetun kansainvälisen ohjelman edellyttämää pysyvää opettajakuntaa.

Kehittämismahdollisuuksia

Vaikka Helsingin kauppakorkeakoulun profiilissa kansainvälinen suuntautuminen näkyy entistä terävämmin, on toisaalta vakavia puutteitakin olemassa kansainvälisen yhteistyön alalla.

Tutkimusyhteistyön käynnistyminen ulkomaisten yhteistyökorkeakoulujen kanssa on ollut hitaanlaista. Tässä suhteessa voidaan kiinnittää toiveita juhluvuoden merkeissä järjestettävään Helsingin kauppakorkeakoulun nuorten tutkijain kolmanteen kansainväliseen seminaariin, jonka toivotaan vievän asiaa eteenpäin.

Taloudellista ei korkeakoulullemme ole se, ettemme ole kyenneet normaaliin opiskelijavaihtoon yhteistyökorkeakoulujemme kanssa, vaan omat opiskelijamme joutuvat maksamaan kalliit lukukausimaksut ulkomaisesta opiskelustaan.

Lähivuosina on pakko tehdä jotakin ekonomitutkinnon muokkaamiseksi yhä kansainvälisemmäksi. Kansainvälisen keskuksen johtajan Veikko Jääskeläisen ehdotuksen mukaan olisi kehiteltävä yhden lukukauden mittainen englanninkielinen opetuskokonaisuus, joka soveltuu sekä omille opiskelijoillemme että vieraileville opiskelijoille. Kokemus on osoittanut, että ulkomaisia opettajia on helpommin saatavissa, jos opetus järjestetään periodiopetuksena. Yhden lukukauden kattamiseksi tarvitaan neljä kolmen viikon jaksoa.

Ekonomian tutkintoa suorittamaan olisi hankittava myös vierailevia ulkomaisia opiskelijoita. Kysymykseen voisivat tulla undergraduate-tasoiset opiskelijat. Heitä voitaisiin rekrytoida niistä yhteistyökorkeakouluista, joilla itsellään on International Business -ohjelma undergraduate-tasolla. He opiskelisivat täällä sen lukukauden, jolle rakennettaisiin ehdotettu ohjelma.

Korkeakoulun on opetettava ajattelemaan

Hyvät uuden opiskelijat! Ankaran karsinnan kautta suuresta pyrkijämäärästä

valittuina te olette nyt aloittamassa opintojanne. Joukkonne keski-ikä on hieman yli 20 vuotta, mikä merkitsee sitä, että tulette täysipäiväisinä työntekijöinä työmarkkinoille viimeistään vuoden 1990 tienoilla ja saavutate eläkeiän suunnitteen vuonna 2030.

Ehkä on parempi antaa futurologeille tehtäväksi ennustaa tarkkaan minkälaiset pätevyyydet, tiedot ja taidot auttaisivat teitä tekemään menestyksellisen elämänuoran erityisesti ensi vuosituhanen puolella.

Mutta on syytä kysyä, mikä on korkeakoulun vastuu teistä? Yleensä ollaan yhtä mieltä siitä, että koulutus on yleisesti vastuussa tiedon levittämisestä, mikä vuorostaan tekee ihmiskunnalle mahdolliseksi hallita ympäristöään ja elää harmoniassa sen kanssa. Tietokoneet todennäköisesti tekevät tulevaisuudessa suuren osan rutiinitöistä ja ehkä enemmänkin. Mutta varmasti tarvitaan ihmisiä, jotka pystyvät käsittelemään ja hallitsemaan outoja ilmiöitä ja asioita, luomaan niille käsitteet ja innovoimaan niiden selityksiä sekä esittämään ratkaisuja ennen näkemättömille ongelmille.

Sen vuoksi te tarvitsette perusteelliset oppimisen taidot, kyvykkyyden opiskella, oppia, tehdä tutkimusta ja käyttää älyä koko kapasiteetin laajuudelta. Pelkistään voitaneen sanoa, että ihmisten yleensäkin täytyy erityisesti opiskella ajattelemisen taitoa.

Tämän päivän ongelmat, jotka kerran olivat paikallisia, ovat nyt kansallisia; ongelmat kerran kansallisia, ovat nyt globaalisia. Selvän ajattelun tarve on lisääntynyt ei vain makrotasolla, vaan myös mikro- tai yritystasolla, missä kaikkien toimintojen kohdalla on yhä enemmän vaihtoehtoja valittavana. Nopeat kehitysaskleet teknologiassa ovat yksi esimerkki päätöksentekoa vaikeuttavasta kehityksestä. Väitetään, että monet koneet ja laitteet on katsottava vanhentuneiksi jo niiden asentamisen aikaan, koska kilpailija saattaa samalla hetkellä olla tilaamassa parannettua mallia.

Koska ajattelun taito on niukka ja arvokas ominaisuus, seuraa tästä, että opiskelijain ajattelemaan opettamisen pitäisi olla yksi ensiarvoisimmista tavoitteista korkeakouluissa. Hyvä aloitus opiskelijain ohjaamiseksi on opettaa heille, kuinka suurmiehet ovat ajatelleet. Tämä vaatii tietysti laajaa ja syvällistä muiden alojen kuin liiketoiminnan tutkimista. Huippujohtajat osallistuvat nykyisin useasti kursseihin, missä heidän sanotaan opiskelevan klassisia aineita terävöittääkseen tutkimus- ja selvänotto kykyään sekä harkintaansa. Ei myöskään kauppatieteiden opiskelija voi ylenkatsoa näitä tieteitä. Kauppatieteiden opiskelijat USA:ssa käyttävätkin noin kaksi vuotta muihin kuin business-opintoihin, joskin niiden sisältöä on toisaalta ankarasti arvosteltu hajanaisuudesta.

Back to basics — takaisin perusteisiin — on laajalti kannatusta saanut tunnus korkeakoulupiireissä tänään. Lopultakaan ei ehkä ole parempaa tapaa opettaa oikeata ajattelua kuin paljastamalla väärän ajattelun virheet filosofien perikuvan Sokrateen tradition mukaisesti. Toisaalta hän ei ole hyvä esimerkki — muistamehan, että Sokrateen kohtalo oli julma. Häntä syytettiin oikeudessa ”valtiorikosten jumalien halveksimisesta, uusien jumalien palvomisesta ja nuorison turmelemisesta uusilla opeilla” ja tästä syystä hänet tuomittiin vuonna 399 eKr kuolemaan juomalla myrkkymaljan. Tänä päivänä uusien oppien esittäjää kohdellaan varmastikin lempeämmin.

Toivotan korkeakoulun opettajat, muun henkilökunnan sekä opiskelijat tervetulleiksi aloittamaan uutta lukuvuotta. Erityisesti haluan nämä tervetuloivotukset osoittaa uusille opiskelijoille.

Kannustinjärjestelmä korkeakouluun?

Puhe, jonka rehtori, professori Arvi Leponiemi piti Helsingin kauppakorkeakoulun lukuvuoden avajaisissa 5.9.1986.

Korkeakouluissa kautta maailman on laadittu ja laaditaan parhaillaan kehittämisohjelmia, jotta 1980—90-lukujen moniin haasteisiin pystyttäisiin vastaamaan. Paitsi että tällaiset ohjelmat usein jäävät mappeihin tai hyllyille, niiden tuloksia ei yleensä arvioida toteuttamisen jälkeenkään.

Vakavimmin voidaan kritisoida sitä, että kehittämisohjelmissa keskitytään tavallisesti vain yhteen korkeakoulujen tehokkuuden tekijään — henkilöstön kykyjen ja taitojen parantamiseen.

Yksittäisen tutkijan ja opettajan suorituskykyä tarkasteltaessa voidaan todeta siihen vaikuttavan ainakin kolme keskenään riippuvaista tekijää. Nämä ovat:

- 1) Henkilön kyvykkyys, oli sitten kysymys älykkyydestä, fyysisestä kestävyydestä, verbaalisista tai matemaattisista taidoista.
- 2) Henkilön motivaatio eli halukkuus tehtävien suorittamiseen täysitehoisesti.
- 3) Työpaikan miljöö, esimerkiksi tutkimuksen välineistö, henkilön status, työn määrä, vastuullisuus ja palkka sekä yhteistyö kolleegain kanssa.

Ideaalitapauksessa henkilöstön, sen motivaation ja työympäristön on kehityttävä synkronissa keskenään. Henkilöstön kehittäminen on vain yksi keino korkeakoulun laadullisten ja määrällisten tavoitteiden saavuttamiseksi eikä päämäärä sinänsä, kuten asia on usein virheellisesti käsitetty.

Pelkästään henkilöstön kehittämisestä voidaan odottaa tulokseksi yksilöiden kehittymistä, jolloin yksilöiden kyvykkyyden summa on heidän yhteinen potentiaalinsa. Jos koko organisaatiota — motivaatiota ja työympäristöä samanaikaisesti parannetaan, voidaan saavuttaa samalla synergiaetuja, joiden määrä on suurempi kuin pelkästään osien summa.

Suomen korkeakoululaitoksessa on myönteisenä piirteenä pantava merkille kasvava ja monipuolinen apurahatarjonta. Se on ollut ja tulee olemaan selvä kannustintekijä työmotivaation lisäämiseksi erityisesti tutkimuksenteossa.

Selkeää korkeakoulukohtaista tavoitteenasettelua ja tulosvastuullisuutta ei sen sijaan sovelleta juuri lainkaan, eikä kannustavaa palkkausjärjestelmää.

Vain hyvin vähän käytetään hyväksi laitosten välisen yhteistyön ja ryhmätyökentelyn tarjoamia etuja opetuksessa ja tutkimuksessa.

Soveltuuko suorituspalkkaus korkeakouluun?

Vaikka suorituspalkkaus on yksityisissä yrityksissä lisännyt motivaatiota, se ei sovellu korkeakouluun ja yliopiston tiedekuntiin, väitti James T. Johnston vuonna 1978 julkaisemassaan artikkelissa.

Syynä tähän on ensinnäkin vaikeudet suoritteiden mittaamisessa. Joitakin suoritteita voidaan helposti mitata, sellaisia kuin julkaistut tutkimukset tai ohjauksessa olevien opiskelijoiden lukumäärä. Sen sijaan opetuksen, hallinnon ja muiden palveluiden laatua on äärimmäisen vaikea mitata. Esimerkiksi kuinka mitattaisiin opetuksen laatua, sen ajankohtaisuutta, oppimista, jaetun materiaalin vaikeustasoja, opiskelijain kiinnostusta ja niin edespäin?

Mittauksen subjektiivisuus on toinen ongelma. Useimpia edellä mainittuja tekijöitä mittaavat yleensä kollegain, hallintoviraston ja opiskelijain toimikunnat, jolloin tutkija ja opettaja ei tiedä, kuinka tietty suorite palkitaan silloin, kun hän on päättämässä jatkaako hän entiseen tapaan vai muuttaako työsuorituksiaan. Ongelman aiheuttaa myös se, että palkkiot saattavat perustua asianomaisen ponnistuksiin parantaa saamaansa arviointia pikemminkin kuin suoritustensa laatua, esim. jättämällä pois mutkikkaat ja vaikeasti opetettavat aihepiirit kurssista.

Koska toimintoja on paljon, työn kokonaisarviointi on vaikeaa. Sitä paitsi työn kokonaismittan käyttäminen johtaisi siihen, että eräitä toimintoja pidettäisiin vähemmän tärkeinä (esim. opiskelijain ohjaus) eikä näitä toimintoja otettaisi huomioon palkkauksessa. Seurauksena tästä tällaisia tehtäviä suoritettaisiin rutiniinomaisesti, jos lainkaan.

Ero voidaan tehdä myös tiedekunnan jäsenten työpanoksen ja strategian välillä, jolloin edellisellä tarkoitetaan kuinka ahkerasti he ovat työskennelleet ja jälkimmäisellä, mihin he suuntaavat työpanoksensa. Tällöin suorituspalkka on omiaan lisäämään työpanosta, kun taas vaikutus strategiaan ilmeni niin, että aktiivisuus vähenee sellaisilla aloilla, jotka eivät ole helposti ja objektiivisesti mitattavissa.

Johtopäätöksensä Johnston esitti, että yliopisto-opetuksen tietyt piirteet aikaansaavat sen, että suoritusperusteisella palkkauksella on kielteisiä vaikutuksia tiedekunnan asenteisiin ja suorituskykyyn. Ellei näitä ongelmia voida poistaa, on epäviisasta käyttää tällaista palkkausjärjestelmää akateemisessa maailmassa.

Vastateesit

Edellä esitellyt väittämät kahdeksan vuoden takaa tyrmäsivät kategorisesti suorituspalkkauksen korkeakoululaitokseen soveltumattomana. Ne antavat kuitenkin samalla aiheen vastateesiin: Takaako tasapalkkaus korkealaatuisen tutkimuksen ja opetuksen?

Spontaanisesti nousee esille kysymys, mitä empiirisellä tutkimuksella olisi asiasta sanottavaa. Tutkijat ovatkin viime vuosina lähteneet liikkeelle, ja mielenkiintoisia tuloksia on esitetty. Tulosten yleistettävyyttä haittaa kuitenkin se, että tutkimusraportteja on toistaiseksi julkaistu vähän ja niiden kohteena ovat enimmäkseen amerikkalaiset yliopistot. Ne ovat yleensä yksityisiä ja amerikkalaiselle yliopistomiljöölle antaa leimansa ankara kilpailu henkisistä resursseista. Tätä kilpailua käydään kahdella tasolla. Ensinnäkin yliopistojen sisäisenä, jolloin

pyritään ensimmäisiksi omissa laitoksissa. Sen ohella yliopistot kilpailevat keskenään huippututkijoista houkuttelevia insentiivejä käyttäen. Toisaalta nämä olosuhteet antavat oikeutuksen ekonometriselle tutkimukselle korkeakoulutuksen tehokkuudesta.

Tutkimuksen insentiivit, rajoitukset ja tehokkuus

Amerikkalaiset professorit Graves, Marchand ja Thomson ovat muutama vuosi sitten tutkineet, mitkä ovat olleet tieteellisen tutkimuksen tärkeimmät insentiivit ja esteet tai rajoittajat yliopistoissa.

Tutkimus antoi tulokseksi, että täysprofessorien tutkimusaktiiviteettiin vaikutti erittäin merkittävästi heidän palkkatasonsa. Nuorempien professorien kohdalla palkalla ei sen sijaan näyttänyt olevan samanlaista merkitystä, mikä viittaa siihen, että nuoret tutkijat ehkä ”maksoivat oppirahoja” eli hakeutuivat palkasta välittämättä laadukkaisiin tiedekuntiin, joissa tehdään korkeatasoista tutkimusta.

Toinen tutkimusaktiiviteettia selittävä tekijä oli — kuten hyvin voidaan ymmärtää — tutkimusavustajien määrä professoria kohti. Tärkein tutkimusta haittaava tekijä taas oli opetusvelvollisuus — sekään ei ole yllättävä tulos.

Muut selittäjät, kuten opetusassistenttien määrä ja yliopistopaikkakunta eivät olleet tilastollisesti merkitseviä.

Edellä olevan kaltaisia yhden yhtälön palkkamalleja on viimeksi kuluneena kymmenvuotiskautena julkaistu lukuisia. Näiden lisäksi Hansen, Weissbrod ja Strauss julkaisivat vuonna 1978 kolmen yhtälön simultaanimallinsa ja vuonna 1984 Hansen yritti yksinään parantaa palkkojen määräytymisen mallia.

Hansenin simultaanimalli käsitti mm. tutkimustuotoksen ja ansioiden selitysytälöt. Tutkimusaineisto käsitti tiedot kaikkiaan 863 tutkijasta.

Tutkimustuotoksen oletettiin olevan positiivisesti riippuvainen tutkijoille tohtorin arvon antaneen tiedekunnan arvostuksesta sekä heidän nykyisen osastonsa laadusta (= tutkimuksen laatu), tutkijan sukupuolesta (= mies) ja tutkimuskokemuksen määrästä.

Estimoidussa tuotosyhtälössä kaikilla selittäjillä oli odostusten mukaiset merkitsevät kertoimet lukuunottamatta osaston arvostusta tai mainetta, jolla hämmästyttävää kyllä oli merkitsevä negatiivinen kerroin. Tekijöiden mielestä arvostuksen mittaamisen tapa saattoi tässä olla epäonnistunut.

Toinen yhtälö selitti palkkaa, minkä oletettiin olevan positiivisesti riippuvainen mm. tutkimuksen määrästä ja laadusta sekä tutkijan iästä ja sukupuolesta.

Estimointi antoi tulokseksi, että tutkimustuotos sekä tutkimuksen laatu saivat merkitsevät ja odostusten mukaiset kertoimet. Sen sijaan iän ja sukupuolen kertoimilla oli odotettu etumerkki, mutta kertoimet eivät olleet merkitseviä.

Palkitaanko tehokasta opetusta?

Vaikka tieteellisten julkaisujen laatua ja henkilökohtaisia ominaisuuksia pidetään pääasiallisina yliopiston opettajien tason arviointikohteina, opetuksen tärkeys on ollut tunnettu sitten Sokrateen päivien. Tehokas opetus on tämän päivän

yliopistoissa tullut yhä välttämättömämmäksi syyksi palkitsemiseen, vaikka tutkimus- ja julkaisutoiminta ovat edelleenkin katsottu ensisijaisiksi.

Opetuksen ja tutkimuksen kilpailutilanne on tosiasia. Vaikka 'publish or perish' -väittäjä onkin laajalti omaksuttu, tutkimusta ja opetusta pidetään yhteennivoutuneina toimintoina ja ajankäytön nollasummapelinä, ts. mitä enemmän tutkitaan, sitä vähemmän jää aikaa opetukseen tai päinvastoin. Toisaalta tutkimus on edellytys hyvälle opetukselle.

Selvityksessään "Tutkimus versus opetus", Jencks ja Riesman tulivat siihen odotettuun johtopäätökseen, etteivät opettajat voi pysyä stimuloivina elleivät he jatka tutkimusentekoa. Kun opettaja lopettaa tutkimisen, hän alkaa toistaa itseään ja menettää kosketuksen sekä nuoriin että ympäröivään maailmaan. Tutkimus ja opetus vastakohdiksi asetettuna on siten väärinkäsitys. Todellinen ongelma on saattaa nämä kaksi toimintoa tuloksia tuottavaan yhteispeliin keskenään.

Samalla on tärkeää, että arviointi- ja palkitsemissysteemi sovitetaan yhdeksi molempien toimintojen täsmälliseksi arviointiprosessiksi — niin vaikeaa kuin se käytännössä onkin.

Eräiden anglosaksisten selvitysten mukaan hyvästä opetuksesta saadut tulot ovat lähes aina pienemmät kuin tutkimustyöstä ja julkisista palveluista saatavat seuraavista syistä:

- yliopistoissa jokaisen oletetaan kykenevän opettamaan,
- hyvä opetus on vaikea määritellä ja mitata ja
- hyvän opettajan mainetta on vaikea viedä mukanaan, se tunnustetaan vain paikallisesti.

Tutkimustyön markkinat ovat laajemmat, koska tuotanto on näkyvämpää. Tutkimuksen laatu on helpompi mitata kuin opetuksen laatu, koska sen arvo voidaan kvantifioida apurahoina, sopimuksina ja kansallisena sekä kansainvälisenä maineena.

USA:ssa kohti suorituspalkkausta

Aivan viime vuosina suorituspalkkaus on ollut myötätulessa USA:n koululaitoksessa. Keväällä 1983 presidentti Reagan antoi tukensa kannustavalle palkkausjärjestelmälle ja aihe on ollut pitkään esillä sanomalehdissä. "Jos haluamme saavuttaa erinomaisuuden, meidän täytyy maksaa siitä palkkaa. Se on amerikkalainen tapa", Reagan sanoi. Saman vuoden kesäkuussa Newsweek toimitti aihepiiristä kyselytutkimuksen ja 80 % vastanneista antoi kannatuksensa merit pay -järjestelmälle, siis suorituspalkkaukselle.

Myös opettajajärjestöjen pitkäaikainen suoritusperusteisen palkkajärjestelmän vastustus on lieventynyt ja 1983 suoritettussa mielipidetiedustelussa 63 % amerikkalaisista public schoolien opettajista kannattivat suositusta, että opettajille pitäisi maksaa tehokkuuden mukaan.

Educational Research Servicen mukaan vuonna 1984 suoritusperusteinen palkkaus oli voimassa tai sen käyttöönottoa pohdittiin 21 osavaltion koululaitoksissa.

USA:n parhaat yliopistot ja valtaosa yliopistoista yleensäkin ovat kuitenkin yksityisiä. Ne ovat kilpailuhenkisiä ja niiden päämääränä on erinomaisuus tai peräti johtoasema yhdellä tai useammalla tieteenalalla. Sama koskee vielä tiukem-

min sikäläisiä business schooleja. Kaikki ne houkuttelevat korkeatasoisia tutkijoita paitsi palkkaeduin myös erinomaisilla tutkimuksen välineillä ja avustajilla.

'Performance funding'

Euroopassa on oltu kiinnostuneita eräistä USA:n osavaltioiden kokeiluista. Erityisesti on seurattu Tennesseen osavaltiossa kehitettyä, osittain suoritusperusteista julkista rahoitusjärjestelmää yliopistoille. Hanke lähti käyntiin vuonna 1979 viiden vuoden huolellisen valmistelun jälkeen.

USA:n osavaltioissa korkeakoulujen rahoitus on perinteisesti perustunut opiskelijamääriin, kuten Suomessakin. Myöhemminä vuosina on otettu huomioon myös opetusalat. Uusi lisärahoitusjärjestelmä Tennesseessä on tähdännyt tehokkuuteen ja laatuun mieluummin kuin määrällisiin tuloksiin. Tennesseen osavaltiossa on yliopistojen ja vastaavien korkeimman opetuksen laitosten ollut mahdollista saada lisärahoitusta aina 2 %:iin asti vuodessa seuraavien suoritettavien mukaan:

- 1) akreditoitujen koulutusohjelmien lukumäärä,
- 2) graduoitujen yleinen laatutaso — kyvykyys kommunikoida sekä analysoida, evaluoida jne.
- 3) graduoitujen arvosanat pääaineissa
- 4) opiskelijain, alumnin (entisten opiskelijain) ja työnantajien lautakunnan arviointi laitosten ohjelmien tasosta
- 5) muiden instituuttien johtajien arvioinnit koulutusohjelmien laadusta.

Viidestä suoritus- ja arviointiluokasta on mahdollista saada 20 pistettä jokaisesta eli 100 pistettä yhteensä. Instituuttien pistemäärät vaihtelivat ensimmäisenä lukuvuonna todellisuudessa 0—67 pisteen välillä ja vain 2 miljoonaa käytettävissä olleista 4 miljoonasta dollarista jaettiin. Suorituskriteereistä on myöhemmin poistettu muiden korkeakoulujen johtajien lausunnot ja korvattu ne kehittämissuunnitelmien arvioinnilla.

On luonnollista, että tällaisella uudella rahoitustavalla on ollut omat vaikeutensa ja epäoikeudenmukaisuuksiakin on ilmennyt. Niinpä on kysytty, johtaako suoritusperusteinen lisärahoitus rikkaiden yliopistojen rikastumiseen ja köyhien köyhtymiseen. Näin ei ole kuitenkaan käynyt, vaan pienet ovat menestyneet kilpailussa hyvin.

Lisäksi on pelätty, ettei suoritusten indikaattoreista ajan mittaan olla yksimielisiä, sillä jotkut mittarit voivat aiheuttaa vääristymiä opetuksen tavoitteille ja muodoille. Tällaista ei ole kuitenkaan vielä havaittu.

Tennesseen osavaltio on yllä kuvatulla menettelyllä saanut yliopistot ja muut korkeamman opetuksen laitokset yrittämään parastaan tehokkuutensa ja laatunsa nostamiseksi. Siihen ei ole toistaiseksi uhrattu suurempia summia kuin noin 1 ½ % korkeakoulusektorin budjetin loppusummasta vuosittain.

Englanti tavoittelee erinomaisuutta resursseja supistamalla

Muiden lailla Englannin yliopistolaitos tavoittelee erinomaisuutta ja suurempaa tehokkuutta, mutta täysin muista poikkeavin keinoin eli resursseja supistamalla ja

byrokratiaa lisäämällä. Korkeakoulujen päärahoittaja University Grant Committee aloitti tähän saakka jatkuneen resurssien supistusten kauden jo vuonna 1981, jolloin samalla opiskelijamääriä vähennettiin rajusti tarkoituksena säästää varoja tutkimukseen. Englannissa valtio on rahoittanut 80—90 % korkeakoulujen menoista. Valtion määrärahoja on supistettu sitten vuoden 1980 20 % reaalisesti ja opiskelijapaikat ovat vähentyneet noin 20 000:lla viiden vuoden aikana.

Edellistäkin tiukempi rahoitusmalli tulee voimaan nyt alkavana lukuvuonna. Sen perustana oli hallituksen suunnitelma vähentää yliopistoille annettavia varoja jälleen 2 % vuodessa reaalisesti seuraavana viisivuotiskautena, joten yliopistojen on jatkuvasti pyrittävä parempiin tuloksiin pienemmillä resursseilla.

Yleistavoitteena on, että yliopistoja johdettaisiin enemmän liikeyrityksen tavoin. Resurssien jakamiseksi esitetään noin 20 suuriteindikaattoria, cost centeriä liikeyritysten tapaan sekä jatkuvaa henkilökunnan pätevyyden arviointia. Uudesta rahoitusjärjestelmästä saa kaiken kaikkiaan sen vaikutelman, että saarivaltakunnassa pyritään tehokkuuteen suunnitelmallisuutta jatkamalla, eikä henkilökohtaisilla insentiiveillä näytä olevan näkyvää roolia.

Yritysten palkkausjärjestelmien viimeaikainen kehitys

Nykyisenä suurten taloudellisten muutosten aikakautena on tähänastisten palkkausjärjestelmien toimivuus yrityssectorissa ilmiselvästi huonontunut. Tähän ovat vaikuttaneet monet seikat, kuten palkkaerojen pienentyminen ja työtehtävien rajojen hämärtyminen. Nykyään suositaan yritystoiminnassa tavoitteellisuutta: organisaation osastoille ja yksiköille asetetaan tavallisesti omat tulostavoitteensa. Kehittyneen laskentatoimen ja seurannan avulla voidaan toimintaa ja tuloksia valvoa, jolloin palkkoja voidaan periaatteessa ja käytännössäkin maksaa yhä useammin tulosten mukaan.

Myös asenteet suorituksiin ja tuloksiin perustuvia palkkausjärjestelmiä kohtaan ovat viime aikoina muuttuneet entistä myönteisimmiksi. Seurauksena tästä palkkauksen uudet periaatteet ja uudet palkkausjärjestelmät ovat alkaneet levitä toimialalta toiselle ja johtaneet jo käytännön sovellutuksiinkin.

Tulospalkkausjärjestelmä

Perinteisissä palkkausjärjestelmissä, esimerkiksi aika- ja suorituspalkkauksissa palkkauksen perusteena on henkilöstön pätevyys sekä työn vaativuus.

Tulospalkkauksen perustana on toisenlainen filosofia. Organisaation tuottavuus ja tuloksellisuus ovat tulospalkkausjärjestelmän keskeiset tavoitteet. Sitä voidaan pitää myös oikeudenmukaisena, sillä sen toimivuus edellyttää, että henkilön pätevyys ja työn vaativuus on otettu palkassa huomioon.

Tulospalkkaus on omiaan tehostamaan myös yhteistyötä ihmisten välillä ja lisäämään auttamishalua, koska organisaation menestyminen on kaikkien yhteinen etu.

Tulospalkkausjärjestelmässä henkilö saa peruspalkan lisäksi järjestelmän mukaiset lisäpalkkiot. Tämä muuttuva palkanosa voi määräytyä jossain määrin

yksilön oman työtuloksen perusteella. Toisaalta yksikön, osaston tai koko organisaation menestyminen vaikuttaa jokaisen palkkaan.

Tulospalkkaus voi siten olla organisaation kannustinjärjestelmän tärkeä osa. Hyvin toteutettuna se toimii johtamista tukevana järjestelmänä.

Kannustavaa palkkausta kokeiltava

Pitkähköksi venyneen esitykseni päätteeksi totean tullessi sellaiseen johtopäätökseen, että ainakin talouselämää läheisesti palvelevissa korkeakouluissa insenttiivijärjestelmän keskeisen osan pitäisi olla kannustava palkkaus. Mitä pikemmin sitä päästäisiin kokeilemaan, sitä parempi. Korkeakoulut eivät voi jäädä yksinäiseksi organisaatioiltaan jähmettyneeksi saarekkeeksi yhteiskunnassa, jossa tuottavuus ja tuloksellisuus ovat nousseet avaintavoitteiksi.

Akateeminen yhteisö on perinteisesti tunnettu suurista vapauksistaan. Yksilönvapaus on pitkälle ulotettu. Opetuksen ja tutkimuksen vapaus todetaan korkeakouluja koskeissa laeissa. Myös motivaation lisäämiseen tulee pyrkiä yksilöihin vedoten ja yksilöitä palkiten. Tähän vapauden ilmapiiriin sopisi hyvin se, että tutkijat ja opettajat ja muu henkilökunta voisivat ainakin jossakin mitassa määrätä myös omasta palkastaan — sen peruspalkan ylittävistä osasta.

Jotta menestyksellinen kannustava palkkausjärjestelmä voitaisiin ottaa käyttöön, joitakin seikkoja täytyy pitää mielessä. Ensiksikin on tärkeää määritellä työsuoritteiden tavoitteet eri tehtävissä ja tehdä selväksi kuinka nämä tavoitteet palvelevat korkeakoulun kokonaistehtävää. Tavoitteista ja suoritusstandardeista täytyy neuvotella etukäteen ja niistä pitää olla yhtä mieltä. Jos tavoitteet ovat selvät ja ennalta neuvotellut, yksilöllinen työpanos voidaan ainakin karkeasti mitata. Näiden mittojen pitää olla mahdollisimman objektiivisia ja luotettavia, niin että jokainen voi itse kontrolloida omat tuloksensa. Tärkeä periaate menetyksellisessä suoritteiden arvioimisessa on tietenkin molemminpuolinen luottamus korkeakoulun johdon ja henkilöstön välillä.

Ajan mukana akatemioiden hoito on monessa suhteessa himmentynyt, mutta niiden toiminnan kivijalkana ovat säilyneet tähän päivään saakka sisäiset kannustimet.

Se, että työ korkeakoulussa koetaan vaativaksi, mielekkääksi ja arvokkaaksi, että työ on itsenäistä ja tulokset nähtävissä, palkitsee aina tekijäänsä sisäisesti.

Aineellisten kannustimien mahdollinen käyttöönotto ei saa merkitä perinteisen henkisesti kannustavan miljöön heikentämistä.

Ekonomian tutkimuksen kehittäminen

Korkeakoulu ei silti ole kaikilta osiltaan tuloksellinen — vaikka tutkimus- ja opetushenkilöstön kannustinjärjestelmä toimisikin.

Jos opiskelijat eivät opiskele, seurauksena on opintojen pitkittyminen ja lisääntyvä keskeyttäminen.

Korkeakoulun vallassa ei yleensä ole opiskelijain insentiiveistä päättäminen.

Mutta tietenkin hyvin toimivan tutkinnon tarjonta luo oman kysyntänsä. Hyvin toimiva ja sisällöltään mielenkiintoinen opetus on omiaan nopeuttamaan ja tehostamaan opintoja.

Juuri sen vuoksi opetuksen sisällön ja laadun kehittäminen ovat olleet viime vuosina näkyvästi esillä HKKK:n toiminnassa. Kehittämisen ensimmäisen vaiheen tavoite on ollut opintojen alkuvaiheen opetuksen uusiminen sekä sisällöltään että opetusmuodoiltaan. Tutkinnon rakenteen pelkistämisen suuntaan on jo otettu konkreettinen askel, mutta vasta myöhemmin tehdään tarvittavat muutokset nykyisiin koulutusohjelmiin tai pääaineen ja sivuaineen yhdistelmien valintaan. Tarkoituksena on uusia aine- ja syventävät opinnot vuosi kerrallaan edeten, jolloin vuoteen 1990 mennessä koko tutkinto olisi uudistettu.

Viime vuosina on kehitetty konkreettisin toimenpitein myös opetuksen ja opiskelun menetelmiä. Tämä työ jatkuu, jotta mahdollisimman moni opettajakunnasta saisi opetusteknistä valmennusta.

Hyvät kuulijat!

Olen tässä esityksessäni pysytellyt melko yleisellä tasolla korkeakoulun insentivijärjestelmää analysoiden, sen käytännön sovellutuksia ja hyötyjä sekä haittoja pohdiskellen. Tämä on ollut tarkoituksellista, koska asettamani työryhmä tulee syyslukukauden kuluessa valmistelemaan teemasta yksityiskohtaisen käytännön toimenpide-ehdotuksiin tähtäävän mietinnön.

Samalla kun kiitän kaikkia päättyneenä lukuvuonna aikaansaaduista uudistuksista ja saavutetuista hyvistä tuloksista, toivotan korkeakoulun opettajat, muun henkilökunnan ja opiskelijat tervetulleiksi aloittamaan uutta lukuvuotta.

Erityisesti haluan nämä toivotukset osoittaa niille uusille opiskelijoille, jotka nyt aloittavat opintonsa Helsingin kauppakorkeakoulussa.